

SVERIGES OFFICIELLA STATISTIK

ARBETSMARKNAD SAMT ARBETS-
OCH LÖNEFÖRHÅLLANDEN

LÖNESTATISTISK ÅRSBOK

FÖR

SVERIGE

1950

UTGIVEN AV

KUNGL. SOCIALSTYRELSEN

SCBs BIBLIOTEK

77. 07 22

ÖREBRO

STOCKHOLM 1952

ISAAC MARCUS BOKTRYCKERI-AKTIEBOLAG

527015

INLEDNING

TILL

Lönestatistik årsbok för Sverige / Socialstyrelsen. – Stockholm, 1931-1953. - (Sveriges officiella statistik).

Täckningsår: 1929-1951.

1929-1949 med innehållsförteckning, sammanfattning och parallelltitel på franska: Annuaire statistique des salaires de la Suède. - 1950-1951 med innehållsförteckning, sammanfattning och parallelltitel på engelska: Year book of wage statistics in Sweden.

Föregångare:

Arbetartillgång, arbetstid och arbetslön inom Sveriges jordbruk / Socialstyrelsen. – Stockholm, 1912-1929. - (Sveriges officiella statistik).

Täckningsår: 1911-1928.

Sociala meddelanden. – Stockholm : Norstedt, 1912-1967. – 1912-1953 utgör Statistiska meddelanden. Ser. F, Sociala meddelanden.

Här publicerade Socialstyrelsen uppgifter om löneförhållandena inom industri och hantverk m.m.

Efterföljare:

Löner. Del. 1: Tjänstemän inom privat sektor / Statistiska centralbyrån. – Stockholm, 1954-1986. – (Sveriges officiella statistik).

Täckningsår: 1953-1985

Löner. Del 2: Arbetare inom privat sektor / Statistiska centralbyrån. – Stockholm,

1954-1986. – (Sveriges officiella statistik).

Täckningsår: 1952-1985

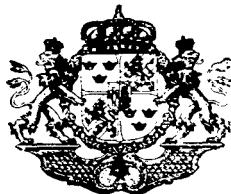
Översiktspublikation:

Historisk statistik för Sverige. Statistiska översiktstabeller : utöver i del I och del II publicerade t.o.m. år 1950 / Statistiska centralbyrån. – Stockholm, 1960.

Lönestatistik årsbok för Sverige 1950. – (Sveriges officiella statistik).
Digitaliserad av Statistiska centralbyrån (SCB) 2011.

SVERIGES OFFICIELLA STATISTIK

ARBETSMARKNAD SAMT ARBETS-
OCH LÖNEFÖRHÅLLANDEN

LÖNESTATISTISK ÅRSBOK

FÖR

SVERIGE

1950

UTGIVEN AV

KUNGL. SOCIALSTYRELSEN

SCBs BIBLIOTEK

77. 07 22

ÖREBRO

STOCKHOLM 1952

ISAAC MARCUS BOKTRYCKERI-AKTIEBOLAG

527015

Year Book of Wage Statistics in Sweden in 1950.
Contents 5
Summary in English 7

De i föreliggande publikation ingående redogörelserna för löneförhållandena avser 1950 med undantag av undersökningen för förvaltningspersonal inom industri som avser september 1951.

I det stora hela taget ansluta sig undersökningarna i fråga om innehållet till närmast föregående årsbok.

Preliminära redogörelser ha tidigare publicerats i Sociala Meddelanden och i Meddelande från socialstyrelsens utredningsbyrå.

I föreliggande berättelse ha redogörelserna beträffande löneförhållandena för lantarbetare samt för förvaltningspersonal inom industri utarbetats av amanuensen *Ingrid Reinhard*, redogörelserna för arbetarpersonal inom industri m. m. samt inom trädgårdsskötsel och skogsbruk samt för personal inom den enskilda varuhandeln av aktuarien *Karl-Erik Friberg* samt redogörelserna beträffande löneförhållandena för personal vid konsumtionsföreningar samt vid banker och försäkringsbolag av amanuensen *Eva Herner*. Redogörelsen för vägarbetarnas löner har utarbetats av väg- och vattenbyggnadsstyrelsen.

Stockholm i juli 1952.

ERNST BEXELIUS

ANDERS TWENGSTRÖM

Innehållsförteckning

Sammanfattning på engelska	7
I. Löneförhållandena för arbetare inom jordbruk, trädgårdsodling, skogsbruk och vägväsende	
A. Lantarbetare	
a. Undersökningens tillkomst och utförande	11
b. Materialets omfattning, sammansättning och representativitet	12
c. Arbetstiden år 1950	21
d. Lönenivåns förändringar åren 1929—1950	24
e. Kollektivavtalens lönesatser 1946—1951	28
f. Faktiska löneinkomster år 1950	29
g. Jordbrukets arbetskraftsåtgång, sysselsättningsvolym och lönebudget åren 1929—1950	43
B. Trädgårdsarbetare	49
C. Skogsarbetare	67
D. Vagarbetare	70
II. Löneförhållandena för arbetare inom industri och hantverk, handel, transportväsen m. m.	
A. Arbetarpersonal inom industri m. m.	
a. Undersökningens primärmaterial	73
b. Lönenivåns förändringar 1929—1950	78
c. Genomsnittliga löneinkomster per timme 1950	85
d. Arbetstidens sammansättning	104
e. Löneinkomster vid statens anläggningsarbeten	109
f. Arbetstid, lönesummor och löneinkomster per timme 1949 och 1950 vid »identiska» företag	110
B. Arbetarpersonal inom handelsföretag	119
III. Löneförhållandena för förvaltningspersonal inom industri, handel, banker och försäkringsbolag.	
a. Löneförhållandena för anställda inom den enskilda varuhandeln i september 1950	122
b. Löneförhållandena för personal vid konsumtionsföreningarna i september 1950	132
c. Löneförhållandena för anställda vid banker och försäkringsbolag år 1950	136
d. Löneförhållanden och sysselsättning för tjänstemän m. fl. inom industrin i september 1951	138
Bilaga	
Blankett till uppgifter för den industriella lönestatistiken	145

Contents

Summary in English

I. Wage Conditions of Workers in Agriculture, Gardening and Forestry and of Road Workers.	
A. Workers in Agriculture	
a. Procedure of the Enquiry	11
b. Size, Composition, and Representativeness of the Primary Data	12
c. Working Hours in 1950	21
d. Changes in the Wage Level in 1929—1950	24
e. Wage Rates of the Collective Agreements in 1946—1951	28
f. Real Wage Incomes in 1950	29
g. Labour Force, Employment and Wage Budget of Agriculture in 1939—1950	43
B. Gardeners	49
C. Forest Workers	67
D. Road Workers	70
II. Wage Conditions of Workers in Manufacturing Industry, Handicraft, Transport etc.	
A. Workers in Manufacturing Industry etc.	
a. Primary Data of the Enquiry	73
b. Changes in the Wage Level in 1929—1950	78
c. Average Wages per Hour in 1950	85
d. Composition of the Working Hours	104
e. Wages in Public Works	109
f. Working hours, Payrolls and Hourly Wages in 1949 and 1950 in Establishments which have furnished Data for both Years	110
B. Workers in the Distributing Trade	119
III. Salaries and Wages of Employees in Manufacturing Industry, Distributing Trades, Banks and Insurance Companies.	
a. Salaries and Wages of Employees in the Private Commodity Trade in September 1950	122
b. Salaries and Wages of Employees in the Consumers' Cooperative Societies in September 1950	132
c. Salaries of Employees in Banks and Insurance Companies in 1950	136
d. Employment and Salaries of Employees in Manufacturing Industry in September 1951	138
Appendix	
Schedule for Collecting Data on Workers in Manufacturing Industry	145

Summary

I. Wage Conditions of Workers in Agriculture, Gardening and Forestry and of Road Workers

A. Workers in Agriculture.

According to a Royal edict of 1937, primary data concerning wages and working hours of every employed worker are to be collected once a year by the rural economy societies for agriculture¹ from approximately 1/20 of all farms with more than 10 hectares² of tilled land. Estimates show that the number received covers considerably less than 1/20 of the total population of farms, and probably no more than 1/30. It may then be observed that the samples received from certain rural society areas seem to cover considerably more than, and from others considerably less than, 1/30 of the total population of farms. Moreover it may be noted that the data chiefly show the conditions on large farms which are more or less mechanized. Farms with 10—20 hectares of tilled land are under-represented in the enquiry.

Primary data were supplied by 3 667 farms. About 30 per cent. of these farms had more than 50 hectares of tilled land; 45 per cent. had between 20 and 50 hectares and 25 per cent. between 10 and 20 hectares.

The farms which have supplied primary data employed a total of 16 751 workers. Individual data were received for 14 330 of these workers, of which 12 500 were males and 1 830 were females.

The kind of payments varied widely according to the size of the farms (cf. table 3, page 16). Thus, on farms with more than 100 hectares of tilled land, 92 per cent. of the males and 83 per cent. of the females received exclusively cash wages. On farms with less than 50 hectares of tilled land the majority of workers received payments in kind in addition to the cash wages.

The development of the various kinds of wages since 1940 is shown in diagram I, page 17.

The working hours of farm labourers are fixed by law. Besides the ordinary working hours the employer can demand overtime work within certain limits which are likewise fixed by law. The average working hours for adult male workers amounted in 1950 to about 8 1/2 hours. In this regard the material did not show any major variations between different sizes of farms or between different occupations of workers. However, the milkers had an average working day of about 4 hours.

It should be noted that overtime hours are included in these averages.

On most large farms the wages and the other conditions of work are fixed by collective agreements. According to the material no less than 96 per cent. of the workers on farms with more than 100 hectares of tilled land were in 1950 bound by collective agreements. On farms with 10—20 hectares of tilled land, however, the corresponding proportion amounted to 6 per cent. only.

The computed average earnings per hour refer to the ordinary wages (including vacation payments) as well as to overtime compensations and certain other extras. On the other hand neither the paid holidays (in 1950 one working day per month of work) nor days of absence owing to sickness, whether paid or not, have been included in the number of worked days.

For those of the adult male workers who were exclusively paid cash wages, the average hourly wages amounted, on farms that had made collective agreements, to 1.79 kronor for day workers and to 2.04 kronor for persons tending the cattle. On farms without collective agreements the corresponding averages were somewhat smaller, i.e. 1.76 kronor and 1.98 kronor, respectively. The female workers without payments in kind earned an average of 1.46 kronor per hour on farms with collective agreements and 1.38 kronor per hour on farms without collective agreements.

These results are given in table 9 (pages 30 and 31), which also shows the average wages of various professional groups of agricultural workers and of minors. Averages for workers who received cash wages as well as payments in kind are given, both excluding and including the values of the payments in kind.

From the table it will be found that the foremen received the highest wages (2.62 or 2.26 kronor per hour for head cowmen, depending on the kind of remuneration — mixed wage or cash wage only — and 2.50 or 2.14 kronor per hour, respectively, for foremen in the fields). The lowest wages (about 1.65 kronor per hour including the value of payments in kind) were received by day-workers and workers doing mixed jobs, who received fares and lodgings. Adult female workers in the fields earned on an average 1.40 kronor per hour.

As regards workers who had worked on the same farm for 250 days and more during 1950, average yearly wages are also given in table 9. Some sample data are given below:

¹Semi-official institutions. — ² One hectare = 2 471 acres.

	Total yearly wages (cash wages and value of payments in kind) Kronor
<i>Adult male workers</i>	
Without payments in kind	4 737
Fares provided	3 565
Fares and lodgings provided	3 868
Foodstuffs and/or lodgings provided	5 159
Total	4 638.
<i>Male workers less than 18 years of age</i>	
	2 977
<i>Adult female workers</i>	
Without payments in kind	2 125
With payments in kind	2 550
Total	2 438
<i>Female workers less than 18 years of age</i>	
	2 147

About 70 per cent. of the adult male workers with more than 250 working days in 1950 had yearly wages varying between 3 800 and 5 400 kronor. Roughly 15 per cent. had wages above and roughly 15 per cent. had wages below this interval.

II. Wage Conditions of Workers in Manufacturing Industry, Handicraft, Transport etc.

A. Workers in Manufacturing Industry etc.

The enquiry is based on data from 8 747 establishments employing 610 648 workers; of these 7 085 establishments and 493 688 workers were included in manufacturing¹, 1 002 establishments and 35 592 workers in building and construction; 526 establishments and 71 140 workers belonged to public works and 134 establishments and 10 228 workers to transport.

The number of workers employed in manufacturing industry amounted to about 75 % of the total number included in the Board of Trade industrial statistics. Small establishments are represented less fully than others.

The schedule utilized in the enquiry is given on page 145. The information asked for is as follows: number of workers, number of man-hours worked and total payrolls for time work and piece work respectively, cost-of-living bonuses, overtime payments, shift compensations, vacation and sick payments and payments in kind. Separate data were requested in respect of males and females, working foremen, adult workers and juveniles, respectively.

¹ Mining included. — ² Incl. vacation and sick payments; payments in kind etc.

B. Gardeners.

Statistical data regarding 4 278 workers have been furnished by 684 employers. These statistics cover about 1/10 of all establishments in gardening and about 35 per cent of all workers. For adult male workers the average earnings amounted to 2.05 kronor per hour. As regards gardeners who had been at work at the same employer for at least 250 days, the yearly earnings amounted to 5 026 kronor. The female workers earned on an average 1.55 kronor per hour and 3 450 kronor per year.

C. Forest Workers.

On the basis of data furnished by the forest inspectors in the various districts, average earnings have been computed regarding the winter season of 1950/1951. According to these statistics the daily wages amounted to 22.38 kronor for fellers and 39.01 kronor for haulers (including the remuneration for their employing a horse). This implies an increase of 26 per cent. and 20 per cent. respectively, since the previous enquiry.

D. Road Workers.

Statistics on the wages of road workers are made by the Board of Roads and Waterways on the basis of data furnished by the subordinate local authorities. According to these statistics the average hourly earnings for workers on road maintenance were 2.26 kronor and for workers on construction 2.62 kronor. For workers in workshops, stores etc. the average earnings were 2.27 kronor.

Table 39 (page 86) shows the average wage earnings per hour for adult workers in various branches and cost-of-living zones. The total wage earnings per hour in the principal groups of industry are summarized in the following table:

	Wage earnings per hour ² , Kronor	
	Males	Females
Mining and metal industry . .	2.82	1.97
Earth and stone	2.48	1.65
Wood	2.36	1.77
Paper and printing	2.65	1.89
Food	2.56	1.85
Textiles and clothing	2.46	1.86
Leather, skins and rubber . .	2.69	1.90
Chemicals	2.72	1.84
Total	2.67	1.87

The wage level depends, to some extent, on the frequency of piece work, which, as a rule, gives a higher income per working-hour than time work. In the whole manufacturing industry about 59 per cent. of the working hours of males and females consisted of piece work. Piece work is of small impor-

tance in certain branches of industry such as printing and food industry (2.5 and 11.0 per cent., respectively, for males), while it is of great importance in metal industry, for instance, where in certain cases it amounts to more than 80 per cent. of the working hours (cf. the table on page 107).

On the basis of returns from establishments which have given all data requested on wages, the composition of the wage earnings has been computed. In the entire manufacturing industry the wage earnings for work done in ordinary working hours amounted to 219.2 öre per hour for male workers. Furthermore there is the cost-of-living bonus (34.2 öre), the overtime payment (3.8 öre) and the shift compensation (2.8 öre); thus, the total wage earnings for working hours amounted to 260.0 öre per hour. In addition to these wage items there are the vacation payment (10.5 öre per hour) and other payments (2.7 öre).

The large establishments seem to pay higher average wages than the small ones. To some extent this depends on the fact that a greater part of the working hours consists of overtime and piece work.

The time wages as well as the piece work wages are settled by collective agreements. The collective agreements, which were made in 1948, were in force in 1949 as well as in 1950. Nevertheless it will be found that the wage earnings had increased by about 3 % between 1948 and 1949 and by about 4 % between 1949 and 1950. Since 1939 the wage earnings in all the branches of industry covered had gone up by 99 % for adult males, by 130 % for adult females and by 155 % for juveniles. As the Social Welfare Board's cost-of-living index had amounted by 58 % during the same period, the increase in the real wages may be estimated to be 26, 45 and 62 % respectively.

B. Workers in the Distributing Trade.

As to workers in the distributing trades, a separate enquiry has been made concerning the wage conditions in September 1951. Table 52 shows *inter alia* that the average hourly earnings of store workers (males) amounted to 2.26 kr. The average hourly earnings of drivers was 2.36 kr.

III. Salaries and Wages of Employees in Manufacturing Industry, the Distributing Trades, Banks and Insurance Companies

a) Salaries and Wages of Employees in the private Commodity Trade in September 1950.

Statistics of the wages and salaries of the employees in the private commodity trade have been based on data from 4 766 firms regarding 50 534 employees. The enquiry gives data on the conditions in the month of September. For office staffs and shop assistants the yearly salaries and wages calculated on the basis of data for the month of September, were in 1950 as follows:

	Males	Females
Office Staffs	8 256	4 896
Shop assistants	6 084	4 080

Since 1939, the salaries of the office staffs had increased by 72 per cent. for males and 97 per cent. for females. As regards shop assistants the increase was 76 per cent. for males and 99 per cent. for females. Between 1949 and 1950 the increase in salaries and wages was 3 per cent.

b) Salaries and Wages of Employees in the Consumers' Cooperative Societies in September 1950

On the basis of data regarding 6 800 employees in the consumers' cooperative societies median wages and salaries in September 1950 have been computed for various professional groups (adults and minors, males and females, respectively): promoted office clerks, cashiers, book-keepers, office staffs (qualified and subordinate), shop assistants (promoted and

others), store workers and foremen in the stores, messengers etc. (cf. table 61). The tables 62—65 show *inter alia* the wage conditions for adult salesmen, promoted and subordinate respectively, by cost-of-living zones.

c) Salaries of Employees in Banks and Insurance Companies in 1950.

As regards the employees of banks and insurance companies, data on the salaries in 1950 have been furnished by the labour market organizations. The statistics cover about 11 200 employees.

Tables 66—68 show the middle points of the intervals (100-kronor) which include the median salaries of the various professional groups of employees in commercial banks, savings-banks, and insurance companies respectively.

d) Employment and Salaries of Employees in Manufacturing Industry in September 1951.

The statistics of the salaries of employees in manufacturing industry in September 1951 were based on data from 5 657 firms which had also furnished data to the enquiry of 1950. These firms had sent in data regarding 115 424 persons of which about 70 per cent. were males and 30 per cent. were females who had been employed during the whole month and who had received an unabridged salary. This is, according to the Board of Trade industrial statistics of 1949, about 90 per cent. of all employees in the professional groups which

SUMMARY

were included in the enquiry (managers and travelling salesmen etc. were not included).

The average monthly salaries of various groups of employees are given below (in kronor):

	Males		Females		Males		Females	
	1950	1951	1950	1951	1950	1951	1950	1951
Technical personnel								
qualified	1 189	1 345	737	838	973	1 124	579	665
subordinate . .	628	734	390	468	537	628	372	432
Overseers . . .	813	941	573	673				
Foremen	678	801	495	578	496	586	325	.

Office staffs

qualified	973	1 124	579	665
subordinate . .	537	628	372	432
Attendants	496	586	325	.

From 1939 to 1951 the salaries of the male employees had increased by 105 per cent. and those of the female employees by 136 per cent. From 1950 to 1951 the increase was 15 per cent. for male employees and 16 per cent. for female employees.

I. Löneförhållandena för arbetare inom jordbruk, trädgårdsodling, skogsbruk och vägväsende

A. Lantarbetare

a) Undersökningens tillkomst och utförande

Socialstyrelsens årliga sammanställningar angående lantarbetarnas löneförhållanden baserades från begynnelsen år 1911 t. o. m. år 1936 på summariska uppskattningar av lönerna för de viktigaste lantarbetargrupperna; primäruppgifterna inhämtades t. o. m. år 1928 från samtliga landskommuner i riket och därefter från häraderna. År 1937 skedde en omläggning av statistiken, så till vida som primäruppgifterna alltsedan detta år införskaffats från vissa lantarbetsgivare genom hushållningssällskapen i länen; dessa skola enligt kungl. kungörelse den 8 oktober 1937 anskaffa uppgifter från omkring en tjugodel av samtliga brukningsdelar med en åkerareal överstigande 10 ha. Uppgifterna, som insamlas årligen, avse för varje enskild jordbruksarbetare — s. k. individuella uppgifter — arbetstid och arbetslön under ifrågavarande redovisningsår; uppgiftsblanketterna skola insändas till hushållningssällskapen, som efter granskning och erforderlig komplettering vidarebefordra dem till socialstyrelsen.

Socialstyrelsens undersökning av lantarbetarnas löner år 1950 har utförts efter i huvudsak samma plan som tidigare undersökningar sedan år 1937. På uppgiftsblanketterna, som skulle besvaras av vederbörande arbetsgivare, efterfrågades för varje enskild arbetare — även tillfälligt anställd — namn, ålder, löneform, yrkesspecialitet, antal under året utgjorda arbetstimmar och dagsverken och slutligen utbetald lön, fördelad på kontantlön och det uppskattade värdet av naturaförmåner. För brukare och dem av deras familjemedlemmar, som deltagit i jordbruksarbetet, efterfrågades familjeställning och ålder samt antal utgjorda dagsverken och arbetstimmar. Vidare efterfrågades antal skördehjälpsarbetare och av dessa utgjorda dagsverken samt motsvarande lönesumma. I övrigt upptog blanketten även uppgifter om egendomens storlek och förekomsten av kollektivavtal.

Frågeblanketterna utsändes i oktober 1950 till samtliga hushållningssällskap. Genom dessas förmedling inkommo sedermera uppgifter från inalles 3 706 brukningsdelar, varav vid granskningen 39 uteslötos; primärmaterialet består sålunda av uppgifter från 3 667 brukningsdelar med inalles 16 751 anställda arbetare. Uppgifterna avse år 1950 eller det bokförings- eller tjänsteår, som närmast sammanfaller därmed (i regel 1 nov. 1949—31 okt. 1950). Materialets statistiska bearbetning har utförts enligt hålkortsmetoden.

En preliminär redogörelse för undersökningsresultatet har publicerats i Sociala Meddelanden (1951, s. 513). Vissa beräkningar ha även utförts angående arbetskraftsåtgången och lönebudgeten inom jordbruket; preliminära resultat härav ha redovisats i Sociala Meddelanden (1951, s. 590).

b) Materialets omfattning, representativitet och sammansättning

Redovisade brukningsdelar. Någon urvalsplan i detta ords egentliga bemärkelse ligger icke till grund för uppgiftsinhämtningen. I samband med översändandet till hushållningssällskapen av blankettmaterialet har socialstyrelsen hittills, med påpekande av att urvalet av brukningsdelar överlåtes åt vederbörande hushållningssällskap, framhållit angelägenheten av att uppgifter i görligaste mån erhålles från samma brukningsdelar år från år samt vidare angivit vissa allmänna riktlinjer för eventuellt utbyte av egendomar. Hushållningssällskapen äro för insamlingen av uppgiftsmaterialet hänvisade till frivillig medverkan från uppgiftslämnarna.

Huruvida de till undersökningen redovisade 3 667 brukningsdelarna verkligen representerar »omkring en tjugondel av samtliga brukningsdelar med mera än 10 hektar åker» (som sysselsätter lejd arbetskraft) är för närvarande icke möjligt att bedöma. Vissa approximativa beräkningar ge vid handen, att det erhållna antalet är betydligt mindre än som svarar mot en tjugondel av totalmassan och möjligen icke motsvarar mer än en trettiondel. Därvid är dock att märka, att urvalet i vissa hushållningssällskapsområden motsvarar betydligt mer än, i andra betydligt mindre än en trettiondel av totalmassan.

Av ovanstående redovisning framgår, att förutsättningar knappast kunna antas föreligga för att med nu använda metoder erhålla en statistiskt tillfredsställande lantarbetarstatistik. Då det icke är möjligt att visa, att resultatet trots den använda metoden äro representativa, vill socialstyrelsen för sin del framhålla nödvändigheten av att den allra största försiktighet iakttages vid användningen av lantarbetarstatistiken. Den omständigheten, att socialstyrelsen trots ovanstående brister i metodiken i alla fall publicerar resultatet, får icke tolkas som om man inom socialstyrelsen bedömde bristerna i statistiken som oväsentliga.

De 3 667 egendomarnas relativa fördelning inom olika jordbruksområden, dels efter åkerarealens storlek, dels efter belägenheten i kommuner av olika näringstyper, framgår av tab. 1. Som jordbrukskommuner räknas kommuner, där minst 75 % av folkmängden tillhör huvudgruppen »jordbruk med binäringar»; som blandade kommuner räknas sådana med 50—75 % jordbruksbefolkning och som industrikommuner räknas sådana med mindre än 50 % jordbruksbefolkning.¹ Tabellen utvisar även, i vilken utsträckning kollektivavtal förekom på de redovisade egendomarna.

¹ I undersökningen tillämpades den på grundval av 1945 års folkräkning genomförda indelningen efter kommutyper.

Tab. 1. Översikt över antalet redovisade brukningsdelar

Naturliga jordbruks- områden ¹	Antal bruk- nings- delar	D ä r a v (i %)								Redovisade bruknings- delar i % av bruknings- delar med minst 10 ha åker ²
		belägna i			med en åkerareal (i ha) av				med kol- lek- tivav- tal	
		jord- br.- kom.	bland. kom.	ind.- kom.	intill 20	20— 49	50— 99	100 o. över		
Södra o. mellersta Sveriges slättbygder	2 181	28.0	49.2	22.8	15.4	46.8	23.9	13.9	33.4	3.6
därav:										
Skånes och Hallands slättbygder	253	18.6	58.9	22.5	13.4	57.7	20.2	8.7	47.8	2.2
Sydsvenska mellan- bygden	193	10.9	51.8	37.3	18.1	46.1	22.8	13.0	50.8	2.6
Öland och Gotland	181	35.9	49.7	14.4	14.9	58.6	19.9	6.6	18.2	4.2
Östgötaslätten	174	33.9	55.8	10.3	4.0	42.0	33.3	20.7	79.9	4.7
Vänerslätten	530	44.3	34.9	20.8	13.6	45.5	27.1	13.8	30.2	3.8
Mälard- och Hjälm- bygden	850	21.5	53.2	25.3	19.0	42.9	22.2	15.9	39.8	4.4
Södra o. mellersta Sveriges skogs- och dalbygder	1 131	18.8	46.4	34.8	30.0	46.9	16.3	6.8	26.4	4.1
Norra Sverige	355	12.1	46.8	41.1	65.4	29.3	4.5	0.8	8.7	4.9
Hela riket	3 667	23.6	48.1	28.3	24.7	45.1	19.7	10.5	33.2	3.9
med koll.-avtal	1 219	21.6	48.1	30.3	2.6	27.7	40.4	29.3	100.0	—
utan	2 448	24.6	48.1	27.3	35.7	53.8	9.4	1.1	—	—

Kollektivavtal tillämpades på $\frac{1}{3}$ av de redovisande egendomarna. Den relativa utbredningen av kollektivavtal varierade betydligt såväl inom olika storleksgrupper av egendomar som inom skilda jordbruksområden. Av gårdar med minst 50 ha åkerjord hade sålunda drygt 75 % kollektivavtal, medan sådana avtal tillämpades på endast inemot 15 % av gårdar med mindre åkerareal än 50 ha. Östgötaslätten, där över hälften av gårdarna hade 50 ha åker eller däröver, hade den relativt största andelen kollektivavtalsbundna gårdar (80 %). Norra Sverige — med endast 5 % av gårdarna tillhörande nyssnämnda storleksgrupp — hade endast omkring 10 % kollektivavtalsbundna gårdar. Vissa jordbruksområden med relativt betydande inslag av större brukningsdelar hade en jämförelsevis låg procent egendomar med kollektivavtal; särskilt var detta fallet med Vänerslätten samt Mälard- och Hjälmbygden.

Antal redovisade arbetare. Av de i undersökningen ingående 16 751 arbetarna voro 14 330 nominativt redovisade, medan summariska uppgifter lämnats för 2 421 arbetare. Förmän, som deltaga i arbetet, ha medtagits i undersökningen, men ej annat arbetsbefäl. — Antalet redovisade arbetare per egendom utgjorde i medeltal 4,6. En del av de tillfälliga arbetarna ha dock sannolikt dubbelräknats, i den mån de tjänstgjort på flera i undersökningen representerade gårdar under samma år.

¹ Jfr Jordbruksräkningen år 1944, s. 11 och 332. — ² Enligt 1944 års jordbruksräkning.

Tab. 2. Översikt över antalet nominativt redovisade lantarbetare

Naturliga jordbruksområden	Antal redovisade arbetare			Därav (i %) anställda å brukningsdelar						
				belägna i			med en åkerareal (i ha) av			
	män	kvinnor	tillhoppa	jordbr.-kom.	blandkom.	indkom.	intill 20	20—49	50—99	100 o. över
Skånes o. Hallands slättbygder	1 066	353	1 419	17·4	52·0	30·6	8·1	41·2	26·2	24·5
brukningsdelar med koll.-avtal	682	241	923	18·8	46·6	35·1	0·7	26·4	36·4	36·5
» utan »	384	112	496	15·7	62·1	22·2	22·0	68·5	7·3	2·2
Sydsvenska mellanbygden	861	211	1 072	9·0	54·9	36·1	9·7	25·6	25·0	39·7
brukningsdelar med koll.-avtal	675	144	819	6·8	56·4	36·8	3·5	16·1	28·6	52·0
» utan »	186	67	253	15·8	50·2	34·0	30·4	56·1	13·5	—
Öland och Gotland	533	149	682	33·7	52·9	13·4	7·6	46·6	27·2	18·6
brukningsdelar med koll.-avtal	182	43	225	16·9	56·4	26·7	2·7	12·0	30·2	55·1
» utan »	351	106	457	42·0	51·2	6·8	10·0	63·6	25·8	0·6
Östgötaslätten	770	49	819	36·6	55·9	7·5	0·9	23·3	32·2	43·6
brukningsdelar med koll.-avtal	693	41	734	37·7	54·0	8·3	—	16·2	35·2	48·6
» utan »	77	8	85	27·1	72·9	—	8·2	84·7	7·1	—
Vänerslätten	1 857	173	2 030	44·1	34·3	21·6	5·1	27·5	31·8	35·6
brukningsdelar med koll.-avtal	985	70	1 055	39·0	35·1	25·9	—	7·1	34·1	58·8
» utan »	872	103	975	49·5	33·5	17·0	10·6	49·5	29·2	10·7
Mälar- och Hjälmabygden	2 763	208	2 971	20·9	50·4	28·7	3·2	21·0	25·6	50·2
brukningsdelar med koll.-avtal	2 154	106	2 260	22·3	49·3	28·4	0·3	7·4	27·3	65·0
» utan »	609	102	711	16·4	53·9	29·7	12·7	64·1	20·1	3·1
Södra och mellersta Sveriges skogs- och dalbygder	3 576	438	4 014	18·7	43·5	37·8	14·8	36·8	25·6	22·8
brukningsdelar med koll.-avtal	1 862	144	2 006	15·4	39·3	45·3	2·2	16·2	37·4	44·2
» utan »	1 714	294	2 008	22·0	47·7	30·3	27·4	57·4	13·8	1·4
Norra Sverige	1 074	249	1 323	9·3	39·0	51·7	49·4	37·2	10·2	3·2
brukningsdelar med koll.-avtal	196	17	213	—	26·8	73·2	6·1	24·0	50·2	19·7
» utan »	878	232	1 110	11·1	41·3	47·6	57·8	39·7	2·5	—
Hela riket	12 500	1 880	14 380	22·8	46·1	31·1	12·1	31·5	25·6	30·9
brukningsdelar med koll.-avtal	7 429	806	8 235	21·4	45·5	33·1	1·2	13·8	33·2	51·8
» utan »	5 071	1 024	6 095	24·6	46·9	28·5	26·6	55·4	15·2	2·8

Tab. 2 utvisar de nominativt redovisade lantarbetarnas procentuella fördelning på brukningsdelar inom olika jordbruksområden, med särskiljande efter belägenhet (i kommuntyp) och efter åkerarealens storlek. Av samtliga dessa arbetare voro 87 % män och 13 % kvinnor; 56 % voro anställda på gårdar med minst 50 ha åker och 57 % på gårdar med kollektivavtal. Enligt 1945 års folkräkning uppgick hela antalet arbetare inom jordbruk och boskapsskötsel till 248 457 personer,¹ av vilka omkring 120 000² voro medhjälparende familjemedlemmar och omkring 128 000² anställda arbetare. Dessutom redovisades omkring 26 000 förvärsarbetande kvinnor (hembiträden m. fl.) inom jordbruket under rubriken »husligt arbete»³; en stor del av dessa

¹ 1945 års folkräkning, II:3, tab. 1 (tolvtedelssamplingen). — ² Dessa tal ha erhållits genom uppskrivning av tal hämtade ur 1945 års folkräkning, II:1, tab. 8 a (tolvtedelssamplingen). De i tabellen redovisade talen avse ca 8 % av befolkningen. — ³ 1945 års folkräkning, II:3, tab. 1 (tolvtedelssamplingen).

torde i större eller mindre utsträckning deltaga i jordbruksarbetet. Enligt samma folkräkning¹ uppgick det totala antalet anställda arbetare inom det större och medelstora jordbruket (brukningsdelar med minst 10 ha åker) till omkring 80 000 och antalet förvärvsarbetande kvinnor (hembiträden m. fl.) inom jordbruket under rubriken »husligt arbete» vid brukningsdelar av nämnda storleksordning till omkring 15 000. I socialstyrelsens lantarbetarstatistik för år 1950 redovisas 16 751 arbetare, inklusive tillfälligt anställda, vilket torde motsvara 15—20 % av det totala antalet anställda jordbruksarbetare (inkl. hembiträden m. fl.) på gårdar med minst 10 ha åker år 1945.

Löneformer. Efter det större jordbrukets uppsving omkring mitten av 1800-talet var statlönesystemet länge den dominerande löneformen inom det svenska jordbruket. Under inflytande av den ekonomiska och sociala utvecklingen har emellertid statlönen — med dagspenning som övergångsform — i allt större utsträckning utbytt mot timlön med eller utan naturaförmåner.² Mellan löneformerna statavlön och timavlön utan naturaförmåner finnas flera övergångsformer. I lönestatistiken ha dessa övergångsformer sammanförts till tre huvudgrupper, nämligen arbetare med fri kost, arbetare med kost och logi samt arbetare med livsförnödenheter och/eller bostad. Enligt en mellan Svenska lantarbetareföreningen och Svenska lantarbetareförbundet hösten 1944 träffad överenskommelse skall lönesystemet inom jordbruket förenklas, främst genom naturalönesystemets successiva avveckling. Överenskommelsen har bl. a. inneburit, att statlönesystemet i det närmaste avskaffats inom det kollektivavtalsbundna jordbruket fr. o. m. den 1 november 1945.³

Sedan statlönesystemet satts på avskrivning inom det avtalsbundna jordbruket genomfördes vid bearbetningen av 1946 års löneundersökning en ändring i den dittills använda indelningen i löneformer. Hur den äldre och den nyare löneformsindelningen svarar mot varandra framgår av följande uppställning.

Den fr. o. m. år 1946 använda löneformsindelningen	Motsvarande grupper eller delar av grupper i den tidigare använda löneformsindelningen
Arbetare utan naturaförmåner	Arbetare utan naturaförmåner
Arbetare med kost och logi	Arbetare i kost
Arbetare med fri kost	En del av gruppen »övriga ⁴ arbetare med naturaförmåner»
Arbetare med livsförnödenheter och/eller bostad .	Statavlönade arbetare och resten av gruppen »övriga ⁴ arbetare med naturaförmåner».

Då år 1946 lönestatistiken utvidgades till att avse individuell redovisning även av tillfälliga arbetare, medförde detta en stark ökning av antalet ar-

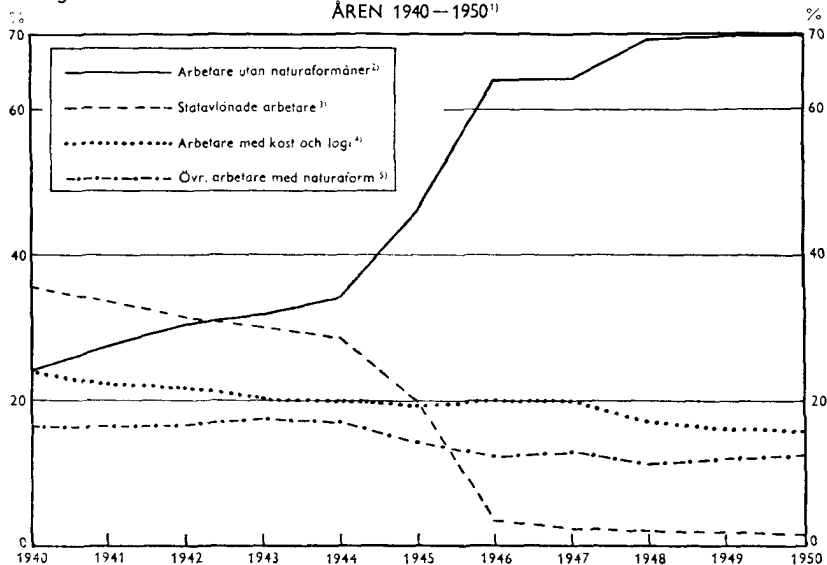
¹ Råtabeller. — ² Beträffande förskjutningarna mellan olika löneformer sedan år 1937 hänvisas till de i Lönestatistisk årsbok för år 1942, s. 18—21, lämnade uppgifterna. De mera fast anställda arbetarnas fördelning på löneformer under åren 1940—1950 redovisas i diagram I (s. 17). — ³ Fr. o. m. 1948 innehålla kollektivavtalen lönesatser endast för kontantavlönade arbetare. — ⁴ Andra än arbetare i kost och statavlönade arbetare.

Tab. 3. Nominativt redovisade lantarbetare fördelade efter löneform

	Antal manliga arbetare	Därav (i %)				Antal kvinnliga arbetare	Därav (i %)			
		arbetare utan nat.-förm.	arbetare med m. fri kost	arbetare med kost o. logi	arb. med livsf. o./el. bostad		arbetare utan nat.-förm.	arbetare med m. fri kost	arbetare med kost o. logi	arb. med livsf. o./el. bostad
<i>a) Jordbruksområden m. m.</i>										
Skånes o. Hallands slättbygder	1 066	64.6	17.4	12.9	5.1	353	68.0	14.2	14.7	3.1
Sydsvenska mellanbygden	861	82.6	5.0	8.2	4.2	211	76.8	8.5	13.7	1.0
Öland och Gotland	533	50.5	26.4	18.8	4.3	149	55.7	16.8	26.8	0.7
Östgötaslätten	770	88.6	2.3	3.9	5.2	49	42.9	—	57.1	—
Vänerslätten	1 557	62.9	12.4	16.8	7.9	173	34.1	9.8	54.9	1.2
Mälar- och Hjälmbygden	2 763	77.7	6.8	8.5	7.0	208	45.2	12.0	39.9	2.9
Södra och mellersta Sveriges skogs- och dalbygder	3 576	57.4	15.8	18.8	8.5	438	38.6	14.8	42.9	3.7
Norra Sverige	1 074	37.1	37.6	19.1	6.2	249	12.8	26.1	44.6	16.5
Hela riket	12 500	64.9	14.1	14.1	6.9	1 830	47.0	14.5	34.2	4.8
därav anställda & egendommar:										
med koll.-avtal	7 429	87.5	2.0	3.8	6.7	806	76.4	1.6	18.6	3.4
utan »	5 071	31.9	31.7	29.3	7.1	1 024	23.8	24.6	46.5	5.1
belägna i:										
jordbr.-kommuner	2 893	64.2	14.5	15.4	5.9	370	38.1	14.3	44.1	3.5
bland. kommuner	5 729	63.2	15.0	14.7	7.1	873	48.3	13.9	34.5	3.8
ind.-kommuner	3 878	68.1	12.2	12.3	7.4	587	50.6	15.5	27.6	6.3
med nedanstående areal:										
under 20 ha	1 335	25.2	50.3	22.1	2.4	391	23.5	32.5	38.6	5.4
20—49 »	3 828	40.0	24.5	28.2	7.3	688	31.8	18.9	44.6	4.7
50—99 »	3 226	76.9	4.2	10.4	8.5	431	65.4	1.9	29.7	3.0
100 ha o. däröver	4 111	91.7	0.3	1.3	6.7	320	83.4	—	12.5	4.1
<i>b) Yrken</i>										
Rättare	377	50.4	1.6	10.1	37.9	—	—	—	—	—
Fördrängar	284	75.7	0.3	12.7	11.3	—	—	—	—	—
Körkarlar	1 716	75.7	2.2	16.4	5.7	—	—	—	—	—
Traktorskötare	870	87.5	3.3	5.6	3.6	—	—	—	—	—
Dagsverkare	4 613	61.5	26.7	9.9	1.9	758	67.8	29.1	2.4	0.7
Arbetare med blandat arbete	1 838	40.9	20.0	33.4	5.7	182	53.8	16.5	20.9	8.8
Ladugårdsförmän	404	76.8	—	2.2	21.0	—	—	—	—	—
Djurskötare	1 684	70.5	0.7	14.7	14.1	261	72.4	3.8	2.7	21.1
Fodermarskar	68	89.7	—	4.4	5.9	—	—	—	—	—
Stalldrängar	70	85.7	1.4	8.6	4.3	—	—	—	—	—
Specialarbetare	459	81.0	9.6	2.2	7.2	34	91.2	—	—	8.8
Hembiträden	—	—	—	—	—	561	—	—	100.0	—
Övriga arbetare	117	61.6	23.9	11.1	3.4	34	82.3	11.8	5.9	—

betare med fri kost, vilket motiverade, att denna grupp (som dittills ingått i gruppen »övriga arbetare med naturaförmåner») bröts ut till en särskild huvudgrupp. Resten av den gamla gruppen »övriga arbetare med naturaförmåner» bildade tillsammans med de statavlönade arbetarna den nya gruppen »arbetare med livsförnödenheter och/eller bostad». Ett icke obetydligt antal tidigare summariskt redovisade tillfälliga arbetare torde fr. o. m. år 1946 återfinnas i gruppen arbetare utan naturaförmåner, vilket beträffande denna löneform försvårar jämförelser med tidigare undersökningar.

I tab. 3 ha de nominativt redovisade lantarbetarna med uppdelning efter löneform fördelats på olika jordbruksområden, brukningsdelar med och utan

Diagram I. FAST ANSTÄLLDA LANTARBETARE FÖRDELDE PÅ OLIKA LÖNEFORMER
ÅREN 1940—1950¹⁾

kollektivavtal, kommuntyper, brukningsdelar av olika storlekar samt yrken. Enligt tabellen utgjorde antalet manliga arbetare utan naturaförmåner c:a två tredjedelar av samtliga redovisade manliga arbetare. Denna löneform dominerade inom samtliga jordbruksområden utom norra Sverige. För hela riket sammantaget tillhörde vid gårdar med kollektivavtal nära 90 % av de manliga arbetarna ifrågavarande löneform; vid gårdar utan kollektivavtal var motsvarande relativtal c:a 30 %. Fördelningen på löneformer var tämligen likartad inom de olika kommuntyperna. Gårdar tillhörande olika storleksgrupper visade däremot väsentliga olikheter i detta hänseende. Sålunda dominerade avlöningsformen »utan naturaförmåner» starkt vid brukningsdelar med en åkerareal av 50 ha och däröver; vid brukningsdelar under 20 ha var den största gruppen bland de redovisade manliga arbetarna anställd under löneformen »med fri kost». Majoriteten av manliga arbetare inom alla yrken (utom arbetare med blandat arbete) var anställd enligt löneformen »utan naturaförmåner»; löneformen »med fri kost» var relativt sett vanligast bland dagsverkare och arbetare med blandat arbete, löneformen »med kost och logi» bland arbetare med blandat arbete och löneformen »med livsförnödenheter och/eller bostad» bland rättare och ladugårdsförmän. — Av de kvinnliga arbetarna voro nära hälften arbetare utan naturaförmåner och drygt en tredjedel arbetare med kost och logi; den förstnämnda löneformen dominerade starkt bland de kvinnliga arbetarna vid gårdar över 50 ha, medan sistnämnda löneform var den vanligaste bland kvinnliga arbetare

¹ Permanently employed farm labourers; percentage of labourers enjoying different kinds of payment. — ² Labourers without payments in kind. — ³ Labourers with lodging and certain payments in kind (stat.). — ⁴ Labourers with cost and lodging. — ⁵ Other labourers with payments in kind.

vid mindre gårdar. Hembiträderna, som utgjorde 30 % av samtliga kvinnliga arbetare, avlönades alla enligt löneformen »med kost och logi».

I diagram I belyses den procentuella fördelningen av antalet lantarbetare inom olika löneformsgrupper under åren 1940—1950. För att underlätta jämförelser med tidigare år ha därvid arbetare, som gjort mindre än 50 dagsverken (tillfälliga arbetare), ej medräknats.

De olika löneformernas användning i förhållande till anställningens varaktighet framgår av tab. 6. Beträffande löneformen »arbetare utan naturaförmåner» fanns en markerad skillnad mellan gårdar med och utan kollektivavtal. Vid de förra hade över hälften av de vuxna manliga arbetarna utan naturaförmåner utgjort minst 250 dagsverken under året (s. k. helårsarbetare), medan detta var fallet med endast omkring en femtedel vid gårdar utan kollektivavtal. Särskilt stor var andelen helårsarbetare inom löneformen »arbetare med livsförnödenheter och/eller bostad», medan däremot endast en obetydlig andel av arbetare med fri kost var helårsarbetare; flertalet arbetare anställda enligt sistnämnda löneform hade en anställningstid understigande 50 arbetsdagar. I materialet ingår som tidigare nämnts 2 421 tillfälliga arbetare, som ej redovisats nominativt; då endast summariska dagsverksuppgifter finnas för dessa, ha de icke inbegripits i denna del av lönestatistiken (jfr dock s. 43), varför säsongarbetarna äro underrepresenterade.

Av tab. 6 framgår, att ackordslönesättning i viss utsträckning börjat tillämpas även inom jordbruket. Antalet redovisade ackordsdagsverken i procent av samtliga dagsverken utgjorde för kvinnorna 9 % och för männen 1 %. Den verkliga ackordsvolymen torde emellertid vara något större. Vid beräkning av årslöner och daglöner uteslutas nämligen ackordsbelopp, för vilka motsvarande antal arbetsdagar ej redovisats. Arbetare, som lyft ackordslön, men för vilka motsvarande antal ackordsdagsverken icke redovisats, ingå icke i de beräkningar rörande ackordsarbetets omfattning, vilka redovisas i de två sista kolumnerna av tab. 6.

Yrken. Lantarbetarna ha i föreliggande undersökning fördelats på fem huvudgrupper av yrken, nämligen egentliga jordbruksarbetare, arbetare med blandat arbete, stall- och ladugårdspersonal, specialarbetare och övriga arbetare. Till gruppen egentliga jordbruksarbetare ha räknats rättare, fördrängar, körkarlar, traktorskötare och dagsverkare; till gruppen stall- och ladugårdspersonal ladugårdsförmän, djurskötare, fodermarskar och stalldrängar. Gruppen arbetare med blandat arbete omfattar sådana arbetare, som äro sysselsatta både med egentligt jordbruksarbete och med arbete i stall och ladugård. Bland specialarbetarna äro de vanligaste yrkena snickare, smeder, lastbilsförare och trädgårdsarbetare. I gruppen övriga arbetare ha sammanförts sådana arbetare, för vilka yrke ej närmare angivits. Kvinnorna grupperas på motsvarande sätt; dock ha hembiträden i lanthushållningen särskilt från den egentliga ladugårdspersonalen och redovisas för sig.¹

Av de nominativt redovisade manliga arbetarna voro 63 % egentliga jord-

¹ Den fullständiga yrkesgrupperingen framgår av tab. 9, s. 30—31.

bruksarbetare, 14 % arbetare med blandat arbete, 18 % stall- och ladugårdspersonal och 4 % specialarbetare. Återstoden 1 %, har förts till gruppen »övriga, ej specificerade arbetare».

Kvinnornas yrkesfördelning var väsentligt olik männens. Av samtliga nominativt redovisade kvinnliga arbetare voro 41 % egentliga jordbruksarbetare, 14 % mjölkerskor samt 31 % hembiträden. Den övervägande delen av de kvinnliga egentliga jordbruksarbetarna hade endast kortvarig anställning. Av kvinnliga arbetare med minst 250 dagsverken utgjordes endast 1 % av egentliga jordbruksarbetare, medan mjölkerskor och hembiträden tillsammans utgjorde 90 %.

Alder. De nominativt redovisade lantarbetarnas åldersfördelning framgår av tab. 4. För 3 % av de manliga och 5 % av de kvinnliga arbetarna saknas åldersuppgifter. De manliga arbetarna under myndighetsåldern (21 år) utgjorde 12 % och de kvinnliga 20 % av samtliga. Av samtliga manliga arbetare voro närmare 30 % under 30 år och närmare 30 % över 50 år. Motsvarande relationstal voro för kvinnorna närmare 40 % och närmare 20 %. Beträffande åldersfördelningen inom olika löneformsgrupper må framhållas, att de äldsta åldersgrupperna voro relativt starkt företrädda bland arbetare med fri kost ävensom bland arbetare med livsförnödenheter och/eller bostad, medan däremot löneformsgruppen »med kost och logi» visade en förhållandevis stor andel av yngre arbetare, särskilt bland de icke kollektivavtalsbundna, av vilka över hälften voro under 30 år.

Inom de olika yrkesgrupperna förelågo vissa utpräglade olikheter i fråga om åldersfördelningen; för några grupper är dock uppgiftsmaterialet av så ringa omfattning, att en jämförelse med övriga grupper icke blir statistiskt tillförlitlig. Det starkaste inslaget av yngre arbetskraft återfanns inom grupperna dagsverkare, arbetare med blandat arbete och körkarlar. En förhållandevis hög andel av äldre arbetare, främst i åldersgrupperna över 50 år, kännetecknade sådana yrkeskategorier som fodermarskar, stalldrängar och specialarbetare. Rättare, fördrängar och ladugårdsförmän tillhörde övervägande de mellersta åldersgrupperna.

De båda viktigaste kvinnliga yrkesgrupperna — mjölkerskor och hembiträden -- visade helt olika åldersfördelningar. Mjölkerskorna — sannolikt ofta lantarbetarhustrur med mjölkkningsarbetet som en extra inkomstkälla — tillhörde till omkring 75 % åldersgrupperna mellan 30 och 60 år, medan hembiträdena till omkring 65 % tillhörde åldersgrupperna under 30 år.

Tab. 4. Nominativt redovisade lantarbetare fördelade efter ålder

Löneformer och yrken (m. k. = med kollektiv- avtal u. k. = utan kollektiv- avtal)		Antal arbeta- rare	D ä r a v (i %) i å l d e r n (år)													ej an- given ålder		
			un- der 18	18- 20	21- 24	25- 29	30- 34	35- 39	40- 44	45- 49	50- 54	55- 59	60- 64	65 o. över				
<i>Män.</i>																		
Arbetare utan na- turaformåner . . .	m. k.	6 502	4.0	3.9	5.2	9.1	9.9	11.2	12.6	11.1	10.8	8.4	6.7	5.7	1.4			
	u. k.	1 616	6.3	6.4	6.9	10.4	9.6	9.9	8.4	6.7	7.5	7.7	7.9	7.0	5.3			
Arbetare med fri kost	m. k.	147	4.7	13.6	4.8	12.2	6.8	6.1	10.2	4.1	8.2	10.9	5.4	9.5	4.1			
	u. k.	1 609	10.4	8.3	7.1	8.5	8.0	7.8	8.0	5.8	9.0	5.6	6.8	9.0	5.6			
Arbetare med kost o. logi	m. k.	280	5.4	9.3	11.8	17.1	12.2	8.2	8.2	6.4	4.3	5.7	6.4	2.9	2.1			
	u. k.	1 484	8.4	15.0	13.7	15.8	9.9	8.1	7.5	5.7	4.6	3.8	3.2	2.4	1.9			
Arbetare m. livsf. och/eller bostad	m. k.	500	—	0.6	1.8	8.0	14.2	13.2	14.6	13.4	11.0	9.2	6.4	7.4	0.2			
	u. k.	362	0.8	1.1	3.6	9.7	14.1	13.3	13.0	11.6	11.0	8.6	6.6	5.8	0.8			
Samtliga	m. k.	7 429	3.8	4.1	5.2	9.4	10.2	11.1	12.5	10.9	10.6	8.4	6.7	5.7	1.4			
	u. k.	5 071	7.8	9.2	8.7	11.4	9.5	8.9	8.3	6.5	7.4	5.9	6.1	6.2	4.1			
	tillh.	12 500	5.5	6.2	6.6	10.2	9.9	10.2	10.8	9.1	9.3	7.4	6.4	5.9	2.5			
Rättare	m. k.	325	—	—	4.0	13.5	15.7	14.1	14.8	10.2	8.6	10.8	5.5	2.2	0.6			
	u. k.	52	—	—	1.9	15.4	19.2	13.5	5.8	15.4	11.5	7.7	5.8	3.8	—			
Fördrängar	m. k.	218	—	—	1.4	4.1	6.4	18.4	14.2	19.7	16.5	11.5	5.0	2.3	0.5			
	u. k.	66	—	1.5	4.5	18.2	19.7	15.1	13.6	6.1	7.6	6.1	6.1	1.5	—			
Körkarlar	m. k.	1 243	2.1	5.9	5.9	9.5	11.3	11.1	12.1	11.9	11.7	8.9	6.1	3.2	0.3			
	u. k.	473	4.4	13.5	9.9	14.6	11.2	11.9	9.1	6.1	6.1	4.9	3.4	3.6	1.3			
Traktorskötare . .	m. k.	722	1.2	3.3	7.8	16.6	16.6	16.5	16.5	10.4	5.5	3.5	1.3	0.4	0.4			
	u. k.	148	5.4	10.1	12.2	25.7	18.9	6.7	8.8	3.4	3.4	2.0	0.7	—	2.7			
Dagsverkare	m. k.	2 208	8.5	6.8	7.0	8.7	6.9	7.3	9.0	7.9	9.0	8.4	8.5	9.0	3.0			
	u. k.	2 405	9.2	8.7	7.8	9.6	7.7	7.6	8.6	6.8	8.1	6.2	6.9	7.4	5.4			
Arbetare m. bland. arbete	m. k.	574	6.8	4.4	4.9	9.8	9.1	8.2	9.9	11.1	10.4	8.4	7.3	8.7	1.0			
	u. k.	1 264	9.3	12.2	11.4	12.4	10.8	8.9	6.0	5.2	5.6	4.5	4.4	5.8	3.5			
Ladugårdsförmän	m. k.	373	—	—	1.3	3.8	12.6	16.1	19.3	17.2	14.7	7.2	4.8	1.9	1.1			
	u. k.	31	—	—	6.5	12.9	12.9	12.9	9.7	12.9	12.9	12.9	6.4	—	—			
Djurskötare	m. k.	1 234	0.6	1.8	3.7	10.0	11.6	14.3	15.2	11.8	12.9	8.7	5.4	3.6	1.1			
	u. k.	450	2.9	4.2	7.5	10.7	8.7	12.9	11.8	8.2	10.2	9.5	8.7	4.0	0.7			
Fodermarskar . . .	m. k.	67	—	—	—	6.0	—	6.0	7.4	13.4	17.9	16.4	7.5	23.9	1.5			
	u. k.	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	100.0	—	—	—			
Stalldrängar	m. k.	66	3.0	1.5	—	1.5	6.1	4.5	15.2	13.6	10.6	12.1	15.2	15.7	—			
	u. k.	1 500	—	—	25.0	—	—	25.0	—	—	—	—	—	—	—			
Specialarbetare . .	m. k.	339	1.2	0.9	2.0	4.1	8.0	9.1	13.9	13.0	13.6	11.5	13.0	8.9	0.9			
	u. k.	120	4.2	0.8	1.7	4.2	9.2	5.0	10.0	4.2	9.2	10.8	12.5	14.1	14.1			
Övr. arbetare . . .	m. k.	60	11.7	5.0	5.0	3.3	8.3	1.7	6.7	5.0	8.3	8.3	10.0	23.4	3.3			
	u. k.	57	15.8	1.7	3.5	5.3	5.3	8.8	5.2	12.3	7.0	3.5	12.3	15.8	3.5			
<i>Kvinnor.</i>																		
Dagsverkare	m. k.	368	6.5	4.3	6.0	10.3	10.3	11.7	15.8	10.1	9.0	5.2	1.9	1.6	7.3			
	u. k.	390	9.0	7.9	7.7	8.2	10.8	9.0	11.8	9.5	7.4	5.1	4.1	2.6	6.9			
Arbetare m. blan- dat arb.	m. k.	86	2.3	4.6	4.6	9.8	16.3	11.6	12.8	12.8	9.3	10.5	4.7	1.2	—			
	u. k.	96	5.2	10.4	16.7	6.3	11.5	10.4	6.3	10.4	5.2	8.3	1.0	2.1	6.2			
Mjölkerskor	m. k.	159	0.6	0.6	2.5	6.9	10.1	14.5	17.6	13.8	14.5	10.1	6.9	1.3	0.6			
	u. k.	102	1.9	1.9	1.0	15.7	8.8	10.8	15.7	11.8	13.7	10.8	4.9	1.0	2.0			
Specialarbetare . .	m. k.	25	4.0	—	8.0	8.0	4.0	12.0	—	20.0	12.0	8.0	8.0	—	16.0			
	u. k.	9	—	—	22.2	33.4	—	11.1	11.1	—	11.1	—	—	—	11.1			
Hembiträden	m. k.	142	22.5	23.3	16.9	9.9	4.2	7.1	2.8	4.9	2.8	1.4	2.1	0.7	1.4			
	u. k.	419	16.5	19.8	14.8	12.2	6.2	5.3	6.2	5.2	3.8	2.6	3.1	1.2	3.1			
Övriga arbetare . .	m. k.	26	11.5	3.9	7.7	15.4	11.5	15.4	11.5	3.9	11.5	—	3.9	3.8	—			
	u. k.	8	12.5	12.5	—	12.5	—	12.5	12.5	—	25.0	12.5	—	—	—			
Samtliga	m. k.	806	7.8	6.8	7.2	9.5	9.7	11.5	12.9	10.3	9.2	6.0	3.5	1.4	4.2			
	u. k.	1 024	10.9	12.4	10.8	10.7	8.6	7.8	9.4	7.9	6.5	5.0	3.4	1.8	4.8			
	tillh.	1 830	9.6	9.9	9.2	10.2	9.1	9.5	10.9	9.0	7.7	5.4	3.4	1.6	4.5			

c) Arbetstiden år 1950

Arbetstiden vid jordbruket regleras sedan år 1936 av en särskild lantarbetstidslag. Den nu gällande lagen trädde i kraft den 1 november 1948 och gäller med vissa inskränkningar för jordbruk, som i regel sysselsätter minst en arbetare. Enligt denna skall den ordinarie arbetstiden utgöra högst 10 timmar per dygn, medan arbetstiden per vecka skall utgöra högst 45 timmar under tiden november—februari samt högst 50 timmar under tiden mars—oktober. För arbetare med s. k. blandat arbete är arbetstiden per vecka högst 47 timmar under tiden november—februari; för djurskötare må arbetstiden icke överstiga för dygn 9 timmar och för två arbetsveckor i följd 96 timmar.

För nominativt redovisade arbetare med uppgift om antalet utgjorda arbetstimmar under år 1950 lämnas i tab. 5 en procentuell fördelning efter antalet arbetstimmar. I tabellen meddelas dessutom genomsnittliga totala antalet arbetstimmar per år och dag samt belyses övertidsarbetets omfattning inom jordbruket och det genomsnittliga antalet övertidstimmar per arbetare resp. arbetsdag.

För vuxna manliga arbetare utgjorde den genomsnittliga arbetstiden (inkl. övertidsarbete) c:a 1 500 timmar under hela året. Medeltalen grunda sig på uppgifter för c:a 9 500 arbetare. Av dessa hade omkring en fjärdedel gjort mindre än 500 arbetstimmar under året medan c:a en tredjedel hade minst 2 300 timmar. Arbetstiden för olika yrkesgrupper varierade betydligt. Den längsta genomsnittliga arbetstiden per år hade fodermarskar och ladugårdsförmän. Den kortaste arbetstiden per år hade dagsverkare och specialarbetare vid gårdar utan kollektivavtal.

Arbetstiden för mjölkerskor utgjorde i medeltal för hela året c:a 850 timmar och för hembiträden ungefär det dubbla. Kvinnliga dagsverkare hade av alla yrkesgrupper den kortaste arbetstiden per år räknat. I genomsnitt per dag hade mjölkerskorna den kortaste arbetstiden.

De lejda arbetarnas årsarbetstid var i allmänhet längre på större än på mindre brukningsdelar. Av manliga arbetare, som under året utgjort mindre än 50 dagsverken, voro endast omkring 30 % sysselsatta på gårdar med mer än 50 ha åker.

För att tillgodose det med årstiden starkt växlande arbetsbehovet inom jordbruket är, som ovan nämnts, den ordinarie arbetstiden olika lång under olika månader. Under de brådaste arbetsperioderna brukar dessutom tillfällig arbetskraft anställas i stor utsträckning. I vad mån övertidsarbete förekommit under året framgår av tab. 5. Det rör sig här — till skillnad från föregående års statistik — om ren övertid. Förberedelse- och avslutningsarbeten, rykt samt ersättartjänstgöring på sön- och helgdagar ingå icke. Uppgifterna om övertid i tab. 5 och i tablån på s. 24 äro därför ej jämförbara med motsvarande siffror i tidigare års undersökningar. Jfr i övrigt not 2 till tab. 5. Det bör framhållas, att på uppgiftsblanketten endast

Tab. 5. De nominativt redovisade lantarbetarnas fördelning efter antalet utgjorda arbetstimmar och förekomsten av övertidsarbete

Yrken m. m. (m. k. = med kollektivavtal u. k. = utan)	Antal arbetare med upp- gift om antalet utgjorda arbetstimmar	Därav (i %) med nedanstående antal ar- betstimmar ¹ under året							Genomsnitt- ligt antal ar- betstimmar ¹		Antal arbetare med betalt övertidsarbete i % av samtliga arbetare	Antal övertidstim- mar ² för vilka ersättnings- utgått			
		Inkl. 500	500-999	1 000-1 499	1 500-1 999	2 000-2 999	2 300-2 499	2 500-2 999	3 000 och öfver	under året		per dag	i % av sam- liga arbets- tim- mar	i genom- snitt under året för ar- betare med sådan övertid	
														per ar- betare	per dags- verke
<i>Manliga arb. fyllda 18 år.</i>															
Rättare	{ m. k. 261 4.2 3.5 1.5 13.4 22.2 38.7 16.1 0.4 2 145 8.3 54.0 1.7 67.8 0.3	{ u. k. 35 5.7 2.9 — 17.1 11.4 17.2 45.7 — 2 212 8.4 37.1 1.4 81.4 0.3													
Fördrängar	{ m. k. 208 2.9 1.4 2.9 8.7 23.1 34.1 26.9 — 2 250 8.4 76.4 1.9 54.9 0.2	{ u. k. 46 2.2 4.3 6.5 15.2 28.3 26.1 17.4 — 2 101 8.2 21.7 0.7 63.3 0.2													
Körkarlar	{ m. k. 1 132 4.5 5.0 8.0 17.5 23.1 27.4 14.5 — 2 003 8.4 61.0 1.2 39.2 0.2	{ u. k. 297 8.1 12.8 13.8 11.4 14.5 22.5 16.2 0.7 1 780 8.4 20.5 0.5 44.0 0.2													
Traktorskötare	{ m. k. 674 4.2 4.6 7.1 16.2 22.8 27.8 17.2 0.1 2 042 8.5 79.2 3.5 91.0 0.4	{ u. k. 110 35.4 6.4 8.2 11.8 7.3 15.5 14.5 0.9 1 345 8.6 31.8 2.6 108.5 0.5													
Dagsverkare	{ m. k. 1 782 33.1 14.3 11.7 13.5 13.8 10.2 3.4 — 1 183 8.8 40.6 1.2 35.9 0.2	{ u. k. 1 430 77.0 7.7 4.4 4.3 2.3 1.8 2.4 0.1 4 29 8.3 2.6 0.3 52.9 0.3													
Arb. m. bland. arb.	{ m. k. 468 10.7 7.9 9.6 11.1 17.9 22.9 19.0 0.9 1 872 8.5 46.2 1.2 47.0 0.2	{ u. k. 692 41.0 12.1 9.3 6.1 9.7 11.9 9.2 0.7 1 136 8.4 5.8 0.4 79.2 0.3													
Ladugårdsförmän	{ m. k. 324 4.3 2.5 2.8 4.9 9.6 34.6 39.2 2.1 2 316 8.4 36.4 1.1 70.9 0.3	{ u. k. 18 — 5.5 5.5 — 27.8 27.8 27.8 5.6 2 350 8.4 16.7 0.7 — —													
Djurskötare	{ m. k. 1 095 6.0 6.4 5.0 5.9 11.8 28.3 35.2 1.4 2 151 8.4 35.6 1.4 83.4 0.3	{ u. k. 258 8.1 12.0 6.2 6.6 9.7 25.6 29.5 2.3 1 986 8.3 9.3 0.5 112.3 0.4													
Fodermarskar	{ m. k. 64 3.1 — — 4.7 12.5 39.1 39.0 1.6 2 394 8.4 43.8 1.4 75.1 0.3	{ u. k. 1 — — — — — — — 100.0 — 100.0 0.4 — —													
Stalldrängar	{ m. k. 55 7.3 — — 3.6 3.6 — — — — 2 233 8.5 49.1 1.9 85.1 0.3	{ u. k. — — — — — — — — — — — — — —													
Specialarbetare	{ m. k. 311 14.5 4.8 4.5 10.9 25.7 30.6 9.0 — 1 830 8.2 58.2 2.4 73.9 0.3	{ u. k. 86 91.8 2.3 1.2 2.3 — — — — — 226 8.2 1.2 0.3 — —													
Övriga arbetare	{ m. k. 42 40.5 9.5 16.7 9.5 7.1 11.9 4.8 — 1 086 8.2 28.6 1.5 57.7 0.3	{ u. k. 32 81.3 15.6 — 3.1 — — — — — 239 8.3 — — — —													
Samtliga vuxna manliga arb.	{ m. k. 6 416 13.8 7.6 7.6 12.1 17.3 23.8 17.3 0.5 1 816 8.4 50.2 1.6 58.8 0.2	{ u. k. 3 005 52.5 9.3 6.6 6.1 6.6 9.4 9.0 0.5 943 8.3 7.5 0.6 72.7 0.3													
	{ tillh. 9 421 26.1 8.2 7.3 10.2 13.9 19.2 14.6 0.5 1 838 8.4 36.6 1.4 59.7 0.2														
Eg. med under 20 ha	{ m. k. 55 45.5 3.6 7.3 10.9 10.9 10.9 10.9 — 1 126 8.5 10.9 0.1 — —	{ u. k. 813 76.4 6.5 3.8 2.8 2.5 3.8 3.7 0.5 482 8.3 1.4 0.2 70.1 0.3													
» » 20—49 »	{ m. k. 785 24.5 7.5 7.9 8.7 13.1 16.8 21.3 0.2 1 611 8.4 26.9 1.2 69.0 0.3	{ u. k. 1 602 50.1 9.9 7.0 6.2 7.0 9.7 9.7 0.4 987 8.4 5.8 0.5 78.5 0.3													
» » 50—99 »	{ m. k. 2 036 18.3 9.1 9.0 10.0 14.6 20.8 17.5 0.7 1 692 8.4 38.6 1.3 55.3 0.2	{ u. k. 474 23.5 10.1 7.8 11.4 11.4 15.8 14.4 0.6 1 439 8.3 15.0 0.6 57.5 0.2													
» » 100 ha o. öfver	{ m. k. 3 540 8.3 6.8 6.8 14.1 20.0 27.2 16.5 0.3 1 943 8.4 62.6 2.8 59.3 0.2	{ u. k. 116 16.4 18.1 15.5 6.0 10.4 18.1 13.8 1.7 1 553 8.6 43.1 2.3 84.2 0.4													
Skånes o. Hallands slättb. Sydsvenska mellanbygden Öland och Gotland	825 35.3 7.3 5.1 8.1 13.1 16.3 14.2 0.6 1 373 8.4 38.4 1.7 62.2 0.3	693 17.9 8.5 6.4 12.4 18.9 18.3 16.9 0.7 1 712 8.4 49.2 1.8 62.8 0.3	319 39.5 6.9 5.0 11.6 14.4 11.6 11.0 — 1 256 8.3 26.3 1.0 46.0 0.2												
Östgötaslätten	659 15.8 6.4 5.9 11.7 15.5 19.1 25.0 0.6 1 850 8.5 54.2 1.9 63.3 0.2														
Vänerslätten	1 242 22.1 10.5 8.9 10.2 14.2 20.0 13.5 0.6 1 574 8.4 38.2 1.4 56.1 0.2														
Mälar- och Hjälmbygden Södra o. mellersta Sveriges skogs- o. dalbygder	2 272 16.4 7.8 8.6 10.0 15.0 25.1 16.7 0.4 1 754 8.4 44.5 1.5 58.0 0.2	2 665 26.0 8.4 7.1 10.7 13.7 19.5 14.1 0.5 1 536 8.4 29.6 1.2 61.6 0.2	746 63.8 7.4 6.8 7.2 5.8 5.6 3.0 0.4 688 8.2 9.9 0.9 63.5 0.3												
Norra Sverige	519 48.7 11.2 11.9 9.3 10.6 5.8 2.5 — 900 8.2 20.6 0.7 32.7 0.2														
<i>Minderdriga manliga arb.</i>	519 48.7 11.2 11.9 9.3 10.6 5.8 2.5 — 900 8.2 20.6 0.7 32.7 0.2														
<i>Kvinnliga arb. fyllda 18 år.</i>	1 008 81.6 12.7 8.1 4.2 3.2 3.8 5.3 1.1 686 7.0 2.3 0.1 37.8 0.3														
därav: mjölkerskor	158 31.0 29.8 24.7 12.0 0.6 1.3 0.6 — 865 4.1 1.9 0.0 — —														
hembiträden	221 18.1 12.7 10.4 8.6 9.0 14.5 21.7 5.0 1 703 8.5 2.3 0.1 — —														
dagsverkare	467 91.7 6.0 1.5 — 0.4 0.2 0.2 — 185 8.4 1.9 0.1 — —														
<i>Minderdriga kvinnliga arb.</i>	109 52.2 14.7 9.2 6.4 9.2 3.7 4.6 — 778 8.1 0.9 0.0 — —														

¹ Inkl. övertidstimmar. — ² Härded avses ren övertid. Resultaten kunna därför ej jämföras med föregående år, då även förberedelse- och avslutningsarbeten, rykt samt ersättartjänstgöring på sön- och helgdagar inräk-

Tab. 6. De nominativt redovisade lantarbetarnas fördelning efter antalet utgjorda dagsverken och förekomsten av ackordsarbete

Löneformer, storleksgrupper av egendomar m. m. (m. k. = med kollektivavtal u. k. = utan)	Antal arbetare	Därav (i %) arbetare med följande antal dagsverken under året										Arb., som under året utgjort minst 250 dagsv.		Arb., som under året haft ackord	
		in- till 50	50- 99	100- 149	150- 199	200- 249	250- 279	280- 299	300- 319	320 o. över	antal	i % av samtl. lliga	antal	antal ackordsdagsv. i % av samtl. dagsv.	
															antal
<i>Manliga arbetare fyllda 18 år.</i>															
Arbetare utan naturaförmåner	{ m. k. 6 240	11.6	7.8	6.0	6.4	11.5	15.7	18.3	17.0	5.7	3 538	56.7	1 036	1.5	
	{ u. k. 1 514	51.2	10.7	6.6	4.6	5.8	6.3	4.6	7.3	2.9	319	21.1	168	2.6	
Arbetare med fri kost	{ m. k. 141	65.3	12.1	5.0	3.5	3.5	4.3	2.1	3.5	0.7	15	10.6	11	2.3	
	{ u. k. 1 442	76.5	10.1	3.8	2.6	2.6	1.6	1.0	1.5	0.4	64	4.4	35	1.3	
Arbetare med kost o. logi	{ m. k. 265	14.0	11.7	4.9	4.5	8.3	6.8	13.2	30.9	5.7	150	56.6	5	0.2	
	{ u. k. 1 360	15.4	10.9	8.5	8.7	7.5	7.5	10.6	24.0	6.9	666	49.0	21	0.1	
Arbetare med livsförn. och/eller bostad	{ m. k. 500	3.0	4.2	3.8	3.0	7.2	14.6	24.0	31.4	8.8	391	78.8	32	1.0	
	{ u. k. 359	2.2	9.8	4.5	6.1	10.0	8.6	11.2	30.6	17.0	242	67.4	17	0.7	
därav:															
m. livsförn.	{ m. k. 102	2.0	4.9	2.9	2.0	9.8	19.6	25.5	23.5	9.8	80	78.4	15	3.0	
	{ u. k. 45	8.9	17.8	8.9	13.3	11.1	4.3	13.3	11.1	11.1	18	40.0	4	0.7	
» livsf. o. bostad	{ m. k. 102	1.0	3.9	5.9	2.0	2.9	16.7	22.5	38.2	6.9	86	84.3	2	0.2	
	{ u. k. 124	—	4.8	8.1	4.0	9.7	10.5	12.1	33.1	17.7	91	73.4	4	0.2	
» bostad	{ m. k. 236	4.6	4.7	3.0	3.8	9.7	13.2	24.6	28.8	7.6	175	74.2	15	0.7	
	{ u. k. 86	3.5	18.6	—	11.6	14.0	9.3	5.8	25.6	11.6	45	52.3	6	2.4	
» stat	{ m. k. 60	1.7	1.7	3.3	3.3	1.7	8.3	21.7	43.3	15.0	53	88.3	—	—	
	{ u. k. 1.4	1.0	4.8	1.9	1.0	6.7	7.7	13.4	40.4	23.1	88	84.6	3	0.2	
Samtliga	{ m. k. 7 146	12.1	7.8	5.8	6.1	10.9	15.1	18.2	18.2	5.8	4 097	57.3	1 084	1.4	
	{ u. k. 4 675	44.8	10.5	6.1	5.4	5.6	5.3	5.7	12.2	4.4	1 291	27.6	241	1.0	
	{ tillh. 11 821	25.1	8.8	5.9	5.8	8.8	11.2	13.3	15.8	5.3	5 388	45.6	1 325	1.3	
Egendomar under 20 ha	{ m. k. 68	42.6	4.4	5.9	5.9	11.8	8.8	13.2	5.9	1.5	20	29.4	4	2.2	
	{ u. k. 1 154	67.2	8.5	4.7	3.3	2.5	2.7	2.9	6.0	2.2	159	13.8	54	1.1	
med 20—49 ha	{ m. k. 952	22.4	8.3	5.9	4.6	8.1	9.2	12.1	20.8	8.6	483	50.7	90	1.7	
	{ u. k. 2 620	41.6	11.5	6.2	5.9	5.8	5.1	5.7	13.6	4.6	761	29.0	128	1.1	
» 50—99 »	{ m. k. 2 313	16.1	9.5	6.1	6.7	8.9	13.5	14.5	17.7	7.0	1 218	52.7	256	1.3	
	{ u. k. 756	27.6	9.1	7.2	6.0	9.1	9.0	9.2	16.0	6.9	311	41.1	50	0.9	
» 100 ha o. över	{ m. k. 3 813	6.7	6.7	5.5	6.0	12.8	17.6	22.0	18.1	4.6	2 376	62.3	734	1.5	
	{ u. k. 145	15.2	15.8	11.0	8.3	8.3	10.3	9.7	16.6	4.8	60	41.4	9	0.9	
Minderåriga manliga arb.		67.9	44.0	12.5	9.3	8.7	8.4	5.9	5.3	4.7	1.2	116	17.1	63	1.3
Kvinnliga arb. fyllda 18 år		1 655	45.1	14.0	6.4	4.6	4.0	3.3	2.7	9.8	10.1	426	25.9	289	9.4
därav:															
Mjölkerskor		25.8	9.7	11.6	8.9	6.2	7.8	6.2	3.9	11.2	34.5	144	55.8	40	17.7
Hembiträden		460	9.1	13.0	8.3	9.1	3.3	6.5	6.5	26.1	13.1	240	52.2	2	0.0
Dagsverkare		69.9	80.4	14.7	3.3	0.7	0.3	0.3	0.2	0.1	—	4	0.6	224	38.3
Minderåriga kvinnliga arb.		175	42.3	18.6	8.8	6.3	8.6	3.4	4.6	9.7	1.7	34	19.4	15	1.2

nades i övertiden. Följande tal avse övertid i vidsträckt bemärkelse och äro direkt jämförbara med föregående års:

Manl. arb. fyllda 18 år		Antal arb. med betald övertid i % av samtliga		Antal betalda övertidstimmar i % av samtl. arbetstimmar	
				i genomsnitt under året för arb. med sådan övertid per arbetare	per dagsverke
Körkarlar	{ m. k. 74.8			142.1	0.6
	{ u. k. 23.3			128.7	0.5
Traktorskötare	{ m. k. 85.8			153.4	0.6
	{ u. k. 33.2			149.6	0.7
Samtliga	{ m. k. 58.8			126.9	0.5
	{ u. k. 10.0			115.9	0.5
	{ tillhops 43.2			126.1	0.6

sådan övertid redovisas, för vilken särskild ersättning utgått. På gårdar med kollektivavtal, där med få undantag allt övertidsarbete enligt avtalets bestämmelser skall betalas, kan redovisningen av övertidstimmarna antagas vara ganska fullständig, på övriga gårdar däremot icke. Uppgifterna i tab. 5 att övertidsarbetet skulle ha varit vanligare på gårdar med än på gårdar utan kollektivavtal bör sannolikt snarare tolkas så, att särskild ersättning för övertidsarbetet på de senare gårdarna i många fall ej utgått. Vid gårdar med kollektivavtal hade drygt hälften av de vuxna manliga arbetarna haft övertidsarbete. Särskilt vanligt var övertidsarbetet bland traktorskötare, fördrängar och körkarlar. Bland kvinnliga arbetare var övertidsarbete sällsynt. Tabellen ger vid handen, att övertidsarbetet berörde en relativt större andel av arbetarna vid de större gårdarna. Övertidsarbetets betydelse, uttryckt i procent övertidstimmar av det totala antalet arbetstimmar, varierade däremot obetydligt, med någon övervikt för de större gårdarna.

Arbetarnas relativa fördelning efter antalet övertidstimmar under år 1950 framgår av följande tablå:

	Antal arbetare med övertidsarbete ¹	Därav (i %) med följande antal övertidstimmar under år 1950 ¹						
		intill 51	51—100	101—150	151—200	201—250	251—300	301 o. över
På samtliga egendomar	3 415	61·7	20·4	8·9	5·4	1·5	0·9	1·2
därav med koll.-avtal	3 220	61·8	20·4	9·0	5·4	1·4	0·9	1·1
» utan »	225	60·0	20·5	7·1	5·3	2·7	1·3	3·1

Av hela antalet arbetare (115 st.), som gjort mer än 200 timmars övertid¹ under redovisningsåret, tillhörde tre femtedelar yrkesgrupperna djurskötare och traktorskötare.

d) Lönenivåns förändringar åren 1929—1950

Efter den omläggning av lantarbetarstatistiken från summarisk till individuell statistik, som skedde år 1937, äro genomsnittslönerna för de olika lantarbetargrupperna ej utan vidare jämförbara med motsvarande löner för tidigare år.² För år 1936 företogs emellertid vid sidan om den årliga summariska lantarbetarstatistiken en på individuella uppgifter grundad specialundersökning³ av löneläget inom jordbruket. Det visade sig därvid, att årslönerna för årsanställda arbetare (tillhörande de dåvarande löneformerna arbetare i kost och statavlönade arbetare) överensstämde relativt väl enligt de båda undersökningarna. Vid sammanställningar för tablå A på s. 25 ha grupperna körkarlar med kost och logi (resp. för tiden 1937—1945 körkarlar i kost) samt hembiträden ansetts motsvara de före 1937 existerande grupperna manliga och kvinnliga arbetare i kost (tjänare). Fr. o. m. år

¹ Härmed avses ren övertid. Jfr texten här ovan samt not 2 s. 22. — ² Jfr s. 11. — ³ Undersökning rörande löneläget och lönevariationerna inom jordbruket 1935—1936 av Kungl. Socialstyrelsen.

TablÅ A. Löneutvecklingen för vissa grupper av lantarbetare åren 1929—1950

Å r	M ä n					K v i n n o r		
	Körkarlar ¹ med kost o. logi		Statavlönade körkarlar		Tillf. arbetare i egen kost	Hembiträden ¹		Tillf. arbetare i egen kost
	kontant årslön	total årslön	kontant årslön	total årslön	sommar- daglön	kontant årslön	total årslön	sommar- daglön
1929	560	1 119	627	1 329	4.73	424	891	3.27
1935	521	980	625	1 229	4.60	408	807	3.12
1936 a ²	545	1 010	643	1 263	4.85	423	826	3.39
1936 b	555	1 020	698	1 286	4.27	389	805	2.95
1937	650	1 144	801	1 457	5.10	429	882	3.39
1938	718	1 221	862	1 526	5.53	471	924	3.58
1939	772	1 282	899	1 581	5.98	500	964	3.95
1940	831	1 407	971	1 745	6.68	537	1 057	4.12
1941	920	1 591	1 080	1 995	7.50	571	1 182	4.74
1942	1 056	1 828	1 194	2 173	8.36	618	1 346	5.42
1943	1 206	2 046	1 353	2 379	9.13	718	1 523	6.47
1944	1 364	2 225	1 428	2 480	9.30	803	1 629	6.37
1945	1 578	2 486	1 665	2 750	10.45	877	1 739	7.25
1946	1 878	2 764	—	—	11.88	1 031	1 856	8.56
1947	2 093	3 012	—	—	13.28	1 139	1 974	9.95
1948 a ³	2 447	3 498	—	—	14.88	1 345	2 304	10.69
1949	2 563	3 656	—	—	15.94	1 389	2 393	10.99
1950	2 814	3 978	—	—	15.95	1 529	2 574	11.44

1946 ingå icke längre traktorskötare i gruppen körkarlar med kost och logi; då emellertid traktorskötarna dessförinnan torde ha varit relativt få, bör ändringen icke nämnvärt påverka jämförbarheten med tidigare år. För kör-

TablÅ B. De individuella årslönernas variationer för vuxna manliga lantarbetare åren 1940—1950

Å r	Antal vuxna manl. arb. m. minst 250 dagsv. under året	Därav (i %) med en totallön per år, kr											Ge- nom- snitt- lig årslön, kr	Index- tal, om 1940= 100
		under 1 600	1 600- 1 999	2 000- 2 399	2 400- 2 799	2 800- 3 199	3 200- 3 599	3 600- 3 999	4 000- 4 399	4 400- 4 799	4 800 och över			
1940	10 140	29.5	48.4	17.4	3.7	0.7	0.2	0.1	—	—	—	1 761	100	
1941	9 632	16.1	33.3	38.1	9.5	2.1	0.5	0.3	0.1	—	—	1 986	113	
1942	8 879	8.3	20.6	40.0	23.5	5.6	1.3	0.5	0.1	0.1	—	2 207	125	
1943	9 433	4.0	10.6	30.1	38.2	12.7	2.8	1.0	0.4	0.2	—	2 435	138	
1944	8 657	2.4	7.2	23.0	40.6	18.5	5.7	1.5	0.7	0.3	0.1	2 573	146	
1945	7 873	1.2	4.0	9.0	23.4	34.1	18.4	6.6	2.1	0.7	0.5	2 940	167	
1946	7 823	0.5	2.3	5.2	10.8	21.8	31.4	17.2	6.7	2.6	1.5	3 296	187	
1947	6 828	0.3	1.4	3.2	6.5	13.4	24.8	25.5	14.0	6.2	4.7	3 603	205	
1948	5 914	0.0	0.3	1.5	3.4	4.4	7.4	14.4	23.9	20.4	24.3	4 301	244	
1949	5 796	0.0	0.2	1.0	2.5	3.6	5.9	12.5	22.0	21.5	30.8	4 450	253	
1950	5 388	—	0.2	0.6	1.5	3.2	5.0	9.1	17.9	23.1	59.4	4 638	263	

¹ Angående siffrornas jämförbarhet se texten å föregående sida. — ² a = ortsuppgifter, b = individuella uppgifter. Se texten å föregående sida. — De individuella årslönerna år 1936 grunda sig på uppgifter för arbetare med minst 200 arbetsdagar under året mot 250 för senare år. Detta torde dock ej nämnvärt påverka jämförbarheten. — ³ Jfr not 3 s. 26.

Tab. 7. Lönenivåns förändringar inom jordbruket åren 1936—1950

Genomsnittlig arbets- inkomst (kontant och naturaförmåner) för arbetare fyllda 18 år	Arbetare utan naturaförmåner		Arb. med kost o. logi	Samtliga manliga arbetare	Kvinnliga arbetare		
	körkarlar ¹	dags- verkare			körkarlar ¹	hem- biträden	mjölk- skor
<i>Årslön.</i>				a) Absoluta tal, Årslön, kr			
År 1936 ²	1 202	1 074	1 020	1 291	805	611	713
» 1939	1 557	1 432	1 282	1 602	964	692	783
» 1940	1 706	1 543	1 407	1 761	1 057	836	926
» 1941	1 909	1 764	1 591	1 986	1 182	934	1 031
» 1942	2 247	2 075	1 823	2 207	1 345	1 012	1 151
» 1943	2 502	2 285	2 046	2 435	1 523	1 062	1 234
» 1944	2 607	2 427	2 225	2 573	1 629	1 154	1 412
» 1945	2 940	2 782	2 486	2 940	1 739	1 350	1 585
» 1946	3 223	3 054	2 764	3 296	1 856	1 355	1 713
» 1947	3 476	3 306	3 012	3 603	1 974	1 439	1 844
» 1948 ³	4 181	3 998	3 498	4 301	2 304	1 705	2 184
» 1949	4 245	4 051	3 656	4 450	2 393	1 779	2 283
» 1950	4 420	4 196	3 978	4 638	2 574	1 973	2 438
				b) Indextal om 1939 = 100			
År 1940	110	108	110	110	110	121	118
» 1941	123	123	124	124	123	135	132
» 1942	144	145	143	138	140	146	147
» 1943	161	160	160	152	158	153	164
» 1944	167	169	174	161	169	167	180
» 1945	189	194	194	184	180	195	202
» 1946	207	213	216	206	193	196	219
» 1947	223	231	235	225	205	208	236
» 1948 ³	269	279	273	268	239	246	279
» 1949	273	283	285	278	248	257	292
» 1950	284	293	310	290	267	285	311
<i>Timlön.</i>				c) Absoluta tal, timlön ⁴ , kr			
År 1939	0·67	0·66	0·54	0·67	0·35	0·53	0·48
» 1940	0·73	0·71	0·58	0·72	0·38	0·56	0·49
» 1941	0·84	0·81	0·66	0·82	0·44	0·59	0·53
» 1942	0·96	0·92	0·74	0·91	0·50	0·66	0·60
» 1943	1·07	1·02	0·83	1·01	0·56	0·77	0·67
» 1944	1·11	1·07	0·91	1·06	0·60	0·89	0·74
» 1945	1·25	1·21	1·01	1·21	0·63	0·95	0·79
» 1946	1·36	1·29	1·14	1·35	0·72	0·99	0·94
» 1947	1·45	1·42	1·24	1·47	0·79	1·09	1·04
» 1948 ³	1·74	1·69	1·43	1·77	0·90	1·30	1·07
» 1949	1·78	1·74	1·59	1·84	0·97	1·33	1·15
» 1950	1·82	1·78	1·68	1·91	1·06	1·42	1·24
				d) Indextal om 1939 = 100			
År 1940	109	108	107	107	109	106	103
» 1941	125	123	120	122	126	111	110
» 1942	143	139	137	136	143	125	125
» 1943	160	155	154	151	160	145	140
» 1944	166	162	169	158	171	168	154
» 1945	187	183	187	181	180	179	165
» 1946	203	195	211	201	206	187	196
» 1947	216	215	230	219	226	206	217
» 1948 ³	260	256	265	264	257	245	223
» 1949	266	264	294	275	277	251	240
» 1950	272	270	311	285	303	268	258

¹ Exklusive traktorskötare åren 1946—1950. — ² De individuella Årslönerna år 1936 grunda sig på uppgifter för arbetare med minst 200 arbetsdagar under året mot 250 för senare år. Detta torde dock ej nämnvärt påverka jämförbarheten. — ³ För arbetare berörda av kollektivavtalet uppbörde fr. o. m. 1 jan. 1948 vissa s. k. dolda förmåner och kompenseras med en löneökning för manliga arbetare med 11 öre per timme. Värdet av dylika dolda förmåner har icke beaktats vid beräkning av medellönerna. — ⁴ Se not 2 s. 30.

karlar med kost och logi samt för hembiträden har i jämförelse med förhållandena år 1929 en lönestegring ägt rum med 252 resp. 196 %.¹ Medräknas traktorskötare i gruppen körkarlar med kost och logi, ökas stegringen med ytterligare ett par procent. — Sommardaglönen för tillfälliga arbetare i egen kost är för samtliga år beräknad på grundval av summariska uppgifter.

Tack vare nyssnämnda specialundersökning av löneläget inom jordbruket år 1936 samt de fr. o. m. år 1937 på individuella uppgifter grundade årliga löneundersökningarna kunna mera detaljerade uppgifter om löneutvecklingen lämnas för åren 1936—1950 än för tidigare år. I tab. 7 belyses utvecklingen av medellönerna under åren 1936—1950 för olika grupper av lantarbetare.

En uppfattning om lönernas förändring sedan 1939 ger även tablå B på s. 25 rörande de individuella årslönernas variationer för den vuxna manliga lantarbetarstammen under åren 1940—1950.

Sedan år 1939 har medelårslönen för vuxna manliga lantarbetare stigit från 1 602 kr till 4 638 kr och medeltimlönen från 0,67 kr till 1,91 kr. Skillnaden i lönenivåerna hänför sig dels till kontanta löneökningar, dels till prisstegringar på de jordbruksprodukter m. m. som ingå i naturaförmånerna. Den relativt kraftiga löneökningen 1947—1948 är delvis endast skenbar och detta av följande orsak. Genom kollektivavtalet 1947/48 upphörde för av avtalet berörda arbetare vissa s. k. dolda förmåner (nedsatta priser på mjölk och bränsle, sjukkassebidrag, flyttningsbidrag och fria skjutsar) fr. o. m. den 1 januari 1948 och kompensades med en lönehöjning för manliga arbetare med 11 öre per timme. Värdet av dylika numera avlösta dolda förmåner har under den tid, de existerade, icke beaktats i statistiken vid beräkning av medellönerna.

Efterföljande sammanställning ger en jämförelse mellan löneutvecklingen för lantarbetare och för vissa andra grupper av arbetare på landsbygden:

Å r	Lantarbetare		Skogsarb- tare	Trädgårds- arbetare	Industriarb. i de båda lägsta dyrtorsgrupperna	
	fast anställda	tillfälligt anställda	huggare	yrkes- arbetare	jord- o. stenindustri	trä- industri
Modellön per dag för manliga arbetare, kr						
1946	11·03	11·88	13·77	12·05	14·56	14·08
1947	12·16	13·28	15·89	13·70	16·96	16·16
1948	14·48	14·88	17·42	15·63	18·24	17·36
1949	15·08	15·94	18·74	16·06	18·88	17·84
1950	16·01	15·95	17·76	16·34	19·52	18·64
Indextal om 1946 = 100						
1947	110	112	115	114	116	115
1948	131	125	127	130	125	123
1949	137	134	136	133	130	127
1950	145	134	129	136	134	132
Indextal, om fast anställda lantarbetares dagsförtjänst = 100						
1946	100	108	125	109	132	128
1950	100	100	111	102	122	116

¹ Det bör dock observeras, att dessa procenttal icke erhållits genom en direkt jämförelse mellan lönerna 1950 och 1929. Hänsyn har nämligen tagits till den ovan nämnda omläggningen av statistiken på så sätt, att serien 1929—1936 a och serien 1936 b—1950 sammankopplats enligt s. k. kedjemetod (jfr tablå A på s. 25). Vidare bör observeras, att i avsaknad av fortlöpande statistik över pris- och levnadskostnadsförhållandena på landsbygden några siffror ej kunna lämnas rörande reallönens utveckling.

Av tablån framgår, att löneökningen för fast anställda lantarbetare varit större än för de grupper av arbetare, som i tablån jämföras med lantarbetarna.

e) Kollektivavtalens lönesatser 1946—1951

Utom för de organiserade lantarbetarna (f. n. cirka 40 000) torde jordbrukets kollektivavtal reglera löner och arbetsförhållanden för ett stort antal ej organiserade arbetare. Enligt Svenska lantarbetareförbundets beräkningar skulle f. n. omkring 50 000 anställda inom jordbruket ha sina löner direkt eller indirekt reglerade av kollektivavtal.

I tab. 8 lämnas en översikt över kollektivavtalens minimilöner under åren 1946—1951 för vuxna manliga lantarbetare inom olika yrkesgrupper. Uppgifterna avse endast arbetare utan naturaförmåner.

Tab. 8. Minimilöner (inkl. rörligt tillägg) för manliga arbetare fyllda 20 år enligt kollektivavtal vid jordbruket i södra och mellersta Sverige under åren 1946—1951

Yrkesgrupper	Timlön (öre) för vuxna manliga arbetare utan naturaförmåner					
	1946 ¹	1947 ²	1948 ³	1949 ⁴	1950 ⁵	1951
Rättare	139·5	147	° 181	° 183	° 189	° 214
Fördrängar	125·5	133	164	166	172	197
Körkarlar och dagsverkare	123·5	131	162	164	170	195
Arbetare med blandat arbete	125·5	133	164	167	173	198
Ladugårdsförmän	138·5	148	° 179	° 184	° 190	° 215
Fodermarskar	133·5	143	180	185	191	216
Djurskötare	132·5	142	175	180	186	211
Slöjdare och sneder m. fl.	136·5	144	175	177	183	208
Lastbilsförare	129·5	137	168	170	176	201
Motorkunnig traktorförare	128·5	136	167	169	175	200

Genom tidigare omnämnda överenskommelse mellan partsorganisationerna inom jordbruket genomfördes fr. o. m. år 1946 en successiv avveckling av naturalönesystemet vid avtalsbundna gårdar, och fr. o. m. 1948 innehålla avtalen lönesatser endast för arbetare utan naturaförmåner. De s. k. dolda förmåner i form av nedsatta priser på mjölk och bränsle etc., som tidigare även avtalsbundna lantarbetare åtnjöto, avskaffades, som förut nämnts, för dessa arbetares del fr. o. m. den 1/1 1948, varvid de manliga arbetarna kompenserades med en lönehöjning på 11 öre per timme. Månadsavlönade arbetare erhöilo motsvarande löneökningar. Höjningen av minimitimlönerna från 1948 till 1949 utgjorde kompensation för den förkortning av lantarbetarnas arbetstid, som den nya lantarbetstidslagen medförde; höjningarna voro avpassade så, att årslönerna för de berörda grupperna skulle bli oförändrade.

¹ Lönesatserna gällde tiden $\frac{1}{3}$ — $\frac{31}{8}$ 1946. — ² Lönesatserna gällde tiden $\frac{1}{5}$ — $\frac{31}{10}$ 1947. — ³ Härav äro 11 öre ersättning för de avlösta s. k. dolda förmånerna. Lönesatserna gällde tiden $\frac{1}{11}$ 1947— $\frac{31}{10}$ 1948. — ⁴ Lönesatserna gällde tiden $\frac{1}{11}$ 1948— $\frac{31}{10}$ 1949. — ⁵ Lönesatserna gällde tiden $\frac{1}{3}$ — $\frac{31}{10}$ 1950. — ⁶ Oskolade.

Minimitimlönerna för fullt arbetsföra kvinnliga arbetare utan naturaförmåner framgå av följande sammanställning för åren 1946—1951:

	1946 ¹	1947 ²	1948 ³	1949 ⁴	1950 ⁵	1951
Vid arbete i ladugård (öre)	94·4	101	127	127	133	158
Vid övriga arbeten (öre)	92·4	99	125	125	131	156

Ackordslönerna ha under den ovan angivna tidsperioden undergått ungefär motsvarande förändringar som minimilönerna. Till de angivna löneökningarna komma förbättringar av de extra ersättningarna för övertidsarbete, förberedelse- och avslutningsarbete, rykt m. m.

f) Faktiska löneinkomster år 1950

Löneuppgifternas beskaffenhet m. m. På frågeblanketten begärdes uppgifter dels om den kontanta lönen under året och dels om naturaförmånernas värde. Den kontanta lönen skulle redovisas uppdelad på 1) ordinarie lön (inkl. indextillägg), 2) ersättning för övertidsarbete, 3) lön för ersättartjänstgöring på sön- och helgdagar, 4) ersättning för rykt samt förberedelse- och avslutningsarbeten, 5) ersättning för styckebetalad hästskötsel, 6) ackordsförtjänst samt 7) semesterlön och övriga kontanta ersättningar. Som sådana skulle räknas provision, tillägg för förskjuten arbetstid, djurskötsel under veckohelg, bortaliggnings-, traktorkörning samt sjukkassebidrag, sjukavlöning m. fl. av arbetsgivaren gjorda utbetalningar. Naturaförmånerna fördelades på fyra huvudposter, nämligen 1) fri kost, 2) fria livsförnödenheter, 3) bostad, bränsle och potatisland samt 4) kost och logi. Enligt särskilda anvisningar skulle potatis och andra livsmedel samt bränsle värderas efter ortens partipriser; mjölk skulle värderas efter det pris, som fastställts i kollektivavtalet.

Medellöner för de nominativt redovisade lantarbetarna redovisas fullständigast i tab. 9, 13 och 15. Medeltimlönerna ha erhållits genom att lönesummorna (inkl. ovan angivna extra förtjänster och förmåner) slagits ut på antalet arbetade timmar. Vid beräkningen av timlönerna ha i förevarande undersökning för första gången vissa slag av ersättningar, för vilka motsvarande arbetstid icke redovisats, lämnats utanför; detta gäller t. ex. för ryktersättning utan motsvarande arbetstid, ersättning för styckebetalad hästskötsel samt andra liknande slag av ersättningar, för vilka den däremot svarande arbetstiden icke kunnat redovisas. Timlönerna kunna av den anledningen icke utan vidare jämföras med timlönerna föregående år. Lönestegringen var i verkligheten för ett flertal grupper något större, än en sådan direkt jämförelse utvisar. För vissa grupper av vuxna manliga arbetare meddelas här nedan de medellöner per timme, som erhållas, om de nyssnämnda ersättningarna medtagas. Skillnaden i förhållande till de i tab. 9 m. fl. tabeller redovisade timlönerna angivas i öretal inom parentes. Differensen rör sig om

¹⁻⁵ Se noterna 1—5 på föregående sida.

Tab. 9. Medellöner för lantarbetare

Löneformer och yrken	Redovisade arbetare										Medellön, kronor ¹			
	med uppg. om antalet utgjorda arbets-tim-mar	därav vid egendomar		med minst 250 arbets-dagar under året	därav vid egendomar		per timme ² vid tidlönsarbete				per år ³			
		med koll.-avtal	utan koll.-avtal		med koll.-avtal	utan koll.-avtal	kontant (inkl. index tilläggs-semesterlön, övertid m. m.)	lokalt (kontant och värdet av naturaförmåner)	därav vid egendomar		kontant (inkl. index tilläggs-semesterlön, övertid m. m.)	lokalt (kontant och värdet av naturaförmåner)	därav vid egendomar	
				med koll.-avtal					utan koll.-avtal	med koll.-avtal			utan koll.-avtal	med koll.-avtal
Manl. arbetare fyllda 18 år.														
a) utan naturaförmåner	6 828	5 735	1 093	3 857	3 538	319	1 91	1 91	1 92	1 86	4 698	4 737	4 758	4 501
Eg. jordbruksarbetare	4 409	3 673	736	2 121	1 958	163	1 84	1 84	1 85	1 82	4 425	4 475	4 485	4 357
därav:														
rättare	167	151	16	151	137	14	2 14	2 14	2 13	2 20	5 198	5 227	5 200	5 492
fördrängar	205	189	16	174	163	11	1 88	1 88	1 87	1 96	4 566	4 643	4 652	4 506
körkarlar	1 185	1 057	128	778	705	73	1 82	1 82	1 82	1 80	4 349	4 420	4 429	4 326
traktorskötare	716	647	69	465	438	27	1 89	1 89	1 89	1 85	4 562	4 593	4 604	4 417
dagsverkare	2 136	1 629	507	553	515	38	1 78	1 78	1 79	1 76	4 163	4 196	4 217	3 913
Arbetare m. bland. arb.	589	402	187	307	252	55	1 84	1 85	1 86	1 81	4 506	4 559	4 655	4 117
Stall- och ladugårdsp.	1 444	1 342	102	1 224	1 125	98	2 08	2 08	2 08	2 02	5 236	5 258	5 283	4 968
därav:														
ladugårdsförmän	278	263	15	254	239	15	2 26	2 26	2 26	2 22	5 760	5 776	5 788	5 579
djurskötare	1 056	969	87	873	790	83	2 03	2 04	2 04	1 98	5 118	5 137	5 166	4 858
fodermarskar	59	59	—	55	55	—	2 06	2 06	2 06	—	5 065	5 124	5 124	—
stalldrängar	51	51	—	42	42	—	1 92	1 92	1 92	—	4 750	4 817	4 817	—
Specialarbetare	336	278	58	193	190	3	1 98	1 98	1 98	2 08	4 628	4 634	4 642	—
därav:														
smeder, snickare m. fl.	237	198	39	139	137	2	1 99	2 00	1 99	2 15	4 570	4 577	4 590	—
lastbilsförare	36	35	1	35	34	1	1 97	1 97	1 97	—	4 901	4 906	4 903	—
trädgårdsarbetare	19	16	3	6	6	—	1 72	1 72	1 73	—	—	—	—	—
övr. specialarbetare	34	20	14	5	5	—	2 09	2 09	2 08	2 19	—	—	—	—
Övriga arbetare	50	40	10	12	12	—	1 69	1 69	1 69	1 53	4 061	4 078	4 078	—
b) med fri kost ⁴	1 094	1 119	975	79	15	64	1 48	1 73	1 75	1 72	2 886	3 565	4 082	3 444
Eg. jordbruksarbetare	818	97	721	45	11	34	1 45	1 74	1 75	1 73	2 971	3 625	4 037	3 492
därav:														
körkarlar	20	6	14	17	4	13	1 45	1 76	—	1 76	3 068	3 756	—	3 601
traktorskötare	21	4	17	1	1	—	1 66	1 87	—	1 85	—	—	—	—
dagsverkare	774	85	689	23	4	19	1 41	1 73	1 74	1 73	2 740	3 351	—	3 297
Arbetare m. bland. arb.	224	15	209	29	3	26	1 41	1 72	1 73	1 71	2 855	3 570	—	3 491
Specialarbetare	29	5	24	—	—	—	1 72	2 04	—	2 14	—	—	—	—
Övriga arbetare	18	1	17	—	—	—	1 22	1 53	—	1 51	—	—	—	—
c) med kost o. logi ⁵	901	185	716	816	150	666	1 25	1 71	1 91	1 65	2 735	3 868	4 410	3 746
Eg. jordbruksarbetare	475	112	363	346	78	268	1 27	1 74	1 95	1 66	2 817	3 948	4 568	3 767
därav:														
rättare	27	23	4	23	16	7	1 76	2 23	2 24	—	4 148	5 362	5 448	—
fördrängar	23	7	16	28	6	22	1 36	1 86	—	1 84	3 022	4 209	—	4 079
körkarlar	151	33	118	151	30	121	1 20	1 68	1 89	1 62	2 814	3 978	4 430	3 865
traktorskötare	26	10	16	29	11	18	1 38	1 82	1 97	1 72	3 042	4 118	4 457	3 911
dagsverkare	248	39	209	115	15	100	1 21	1 65	1 70	1 64	2 449	3 519	3 941	3 455
Arbetare m. bland. arb.	277	23	254	305	25	280	1 17	1 64	1 66	1 61	2 569	3 712	3 633	3 718
Stall- o. ladugårdsp.	136	46	90	165	47	118	1 32	1 79	1 97	1 69	2 871	3 990	4 560	3 763
därav:														
djurskötare	128	40	88	151	37	114	1 29	1 76	1 92	1 68	2 829	3 947	4 541	3 755

¹ Medellöner, som grunda sig på uppgifter för minst 10 men högst 24 arbetare, äro tryckta med medial stil. — ² I förevarande undersökning ha vissa ersättningar, för vilka motsvarande arbetstid ej redovisats, utelutits vid beräkningen av medeltimlönen. Se närmare här om texten på s. 29. — ³ Årsinkomsterna grunda sig på uppgifter för arbetare med minst 250 arbetsdagar under året. — ⁴ Uteslutna grupp: stall- och ladugårdspersonal (5 arb. m. timuppgifter). — ⁵ Uteslutna grupper: specialarbetare och övriga arbetare (tills. 13 arb. m. timuppgifter).

Tab. 9 (forts.). Medellöner för lantarbetare

Löneformer och yrken	Redovisade arbetare												Medellön, kronor ¹							
	därav vid egendomar				därav vid egendomar				per timme ² vid tidlönsarbete				per år ³							
	med upp- om antalet ut-gjorda arbets-tim-mar		med minst 250 ar-bets-dagar under året		därav vid egendomar		därav vid egendomar		totalt (kontant och värdet av naturaförmåner)		därav vid egendomar		kontant (inkl. indexkälling, semesterlön, övertid m. m.)		totalt (kontant och värdet av naturaförmåner)		därav vid egendomar			
	med koll-avtal	utan koll-avtal	med koll-avtal	utan koll-avtal	med koll-avtal	utan koll-avtal	med koll-avtal	utan koll-avtal	med koll-avtal	utan koll-avtal	med koll-avtal	utan koll-avtal	med koll-avtal	utan koll-avtal	med koll-avtal	utan koll-avtal	med koll-avtal	utan koll-avtal		
d) med livsörn. och/jeller bostad ⁴	598	377	221	636	394	242	1 81	2 12	2 24	1 91	4 347	5 159	5 493	4 614						
Eg. jordbruksarbetare därav:	273	175	98	272	175	97	1 83	2 12	2 23	1 93	4 415	5 175	5 471	4 642						
rättare	99	85	14	120	101	19	2 17	2 50	2 55	2 21	5 211	5 993	6 131	5 259						
fördrängar	26	12	14	28	14	14	1 74	2 05	2 06	2 05	4 058	4 935	4 897	4 973						
körkarlar	73	36	37	65	31	34	1 57	1 82	1 85	1 80	3 662	4 393	4 441	4 350						
traktorskötare	21	13	8	24	13	11	1 76	2 03	2 09	1 80	4 366	4 979	5 074	4 866						
dagsverkare	54	29	25	35	16	19	1 55	1 80	1 77	1 85	3 407	4 150	4 121	4 174						
Arbetare m. bland. arb.	70	28	42	66	26	40	1 58	1 86	1 90	1 82	3 604	4 398	4 648	4 236						
Stall- o. ladugårdsp. därav:	230	149	81	266	162	104	1 85	2 18	2 32	1 94	4 495	5 368	5 777	4 731						
ladugårdsförmän . .	59	57	2	72	68	4	2 32	2 62	2 64	1 93	5 598	6 378	6 404							
djurskötare	164	85	79	188	88	100	1 71	2 05	2 15	1 93	4 128	5 030	5 425	4 683						
Specialarbetare	24	24	—	29	28	1	1 89	2 18	2 18	—	4 302	5 052	5 057							
Tillhoppa (a—d)	9 421	6 416	3 005	5 388	4 097	1 291	1 83	1 91	1 94	1 78	4 333	4 638	4 814	4 080						
därav:																				
eg. jordbruksarbetare	5 975	4 057	1 918	2 784	2 222	562	1 73	1 85	1 87	1 77	4 201	4 464	4 563	4 072						
arbetare m. bland. arb.	1 160	468	692	707	306	401	1 60	1 78	1 85	1 71	3 518	4 138	4 567	3 810						
stall- och ladugårdsp.	1 815	1 538	277	1 660	1 336	324	2 00	2 07	2 10	1 89	4 873	5 143	5 317	4 426						
specialarbetare	397	311	86	222	218	4	1 97	2 00	2 00	2 09	4 585	4 688	4 695	—						
övriga arbetare	74	42	32	15	15	—	1 64	1 67	1 69	1 54	3 626	3 829	3 829	—						
Manliga minderåriga arb.	519	246	273	116	61	55	1 16	1 31	1 34	1 26	2 563	2 977	3 038	2 909						
utan naturaförmåner . .	300	231	69	67	56	11	1 33	1 33	1 35	1 26	3 003	3 019	3 082	2 696						
med naturaförmåner . .	219	15	2 04	49	5	44	0 85	1 26	1 21	1 27	1 961	2 919	—	2 962						
Kvinnliga arb. fyllda 18 år.																				
utan naturaförmåner . .	555	404	151	113	97	16	1 44	1 44	1 46	1 38	2 124	2 125	2 195	1 701						
med naturaförmåner . .	453	62	391	315	92	223	0 71	1 13	1 12	1 13	1 572	2 550	2 628	2 517						
Tillhoppa	1 008	466	542	428	189	239	0 96	1 24	1 34	1 16	1 718	2 438	2 406	2 463						
därav:																				
eg. jordbruksarbetare .	467	232	235	4	2	2	1 33	1 40	1 41	1 38	—	—	—	—						
arbetare m. bland. arb.	110	54	56	36	19	17	1 37	1 53	1 58	1 46	2 661	3 190	3 226	3 150						
mjölkerskor	158	100	58	144	93	51	1 31	1 42	1 47	1 35	1 735	1 973	1 987	1 949						
specialarbetare	31	22	9	3	3	—	1 34	1 41	1 36	—	—	—	—	—						
hembiträden	221	40	181	240	71	169	0 65	1 06	1 04	1 07	1 529	2 574	2 642	2 546						
övriga arbetare	21	18	3	1	1	—	1 40	1 41	1 41	—	—	—	—	—						
Kvinnliga minderåriga arb.	109	38	70	34	11	23	0 55	0 95	1 01	0 91	1 165	2 147	2 401	2 026						
Samtliga manliga arbetare																				
år 1950	9 940	6 662	3 278	5 504	4 158	1 346	1 81	1 89	1 93	1 74	4 295	4 603	4 788	4 033						
år 1949	9 667	6 763	2 904	5 938	4 488	1 450	1 74	1 82	1 87	1 65	4 131	4 413	4 602	3 828						
Samtliga kvinnliga arbetare																				
år 1950	1 117	505	612	462	200	262	0 91	1 20	1 31	1 13	1 677	2 416	2 406	2 424						
år 1949	922	459	463	534	234	300	0 86	1 13	1 24	1 02	1 552	2 267	2 305	2 238						

¹ Se not 1 s. 30. — ² Se not 2 s. 30. — ³ Se not 3 s. 30. — ⁴ Utom bostad i regel även bränsle. — Utesluten grupp: övriga arbetare (1 arb. m. timuppgifter).

1—3 öre. Numerärt betydande grupper, som icke nämnas här nedan, påverkas icke av ändringen i beräkningsmetod.

	Öre		Öre
Samtliga manl. arb. fyllda 18 år	192 (+ 1)	b) med fri kost	173 (± 0)
a) utan naturaförmåner	193 (+ 2)	c) med kost o. logi	172 (+ 1)
körkarlar	185 (+ 3)	d) med livsförnöd. och/eller bostad	213 (+ 1)
traktorskötare	191 (+ 1)	körkarlar	185 (+ 3)
dagsverkare	179 (+ 1)	dagsverkare	181 (+ 1)
arb. m. blandat arbete	186 (+ 1)	djurskötare	206 (+ 1)

För en del tillfälliga arbetare återgivnas medelförtjänsterna per dag på s. 43. Genomsnittliga årsförtjänster ha endast beräknats för arbetare med minst 250 arbetsdagar under året. Spridningstal för de individuella års- och timlönerna redovisas i tab. 10 och 11. I tab. 10 ha de vuxna arbetarna inom vissa grupper fördelats efter de individuella årslönernas storlek; i tab. 11 ha vuxna arbetare med uppgift om antalet utgjorda arbetstimmar fördelats efter de individuella timlönernas storlek. I tabellerna angivas även för varje grupp meddellön, medianlön¹ och normala variationsgränser.¹

I efterföljande redogörelse för lantarbetarnas faktiska löner 1950 behandlas först de nominativt redovisade lantarbetarnas löneförhållanden. För de summariskt redovisade tillfälliga arbetarnas löneförhållanden hänvisas till redogörelsen på s. 43.

Lönenivån år 1950. För samtliga *manliga* lantarbetare utgjorde enligt tab. 9 den totala årslönen² i genomsnitt 4 603 kr år 1950 mot 4 413 kr år 1949. Från 1949 till 1950 steg den sålunda med 4,3 %. För enbart vuxna manliga arbetare var den genomsnittliga årslönen 4 638 kr år 1950 mot 4 450 kr år 1949, vilket innebar en höjning med 4,2 %. År 1950 var enligt tab. 10 medianlönen¹ för vuxna manliga arbetare 4 608 kr, och de normala variationsgränserna¹ för årslönen voro 4 140 och 5 108 kr. Den genomsnittliga dagslönen var för vuxna manliga arbetare 15,34 kr vid tidlönsarbete, 19,51 kr vid ackordsarbete och 16,01 kr vid allt arbete oavsett löneform. Sistnämnda lön innebär en ökning med 6,2 % från år 1949, då genomsnittliga dagsförtjänsten utgjorde 15,08 kr. Medeltimlönen år 1950 uppgick för vuxna manliga arbetare till 1,91 kr mot 1,84 kr föregående år. Dessa löner äro dock ej fullt jämförbara (jfr texten s. 29). Om i 1950 års timlöner även inräknas ersättningar av olika slag, för vilka ej redovisats motsvarande arbetstid, får man i stället en medeltimförtjänst för vuxna manliga arbetare på 1,92 kr, vilket i jämförelse med föregående år ger en löneökning med 4,3 %.

Under år 1950 utgjorde de vuxna *kvinnliga* arbetarnas årslönen 2 438 kr eller 6,8 % mer än årslönen föregående år (2 283 kr). En betydande del av de redovisade kvinnliga arbetarna utgör mjölkerskorna med en genomsnitt-

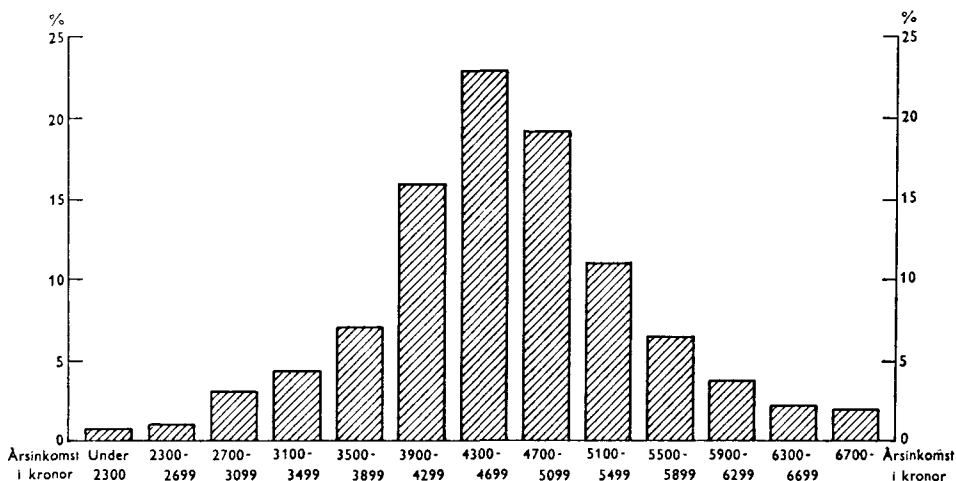
¹ I en serie, där lönebeloppen ordnats i stigande skala, är medianlönen det lönebelopp, som har lika många värden över som under sig. Medianlönen är sålunda mittvärdet. De normala variationsgränserna utgöras av övre och undre kvartilerna. Övre kvartilen är det belopp, som har en fjärdedel av värdena över sig, och undre kvartilen är det belopp, som har en fjärdedel av värdena under sig. —

² Betr. vissa uteslutna ackordsbelopp, se texten på s. 18. De strukna ackordsbeloppen torde utgöra för vuxna män ca 1½ % och för vuxna kvinnor ca 6 % av den totala årslönen.

Tab. 10. Redovisade lantarbetare fyllda 18 år fördelade efter årslönens storlek

Yrken och löneformer (m. k. = med kollektivavtal u. k. = utan kollektivavtal)	Antal redov. arb. m. minst 250 dagsv.	Därav (i %) med nedanstående totallön (kontant och naturaförmåner) per år, kr										Me- del- lön ¹ , kr	Me- dian- lön ² , kr	Lönernas normala variations- gränser ³ , kr	
		un- der 2200	2200- 2500	2500- 2999	3000- 3499	3500- 3999	4000- 4499	4500- 4999	5000- 5499	5500- 5999	6000- 6499				6500 över
<i>Män.</i>															
Rättare . . .	{ m. k. 256	—	—	—	—	1.6	2.7	6.8	18.4	19.1	15.2	36.7	5 576	5 440	4 922-6 130
	{ u. k. 41	—	—	—	—	4.9	4.9	17.1	9.7	19.5	14.6	29.8	5 316	5 194	4 510-6 000
Fördrängar . .	{ m. k. 183	—	—	—	—	2.7	8.2	57.2	33.3	11.5	5.5	1.6	4 672	4 624	4 409-4 934
	{ u. k. 48	2.1	—	2.1	4.2	8.3	16.7	33.3	8.3	16.7	2.11	6.2	4 441	4 383	4 000-5 000
Körkarlar . . .	{ m. k. 770	—	0.1	0.1	1.2	5.6	18.3	41.8	26.0	5.5	0.5	0.9	4 429	4 446	4 190-4 672
	{ u. k. 241	0.4	2.5	3.7	12.4	15.4	21.2	21.2	15.3	5.8	1.7	0.4	4 059	4 113	3 555-4 585
Traktorskötare	{ m. k. 463	—	—	—	—	1.7	14.0	34.8	33.7	9.3	4.6	1.5	4 613	4 584	4 292-4 874
	{ u. k. 56	—	1.8	1.8	14.3	12.5	8.9	12.5	30.3	12.5	—	5.4	4 342	4 423	3 674-4 845
Dagsverkare . .	{ m. k. 550	0.5	0.4	2.7	4.9	11.3	28.2	31.1	13.1	5.1	1.6	1.1	4 202	4 223	3 886-4 530
	{ u. k. 176	3.4	7.4	14.2	16.6	17.0	18.8	10.2	6.8	4.5	0.6	0.6	3 615	3 614	2 983-4 139
Arbetare m. bl. arbete	{ m. k. 306	—	1.0	2.3	1.9	3.3	13.4	29.4	30.4	9.5	5.5	3.3	4 567	4 593	4 272-4 890
	{ u. k. 401	1.8	2.7	11.2	14.0	19.7	23.9	11.2	7.5	5.0	2.0	1.0	3 810	3 807	3 298-4 260
Ladugårdsförm.	{ m. k. 312	—	—	—	—	—	0.3	1.3	8.3	15.4	23.4	51.3	5 923	5 843	5 393-6 383
	{ u. k. 21	—	—	—	—	4.7	4.8	4.8	14.3	23.8	9.5	38.1	5 485	5 341	4 842-6 250
Djurskötare . .	{ m. k. 916	—	0.1	0.3	1.2	1.1	3.0	9.4	26.4	25.0	19.4	14.1	5 164	5 110	4 804-5 554
	{ u. k. 300	2.3	1.4	7.0	8.0	8.7	11.7	17.0	17.3	13.3	7.3	6.0	4 359	4 440	3 608-5 040
Fodermarskar	{ m. k. 61	1.6	—	3.3	3.3	1.6	6.6	3.3	27.9	19.7	18.0	14.7	4 989	5 108	4 790-5 554
	{ u. k. 1	—	—	—	—	—	—	—	100.0	—	—	—	—	—	—
Stalldrängar . .	{ m. k. 47	—	—	6.4	4.3	4.2	8.5	6.4	38.3	14.9	14.9	2.1	4 681	4 841	4 477-5 113
	{ u. k. 2	—	—	50.0	—	50.0	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Specialarbetare	{ m. k. 218	—	—	0.9	0.5	2.3	10.1	31.6	29.8	16.1	4.6	4.1	4 695	4 679	4 390-4 995
	{ u. k. 4	—	—	—	25.0	—	—	—	25.0	25.0	—	—	—	—	—
Övriga arbetare	{ m. k. 15	—	20.0	13.3	—	20.0	6.7	13.3	13.3	6.7	—	6.7	3 829	3 760	2 803-4 629
	{ u. k. —	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Arb. utan nat- form.	{ m. k. 3 538	0.1	0.2	0.6	1.1	3.6	12.3	26.5	25.7	13.4	9.0	7.5	4 778	4 683	4 321-5 118
	{ u. k. 319	1.6	0.9	2.8	4.7	5.6	18.2	20.4	20.4	13.2	5.3	6.9	4 501	4 513	4 050-5 000
Arb. m. fri kost	{ m. k. 15	—	—	6.7	13.4	20.0	13.3	20.0	13.3	13.3	—	—	4 082	4 080	3 473-4 649
	{ u. k. 64	6.3	10.9	18.7	12.5	17.2	15.6	7.8	7.8	1.6	1.6	—	3 444	3 448	2 736-4 148
Arb. m. kost o. logi	{ m. k. 150	0.7	1.3	6.7	8.7	7.3	15.3	14.7	20.0	12.0	6.0	7.3	4 410	4 457	3 824-5 009
	{ u. k. 666	2.0	3.2	11.7	16.8	21.6	19.5	11.3	7.5	3.6	1.8	1.0	3 746	3 698	3 200-4 200
Arb. med livsf. och/el. bostad	{ m. k. 394	—	0.5	1.0	1.3	2.5	6.1	8.4	14.7	12.4	13.0	40.1	5 493	5 492	4 732-6 304
	{ u. k. 242	—	1.6	1.7	6.2	5.8	13.6	21.5	16.9	18.2	5.8	8.7	4 614	4 588	4 098-5 197
Samtliga 1950	{ m. k. 4 097	0.1	0.2	0.9	1.5	3.7	11.8	24.3	24.4	13.3	9.2	10.6	4 814	4 720	4 326-5 218
	{ u. k. 1 291	1.7	2.7	8.0	11.6	14.5	17.9	15.2	12.5	8.6	3.4	3.9	4 080	4 066	3 420-4 680
	tillh. 5 388	0.5	0.8	2.6	3.9	6.3	13.3	22.1	21.5	12.2	7.8	9.0	4 638	4 608	4 140-5 108
Samtliga 1949	{ m. k. 4 415	0.1	0.6	0.7	1.8	6.3	17.9	26.5	20.5	11.9	6.5	7.2	4 628	4 536	4 157-5 016
	{ u. k. 1 381	2.2	5.1	10.5	13.2	15.6	17.5	14.6	9.6	6.9	2.5	2.3	3 884	3 886	3 213-4 441
	tillh. 5 796	0.6	1.7	3.0	4.5	8.5	17.8	23.7	17.9	10.7	5.6	6.0	4 450	4 434	3 983-4 925
<i>Kvinnor.</i>															
Mjölkerskor . .	{ m. k. 93	64.5	19.4	5.4	4.3	2.1	3.2	1.1	—	—	—	—	1 987	1 890	1 513-2 387
	{ u. k. 51	62.7	23.5	5.9	5.9	—	—	—	—	—	2.0	—	1 949	1 763	1 440-2 342
Hembiträden . .	{ m. k. 71	19.7	28.2	32.4	14.1	2.8	2.8	—	—	—	—	—	2 642	2 646	2 320-2 897
	{ u. k. 169	28.4	29.0	18.3	17.2	5.9	1.2	—	—	—	—	—	2 546	2 475	2 117-2 948
Övriga arbetare	{ m. k. 25	—	8.0	24.0	28.0	24.0	4.0	12.0	—	—	—	—	3 293	3 205	2 851-3 720
	{ u. k. 19	—	31.6	10.5	21.1	26.3	10.5	—	—	—	—	—	3 102	3 232	2 500-3 700
Samtliga 1950	{ m. k. 189	39.1	21.2	18.0	11.1	5.3	3.2	2.1	—	—	—	—	2 406	2 391	1 825-2 895
	{ u. k. 239	33.5	28.0	15.1	15.0	6.3	1.7	—	—	0.4	—	—	2 463	2 436	2 040-2 890
	tillh. 428	36.0	25.0	16.4	13.3	5.9	2.3	0.9	—	0.2	—	—	2 438	2 426	1 934-2 892
Samtliga 1949	{ m. k. 215	45.1	20.5	14.0	13.0	4.6	0.9	1.4	0.5	—	—	—	2 318	2 250	1 848-2 840
	{ u. k. 265	49.4	24.9	15.1	7.6	2.6	0.4	—	—	—	—	—	2 255	2 213	1 913-2 625
	tillh. 480	47.5	22.9	14.6	10.0	3.6	0.6	0.6	0.2	—	—	—	2 283	2 225	1 881-2 737

¹ Se not 1 sid. 30. — ² Se not 1 s. 30 och not 1 s. 32.

Diagram II. VUXNA MANLIGA LANTARBETARE FÖRDELDE EFTER LÖNEINKOMSTENS STORLEK UNDER ÅR 1950¹⁾

lig arbetstid av 4,1 timmar per dag. Anförda medelårslöner anger sålunda icke lönenivån för heltidsanställda kvinnor. Mera ägnad som mätare härav är genomsnittslönen för den största gruppen kvinnliga arbetare, hembiträdena, vilkas årslöner i genomsnitt uppgick till 2 574 kr, vilket innebär en ökning med 7,6 % jämfört med föregående år (2 393 kr). Hembiträdenas årslöner uppgick sålunda till knappt tre fjärdedelar av årslönen för vuxna manliga dagsverkare med kost och logi. T i m l ö n e n för de vuxna kvinnliga arbetarna var i genomsnitt 1,24 kr eller 7 öre lägre än medeltimlönen för minderåriga manliga arbetare. Mjölkerskor hade i medeltal 1,42 kr och hembiträden 1,06 kr per timme, vilket överstiger motsvarande timlöner föregående år med 6,8 resp. 9,3 %.

Drygt en fjärdedel av de vuxna manliga arbetare, vilkas löner ligger till grund för beräkningarna av genomsnittliga timlöner, åtnjöt vid sidan om den kontanta lönen olika slag av naturaförmåner. Då löneuppgifterna för dessa arbetare delvis grundades på uppskattningar av naturaförmånernas värde och då ju lantarbetarna i allmänhet leva i orter med relativt låga levnadskostnader, blir en direkt jämförelse mellan lantarbetares och industriarbetares medellöner missvisande. En jämförelse mellan medellönen för vuxna manliga lantarbetare utan naturaförmåner med motsvarande medel-lön för industriarbetare på lägsta dyrort samt på de båda lägsta dyrorterna tillsammans kan emellertid i viss mån belysa skillnaden i löneläget för de båda grupperna. Den genomsnittliga timlönen för vuxna manliga lantarbetare (1,91 kr) är 19 % lägre än industriarbetarlönen (inkl. byggnadsverksamhet m. m.) på lägsta dyrort (2,37 kr) och 24 % lägre än industriarbetarlönen på de två lägsta dyrorterna tillsammans (2,50 kr). Vid jämförelsen

¹⁾ Adult farm labourers (males) with at least 250 worked days during the year distributed according to the yearly wages during 1950.

bortser man emellertid från skillnaderna i faktiska levnadsomkostnader vid lika levnadsstandard. Sannolikt äro lantarbetarnas levnadsomkostnader fortfarande något lägre än industriarbetarnas,¹ varför skillnaden i reallönenivå torde vara något mindre än ovan beräknade skillnad mellan gruppernas nominella löner.

Kontant- och naturaavlöning. Jämte den numera helt dominerande löneform, där arbetarna betalas med kontantlön, existera fortfarande löneformer, där naturaförmånerna spela en mer eller mindre betydande roll vid sidan av den kontanta lönen. Mest betyda naturaförmånerna inom löneformer med kost och logi, där för årsarbetarna värdet av dessa förmåner år 1950 utgjorde inemot 30 % av den totala lönen. Inom löneformen med fri kost var motsvarande andel inemot 20 % och inom löneformen med livsförnödenheter och/eller bostad c:a 15 %.

Till grund för uppgiftslämnarnas beräkning av naturaförmånernas värde ligga uppskattningar, som ofta torde vara tämligen godtyckliga. En omläggning till mera enhetliga beräkningsprinciper för naturaförmånerna planeras. För vuxna manliga årsarbetare med naturaförmåner utgjorde värdet av förmånerna drygt 20 % av totalavlöningen, för vuxna kvinnliga årsarbetare med sådana förmåner inemot 40 %.

Vid årets undersökning ha genom ett tekniskt misstag, som icke är möjligt att korrigera, vissa ersättningar, för vilka motsvarande arbetstid ej redovisats, icke kommit med i den kontanta men väl i den totala årslönen, varigenom den förra kommit att bli någon procent för låg. Detta förhållande har beaktats vid ovanstående bedömning av naturaförmånernas andel i totallönen.

Medellöner vid olika löneformer. Medellöner för grupper av arbetare, avlönade enligt olika löneformer, redovisas i tab. 9. Av vuxna manliga arbetare förtjänade arbetare utan naturaförmåner i genomsnitt under hela året 4 737 kr, arbetare med fri kost 3 565 kr, arbetare med kost och logi 3 868 kr och arbetare med livsförnödenheter och/eller bostad 5 159 kr. Av tab. 10 framgår, att de individuella lönerna spridning kring dessa medeltal var störst för arbetare med livsförnödenheter och/eller bostad samt för arbetare med fri kost.

En jämförelse mellan de olika löneformerna visar, att arbetare utan naturaförmåner och arbetare med livsförnödenheter och/eller bostad har en genomsnittligt högre lönenivå än de båda andra löneformerna. Åldersfördelningen inom de olika löneformerna synes bidra härtill. Sålunda är inom de båda förstnämnda löneformerna en relativt större andel av arbetarna koncentrerade kring de ur lönesynpunkt gynnsammaste åldrarna 30—55 år.

I tab. 12 lämnas spridningstal för körkarlars och dagsverkares årsinkomster vid olika löneformer.

¹ Enligt beräkningar utförda av Lindahl och Lemne (SOU 1944: 1) voro år 1941 levnadskostnaderna för lantarbetare cirka 7 % lägre än för industriarbetare på landsbygden. Sedan dess har emellertid de s. k. dolda förmånerna avskaffats för de kollektivavtalsbundna arbetarna, vilket medfört en höjning av levnadskostnadsnivån för denna grupp.

Tab. 11. Redovisade lantarbetare fyllda 18 år fördelade efter timförtjänstens storlek

	Samtliga vuxna arb. med uppg. om antalet arbetstimmar under året		D ä r a v								kvinnor	
	män	kvinnor	arbetare utan naturaförmåner								hembiträden med kost o. logi	mjölkorskor utan naturaförmåner
			fördrängar	körkarlar	traktor-skötare	dagsverkare	arb. m. bland. arb.	ladugårdsförmän	djur-skötare			
S:a arb. på gårdar med koll.-avtal	6 416	466	189	1 057	647	1 629	402	263	969	40	95	
däruv i % med en timlön av												
under 70 öre	—	0.4	—	—	—	—	—	—	—	5.0	—	
70—80	—	0.4	—	—	—	—	—	—	—	5.0	—	
80—90	0.1	2.8	—	—	—	0.3	—	—	—	17.5	2.1	
90—100	0.0	0.9	—	0.1	—	—	—	—	—	5.0	1.0	
100—110	0.3	2.6	—	0.1	—	1.1	0.5	—	—	17.5	1.1	
110—120	0.3	3.6	—	—	—	0.7	—	—	0.1	25.0	6.3	
120—130	0.4	7.5	—	0.2	—	0.8	0.5	—	0.1	17.5	2.1	
130—140	0.8	39.0	—	0.2	—	1.0	1.0	—	0.3	2.5	26.3	
140—150	1.0	15.9	—	0.7	0.2	2.2	0.7	—	0.1	2.5	27.4	
150—160	1.7	11.4	—	1.1	0.5	3.3	3.0	—	0.2	—	16.8	
160—170	4.5	3.9	1.1	4.7	1.9	9.3	4.5	—	0.6	2.5	3.2	
170—180	19.8	3.9	15.9	35.0	10.2	36.5	23.9	—	2.5	—	4.2	
180—190	24.5	2.1	52.9	37.7	48.8	24.4	33.1	1.1	8.7	—	5.3	
190—200	17.4	2.8	17.5	14.2	23.0	8.6	19.2	6.9	33.1	—	2.1	
200—210	11.8	1.1	6.9	3.8	9.9	7.1	6.7	17.5	27.7	—	—	
210—220	6.3	0.6	2.6	1.8	2.9	1.5	4.2	20.5	13.8	—	2.1	
220—230	3.6	0.9	0.5	0.2	1.5	1.5	1.7	15.6	4.6	—	—	
230—240	2.5	—	1.6	0.1	0.6	0.5	0.3	12.9	4.0	—	—	
240—250	1.7	0.2	0.5	0.1	0.3	0.8	—	9.1	2.6	—	—	
250 o. över	3.3	—	0.5	—	0.2	0.4	0.7	16.4	1.6	—	—	
medellön ¹ , kr.	1.94	1.34	1.87	1.82	1.89	1.79	1.86	2.26	2.04	1.04	1.46	
medianlön ² , kr.	1.88	1.37	1.84	1.81	1.87	1.78	1.84	2.23	2.01	1.10	1.43	
Normala variationsgränser ² , kr	1.78—2.02	1.31—1.50	1.81—1.92	1.77—1.87	1.83—1.94	1.70—1.86	1.77—1.94	2.09—2.40	1.95—2.10	0.88—1.22	1.35—1.53	
S:a arb. på gårdar utan koll.-avtal	3 005	542	18	128	89	507	187	15	87	181	35	
däruv i % med en timlön av												
under 70 öre	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
70—80	0.0	3.1	—	—	—	0.2	—	—	—	9.4	—	
80—90	0.2	4.1	—	—	—	0.2	—	—	—	9.9	—	
90—100	0.2	5.7	—	—	—	0.2	—	—	—	16.0	2.8	
100—110	0.8	10.5	—	0.8	—	1.0	1.1	—	—	17.1	20.0	
110—120	1.2	7.7	—	—	—	1.5	0.2	—	—	11.0	2.9	
120—130	2.8	14.4	—	1.6	—	3.5	1.6	—	—	14.4	17.1	
130—140	3.2	15.5	—	0.8	1.5	1.6	4.3	—	—	11.6	17.1	
140—150	5.1	10.0	—	—	—	3.0	0.5	—	2.3	4.4	2.9	
150—160	7.9	12.1	—	6.2	1.5	5.5	4.8	—	1.2	2.8	25.7	
160—170	9.6	5.7	—	3.1	8.7	8.9	5.9	—	1.2	0.6	—	
170—180	14.9	3.9	12.3	39.1	21.7	25.2	26.7	—	8.0	2.2	2.9	
180—190	12.8	3.0	37.5	22.6	21.7	15.2	11.2	6.7	17.2	0.6	—	
190—200	7.4	1.5	6.3	10.2	11.6	3.5	10.2	—	25.3	—	—	
200—210	11.6	0.9	37.5	8.6	18.8	19.9	20.3	13.3	21.8	—	8.6	
210—220	5.9	0.4	—	3.1	1.5	3.9	5.4	33.3	6.9	—	—	
220—230	6.3	0.5	—	3.1	4.3	2.8	4.3	26.7	6.9	—	—	
230—240	4.2	0.5	—	—	—	1.6	0.5	6.7	4.6	—	—	
240—250	1.6	—	6.2	—	—	2.9	0.6	—	2.3	—	—	
250 o. över	4.3	0.2	—	0.8	4.3	3.0	2.7	13.3	2.3	—	—	
medellön ¹ , kr.	1.78	1.16	1.96	1.80	1.85	1.76	1.81	2.22	1.98	1.07	1.34	
medianlön ² , kr.	1.83	1.31	1.89	1.79	1.87	1.80	1.83	2.17	1.98	1.07	1.31	
Normala variationsgränser ² , kr	1.63—2.05	1.11—1.50	1.82—1.92	1.73—1.90	1.75—2.00	1.70—2.00	1.71—2.00	2.10—2.29	1.87—2.07	0.91—1.28	1.13—1.50	

¹ Se not 2 s. 30. — ² Se not 1 s. 32.

Tab. 12. Redovisade körkarlar och dagsverkare fyllda 18 år fördelade efter årsinkomstens storlek vid olika löneformer

Yrke och löneformer (m. k. = med kollektivavtal u. k. = utan kollektivavtal)	Antal yrkesmän nrp. m. minst 250 arbetsdagar	Däruv (i %) med en årsinkomst av kr:										Medellön ¹ , kr	Medellön ² , kr	Lönernas normala variationsgränser ² , kr		
		under 2 200	2 200—2 599	2 600—2 999	3 000—3 399	3 400—3 799	3 800—4 199	4 200—4 599	4 600—4 999	5 000—5 399	5 400—5 799				5 800 o. öfrer	
<i>Körkarlar.</i>																
Arb. utan nat.-förm.	m. k.	705	—	0.1	0.1	0.6	5.5	17.9	43.6	26.1	4.8	0.4	0.9	4 429	4 416	4 205—4 664
	u. k.	73	—	—	2.7	2.7	8.2	23.3	34.3	19.2	8.2	1.4	—	4 326	4 380	4 050—4 672
Arb. med fri kost	m. k.	4	—	—	—	25.0	25.0	—	—	25.0	25.0	—	—	—	—	—
	u. k.	13	7.7	15.4	7.7	15.4	7.7	15.4	7.7	23.0	—	—	—	3 601	3 500	2 680—4 682
Arb. m. kost o. logi	m. k.	30	—	—	—	10.0	—	30.0	20.0	26.7	6.7	5.3	3.3	4 430	4 384	4 046—4 702
	u. k.	121	—	2.5	5.0	18.2	23.1	23.1	13.2	9.1	3.3	1.7	0.8	3 865	3 855	3 360—4 275
Arbetare med livsf. och/eller bostad	m. k.	31	—	—	—	3.2	9.7	19.4	29.0	22.6	16.1	—	—	4 441	4 439	4 087—4 880
	u. k.	34	—	2.9	—	11.8	5.9	11.7	26.5	26.5	11.8	2.9	—	4 350	4 432	4 110—4 782
Samtliga	m. k.	770	—	0.1	0.1	1.2	5.6	18.3	41.8	26.0	5.5	0.5	0.9	4 429	4 416	4 190—4 672
	u. k.	241	0.4	2.5	3.7	12.4	15.4	21.2	21.2	15.3	5.8	1.7	0.4	4 059	4 113	3 555—4 585
tillh.		1 011	0.1	0.7	1.0	3.9	7.9	19.0	36.9	23.4	5.5	0.8	0.8	4 341	4 394	4 080—4 656
<i>Dagsverkare.</i>																
Arb. utan nat.-förm.	m. k.	515	0.6	0.4	2.1	4.3	10.7	29.1	32.4	12.8	4.7	1.7	1.2	4 217	4 226	3 920—4 529
	u. k.	38	2.6	5.3	2.6	18.4	10.5	23.7	15.8	13.2	7.9	—	—	3 913	3 993	3 326—4 513
Arb. med fri kost	m. k.	4	—	—	—	25.0	—	50.0	—	25.0	—	—	—	—	—	—
	u. k.	19	5.3	5.3	36.8	10.5	10.5	21.1	10.5	—	—	—	—	3 297	3 000	2 705—4 140
Arb. m. kost o. logi	m. k.	15	—	—	6.7	20.0	13.3	26.7	13.3	13.3	6.7	—	—	3 941	3 995	3 378—4 560
	u. k.	100	4.0	9.0	17.0	16.0	23.0	15.0	8.0	4.0	4.0	—	—	3 455	3 466	2 903—3 856
Arbetare med livsf. och/eller bostad	m. k.	16	—	—	—	12.5	12.5	18.8	6.2	6.2	25.0	18.8	—	4 121	4 170	3 382—4 867
	u. k.	19	—	5.2	—	21.0	5.3	26.3	10.5	15.8	5.3	5.3	5.3	4 174	4 070	3 364—4 835
Samtliga	m. k.	550	0.5	0.4	2.7	4.9	11.3	28.2	31.1	13.1	5.1	1.6	1.1	4 202	4 223	3 886—4 530
	u. k.	176	3.4	7.4	14.2	16.5	17.0	18.8	10.2	6.8	4.5	0.6	0.6	3 615	3 614	2 983—4 139
tillh.		726	1.2	2.1	5.5	7.7	12.7	25.9	26.0	11.6	4.9	1.4	1.0	4 060	4 127	3 695—4 486

Medellöner inom olika yrken. De manliga arbetarna ha i tab. 9 fördelats efter yrke på fem huvudgrupper. Av dessa hade stall- och ladugårdspersonalen den högsta genomsnittliga lönen såväl per år som per timme, var efter i tur och ordning kommo specialarbetare, egentliga jordbruksarbetare, arbetare med blandat arbete samt övriga arbetare. Skillnaden mellan den högsta och den lägsta medellönen i dessa fem grupper var beträffande årslönen ca 1 300 kr och beträffande timlönen 40 öre. Bland de egentliga jordbruksarbetarna hade rättarna den högsta medellönen och efter dem i tur och ordning fördrängar, traktorskötare, körkarlar och dagsverkare. Skillnaden i medellönlön mellan rättare och dagsverkare var vid gårdar med kollektivavtal ca 1 375 kr och vid gårdar utan kollektivavtal ca 1 700 kr. Lönedifferenserna mellan yrkesgrupperna påverkas av flera olika faktorer, såsom åldersfördelningen m. m.

Beträffande de individuella årslönnernas variationer inom olika yrkesgrupper hänvisas till tab. 10.

En jämförelse av de i tab. 9 redovisade timlönerna för de olika yrkes-

¹ Se not 1 s. 30. — ² Se not 1 s. 30 och not 1 s. 32.

grupperna ger i stort sett samma bild som en jämförelse mellan årslönerna. För närmare detaljer hänvisas till tab. 9 och 11.

I fråga om de kvinnliga arbetarnas medellöner märkes, att eftersom mjölkerskorna vanligen icke ha full arbetstid per dag, deras årslöner icke bli jämförbara med de heltidsanställda arbetarnas. Av kvinnorna uppnådde arbetare med blandat arbete den högsta medellönen per timme (1,53 kr). Mjölkerskorna förtjänade 1,42 kr och hembiträderna 1,06 kr i timmen.

Arbetslöner inom olika åldrar m. m. I tab. 13 ha genomsnittslöner beräknats för manliga och kvinnliga arbetare inom olika åldersgrupper m. m.

Tabellen visar, att de manliga arbetarnas timlöner före trettioårsåldern stego tämligen hastigt med arbetarnas ålder. I åldrarna mellan 30 och 45 år höllo de sig ungefär oförändrade för att därefter minskas. Även kvinnornas timlöner stego ganska kraftigt upp till 30-årsåldern. Vid 35 år sjönko de tvärt för att kvarstå på samma nivå från 35 till 60 år, bortsett från en tillfällig höjning i åldersgruppen 40—45 år. Topplönen för kvinnliga arbetare låg sålunda i åldersklassen 30—35 år.

I tab. 14 redovisas antalet lantarbetare inom olika åldersgrupper med fördelning efter löneformer och yrkesgrupper. Översikten omfattar endast arbetare med minst 250 arbetsdagar under året. Dessa utgjorde i förhållande till samtliga nominativt redovisade arbetare knappt hälften av de manliga och en fjärdedel av de kvinnliga. Av tabellen framgår, att de yngre åldersgrupperna (under 30 år) bland de kvinnliga arbetarna representerade en avsevärt större del (två femtedelar) än bland de manliga (en femtedel). De äldsta åldersgrupperna — 55 år och därutöver — voro något starkare företrädna bland männen, särskilt inom yrkesgruppen specialarbetare samt grupperna dagsverkare och arbetare med blandat arbete vid gårdar med kollektivavtal och djurskötare vid gårdar utan kollektivavtal.

Lönenivån inom olika områden m. m. I tab. 15 redovisas genomsnittslöner för vissa viktigare arbetargrupper inom olika jordbruksområden m. m.¹ Samma tabell upptar också en fördelning av de i översikten ingående uppgifterna efter antalet arbetare inom motsvarande områden. Av denna fördelning framgår, att medellönerna för vissa yrkesgrupper inom några jordbruksområden ha beräknats på relativt få uppgifter, varför de slutsatser, som kunna dragas av dessa medelvärden, vid jämförelse med andra, äro ganska begränsade.

För vuxna manliga lantarbetare sammantagna var medellönen per timme högst i Mälar- och Hjälmbygderna och lägst på Öland och Gotland. För körkarlar och dagsverkare utan naturaförmåner låg däremot medellönen högst i norra Sverige. Lönedifferenserna för kvinnliga arbetare de olika områdena emellan voro delvis av annat slag; för vuxna kvinnliga lantarbetare sammantagna var medellönen högst i Skånes och Hallands slätt-

¹ Äng. jämförbarhet med tidigare år, se not 1 s. 41.

Tab. 13. Medellöner för lantarbetare inom olika åldersgrupper

(m. k. = med kollektiv- avtal u. k. = utan kollektiv- avtal)	Antal redo- visade arbeta- rare	Medellön (i kr) ¹ för arbetare i åldern:													Gen- om- snitt- lig lön, kr
		un- der 18 år	18— 20 år	21— 24 år	25— 29 år	30— 34 år	35— 39 år	40— 44 år	45— 49 år	50— 54 år	55— 59 år	60— 64 år	65 år o. över		
Manliga arbetare.															
Arbetare utan	m. k.	3 594	3 082	4 110	4 503	4 697	4 874	4 932	4 920	4 810	4 785	4 669	4 571	4 185	4 732
nat.-förm.	u. k.	330	2 696	3 989	4 165	4 447	4 628	4 761	4 829	4 844	4 478	4 717	4 199	3 823	4 441
Arbetare med fri	m. k.	15	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	4 082
kost	u. k.	72	—	3 006	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	3 375
Arbetare med	m. k.	155	—	3 793	4 363	4 473	4 916	4 487	4 525	4 257	—	—	—	—	4 350
kost o. logi	u. k.	701	2 928	3 443	3 876	3 921	4 108	3 919	3 753	3 565	3 485	3 679	3 239	2 739	3 705
Arb. m. livsf.	m. k.	394	—	—	—	5 729	5 687	5 843	5 783	5 667	5 411	5 405	5 122	3 893	5 493
och, eller bost.	u. k.	243	—	—	—	4 837	4 733	4 938	4 548	4 511	4 644	4 652	4 287	3 518	4 617
Samtliga	m. k.	4 158	3 038	4 073	4 480	4 742	4 960	5 018	4 998	4 886	4 845	4 734	4 591	4 117	4 788
därav:	u. k.	1 346	2 909	3 524	3 981	4 153	4 344	4 414	4 180	4 046	4 039	4 245	3 866	3 399	4 033
		5 504	2 977	3 744	4 261	4 534	4 785	4 887	4 849	4 756	4 710	4 655	4 450	3 966	4 603
Rättare . . .	m. k.	256	—	—	—	5 524	5 746	5 830	5 777	5 663	5 201	5 350	5 292	—	5 576
	u. k.	41	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	5 316
Fördrängar . .	m. k.	183	—	—	—	—	—	4 701	4 702	4 660	4 616	4 569	4 567	—	4 672
	u. k.	48	—	—	—	4 075	4 642	—	—	—	—	—	—	—	4 441
Körkarlar . . .	m. k.	779	—	4 125	4 287	4 522	4 546	4 483	4 458	4 484	4 394	4 415	4 320	3 969	4 413
	u. k.	248	—	3 899	4 000	4 434	4 172	4 170	4 198	3 765	4 072	3 953	—	3 244	4 035
Traktorskötare .	m. k.	468	—	—	4 342	4 594	4 628	4 684	4 683	4 599	4 592	4 648	—	—	4 602
	u. k.	58	—	—	—	4 313	4 704	—	—	—	—	—	—	—	4 300
Dagsverkare . .	m. k.	584	2 882	3 963	4 132	4 326	4 467	4 353	4 377	4 334	4 361	4 144	3 872	3 579	4 125
	u. k.	194	2 763	3 112	3 357	3 760	3 834	4 222	3 795	3 470	3 332	—	—	—	3 536
Arbetare m. bl.	m. k.	314	—	—	4 387	4 576	4 713	4 727	4 614	4 609	4 573	4 799	4 623	3 961	4 534
arbete	u. k.	423	2 717	3 446	3 940	3 915	4 090	4 238	3 903	3 800	3 515	3 553	3 235	3 128	3 753
Ladugårds- förmän	m. k.	312	—	—	—	5 724	6 124	6 180	6 061	5 764	5 723	5 745	5 777	—	5 923
	u. k.	21	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	5 485
Djurskötare . .	m. k.	919	—	—	4 857	4 963	5 214	5 283	5 323	5 225	5 204	5 122	5 065	4 652	5 159
	u. k.	306	—	3 962	4 705	4 317	4 480	4 531	4 436	4 371	4 359	4 581	4 010	3 764	4 344
Fodermarskar .	m. k.	61	—	—	—	—	—	—	—	—	5 364	5 216	—	—	4 989
	u. k.	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Stalldrängar .	m. k.	48	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	4 627
	u. k.	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Specialarbetare	m. k.	219	—	—	—	—	4 846	4 752	4 850	4 817	4 813	4 621	4 504	4 304	4 686
	u. k.	4	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Kvinnliga ar- betare.	m. k.	200	2 401	2 536	2 480	2 354	2 451	2 338	2 249	2 497	2 549	2 453	2 072	—	2 406
	u. k.	262	2 026	2 672	2 811	2 481	2 464	2 373	2 393	2 465	2 258	2 118	2 194	—	2 424
därav:	Tillhopa	462	2 147	2 619	2 700	2 439	2 456	2 354	2 339	2 480	2 414	2 286	2 133	—	2 416
Mjölkerskor . .	m. k.	93	—	—	—	—	2 364	1 760	1 984	1 842	2 130	2 127	—	—	1 987
	u. k.	51	—	—	—	—	—	—	1 981	—	—	—	—	—	1 949
Heimbiträden .	m. k.	82	2 401	2 536	2 600	2 623	—	—	—	—	—	—	—	—	2 610
	u. k.	190	2 013	2 641	2 760	2 638	—	2 551	2 575	2 380	2 380	—	2 241	—	2 487
Total tidlön per timme².															
Manliga	m. k.	6 662	1 34	1 75	1 88	1 93	1 99	2 00	1 99	1 96	1 95	1 92	1 88	1 71	1 93
arbetare.	u. k.	3 278	1 26	1 59	1 74	1 77	1 87	1 88	1 82	1 80	1 84	1 83	1 75	1 53	1 74
	Tillhopa	9 940	1 31	1 68	1 83	1 88	1 96	1 98	1 97	1 94	1 94	1 91	1 86	1 68	1 89
Kvinnliga	m. k.	505	1 01	1 09	1 12	1 33	1 48	1 37	1 41	1 39	1 47	1 44	1 23	—	1 31
arbetare.	u. k.	612	0 91	1 11	1 14	1 16	1 33	1 22	1 31	1 09	1 02	0 92	1 03	—	1 13
	Tillhopa	1 117	0 95	1 10	1 14	1 20	1 40	1 29	1 36	1 28	1 29	1 24	1 15	1 35	1 20

¹ Se not 1 s. 30. — ² Se not 2 s. 30.

Tab. 14. Antal lantarbetare inom olika åldersgrupper

(m. k. = med kollektiv- avtal u. k. = utan kollektiv- avtal)	Antal redo- visade arbeta- re	Därav i åldern:													öj angli- ven ålder
		under 18 år	18- 20 år	21- 24 år	25- 29 år	30- 34 år	35- 39 år	40- 44 år	45- 49 år	50- 54 år	55- 59 år	60- 64 år	65 år o. över		
Manliga arbetare															
Arbetare utan nat.- förm.	{ m. k. 3 594	56	74	89	302	386	465	527	481	442	374	240	138	20	
	{ u. k. 330	11	21	16	45	46	39	34	22	22	25	18	6		
Arbetare med fri kost	{ m. k. 15	—	2	4	—	1	1	1	1	1	3	1	—		
	{ u. k. 72	8	10	6	8	8	7	7	4	4	2	2	2		
Arbetare med kost o. logi	{ m. k. 155	5	11	15	27	20	15	17	11	9	8	11	5		
	{ u. k. 701	35	98	64	112	93	68	67	50	42	31	22	11		
Arb. med livsf. och/ eller bostad	{ m. k. 394	—	1	7	21	48	58	64	58	47	39	26	25		
	{ u. k. 243	1	3	7	24	34	35	28	25	29	25	18	14		
Samtliga	{ m. k. 4 158	61	88	115	350	455	539	609	551	499	424	278	168		
	{ u. k. 1 346	55	132	93	189	181	149	136	101	100	82	67	45		
	Tillh. 5 504	116	220	208	539	636	688	745	652	599	506	345	213		
därav:															
Rättare	{ m. k. 256	—	—	7	23	40	37	42	30	22	33	15	5		
	{ u. k. 41	—	—	—	4	9	6	3	7	5	3	3	1		
Fördrängar	{ m. k. 183	—	—	2	7	9	37	21	38	33	22	10	4		
	{ u. k. 45	—	1	2	10	10	8	4	3	3	3	4	—		
Körkarlar	{ m. k. 779	9	28	29	60	102	90	106	100	98	87	53	16		
	{ u. k. 248	7	30	12	33	34	36	29	21	17	13	4	10		
Traktorskötare	{ m. k. 468	5	9	22	78	73	83	82	57	29	20	7	3		
	{ u. k. 58	2	7	4	20	15	3	5	1	—	—	—	1		
Dagsverkare	{ m. k. 584	34	28	19	50	44	45	67	68	61	74	47	39		
	{ u. k. 194	18	21	17	30	16	18	20	14	14	9	7	8		
Arbetare m. bl. arb.	{ m. k. 314	8	9	11	33	32	31	36	39	34	35	25	19		
	{ u. k. 423	22	62	43	64	64	87	34	28	20	18	12	11		
Ladugårdsförmän	{ m. k. 312	—	—	4	11	36	54	64	55	46	20	15	5		
	{ u. k. 21	—	—	1	3	4	2	2	1	3	3	2	—		
Djurskötare	{ m. k. 919	3	9	20	77	99	138	145	115	125	86	61	36		
	{ u. k. 306	6	11	13	25	28	38	39	26	38	31	34	15		
Fodermarskar	{ m. k. 61	—	1	—	3	—	—	3	5	8	10	5	15		
	{ u. k. 1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—		
Stalldrängar	{ m. k. 48	1	—	—	—	3	1	8	7	7	7	6	8		
	{ u. k. 2	—	—	1	—	—	—	1	—	—	—	—	—		
Specialarbetare	{ m. k. 219	1	3	1	8	16	20	31	33	34	27	31	14		
	{ u. k. 4	—	—	—	—	1	—	—	—	—	1	1	—		
Kvinnliga arbe- tare															
	{ m. k. 200	11	19	15	17	19	24	19	21	22	18	11	2		
	{ u. k. 262	23	30	30	34	14	21	32	24	19	18	11	2		
	Tillhoppa 462	34	49	45	51	33	45	61	45	41	36	22	4		
därav:															
Mjölkerskor	{ m. k. 93	—	—	2	4	12	12	14	12	14	12	8	2		
	{ u. k. 51	—	—	—	6	2	6	13	8	6	8	1	1		
Hembiträden	{ m. k. 82	11	19	12	13	6	7	2	5	3	1	2	—		
	{ u. k. 190	21	28	28	26	9	13	17	14	13	7	10	1		
Arbetare med uppgift om antalet utgjorda arbetstun- mar.															
Manliga arbetare	{ m. k. 6 662	246	270	348	619	678	734	848	730	715	576	440	372		
	{ u. k. 3 278	273	279	288	383	323	290	278	215	233	199	207	188		
	Tillhoppa 9 940	519	549	636	1 002	1 001	1 024	1 126	945	948	775	647	560		
Kvinnliga arbetare	{ m. k. 505	39	22	36	47	51	52	70	60	54	29	19	5		
	{ u. k. 612	70	72	74	68	50	49	59	46	40	24	21	8		
	Tillhoppa 1 117	109	94	110	115	101	101	129	106	94	53	40	13		

Tab. 15. Medellöner per timme vid tidlönsarbete för lantarbetare, som fyllt 18 år, inom olika jordbruksområden m. m. (jämta antalstabell)¹

Jordbruksområden m. m.	Arbetare utan naturaförmåner			Körkarlar med kost o. logi	Dagsverkare med fri kost	Samtliga manliga arbetare	Hembiträden i lanthus-håll	Mjölkerkor	Samtliga kvinnliga arbetare
	Körkarlar	Dagsverkare	Djurskötare						
Timlön, kr									
Skånes o. Hallands slättbygder	1'80	1'81	2'03	1'88	1'82	1'91	1'24	1'50	1'39
Sydsvenska mellanbygden	1'83	1'81	2'07	.	1'89	1'93	.	.	1'34
Öland och Gotland	1'77	1'80	2'11	.	1'76	1'84	0'99	.	1'21
Östgötaslätten	1'80	1'73	2'05	.	.	1'92	1'10	.	1'16
Vänerslätten	1'82	1'79	2'01	1'83	1'75	1'89	0'99	1'51	1'20
Mälars- o. Hjälmbygderna	1'82	1'77	2'04	1'72	1'65	1'94	1'08	1'38	1'23
Södra o. mell. Sveriges skogs- o. dalbygder	1'82	1'79	2'02	1'62	1'62	1'89	1'05	1'43	1'20
Norra Sverige	1'85	1'82	1'97	.	1'86	1'92	1'09	1'35	1'23
Hela riket	1'82	1'78	2'04	1'68	1'73	1'91	1'06	1'42	1'24
Egendomar belägna i									
jordbrukskommuner	1'82	1'76	2'07	1'68	1'70	1'90	1'07	1'35	1'18
bland. kommuner	1'81	1'78	2'02	1'70	1'72	1'90	1'08	1'43	1'25
industrikommuner	1'83	1'81	2'03	1'61	1'76	1'93	1'03	1'45	1'26
Egend. med en åkerareal av									
under 20 ha	1'77	1'77	.	1'53	1'73	1'71	1'07	1'33	1'16
20—49 „	1'79	1'76	2'00	1'66	1'71	1'81	1'08	1'41	1'18
50—99 „	1'82	1'77	2'05	1'85	1'82	1'92	1'04	1'40	1'23
100 ha o. över	1'83	1'80	2'04	.	.	1'96	1'04	1'48	1'37
Egend. med koll.-avtal									
„ utan „	1'82	1'79	2'04	1'89	1'74	1'94	1'04	1'47	1'34
„ utan „	1'80	1'76	1'98	1'62	1'73	1'78	1'07	1'35	1'16
Antal arbetare									
Skånes o. Hallands slättbygder	91	208	87	18	104	825	16	15	206
Sydsvenska mellanbygden	127	195	86	6	18	693	6	9	114
Öland och Gotland	27	58	21	8	34	319	12	3	69
Östgötaslätten	87	136	108	5	6	659	11	3	21
Vänerslätten	166	326	136	17	70	1242	35	18	93
Mälars- o. Hjälmbygderna	323	521	330	16	83	2272	21	28	106
Södra o. mell. Sveriges skogs- o. dalbygder	323	530	275	73	235	2665	78	52	262
Norra Sverige	41	162	13	8	224	746	42	30	137
Hela riket	1 185	2 136	1 056	151	774	9 421	221	158	1 008
Egendomar belägna i									
jordbrukskommuner	267	420	231	40	166	2 148	64	27	197
bland. kommuner	517	1 006	469	78	381	4 297	100	64	464
industrikommuner	401	710	356	33	227	2 976	57	67	347
Egend. med en åkerareal av									
under 20 ha	12	130	5	15	347	868	51	21	224
20—49 „	195	432	179	102	374	2 387	112	34	352
50—99 „	439	661	340	27	48	2 510	42	51	230
100 ha o. över	539	913	532	7	5	3 656	16	49	202
Egend. med koll.-avtal									
„ utan „	1 057	1 629	969	33	85	6 416	40	100	466
„ utan „	128	507	87	118	689	3 005	181	58	542

¹ Tabellen redovisar den totala lönen (inkl. indextillägg, semesterlön, övertids- och ryktersättning samt naturaförmåner) vid tidlönsarbete. I förevarande undersökning har vissa ersättningar, för vilka motsvarande arbetstid ej redovisats, utelämnats vid beräkning av medeltimlönerna. Hur detta påverkar jämförbarheten med föregående år, redovisas närmare i texten på s. 29. — Medietal stil anger, att lönesiffran är grundad på mindre än 25 men mer än 9 uppgifter. — Medeltalen äro från och med år 1949 ovägda; se närmare härom Lönestatistisk årsbok 1949, not 1 s. 43.

bygder; lägst var den på Östgötaslätten. Värden av regionala jämförelser för hembiträden och mjölkerskor begränsas starkt av det ringa antalet uppgifter.

I vad mån lantarbetarnas löner påverkas av traktens grad av industrialisering belyses av de i tab. 15 beräknade medellönerna för lantarbetare i kommuner av olika näringstyp (jfr ang. kommuntyperna texten på s. 12). I allmänhet framträder en tendens till högre löner i industrikommuner.

Tab. 15 redovisar slutligen genomsnittslöner för vissa grupper av lantarbetare, fördelade efter brukningsdelens storlek. Som regel steg lönen med gårdens storlek, vilket torde böra ses i samband med förekomsten av kollektivavtal på större och mindre gårdar (jfr tab. 1). I tablån här nedan ha medellönerna för vuxna manliga arbetare inom vissa viktigare yrkesgrupper fördelats efter egendomarnas storlek och förekomsten av kollektivavtal.

Arbetslöner vid gårdar med och utan kollektivavtal. I tab. 9—15 redovisas medellöner för olika yrkesgrupper och löneformer vid gårdar med kollektivavtal och gårdar utan kollektivavtal. För vissa viktigare grupper av lantarbetare redovisas dessutom i nedanstående tablå genomsnittslöner¹ vid större och mindre gårdar med och utan kollektivavtal.

	Egendomar utan koll.-avtal			Egendomar med koll.-avtal				
	Redov. arb. med uppge- ret utgjorda arbets- timmar	Genomsn. löneinkomst per timme vid tidlönsarbete, kr	Redov. arb. med minst 250 arbetsdagar under året	Genomsnittlig årslön, kr	Redov. arb. med uppge- ret utgjorda arbets- timmar	Genomsn. löneinkomst per timme vid tidlönsarbete, kr	Redov. arb. med minst 250 arbetsdagar under året	Genomsnittlig årslön, kr
Manliga arbetare fyllda 18 år								
Körkarlar utan naturaförmåner	128	1'80	73	4 326	1 057	1'82	705	4 429
därav vid egendomar med under 50 ha . .	66	1'76	38	4 302	141	1'79	97	4 419
" " " " " 50 ha o. över	62	1'83	35	4 353	916	1'83	608	4 431
Dagsverkare utan naturaförmåner	507	1'76	38	3 913	1 629	1'79	515	4 217
därav vid egendomar med under 50 ha . .	390	1'74	17	3 963	172	1'78	34	4 339
" " " " " 50 ha o. över	117	1'78	21	3 873	1 457	1'79	481	4 208
Djurskötare utan naturaförmåner	87	1'98	83	4 858	969	2'04	790	5 166
därav vid egendomar med under 50 ha . .	43	1'96	39	4 689	141	2'01	132	5 093
" " " " " 50 ha o. över	44	1'99	44	5 007	828	2'05	658	5 181
Körkarlar med kost o. logi	118	1'62	121	3 865	33	1'89	30	4 430
därav vid egendomar med under 50 ha . .	97	1'60	103	3 870	20	1'85	18	4 330
" " " " " 50 ha o. över	21	1'71	18	3 836	13	1'96	12	4 581
Dagsverkare med fri kost	689	1'73	19	3 297	85	1'74	4	.
därav vid egendomar med under 50 ha . .	670	1'72	18	3 245	51	1'69	3	.
" " " " " 50 ha o. över	19	1'86	1	.	34	1'80	1	.

¹ Medeltalen äro liksom föregående år ovägda. T. o. m. år 1948 ha däremot medellönerna för motsvarande tablå beräknats under antagande, att arbetarnas åldersfördelning varit densamma vid brukningsdelar med och utan kollektivavtal.

Lönerna lågo genomgående högre vid gårdar med kollektivavtal. Skillnaden mellan de individuella lönernas spridning kring medellönen för gårdar med och utan kollektivavtal framgår av tab. 10 och 11. Enligt uppgifterna i sista kolumnen av tab. 10 voro lönernas normala variationsgränser¹ inom de olika yrkesgrupperna betydligt snävare vid gårdar med kollektivavtal.

Löneförhållandena för tillfällig arbetskraft. I princip skall på socialstyrelsens frågeblankett lämnas nominativa uppgifter för samtliga arbetare (även tillfälliga), som under redovisningsåret varit anställda vid den redovisande egendomen. Den redogörelse för undersökningsresultaten, som lämnats i det föregående, avser endast de sålunda nominativt redovisade arbetarna. Emellertid har för ett stort antal tillfälliga arbetare, som varit sysselsatta endast några dagar hos en och samma arbetsgivare — t. ex. för sådd och skörd — endast erhållits summariska uppgifter beträffande antal sådana arbetare, antal dagsverken och total lönesumma. På grundval av sådana summariska uppgifter har den genomsnittliga daglönen beräknats för 1 657 tillfälliga arbetare, vilka sammanlagt gjort 28 301 dagsverken.

Tillfälliga manliga arbetare förtjänade år 1950 i genomsnitt 15,95 kr per dag, vilket var något mindre än vad de nominativt redovisade arbetarna utan naturaförmåner förtjänade (16,53 kr). Daglönen för år 1950 var i jämförelse med de tillfälliga arbetarnas daglön år 1949 i det närmaste oförändrad. För tillfälliga kvinnliga arbetare uppgick medeldaglönen år 1950 till 12,19 kr, vilket var lägre än daglönen för kvinnliga egentliga jordbruksarbetare (13,36 kr) men betydligt högre än hembiträdernas dagsförtjänst (8,60 kr) och 5 % högre än daglönen för tillfälliga kvinnliga arbetare föregående år.

g) Jordbrukets arbetskraftsåtgång, sysselsättningsvolym och lönebudget åren 1939—1950

För bedömning av jordbrukets lönekostnader erfordras kännedom om såväl lantarbetarnas löner som arbetskraftsåtgången. Till komplettering av de i det föregående lämnade uppgifterna om lantarbetarnas löner har därför på grundval av lantarbetarstatistikens material gjorts en beräkning av arbetskraftsåtgången, uttryckt i antal utgjorda dagsverken per 100 ha åker, vid egendomar av olika storleksklasser och belägna inom olika jordbruksområden; resultaten redovisas i tab. 16. Arbetskraftsåtgångens förändringar från föregående år belysas i tab. 17 genom en sammanställning av medeltal dagsverken per 100 ha åker samt medeltal fasta arbetare (med minst 300 dagsverken på samma gård) per gård för åren 1949 och 1950 vid brukningsdelar, som redovisats i lantarbetarstatistiken båda åren och vilkas åkerareal var oförändrad från år 1949. Förändringarna mellan år 1949 och år 1950 i den totala lönebudgeten och sysselsättningsvolymen vid nyssnämnda egendomar framgå av tab. 18.

¹ Betr. innebörden av detta begrepp, se not 1 s. 32.

Under år 1950 uppgick det genomsnittliga antalet av vuxna män utgjorda dagsverken per 100 ha åker å samtliga egendomar till 1 916, varav 65 % hade utgjorts av lejda arbetare och resten av brukarna själva och deras familjemedlemmar. För kvinnor och minderåriga var motsvarande antal 428, och av dessa hade 45 % utgjorts av lejda arbetare. Av tab. 16 framgår, att familjemedlemmarnas insatser betydde mest på de mindre och medelstora gårdarna. Uppgifterna om antalet dagsverken, som utgjorts av brukarna och deras familjemedlemmar, torde emellertid i många fall grunda sig på tämligen grova uppskattningar och äro sannolikt ofullständigare än uppgifterna om de lejda arbetarnas dagsverken.

Arbetsförbrukningen per arealenhet var störst på de minsta brukningsdelarna och sjönk med stigande egendomsstorlek. Den var lägst i södra och mellersta Sveriges slättbygder, betydligt högre i södra och mellersta Sveriges skogs- och dalbygder och högst i norra Sverige. Antalet av vuxna män utförda dagsverken per 100 ha åker var större på gårdar med kollektivavtal inom alla storleksgrupper med över 10 ha åker. För alla storleksgrupper sammantagna var förhållandet det motsatta, vilket beror på att de mindre gårdarna voro relativt flera bland gårdar utan kollektivavtal.

Olikheterna mellan brukningsdelarna i fråga om arbetskraftsåtgång per 100 ha åker betingas av ett flertal faktorer, såsom produktionens inriktning och intensitet, graden av rationalisering m. m. Det bör observeras, att de i tab. 16 lämnade uppgifterna avse arbete utfört av alla lantarbetarkategorier; uppgifterna avse även i viss utsträckning dagsverken för nyanläggningsarbeten m. m. samt sådant icke ackordsatt skogsarbete, som utförts av lantarbetare. Dagsverken, utgjorda av arbetare, som betecknats som skogsarbetare, ha dock ej medräknats.

Vid beräkningarna i tab. 17 och 18 rörande förändringarna mellan år 1949 och 1950 i jordbrukets totala sysselsättningsvolym och lönebudget ha endast medtagits gårdar med uppgifter för båda åren. Som mått på sysselsättningsvolymen användes antalet lejda arbetare och antalet utgjorda dagsverken. I tab. 17 har uträknats medeltalet dagsverken per 100 ha åker under åren 1949 och 1950.

I antalet arbetare ingå de mycket få torpare, som finns med i materialet; deras dagsverken ingå i totala antalet dagsverken. Däremot ha till torpare utbetalda löner icke inräknats i de totala lönesummorna. Beräkningarna avse 2 620 egendomar, som sysselsatte 16 981 lejda arbetare med en sammanlagd lönesumma av 27,6 milj. kr under år 1950.

Av tab. 17 framgår, att arbetskraftsåtgången per 100 ha åker minskade med 3 % mellan åren 1949 och 1950. Nedgången var kraftigare för kvinnor och minderåriga än för vuxna manliga arbetare.

Sammanlagda antalet lejda arbetare minskade med 1 % enligt tab. 18. Minskningen berörde framför allt arbetare med minst 300 arbetsdagar under året. Antalet kvinnliga och minderåriga arbetare med mindre än 300 arbetsdagar under året ökade med 15 %. Totala antalet dagsverken sjönk med 3 %; för enbart vuxna manliga familjemedlemmar hade antalet dagsverken

Tab. 16. Av brukarna själva, deras familjemedlemmar och anställda arbetare utgjorda dagsverken per 100 ha åker inom olika områden¹

Naturliga jordbruksområden m. n.	An- tal egen- do- mar	Genomsnittligt antal dagsverken per år och 100 ha åker å egendomar med en åkerareal (i ha) av									Genomsn. antal dagsv. per 100haåker å samtliga egendomar
		10— 19	20— 29	30— 39	40— 49	50— 99	100— 199	200— 399	400 o. över		
<i>Manliga vuxna arbetare</i>	3 667	3 275	2 296	2 177	2 024	1 740	1 589	1 542	1 363	1 916	
därav i % lejd arbetskraft		24.9	37.2	49.0	58.2	73.2	91.2	99.2	100.0	64.5	
Södra o. mellersta Sveriges slättb. därav i % lejd arbetskraft	2 181	3 030	2 013	2 057	1 931	1 664	1 520	1 503	1 327	1 743	
		17.0	31.7	43.7	56.0	70.8	89.8	99.1	100.0	66.5	
Skånes o. Hallands slättbygder	253	3 344	2 623	2 321	2 044	1 872	1 515	1 318	1 616	1 965	
Sydsvenska mellanbygden	193	3 449	2 757	2 500	2 040	1 874	1 579	1 677	1 612	1 955	
Öland och Gotland	181	2 848	2 396	1 968	1 985	1 637	1 462	1 568	—	1 798	
Östgötaslätten	174	—	2 629	2 167	2 027	1 903	1 652	1 431	—	1 835	
Vänerslätten	530	2 882	2 410	1 930	1 775	1 540	1 394	1 368	1 283	1 642	
Mälar- och Hjälmbygden	850	2 995	1 476	1 936	1 943	1 595	1 550	1 544	993	1 670	
Södra o. mellersta Sveriges skogs- och dalbygder	1 131	3 544	2 735	2 346	2 266	1 878	1 834	1 753	1 604	2 252	
därav i % lejd arbetskraft		32.5	42.6	51.8	62.8	76.7	95.0	99.8	100.0	63.5	
Sydsvenska höglandet	555	3 870	2 901	2 437	2 243	1 920	1 877	1 922	—	2 439	
Östsvenska dalbygden	45	—	—	2 424	2 448	2 066	1 614	—	—	2 157	
Västsvenska »	170	3 662	2 759	2 460	2 134	2 000	1 558	—	—	2 390	
Södra Bergslagen	81	3 500	2 543	2 199	2 491	1 771	1 494	1 344	1 671	1 775	
Västsvenska dalsjöområdet	72	3 051	2 739	2 274	2 197	1 661	1 663	1 404	—	1 995	
Norra Bergslagen	73	2 793	2 772	2 009	2 660	1 733	2 463	—	1 545	2 173	
Östra Dalarna-Gästrikland	135	2 753	2 200	1 922	2 168	1 704	2 260	—	—	2 112	
Norra Sverige	355	3 250	2 684	2 750	2 136	2 659	1 765	—	—	2 827	
därav i % lejd arbetskraft		24.0	46.3	74.7	63.3	94.7	100.0	—	—	47.6	
Egendomar belägna i											
Jordbrukskommuner ²	865	3 165	1 649	2 092	1 935	1 623	1 475	1 480	1 058	1 717	
Blandade kommuner ²	1 764	3 247	2 513	2 181	2 040	1 744	1 575	1 540	1 612	1 955	
Industrikommuner ²	1 038	3 414	2 619	2 252	2 074	1 837	1 715	1 611	1 612	2 043	
Egendomar med koll.-avtal	1 219	3 905	3 155	2 501	2 178	1 819	1 626	1 542	1 363	1 756	
» utan »	2 448	3 252	2 204	2 090	1 929	1 557	1 151	—	—	2 154	
<i>Kvinnliga o. minderåriga arbetare</i>	3 667	1 497	837	638	409	298	146	99	94	428	
därav i % lejd arbetskraft		27.1	32.6	39.7	48.3	64.0	84.2	98.5	100.0	45.2	
Södra o. mellersta Sveriges slättb. därav i % lejd arbetskraft	2 181	1 346	698	670	439	310	143	108	85	358	
		18.8	27.6	37.5	44.1	61.4	82.2	98.4	100.0	46.4	
Skånes o. Hallands slättbygder	253	1 350	913	646	586	527	297	—	—	519	
Sydsvenska mellanbygden	193	1 387	848	605	652	594	252	—	—	478	
Öland och Gotland	181	1 698	1 072	1 180	533	578	—	—	—	666	
Östgötaslätten	174	—	—	—	—	175	104	—	—	184	
Vänerslätten	530	1 206	667	517	387	261	145	—	—	309	
Mälar- och Hjälmbygden	850	1 369	580	721	429	224	103	58	—	311	
Södra o. mellersta Sveriges skogs- och dalbygder	1 131	1 441	948	561	289	251	154	—	—	485	
därav i % lejd arbetskraft		25.3	34.4	42.6	58.2	67.5	89.9	—	—	42.6	
Norra Sverige	355	1 838	1 437	741	641	—	—	—	—	1 268	
därav i % lejd arbetskraft		39.6	46.0	55.6	70.1	—	—	—	—	45.7	
Egendomar belägna i											
Jordbrukskommuner ²	865	1 619	492	610	362	310	146	120	—	380	
Blandade kommuner ²	1 764	1 416	911	653	434	293	134	82	—	438	
Industrikommuner ²	1 038	1 526	1 085	606	413	298	163	107	196	457	
Egendomar med koll.-avtal	1 219	1 140	742	407	328	258	142	99	94	203	
» utan »	2 448	1 510	847	699	459	393	193	—	—	762	

¹ Medieval stil anger, att medeltalen grunda sig på uppgifter från mindre än 10 brukningsdelar eller på uppgifter för minst 10 men högst 24 arbetare. — ² Jfr texten s. 12 och not 1 samma sida.

Tab. 17. Medeltal dagsverken per år och 100 ha åker samt medeltal helårsarbetare¹ per egendom åren 1950 och 1949 vid brukningsdelar, varifrån uppgifter föreligga för båda åren²

	Brukningsdelar med en åkerareal (i ha) av								Tillhopa
	Under 20	20—29	30—39	40—49	50—99	100—199	200—399	400 o över	
Medeltal dagsverken per 100 ha åker utförda av									
vuxna o. minderåriga av båda könen									
a) inkl. brukare o. familjemedl.									
År 1950	4 812	3 519	2 840	2 417	2 054	1 756	1 694	1 445	2 382
» 1949	4 757	3 573	2 909	2 546	2 110	1 840	1 772	1 524	2 448
Indextal om 1949 = 100	101	98	98	95	97	95	96	95	97
b) exkl. brukare o. familjemedl.									
År 1950	1 258	1 248	1 336	1 371	1 475	1 585	1 678	1 445	1 461
» 1949	1 272	1 312	1 415	1 470	1 536	1 668	1 759	1 524	1 532
Indextal om 1949 = 100	99	95	94	93	96	95	95	95	95
vuxna män									
a) inkl. brukare o. familjemedl.									
År 1950	3 272	2 589	2 211	2 048	1 757	1 612	1 595	1 290	1 958
» 1949	3 223	2 591	2 202	2 080	1 821	1 680	1 648	1 388	1 998
Indextal om 1949 = 100	102	100	100	98	96	96	97	93	98
b) exkl. brukare o. familjemedl.									
År 1950	828	966	1 094	1 192	1 288	1 469	1 582	1 290	1 270
» 1949	811	978	1 129	1 251	1 357	1 540	1 637	1 388	1 324
Indextal om 1949 = 100	102	99	97	95	95	95	97	93	96
kvinnor o. minderåriga									
a) inkl. brukare o. familjemedl.									
År 1950	1 540	929	629	369	296	143	99	.	424
» 1949	1 584	982	708	466	289	160	123	.	450
Indextal om 1949 = 100	100	95	89	79	102	89	80	.	94
b) exkl. brukare o. familjemedl.									
År 1950	430	282	242	179	186	116	96	.	191
» 1949	461	334	286	219	179	128	122	.	208
Indextal om 1949 = 100	93	84	85	82	104	91	79	.	92
Medeltal lejda helårsarbetare ¹ per egendom									
vuxna manliga									
År 1950	0·11	0·29	0·51	0·76	0·99	1·97	3·31	2·40	0·69
» 1949	0·15	0·27	0·54	0·78	1·15	1·89	3·69	2·40	0·73
Indextal om 1949 = 100	73	107	94	97	86	104	90	100	95
kvinnor o. minderåriga									
År 1950	0·08	0·08	0·10	0·09	0·15	0·13	0·20	.	0·11
» 1949	0·08	0·11	0·13	0·13	0·13	0·22	0·36	—	0·13
Indextal om 1949 = 100	100	73	77	69	115	59	56	.	85

ökat med 2 %. Den totala lönesumman (kontant och värdet av naturaförmåner) var oförändrad.

Den bild, som i det föregående givits av förändringarna i sysselsättningsvolym och lönebudget, återspeglar närmast förhållandena vid det större jord-

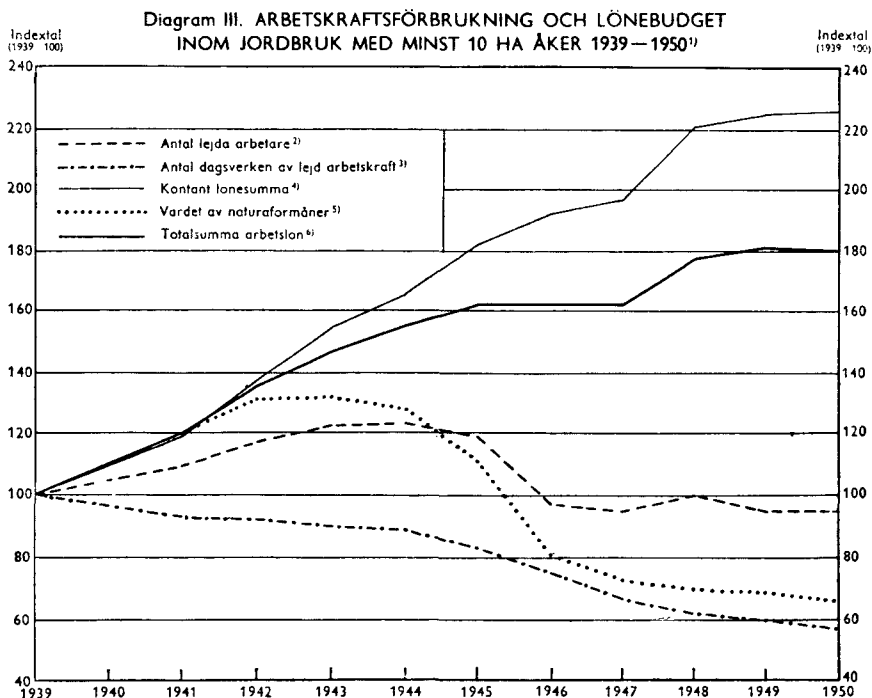
¹ Med helårsarbetare avses här arbetare, som under året gjort minst 300 dagsverken på en och samma gård. — ² Se not. 1 s. 45

Tab. 18. Förändringar i arbetarantal, dagsverken och lönesumma 1949—1950 vid brukningsdelar, varifrån uppgifter föreligga för båda åren

Jordbruksområden, kommungrupper och storleksklasser av jordbruk	Indextal för år 1950 om 1949 = 100 ¹													
	Antal brukningsdelar	Därav					Därav utgjorda av					Naturförmånernas värde (lejd arbetskraft)	Total lönesumma (lejd arbetskraft)	
		Antal lejda arbetare	vuxna manliga hollarbetare ²	övriga vuxna manliga arbetare	övriga kvinnliga och minderåriga arbetare	kvinnliga och minderåriga helårsarbetare ³	lejda vuxna manliga arbetare	övriga vuxna manliga arbetare	lejda kvinnl. o. minderåriga arbetare	familjemedlemmar	vuxna manliga familjemedlemmar			kvinnliga och minderåriga familjemedl.
Södra o. mellersta Sveriges slättbygder	1 547	95	91	90	82	113	97	95	93	102	96	100	95	100
Skånes o. Hallands slättb.	159	98	89	78	74	138	96	96	88	104	85	100	99	100
Sydsvenska mellanbygden	121	106	93	103	95	112	98	96	100	101	96	103	107	103
Öland och Gotland	133	98	78	107	94	84	101	104	83	102	104	105	94	104
Östgötaslätten	129	87	101	85	56	86	94	96	70	102	74	100	91	99
Vänerlätten	397	89	85	84	94	109	97	93	106	102	96	100	95	99
Mälar- och Hjälmbygden	608	96	92	91	75	126	97	93	96	101	100	100	94	99
Södra o. mellersta Sveriges skogs- o. dalbygder	821	103	99	96	78	118	98	97	85	104	95	100	94	100
Norra Sverige ³	252	108	109	104	96	115	99	98	97	98	104	101	99	101
Hela riket	2 620	99	94	92	83	115	97	96	91	102	97	100	95	100
Egendomar med koll.-avtal utan	910	98	97	90	80	121	95	95	89	101	84	100	89	100
„ „ utan „	1 710	99	88	95	85	111	99	97	93	102	99	101	98	101
Egendomar belägna i: jordbrukskommuner ⁴	613	86	105	79	85	97	97	95	94	101	98	99	97	99
blandade kommuner ⁴	1 276	103	89	96	76	124	98	97	86	103	95	101	94	101
industrikommuner ⁴	731	103	94	99	91	114	97	95	99	100	99	100	96	99
Egendomar med åkerarealen under 20 ha	620	105	76	103	94	110	101	101	94	101	103	100	96	99
20—49 ha	1 177	93	98	84	74	109	97	97	84	102	93	100	94	99
50—99 ha	539	104	86	95	115	133	97	95	104	101	100	101	97	100
100 ha o. över	284	100	100	97	60	110	95	96	88	103	88	100	97	100

bruket. Ett mått på motsvarande utveckling för samtliga gårdar med minst 10 ha åker erhålles, om ett vägt medeltal av indextalen för de olika storleksklasserna av gårdar uträknas. Som vikter används den sammanlagda åkerarealen inom respektive storleksklasser av egendomar enligt 1944 års jordbruksräkning.⁵ Enligt denna beräkning skulle antalet lejda arbetare vara oförändrat och antalet av dessa arbetare utgjorda dagsverken ha minskat med 4 % sedan föregående år. Hela antalet dagsverken (om de av brukarna och deras familjemedlemmar utgjorda dagsverkerna inräknas) hade minskat med 2 %. Den totala lönesumman (kontant och värdet av naturaförmåner) var oförändrad sedan 1949.

¹ Se not 1 s. 45. — ² Se not 1 s. 46. — ³ Inkl. fjäll- och moränbygden. — ⁴ Jfr texten s. 12 och not 1 samma sida. — ⁵ Det använda riktsystemet torde medföra en viss undervärdering av småbruket på grund av att den arbetskrävande boskapsskötseln har en relativt större omfattning inom det mindre jordbruket.

På grundval av de enligt ovanstående metod vägda indextalen för arbetarantal, antal dagsverken och lönesumma år 1950 inom jordbruk med minst 10 ha åker har enligt kedjemetoden uträknats en indexserie med utgångspunkt från år 1939 (se tablån på s. 49). Såsom framgår av tablån minskade arbetskraftsförbrukningen i dagsverken räknat under krigsåren 1941—1944 med 1 %, om man tar hänsyn till dagsverken utgjorda av såväl lejdare arbetare som brukare och deras familjemedlemmar, och med 5 %, om hänsyn tages endast till dagsverken, utgjorda av lejdare arbetare (jfr diagram III). Den nedåtgående tendensen accentuerades starkt under de närmast följande åren fram till år 1947 för att därefter åter bli mindre påfallande. Sedan år 1939 hade antalet dagsverken av lejdare arbetare minskat med 43 %. Det torde emellertid observeras, att indexserien icke ger en adekvat bild av rationaliseringen inom jordbruket, då ju indextalen påverkas av åtskilliga andra faktorer, såsom växlingarna i skördeutfall och väderleksförhållanden samt tillgången på arbetskraft m. m. under de olika åren. Den stora ökningen av antalet lejdare arbetare under tidigare år upphörde med år 1944 och övergick till en sjunkande tendens med särskilt kraftigt utslag mellan åren 1945—1946. År 1950 låg i detta hänseende 5 % under år 1939 års nivå. Totalsum-

¹⁾ Employment and wages on farms with at least 10 hectares of tilled land. — ²⁾ Number of wage earners. — ³⁾ Number of man-days worked by wage earners. — ⁴⁾ Total cash wages. — ⁵⁾ Value of payments in kind. — ⁶⁾ Total wages (incl. the value of payments in kind).

Förändringar i sysselsättning och löner 1941—1950.

Indextal (1939 = 100).

År	Antal lejda arbetare	Antal dagsverken av		Kontant lönesumma	Värdet av naturaförm.	Total lönesumma
		lejda arb., brukare o. familjemedlemmar ¹	enbart lejda arbetare			
1941	109	99	94	119	120	120
1942	117	100	93	138	131	136
1943	122	99	90	154	132	147
1944	123	98	89	166	128	155
1945	119	95	83	183	111	162
1946	97	86	75	193	81	162
1947	95	81	66	197	73	162
1948	100	79	62	221	70	178
1949	95	76	60	225	69	181
1950	95	75	57	226	66	180

man arbetslöner (kontant och värdet av naturaförmåner) hade stigit med 80 % från år 1939.

Om hänsyn tas även till brukarnas och deras familjemedlemmars dagsverken, blir nedgången i arbetskraftsförbrukningen betydligt mindre. Uppgifter rörande antal dagsverken, utgjorda av brukare och deras familjemedlemmar, föreligga för de undersökta egendomarna sedan år 1941. Då emellertid detta år hade en speciell karaktär av missväxtår, har år 1942 ansetts lämpligare som basår för indexserien.

B. Trädgårdsarbetare

Undersökningens tillkomst m. m. Den yrkesmässiga trädgårdsodlingen, som tidigare varit en relativt obetydlig binäring till jordbruket, har under de senaste årtiondena utvecklats till en självständig näringsgren med 12 000—13 000 arbetare enligt 1945 års folkräkning. Uppgifter om lönerna till trädgårdsarbetare, anställda hos jordbrukare, ha erhållits i samband med de årliga undersökningarna av lantarbetarnas löner (jfr tab. 9). Rörande arbets- och löneförhållandena för arbetare inom den mer fristående trädgårdsodlingen har socialstyrelsen för år 1950 liksom för åren 1938—1949, utfört en särskild undersökning.

Uppgifter om trädgårdsarbetarnas löner år 1950 ha lämnats på blanketter, som uppgjorts i samråd med representanter för trädgårdsnäringsens arbetsgivar- och arbetarorganisationer. För varje arbetare efterfrågades namn, ålder, yrkesspecialitet, antal arbetstimmar och dagsverken under år 1950 samt den kontanta lönen och naturaförmånernas värde under året. Uppgifterna om arbetstid och arbetslön skulle lämnas med fördelning på arbete mot tidlön och mot ackordslön. Vidare begärdes bl. a. uppgifter om företa-

¹ År 1942 = 100.

gets specialitet, trädgårdens totala areal och växthusens och drivbänkarnas areal. Uppgiftslämnaren skulle även meddela, om kollektivavtal tillämpades eller ej.

Blanketterna utsändes i mars 1951 till 1 290 trädgårdsodlare. Av dessa ha sedermera 684 återsänt bearbetningsbara uppgifter. Den statistiska bearbetningen har utförts enligt hålkortsmetoden.

En preliminär redogörelse för undersökningens resultat har publicerats i Sociala Meddelanden (1951 s. 733).

Undersökningens omfattning. Hos de 684 trädgårdsodlare, som besvarat blanketterna, sysselsattes år 1950 sammanlagt 4 278 arbetare.¹ Arbetarnas fördelning på olika landsdelar samt deras andel i procent av det faktiska antalet trädgårdsarbetare enligt 1945 års folkräkning visas i nedanstående tablå.

	Hela riket	Östra Sverige	Småland o. öarna	Södra Sverige	Västra Sverige	Norra Sverige
Antal i löneundersökningen redovisade trädgårdsarbetare	4 278	1 294	248	1 544	925	267
De i % av antalet trädgårdsarbetare enligt 1945 års folkräkning	34.9	33.1	25.1	44.3	31.4	29.0

I löneundersökningen har således redovisats väl en tredjedel av det totala antalet trädgårdsarbetare enligt den senaste folkräkningen. Om man endast tar hänsyn till antalet är Södra Sverige överrepresenterat, medan motsatsen gäller för bl. a. Småland och öarna.

Antalet handelsträdgårdar och plantskolor skulle enligt 1943 års arealinventering uppgå till 7 496.² Undersökningen omfattar sålunda omkring 9 % av samtliga trädgårdsföretag. Då antalet redovisade arbetare utgjorde omkring 35 % av samtliga arbetare inom trädgårdsnäringen enligt 1945 års folkräkning, måste tydligen de större företagen vara överrepresenterade i undersökningen.

De redovisade trädgårdarnas sammanlagda areal utgjorde 1 763 ha³ eller 31 % av trädgårdsarealen vid handelsträdgårdar och plantskolor enligt 1943 års arealinventering. Om trädgårdarna fördelas efter arealens storlek, befinnas 24 % ha mindre areal än 1 ha, 32 % 1—2 ha, 26 % 2—5 ha och 18 % 5 ha och däröver.

I efterföljande tablå jämföres den redovisade växthus- och bänkgårdsarealen med arealen trädgårdsväxter under glas i 1943 års arealinventering.

	Östra Sverige	Småland o. öarna	Södra Sverige	Västra Sverige	Norra Sverige	Hela riket
Växthus- och bänkgårdsareal (m ²)	270 687	57 720	455 135	194 013	44 910	1 022 465
I % av hela arealen	20.7	14.7	29.4	23.1	21.8	23.8

¹ De tillfälligt anställda arbetarna, som ofta byta arbetsgivare, ha sannolikt i viss utsträckning dubbelräknats. Det angivna totala antalet arbetare torde därför vara något för högt. — ² S.O.S. Arealinventeringen, kreatursräkningen och trädgårdsinventeringen den 1 juni 1943. — ³ Utom arealen av trädgårdar med enbart fruktodling (336 ha).

Tab. 19. Antal redovisade handelsträdgårdar och trädgårdsarbetare inom olika ortsggrupper

Företagens belägenhet och storlek m. m. (m. k. = företag med kollektivavtal u. k. = företag utan kollektivavtal)	Stockholm med omnejd ¹		Göteborg med omnejd ²		Malmö med omnejd ³		Övr. städer inkl. förorter		Landskommuner				Hela riket	
									Köpingar o. m. n. ⁴		Övriga			
	antal företag	antal arbetare	antal företag	antal arbetare	antal företag	antal arbetare	antal företag	antal arbetare	antal företag	antal arbetare	antal företag	antal arbetare	antal företag	antal arbetare
Östra Sverige	88	606	—	—	—	—	69	336	13	53	69	299	239	1 294
Småland o. Öarna	—	—	—	—	—	—	35	178	4	5	26	65	65	248
Södra Sverige	—	—	—	—	24	157	59	491	26	175	75	721	178	1 544
Västra Sverige	—	—	20	113	—	—	55	376	9	22	60	414	144	925
Norra Sverige	—	—	—	—	—	—	21	76	6	19	31	172	58	267
Hela riket														
{ m. k.	47	544	10	81	11	74	86	1 052	15	190	91	1 183	260	3 124
{ u. k.	41	62	10	32	13	83	153	405	37	84	170	488	424	1 154
{ tillh.	88	606	20	113	24	157	239	1 457	52	274	261	1 671	684	4 278
Däruv företag med:														
1—5 arbetare														
{ m. k.	26	64	4	9	6	18	44	176	8	57	45	144	133	468
{ u. k.	40	55	10	32	10	20	136	231	35	67	150	295	381	700
6—10														
{ m. k.	11	98	4	27	2	12	19	155	3	23	24	299	63	614
{ u. k.	1	7	—	—	1	18	12	93	2	17	15	117	31	252
11—50														
{ m. k.	8	183	2	45	3	44	22	630	4	110	21	547	60	1 559
{ u. k.	—	—	—	—	2	45	5	81	—	—	5	76	12	202
51 o. fl.														
{ m. k.	2	199	—	—	—	—	1	91	—	—	1	193	4	483
{ u. k.	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Företag med:														
Köksväxtodling	12	57	2	10	5	56	29	86	—	—	32	84	80	293
Blomsterodling	17	119	7	31	1	14	55	296	12	100	25	90	117	650
Fruktodling	3	4	1	6	—	—	2	—	4	42	23	314	33	366
Plantskolerörelse	2	141	3	43	1	4	17	343	2	17	17	278	42	826
Anläggningsarbeten	6	68	1	7	7	23	1	8	—	—	1	8	16	114
Köksväxt- o. blomsterodl.	33	184	4	9	9	58	93	521	25	65	93	322	257	1 159
Köksväxt- o. fruktodling	1	3	—	—	—	—	6	11	1	—	16	258	24	272
Blomster- o. fruktodling	1	3	—	—	—	—	1	91	—	—	2	15	4	109
Allsidig trädgårdsrörelse	11	21	2	7	1	2	31	94	8	50	46	272	99	446
Ej angiven odling	2	6	—	—	—	—	4	7	—	—	6	30	12	43

Löneundersökningens växthus- och bänkgårdsareal uppgick till nära en fjärdedel av motsvarande areal i 1943 års arealinventering. Av de 684 redovisade trädgårdsföretagen saknade 10 % växthus och drivbänkar. Hos 75 % av trädgårdsodlingar med växthus var växthusens areal mindre än

¹ Till Stockholm med omnejd räknas Hammarby, Frosta och Vallentuna i Vallentuna härad, Österåker i Åkers skeppslag, Boo i Värmdö skeppslag, Danderyds skeppslag, Sollentuna, Färentuna och Svartlösa härad, Västerhaninge, Österhaninge och Tyresö i Sotholms härad samt städerna Solna, Sundbyberg, Djursholm, Lidingsö och Vaxholm. — ² Till Göteborg med omnejd räknas Sävedals härad, Råda, Källered, Askim och Västra Frölunda i Askims härad, Östra Hisings härad, Torslanda, Björlanda, Säve, Backa och Rödbo i Västra Hisings härad samt städerna Mölndal och Kungälv i Göteborgs och Bohus län, Släp, Tölö och Lindome i Fjäre härad av Hallands län samt Nödinge i Ale härad och Angered, Bergum och Lerum i Vättle härad av Älvsborgs län. — ³ Till Malmö med omnejd räknas Tottarp, Lomma, Burlöv och Görslov i Bara härad samt Särslöv, Södra Sallerup, Oxie, Glostorp, Lockarp, Bunkeflo, Västra Klagstorp och Tygelsjö i Oxie härad. — ⁴ Exkl. förorter till städer. Jfr Folkräkningen 1940, del 1, s. 237, samt Jordbruksräkningen År 1937, s. 320.

1 000 m², hos 14 % 1 000—1 999 m², hos 3 % 2 000—2 999 m² och hos 8 % minst 3 000 m².

Enligt tab. 19 ligger omkring en tredjedel av de redovisade företagen i östra Sverige, en fjärdedel finns i södra Sverige, en femtedel i västra Sverige, en tiondel i Småland och en tolftedel i norra Sverige. Över halva antalet (54 %) redovisade trädgårdsföretag låg i eller i närheten av städer, 8 % i köpingar och municipalsamhällen och 38 % i ej agglomererade landskommuner. Av hela antalet trädgårdar låg omkring en femtedel, sysselsättande 21 % av samtliga arbetare, i de tre största städerna med omnejder. Denna koncentration kring städer och andra befolkningscentra är en följd av den yrkesmässiga trädgårdsodlingens beroende av goda avsättningsmöjligheter.

Trädgårdsföretagen ha i tab. 19 även fördelats efter odlingens inriktning. Därvid har först skilts på trädgårdsföretag med huvudsakligen köksväxtodling, blomsterodling, fruktodling, plantskolerörelse och anläggningsarbeten. Mycket ofta överväger dock ej någon av dessa odlingsspecialiteter. Sådana företag ha sammanförts i fyra grupper, nämligen företag med köksväxt- och blomsterodling, med köksväxt- och fruktodling, med blomster- och fruktodling samt med »allsidig trädgårdsrörelse». De mindre specialiserade odlingsformerna voro enligt tabellen vanligast. Sålunda bedrev drygt halva antalet företag köksväxt- och blomsterodling eller »allsidig trädgårdsrörelse». Relativt många företag (17 %) hade blomsterodling som specialitet, medan företag med enbart fruktodling och plantskolerörelse voro jämförelsevis få (5 resp. 6 %).

Kollektivavtal tillämpades vid 38 % av de undersökta företagen omfattande 73 % av de redovisade arbetarna (tab. 19). Större företag hade oftare kollektivavtal än mindre.

Löneformer, yrken och ålder. De i undersökningen nominativt redovisade arbetarna (utom anläggningsarbetarna) ha i nedanstående tablå fördelats på olika löneformer och yrken.

		Nominativt redovisade arbetare ¹ med och utan naturaförmåner							
		Därav (i %)							
(m. k. = med koll.-avtal u. k. = utan)	Manliga arb.	förmän ²	yrkesarb.	grovarb.	elover o. lärlingar	spec.- arb.	övr. arb.	Kvinnliga arb.	
Med naturaförmåner	{ m. k.	179	33.0	40.2	4.5	13.4	8.4	0.5	12
	{ u. k.	147	15.0	38.8	15.6	29.2	—	1.4	13
Utan	{ m. k.	1 699	7.8	52.4	16.2	16.1	5.6	1.9	489
	{ u. k.	647	7.4	45.8	17.3	21.0	3.2	5.3	217
Samtliga	{ m. k.	1 878	10.2	51.3	15.1	15.8	5.8	1.8	501
	{ u. k.	794	8.8	44.5	17.0	22.5	2.7	4.5	230
	{ tillh.	2 672	9.8	49.8	15.6	17.8	4.9	2.6	731

Tablå visar bl. a., att ungefär hälften av de manliga trädgårdarbetarna betecknats som yrkeskunniga arbetare (yrkesarbetare).

Av de redovisade manliga trädgårdarbetarna avlönades 12 % och av de kvinnliga trädgårdarbetarna 3 % delvis in natura.

¹ Exkl. anläggningsarbetare. — ² Till förmän räknas även avlönade trädgårdsmästare, som deltaga i arbetet.

Tab. 20. Nominativt redovisade trädgårdsarbetare fördelade efter ålder

(m. k. = med kollektivavtal u. k. = utan)	Antal redo- visa- de arb.	Därav (i %) i åldern											65 år o. där över	ej an- given ålder
		under 16 år	16- 17 år	18- 19 år	20 år	21 år	22- 29 år	30- 39 år	40- 49 år	50- 59 år	60- 64 år	65 år o. där över		
<i>Män.</i>														
Förmän	{ m. k. 196	—	—	—	—	—	14.3	32.1	33.7	15.3	3.6	0.5	0.5	
	{ u. k. 72	—	—	—	—	—	13.9	36.1	29.1	15.3	1.4	2.8	1.4	
Yrkesarbetare	{ m. k. 1 024	—	—	—	—	3.4	36.3	24.1	15.5	8.2	3.8	4.8	3.9	
	{ u. k. 363	—	—	—	—	5.5	33.9	24.0	13.5	6.1	3.8	7.7	5.5	
Grovarbetare	{ m. k. 289	3.1	6.9	8.7	5.2	2.8	17.3	12.8	11.4	11.1	6.2	9.7	4.8	
	{ u. k. 136	18.4	2.9	6.6	3.7	1.5	14.0	8.1	11.8	5.1	8.8	16.9	2.2	
Elever och lärlingar	{ m. k. 302	14.9	25.5	31.5	18.2	1.7	6.9	1.3	—	—	—	—	—	
	{ u. k. 179	17.3	23.5	35.8	15.6	2.2	4.5	1.1	—	—	—	—	—	
Specialarbetare	{ m. k. 110	—	0.9	1.8	—	1.8	10.0	30.0	25.5	15.5	5.5	5.4	3.6	
	{ u. k. 21	—	—	—	4.8	4.8	14.3	19.0	14.3	23.8	—	19.0	—	
Övriga arbetare	{ m. k. 36	5.6	8.3	2.8	—	2.8	19.4	19.4	16.7	11.1	2.8	8.3	2.8	
	{ u. k. 36	36.1	8.3	5.5	2.8	—	13.9	5.6	8.3	5.6	2.8	8.3	2.8	
Samtliga	{ m. k. 1 957	2.9	5.2	6.3	3.6	2.6	24.9	20.0	14.9	8.5	3.6	4.4	3.1	
	{ u. k. 807	8.6	6.1	9.3	4.4	3.2	20.8	16.4	11.4	5.8	3.5	7.4	3.1	
	tillh. 2 764	4.6	5.4	7.2	3.8	2.8	23.7	18.9	13.9	7.7	3.6	5.3	3.1	
Stockholm	{ m. k. 408	1.2	2.0	7.6	4.9	3.7	31.9	19.6	11.5	6.4	2.2	6.1	2.9	
	{ u. k. 44	—	6.8	11.3	2.3	2.3	15.9	25.0	18.2	2.3	2.3	6.8	6.8	
Göteborg	{ m. k. 74	—	5.4	6.7	2.7	2.7	17.6	24.3	14.9	12.2	4.0	9.5	—	
	{ u. k. 28	—	7.2	10.7	—	—	21.4	17.9	10.7	10.7	10.7	10.7	—	
Malmö	{ m. k. 67	1.5	1.5	1.5	1.5	—	22.4	20.9	25.3	6.0	6.0	6.0	7.4	
	{ u. k. 47	2.1	2.1	2.1	8.5	6.4	27.7	23.4	10.6	4.3	—	12.8	—	
Övr. städer med för- ortsbebyggelse	{ m. k. 700	2.7	5.0	5.3	3.6	2.0	24.6	18.9	16.0	9.8	4.1	4.6	5.4	
	{ u. k. 305	6.6	3.3	9.5	3.9	3.0	23.3	14.7	10.5	6.9	5.2	7.5	5.6	
Köpingar och m:en	{ m. k. 147	—	2.0	4.1	4.1	0.7	19.1	22.4	19.7	9.5	7.5	3.4	7.5	
	{ u. k. 66	15.1	7.6	6.1	3.0	1.5	22.7	16.7	10.6	7.6	—	9.1	—	
Övr. landskommuner	{ m. k. 561	5.5	8.9	7.8	3.2	2.9	23.2	20.3	13.6	8.0	2.7	2.5	1.4	
	{ u. k. 317	12.3	8.8	10.4	5.4	3.5	17.7	15.4	11.7	4.7	2.5	6.0	1.6	
Företag med 1-5 arbetare	{ m. k. 326	2.5	4.3	4.9	3.7	1.2	25.1	22.1	15.9	8.6	3.4	4.9	3.4	
	{ u. k. 489	7.4	6.9	10.2	3.5	2.5	19.2	18.0	12.1	6.7	3.5	6.9	3.1	
Företag med 6-10 arbetare	{ m. k. 381	2.9	6.0	7.1	3.7	1.1	26.2	20.2	14.4	8.4	3.2	3.7	3.1	
	{ u. k. 163	17.2	5.5	7.4	6.8	4.9	14.1	11.0	8.6	4.3	4.3	11.0	4.9	
Företag med 11-50 arbetare	{ m. k. 957	3.2	5.6	5.9	2.9	2.7	23.2	20.3	15.8	8.5	4.4	4.1	3.4	
	{ u. k. 155	3.9	3.9	8.4	5.1	3.2	32.9	16.8	12.2	4.5	2.6	5.2	1.3	
Företag med 51 ar- betare o. över	{ m. k. 293	2.1	3.4	8.5	6.1	4.8	28.7	16.4	11.6	8.9	2.0	6.1	1.4	
<i>Kvinnor.</i>														
Yrkesarbetare	{ m. k. 263	—	—	—	—	7.2	22.4	22.4	24.7	12.6	2.3	4.2	4.2	
	{ u. k. 87	—	—	—	—	1.2	5.7	26.4	33.3	23.0	1.2	3.5	5.7	
Grovarbetare	{ m. k. 152	3.3	5.9	5.9	3.3	2.0	9.9	15.1	30.3	15.1	2.0	2.6	4.6	
	{ u. k. 125	8.8	6.4	2.4	—	—	6.4	22.4	24.0	12.8	7.2	2.4	7.2	
Elever och lärlingar	{ m. k. 78	10.2	28.2	34.6	16.7	—	7.7	1.3	—	—	—	—	1.3	
	{ u. k. 14	14.3	28.6	50.0	—	—	7.1	—	—	—	—	—	—	
Övriga arbetare	{ m. k. 8	12.5	25.0	—	—	—	12.5	12.5	25.0	—	—	12.5	—	
	{ u. k. 9	22.2	22.3	—	—	—	11.1	22.2	22.2	—	—	—	—	
Samtliga	{ m. k. 501	2.8	6.6	7.2	3.6	4.4	16.2	16.7	22.5	11.2	1.8	3.2	3.8	
	{ u. k. 235	6.4	6.0	4.2	—	0.4	6.4	22.6	26.0	15.3	4.2	2.5	6.0	
	tillh. 736	4.0	6.4	6.3	2.4	3.1	13.0	18.6	23.6	12.5	2.6	3.0	4.5	

Tabell 20 visar de nominativt redovisade arbetarnas fördelning på olika åldersgrupper. Mellan en fjärdedel och en femtedel av de manliga arbetarna var under 22 år, d. v. s. hade ej uppnått den ålder, som enligt kollektivavtalet är ett av villkoren för att arbetare skall erhålla lön som utlärard trädgårdsarbetare; ungefär en fjärdedel var i åldern 22—29 år och en tredjedel i åldern 30—49 år. Av förmännen var endast ett fåtal under 30 år men av yrkesarbetarna var detsamma fallet för omkring två femtedelar. Så gott som samtliga elever tillhörde åldrarna under 22 år.

Arbetstid. För arbetare vid självständigt trädgårdsföretag, som sysselsätter minst 1 arbetare, regleras arbetstiden i lantarbetstidslagen (av 4 juni 1948). Enligt bestämmelserna i denna lag får arbetstiden för trädgårdsarbetare uppgå till högst 10 timmar per dygn och 48 timmar per vecka. Under tiden mars—oktober kan arbetstiden utökas till 50 timmar per arbetsvecka, om den under tiden november—februari inskränkes till 45 timmar per arbetsvecka.

Trädgårdsarbetarnas faktiska arbetstid år 1950 belyses i tab. 21, där de i undersökningen redovisade arbetarna med uppgifter om antalet utgjorda arbetstimmar fördelats efter årsarbetstidens längd. I tabellen meddelas dessutom genomsnittliga antalet arbetstimmar och övertidstimmar per person och år för olika grupper av arbetare.

Under år 1950 utgjorde antalet arbetstimmar per person (inkl. övertidstimmar) för vuxna män i genomsnitt 1 543 och för vuxna kvinnor 810. För 31 % av de vuxna manliga arbetarna och för 69 % av de kvinnliga var arbetstiden under året kortare än 1 000 timmar. Av männen hade 42 % och av kvinnorna 8 % gjort mer än 2 000 timmar. Att de individuella årsarbetstidernas spridning kring medeltalet är särskilt stor inom vissa grupper av trädgårdsarbetare, sammanhänger med att trädgårdsarbetet är i hög grad säsongbetonat. Den genomsnittliga årsarbetstiden var längst för yrkesgruppen förmän och kortast för grovarbetare.

Av de manliga arbetarna hade 38 % haft betalt övertidsarbete under år 1950. Antalet sådana övertidstimmar i medeltal per arbetare med övertidsarbete uppgick till 89. Hur övertidsarbetets längd varierade för de enskilda arbetarna framgår av efterföljande tablå.

Det bör nämnas, att en stor del av övertidsarbetet inom trädgårdsskötseln torde bestå av s. k. vaktjänst, för vilken enligt lantarbetstidslagen högst 7 timmars övertid per vecka och arbetare får uttagas.

	Antal arbetare med övertidsarbete	intill	Därav (i %) med följande antal övertidstimmar under år 1950					
			51—100	101—150	151—200	201—250	251—300	301 o. över
Samtliga företag . . .	709	47.5	17.1	15.5	9.3	4.8	2.5	3.8
därför med koll.-avtal	688	48.4	17.6	15.2	8.5	4.4	2.3	3.6
" utan "	71	39.4	12.7	18.3	16.9	8.5	4.2	—

Övertidsarbete var enligt tab. 21 vanligare i trädgårdar i närheten av Stockholm och Göteborg än i andra trädgårdar. Det relativa antalet arbetare med övertidsarbete steg med trädgårdarnas storlek. Då endast sådan övertid redovisas, för vilken särskild ersättning utgått, torde den i tabellen framträdande skillnaden mellan övertidsarbetets förekomst i trädgårdar med och utan kollektivavtal sannolikt bero på att särskild betalning för övertidsarbete oftare erhålles i de kollektivavtalsbundna än i de icke kollektivavtalsbundna trädgårdarna.

Lönenivåns förändringar åren 1939—1950. I efterföljande tablå redovisas löneutvecklingen för trädgårdsarbetare åren 1939—1950. Beräkningarna ha gjorts under antagande att arbetarnas fördelning på ortsgrupper (se tab. 19) alla åren varit densamma som 1939.

Medelförtjänst ¹ för arbetare fyllda 18 år																		
År	m ä n														kvinnor			
	förmän		yrkesarbetare		grovarbetare		elever och lärlingar		samtliga ²		Kr per tim.	För- reg. år = 100	Kr per tim.	För- reg. år = 100				
	Kr per tim.	Indextal För- reg. år = 100	Kr per tim.	Indextal För- reg. år = 100	Kr per tim.	Indextal För- reg. år = 100	Kr per tim.	Indextal För- reg. år = 100	Kr per tim.	Indextal För- reg. år = 100								
1939	1.12	100	0.91	100	110	0.78	100	99	0.59	100	109	0.83	100	105	0.53	100	93	
1940	1.20	107	107	0.96	105	105	0.78	107	107	0.63	107	107	0.89	107	107	0.56	106	106
1941	1.35	121	113	1.03	113	107	0.87	119	112	0.69	117	110	0.96	116	108	0.60	113	107
1942	1.44	129	107	1.15	126	112	0.99	136	114	0.78	132	113	1.08	130	113	0.70	132	117
1943	1.54	138	107	1.22	134	106	1.09	149	110	0.85	144	109	1.16	140	107	0.78	147	111
1944	1.62	145	105	1.28	141	105	1.13	155	104	0.93	158	109	1.22	147	105	0.85	160	109
1945	1.76	157	109	1.44	158	113	1.23	168	109	0.99	168	106	1.35	163	111	0.94	177	111
1946	1.93	172	110	1.57	173	109	1.44	197	117	1.23	208	124	1.52	183	113	1.05	198	112
1947	2.16	193	112	1.76	193	112	1.67	215	109	1.42	241	115	1.71	206	113	1.20	226	114
1948	2.37	212	110	1.99	219	113	1.77	242	113	1.64	278	115	1.93	233	113	1.45	274	121
1949	2.55	228	108	2.05	225	103	1.85	253	105	1.65	280	101	1.99	240	103	1.52	287	105
1950	2.59	231	102	2.06	226	100	1.83	251	99	1.73	293	105	2.02	243	102	1.55	292	102

Sedan 1939 har medeltimförtjänsterna för de i tablå redovisade yrkesgrupperna oavbrutet stigit. För samtliga vuxna manliga arbetare utgjorde ökningen 143 % och för vuxna kvinnliga arbetare 192 %. Mellan 1949 och 1950 steg timlönen med 2 % för männen och med 2 % för kvinnorna.

För ungefär 4 500 trädgårdsarbetare, anställda hos omkring 1 000 arbetsgivare regleras lönerna genom kollektivavtal mellan å ena sidan Svenska trädgårdsarbetsgivareföreningen och Trädgårdsarbetsgivarnas riksförbund och å andra sidan Svenska lantarbetareförbundet. Avtalen skilja på tre »dyrortsområden», nämligen a Stockholms- och Göteborgstrakten samt arbetsplatser belägna inom Västernorrlands, Jämtlands, Västerbottens och Norrbottens län, b övriga städer och c landet i övrigt. De egentliga trädgårdsarbetarna indelas efter ålder och yrkeskunnighet i fem grupper, varvid den

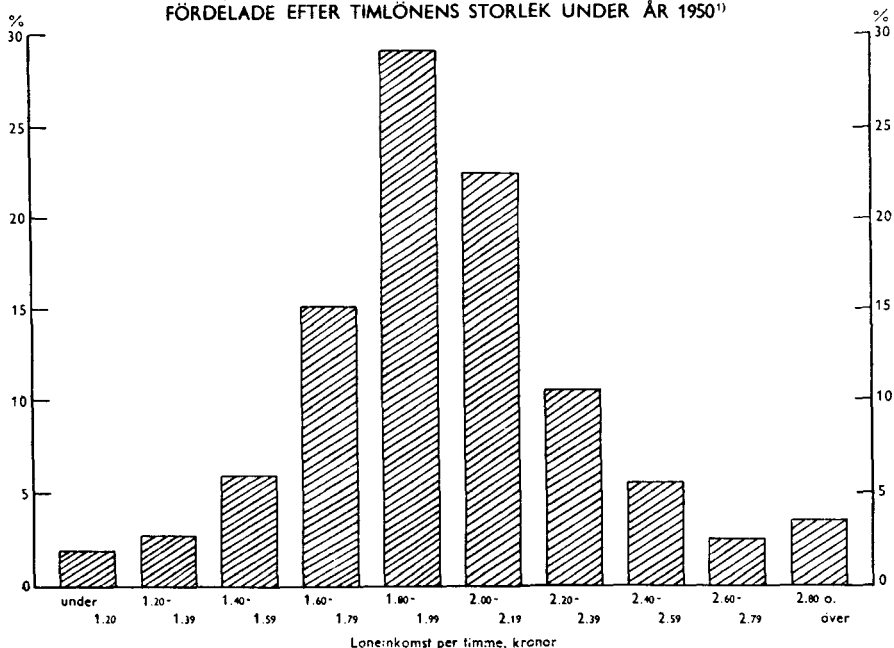
¹ Inkluderar även anläggningsarbetarnas löner. — ² Härri ingår även specialarbetare.

Tab. 21. Nominativt redovisade trädgårdsarbetare fördelade efter antalet arbetstimmar

(m. k. = företag med kollektivavtal u. k. = företag utan kollektivavtal)	Antal arb. med uppgift om utgjorda arbetstimmar	Därav (i %) med nedanstående antal arbetstimmar ¹ under året										Genomsnittligt antal arbetstimmar under året ¹	Antal arbetare med övertid i % av samtliga arbetstimmar	Antal övertidstimmar i % av samtliga arbetstimmar	Genomsnittl. antal övertidstimmar under året ²	
		In till 500	500—999	1 000—1 499	1 500—1 999	2 000—2 399	2 400—2 499	2 500—2 799	2 800 o. öfver	per arbetare	per dagsverke					
Vuxna män.																
<i>Ortsgrupper.</i>																
Stockholm med omnejd	m. k.	349	25.2	18.1	12.9	13.5	16.0	8.3	5.7	0.3	1 309	52.1	3.5	89.0	0.5	
	u. k.	20	25.0	10.0	10.0	15.0	25.0	10.0	5.0	—	1 424	20.0	1.2	—	—	
Göteborg med omnejd	m. k.	56	10.7	14.3	25.0	9.0	23.2	8.9	8.9	—	1 582	67.9	4.5	103.9	0.5	
	u. k.	19	31.6	5.3	10.5	15.8	21.0	5.3	—	10.5	1 456	10.5	0.3	—	—	
Malmö med omnejd	m. k.	16	43.8	18.8	12.5	6.2	18.7	—	—	—	925	—	—	—	—	
	u. k.	12	16.7	41.7	8.3	8.3	25.0	—	—	—	1 158	—	—	—	—	
Övr. städer m. förorter	m. k.	517	14.5	11.6	7.8	15.1	25.9	16.8	8.3	—	1 695	43.5	2.3	89.3	0.4	
	u. k.	179	14.5	16.2	12.9	17.3	19.0	13.4	6.1	0.6	1 534	22.9	1.5	103.8	0.5	
Köpingar o. m. en	m. k.	107	4.7	5.6	14.0	12.1	42.1	17.8	3.7	—	1 898	30.8	0.9	52.3	0.2	
	u. k.	34	38.2	8.8	5.9	11.8	11.8	20.6	2.9	—	1 243	—	—	—	—	
Övriga landskommuner	m. k.	421	13.5	13.8	14.5	15.4	29.5	8.6	4.0	0.7	1 582	38.0	2.1	86.9	0.4	
	u. k.	160	22.5	11.3	16.9	15.6	25.6	4.4	3.1	0.6	1 403	15.0	1.1	102.9	0.5	
Hela riket	m. k.	1 466	16.2	13.5	12.1	14.2	25.6	12.0	6.1	0.3	1 573	43.5	2.4	87.6	0.4	
	u. k.	424	20.8	13.7	13.4	15.8	21.5	9.7	4.2	0.9	1 442	16.7	1.2	100.6	0.4	
	tillh.	1 890	17.2	13.5	12.4	14.6	24.7	11.5	5.7	0.4	1 543	37.5	2.2	88.9	0.4	
<i>Storleksgrupper.</i>																
Företag med 1—5 arb.	m. k.	231	11.3	9.9	13.0	15.6	29.0	14.7	6.5	—	1 718	22.9	1.6	117.1	0.5	
	u. k.	255	17.2	12.1	16.9	15.8	22.0	11.0	3.9	1.6	1 516	7.8	0.6	115.0	0.4	
Företag med 6—10 arb.	m. k.	293	15.0	13.7	11.6	12.0	24.6	16.7	6.1	0.3	1 624	25.9	1.9	119.2	0.5	
	u. k.	69	39.1	14.5	13.1	13.0	15.9	—	4.4	—	1 024	18.8	1.7	50.9	0.5	
Företag m. 11—50 arb.	m. k.	679	16.5	13.1	12.1	14.1	27.7	10.9	5.3	0.3	1 568	44.8	2.1	74.1	0.3	
	u. k.	100	17.0	17.0	5.0	19.0	24.0	13.0	5.0	—	1 540	38.0	2.4	96.4	0.4	
Företag m. 51 arb. o. öfver	m. k.	263	21.3	17.5	11.8	16.0	18.2	7.2	7.6	0.4	1 400	77.9	4.9	88.2	0.5	
<i>Odlingsslåg.</i>																
Köksväxtodling		62	19.4	12.9	12.9	16.1	12.9	14.5	11.3	—	1 510	24.2	2.0	122.7	0.5	
Blomsterodling		378	13.5	10.8	10.9	10.3	31.2	14.6	8.7	0.5	1 735	43.9	2.9	113.4	0.5	
Fruktodling		112	17.9	16.1	10.7	17.8	33.9	3.6	—	—	1 450	21.4	0.7	49.0	0.2	
Plantskolerörelse		420	25.2	12.6	12.2	18.8	20.5	6.4	4.3	—	1 352	44.5	2.0	61.9	0.3	
Anläggningsarbete		57	29.8	21.1	14.0	14.0	17.6	3.5	—	—	1 113	—	—	—	—	
Köksväxt- o. blomsterodling		491	14.7	14.3	13.4	13.0	21.6	16.5	5.9	0.6	1 598	30.8	1.8	92.7	0.5	
Köksväxt- o. fruktodling		82	4.9	17.1	13.4	13.4	29.3	7.3	13.4	1.2	1 753	68.3	4.4	112.4	0.5	
Blomster- o. fruktodling		61	18.0	16.4	6.6	18.0	21.3	14.8	4.9	—	1 530	80.3	3.7	70.4	0.3	
Allsidig trädg.-rörelse		209	13.9	13.9	13.4	15.8	29.2	10.0	2.9	0.9	1 572	28.7	1.8	97.8	0.4	
Ej angiven		18	22.2	16.7	27.8	5.5	11.1	16.7	—	—	1 317	5.6	0.1	—	—	
<i>Yrken.</i>																
Förmän		156	1.9	3.2	5.1	6.4	35.3	35.3	11.5	1.3	2 189	26.3	1.6	130.7	0.5	
Yrkesarbetare		1 066	15.1	12.7	12.3	15.8	26.7	11.1	5.8	0.5	1 595	41.7	2.4	90.1	0.4	
Grovarbetare		306	38.2	17.3	12.7	13.4	15.4	2.3	0.7	—	1 029	24.8	0.9	38.0	0.2	
Elever o. lärlingar		224	14.3	21.0	19.6	19.6	18.3	5.4	1.8	—	1 359	39.7	1.9	66.6	0.4	
Specialarbetare		100	7.0	8.0	7.0	5.0	35.0	21.0	16.0	1.0	1 990	50.0	3.5	138.2	0.5	
Övriga arbetare		88	15.8	18.4	13.2	21.0	7.9	10.5	13.2	—	1 497	23.7	3.4	—	—	
Minderåriga män	m. k.	130	33.1	18.4	20.0	13.8	10.8	3.1	0.8	—	1 039	36.2	1.3	38.6	0.2	
	u. k.	86	39.3	20.9	18.6	7.0	9.3	4.7	—	—	901	7.0	0.4	—	—	
	tillh.	216	35.7	19.4	19.4	11.1	10.2	3.7	0.5	—	984	24.5	1.0	39.7	0.2	
Vuxna kvinnor	m. k.	411	35.0	28.5	15.3	11.4	7.8	1.0	0.7	0.3	897	25.3	1.6	58.2	0.3	
	u. k.	144	56.9	27.1	9.7	4.9	0.7	0.7	—	—	564	2.8	0.1	—	—	
	tillh.	555	40.7	28.1	13.9	9.7	8.0	0.9	0.5	0.2	810	19.5	1.4	57.0	0.3	
Minderår. kvinnor	m. k.	41	58.5	21.9	9.8	4.9	4.9	—	—	—	634	24.4	0.4	9.5	0.1	
	u. k.	15	66.7	20.0	6.7	—	—	6.6	—	—	516	13.3	0.3	—	—	
	tillh.	56	60.7	21.4	8.9	3.6	3.6	1.8	—	—	602	21.4	0.3	9.6	0.1	

¹ Inkl. övertidstimmar. — ² För arbetare med övertidsarbete.

Diagram IV. VUXNA MÄNLIKA TRÄDGÅRDSARBETARE
FÖRDELADE EFTER TIMLÖNENS STORLEK UNDER ÅR 1950¹⁾

första gruppen omfattar arbetare, som fyllt 22 år och ha minst 5 års praktik. De övriga grupperna omfatta trädgårdsarbetare under 4:e, 3:e, 2:a och 1:a anställningsåret. Dessa lönegrupper erhålla enligt avtalen 90 resp. 80, 70 och 60 % av timlönen i den högsta lönegruppen.

Kollektivavtalens lönesatser (inkl. dyrtidstillägg) 1950 för vissa yrkesgrupper framgår av nedanstående uppställning.

	Avtalsenlig timlön 1950, öre, inom		
	Stockholms- och Göteborgstrakten ²⁾	Övriga städer	Landet i övrigt
Trädgårdsarb., som fyllt 22 år och med minst 5 års praktik	195	185	178
Övr. arbetare, som fyllt 20 år	184	173	166
Kvinnliga arbetare	143	133	128

Faktiska arbetsförtjänster år 1950. Genomsnittsförtjänsterna per timme och per år för olika grupper av trädgårdsarbetare redovisas i tab. 22, 25 och 26. De individuella lönernas spridning kan studeras i tab. 23 och 24, där även medianlönerna och de s. k. normala variationsgränserna³⁾ beräknats. I det följande redogöres först för de nominativt redovisade arbetarnas löneförhållanden. Till grund för de beräknade genomsnittsförtjänsterna per år ligga endast löner till arbetare, som gjort minst 250 dagsverken un-

¹⁾ Adult male gardeners distributed on different wage groups in 1950. — ²⁾ Hit räknas även arbetsplatser belägna inom Västernorrlands, Jämtlands, Västerbottens och Norrbottens län. — ³⁾ Jfr not 1 s. 32.

Tab. 22. Genomsnittliga löner för trädgårdsarbetare

	Redovisade arbetare		Genomsnittlig lön (i kronor)									
			per timme					per år ²				
	samtliga	med utskjorda arbetstimmor	med utskjorda arbetstimmor med uppgift om antalet arbetstimmor under året	med minst 250 dagverken	kontant lön inkl. indexstill-lägg o. övertidens lön	totalt inkl. natura o. övr. förmåner ¹	därav vid företag		kontant	totalt ¹	därav vid företag	
							m. k.	u. k.			m. k.	u. k.
Arbetare fylla 18 år.												
Män ³	2 396	1 833	1 120	1.93	2.89	2.05	2.09	1.91	4 915	5 026	5 128	4 731
Trädgårdsarbetare	2 217	1 697	1 008	1.92	2.81	2.04	2.07	1.90	4 880	4 994	5 093	4 725
därav: förmän	261	152	280	2.87	—	2.59	2.68	2.28	6 074	6 300	6 462	5 844
yrkesarbetare	1 315	1 023	631	1.93	2.99	2.02	2.04	1.94	4 673	4 743	4 822	4 519
grovarbetare	360	301	68	1.74	2.64	1.82	1.85	1.74	4 155	4 194	4 184	4 242
elever och lärlingar	281	221	79	1.56	2.66	1.72	1.78	1.61	3 684	3 833	3 840	3 938
Specialarbetare	130	100	92	2.06	3.52	2.23	2.26	2.00	5 309	5 393	5 420	5 220
därav: snickare	21	17	11	2.29	—	2.40	2.43	—	5 500	5 649	5 673	—
chaufförer	37	31	33	2.12	—	2.31	2.31	—	5 600	5 714	5 725	—
eldare	24	15	20	2.08	—	2.27	2.32	—	5 718	5 775	5 576	—
hästkörare	48	37	28	1.92	—	2.07	2.09	—	4 542	4 643	4 747	—
Övriga arbetare	49	56	20	1.95	—	2.01	2.07	1.87	4 883	4 937	5 324	—
Munliga anläggningsarbetare	92	57	22	2.38	—	2.45	2.50	2.18	5 510	5 510	5 669	—
därav: förmän	7	4	5	—	—	—	—	—	—	—	—	—
yrkesarbetare	71	43	17	2.37	—	2.43	2.48	2.14	5 212	5 212	5 384	—
grovarbetare	7	5	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
elever och lärlingar	5	3	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Kvinnor ³	654	550	56	1.43	2.24	1.55	1.59	1.39	3 429	3 450	3 520	—
Trädgårdsarbetare	644	541	53	1.43	2.24	1.56	1.59	1.39	3 453	3 457	3 555	—
därav: yrkesarbetare	349	291	45	1.45	2.14	1.51	1.52	1.45	3 483	3 483	3 546	—
grovarbetare	239	197	1	1.36	—	1.72	1.88	1.38	—	—	—	—
elever och lärlingar	56	53	7	1.39	—	1.49	1.54	—	—	—	—	—
Övriga arbetare	10	9	3	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Minderåriga arbetare³												
Manliga	276	216	47	1.16	1.19	1.23	1.28	1.12	2 732	2 785	2 971	2 485
Kvinnliga	77	56	4	1.03	—	1.19	1.28	0.83	—	—	—	—
Samtliga arbetare år 1950 ³												
män	2 672	2 049	1 167	1.88	2.74	1.99	2.04	1.82	4 827	4 935	5 055	4 599
kvinnor	731	606	60	1.40	2.28	1.53	1.57	1.35	3 316	3 336	3 424	—
Samtliga arbetare år 1949 ³												
män	2 806	2 101	1 227	1.85	3.06	1.96	2.02	1.75	4 670	4 803	4 963	4 353
kvinnor	844	698	69	1.37	2.52	1.49	1.52	1.30	3 267	3 298	3 349	—

¹ Inkl. semesterlön, sjuklön m. m. — ² Årslönerna grunda sig på uppgifter för arbetare med minst 250 arbetsdagar under året. — ³ Exkl. anläggningsarbetare.

Tab. 23. Redovisade trädgårdsarbetare fördelade efter timlönens storlek

Yrken (m. k. = med kollektivavtal u. k. = utan)	Antal arbe- tare ¹	Därav (i %) med en timlön (kontant och naturaförmåner) av kr											Lönernas normala variations- gränser, ² kr		
		intill 1-20	1-20-1-39	1-40-1-59	1-60-1-79	1-80-1-99	2-00-2-19	2-20-2-39	2-40-2-59	2-60-2-79	2-80 och öfver	Jön. kr		Medell- lön, ³ kr	Median- lön, ³ kr
Vuxna arbetare fyllda 18 år															
<i>Män³</i>															
Trädgårdsarbet.	{ m. k. 1 313	1-1	1-6	4-9	14-8	30-7	24-5	10-3	6-0	2-4	3-7	2-07	1-97	1-82	-2-18
	{ u. k. 384	5-5	7-3	10-2	18-7	26-3	16-9	7-8	2-9	2-0	1-8	1-90	1-85	1-63	-2-03
därav:															
förmän	{ m. k. 117	—	—	0-8	—	6-0	10-3	12-8	18-8	15-4	35-9	2-68	2-62	2-35	-3-00
	{ u. k. 35	—	—	—	14-3	5-7	22-9	25-7	5-7	8-6	17-1	2-28	2-24	2-00	-2-63
yrkesarbetare .	{ m. k. 823	0-2	0-7	2-7	11-2	33-2	31-8	11-9	6-3	1-5	0-5	2-04	2-00	1-88	-2-16
	{ u. k. 200	3-0	3-5	7-0	15-5	32-5	22-5	9-0	3-5	3-0	0-5	1-94	1-94	1-76	-2-10
grovarbetare .	{ m. k. 219	2-3	1-8	6-0	26-5	43-8	10-5	5-9	2-3	—	0-4	1-85	1-84	1-76	-1-95
	{ u. k. 82	9-8	9-8	14-6	23-2	28-0	9-8	2-4	2-4	—	—	1-74	1-75	1-50	-1-90
elever o. lärl.	{ m. k. 154	4-6	7-1	18-2	29-2	17-5	16-2	5-8	—	0-7	0-7	1-78	1-75	1-55	-1-98
	{ u. k. 67	10-4	13-4	19-4	25-4	16-4	6-0	1-5	—	1-5	—	1-61	1-61	1-29	-1-82
Specialarbetare	{ m. k. 87	—	—	2-3	3-5	18-4	23-0	27-6	12-6	4-6	8-0	2-26	2-22	2-01	-2-40
	{ u. k. 13	—	—	—	23-1	23-1	30-7	15-4	7-7	—	—	2-00	2-01	1-83	-2-18
Övriga arbetare	{ m. k. 22	—	4-6	4-6	13-6	54-5	9-1	4-6	4-5	—	4-5	2-07	1-94	1-80	-2-03
	{ u. k. 14	7-1	—	25-6	21-4	14-3	23-6	—	—	—	—	1-87	1-74	1-50	-2-01
Samtliga	{ m. k. 1 422	1-0	1-5	4-7	14-1	30-3	24-2	11-3	6-4	2-5	4-0	2-09	1-98	1-83	-2-19
	{ u. k. 411	5-3	6-8	10-5	19-0	25-8	17-8	7-8	2-9	2-4	1-7	1-91	1-85	1-65	-2-03
tillh. 1950	1 833	2-0	2-7	6-0	15-2	29-3	22-7	10-5	5-6	2-5	3-5	2-05	1-96	1-79	-2-17
> 1949	1 903	2-5	3-0	6-4	16-6	28-3	23-1	10-1	5-5	1-7	2-8	2-02	1-95	1-75	-2-15
Anläggnings- arbetare	{ m. k. 44	—	—	—	—	—	9-1	31-8	31-8	27-3	—	2-50	2-45	2-29	-2-60
	{ u. k. 13	—	—	—	—	—	38-5	61-5	—	—	—	2-18	2-21	2-10	-2-28
tillh. 1950	57	—	—	—	—	—	15-8	38-6	24-6	21-0	—	2-45	2-36	2-23	-2-58
> 1949	113	—	—	—	—	—	23-0	14-2	38-9	12-4	11-5	2-54	2-49	2-20	-2-59
<i>Kvinnor³</i>															
Trädgårdsarbet.	{ m. k. 406	2-2	35-0	42-6	13-8	3-7	0-7	0-5	0-3	0-7	0-5	1-59	1-44	1-37	-1-55
	{ u. k. 135	13-3	40-0	38-5	5-9	1-5	0-8	—	—	—	—	1-39	1-38	1-29	-1-50
Samtliga	{ m. k. 411	2-2	35-0	42-6	13-6	3-9	0-7	0-5	0-3	0-7	0-5	1-59	1-44	1-37	-1-55
	{ u. k. 139	14-1	38-8	38-9	5-8	1-4	0-7	—	—	—	—	1-39	1-38	1-28	-1-50
tillh. 1950	550	5-3	36-0	41-6	11-6	3-3	0-7	0-4	0-2	0-5	0-4	1-55	1-43	1-35	-1-53
> 1949	609	8-2	37-5	39-3	9-2	3-6	0-7	0-3	0-3	—	0-5	1-52	1-40	1-23	-1-50
Minderåriga arbetare.³															
Manliga	{ m. k. 130	47-7	21-6	19-2	6-9	3-1	1-5	—	—	—	—	1-28	1-21	1-03	-1-44
	{ u. k. 86	65-1	17-4	10-5	3-5	2-3	1-2	—	—	—	—	1-12	1-00	0-83	-1-30
tillh. 1950	216	54-6	19-9	15-7	5-6	2-8	1-4	—	—	—	—	1-23	1-12	0-96	-1-40
> 1949	609	8-2	37-5	39-3	9-2	3-6	0-7	0-3	0-3	—	0-5	1-52	1-40	1-23	-1-50
Kvinnliga	{ m. k. 41	43-9	29-3	19-5	7-3	—	—	—	—	—	—	1-28	1-27	0-98	-1-40
	{ u. k. 15	53-3	26-7	20-0	—	—	—	—	—	—	—	0-88	1-07	0-80	-1-29
tillh. 1950	56	46-4	28-6	19-6	5-4	—	—	—	—	—	—	1-19	1-24	0-95	-1-40

der året. Anläggningsarbetarna, vilkas löner avsevärt avvika från övriga trädgårdsarbetares, redovisas i regel för sig. Medellöner för mindre än 10 arbetare ha uteslutits i tabeller och tablåer, medan medellöner, som grunda sig på uppgifter för minst 10 men högst 24 arbetare, äro tryckta med medieval stil.

¹ Arbetare med uppgift om antalet utgjorda arbetstimmar. — ² Se not 1 s. 32. — ³ Exkl. anläggningsarbetare.

Löneuppgifterna inkludera även extra förtjänster o. d., såsom semesterlön, sjuklön och ersättning för övertidsarbete. Vid beräkningarna av de totala timförtjänsterna ha även extra förtjänsterna utslagits per arbetad timme resp. dag.

Som mått på den *allmänna lönenivån* inom trädgårdsodlingen kunna de beräknade genomsnittsförtjänsterna för samtliga vuxna trädgårdsarbetare användas. Den genomsnittliga totala timförtjänsten (inkl. semesterlön, sjuklön, övertidstillägg, naturaförmånernas värde o. dyl.) för vuxna manliga arbetare (exkl. anläggningsarbetare) utgjorde år 1950 2,05 kr och den genomsnittliga årsförtjänsten 5 026 kr enligt tab. 22. Tab. 23 och 24 ge vid handen, att medianlönen per timme och år var något lägre (1,96 resp. 4 855 kr). Omkring två femtedelar av arbetarna hade en timlön mellan 1,80 och 2,20 kr och en årslön mellan 4 000 och 5 000 kr. Vuxna kvinnliga arbetare förtjänade i medeltal per timme 1,55 kr och per år 3 450 kr. Medianlönen per timme var tolv öre lägre än medellönen. För ca 75 % av de kvinnliga arbetarna varierade timlönen mellan 1,20—1,60 kr. Uppgifterna om de individuella lönernas spridning visa således, att koncentrationen kring medellönerna är tillräckligt stor, för att medellönerna skola anses representativa för de faktiska lönerna.

För trädgårdsarbetare med naturaförmåner (jfr s. 52) visas i efterföljande tablå *naturaförmånernas värde*.

Genomsnittlig total årslön (kr) för	M a n l i g a a r b e t a r e ¹						Samtliga	Minder- åriga manliga	
	Förmän	Yrkes- arbetare	Grov- arbetare	Elever o. lärlingar	Special- arbetare	Övriga arbetare			
Arbetare utan natura- förmåner	m. k.	6 487	4 774	4 211	3 760	5 507	5 558	5 041	2 881
	u. k.	6 257	4 643	.	4 032	5 220	.	4 875	2 588
	tillh.	6 428	4 745	4 225	3 870	5 463	5 077	5 003	2 783
	m. k.	6 402	5 654	.	.	5 005	.	5 778	.
Arbetare med natura- förmåner	u. k.	4 952	4 045	.	3 703	—	—	4 253	.
	tillh.	6 003	4 727	.	3 932	5 005	.	5 159	.
Nat.-förmånernas värde ²	m. k.	786	550	.	.	553	.	663	.
	u. k.	804	901	.	1 057	—	—	876	.
	tillh.	754	752	.	928	553	.	749	.
Nat.-förmånernas värde i % av totallönen ² .	m. k.	11·5	9·7	.	.	11·0	.	11·5	.
	u. k.	16·2	22·8	.	28·5	—	—	20·6	.
	tillh.	12·6	15·9	.	23·6	11·0	.	14·5	.

Naturaförmånernas andel av totallönen var störst för elever. För vuxna manliga arbetare med naturaförmåner utgjorde naturaförmånernas värde i genomsnitt 15 % av hela lönen.

Medellöner för olika yrkesgrupper redovisas i tab. 22. Förmännen uppvisade den högsta medelförtjänsten per timme (2,59 kr). Förmännens årslön (6 300 kr) var högre än anläggningsarbetarnas (5 510 kr). Det bör i detta sammanhang erinras om att anställda trädgårdsmästare räknats som förmän. Manliga yrkesarbetare förtjänade i genomsnitt 2,02 kr per timme, grovarbetare 1,82 och elever och lärlingar 1,72 kr. Årslönerna för dessa grupper voro resp. 4 743, 4 194 och 3 883 kr. De kvinnliga yrkesarbetarnas genomsnittliga timförtjänst har beräknats till 1,51 kr och understeg således de manliga yrkesarbetarnas med 25 %. I tab. 22 redovisas även timförtjänsten vid tidlöns- resp. ackords-

¹ Exkl. anläggningsarbetare. — ² I genomsnitt för arbetare med dylika förmåner.

arbete. Då ackordsarbete inte förekommit i någon större utsträckning, böra jämförelser göras med stor försiktighet. De individuella lönernas variationer inom varje yrkesgrupp kunna studeras i tab. 23 och 24.

Det har ovan (s. 55) omtalats, att kollektivavtalen indelar trädgårdsarbetarna i fem lönegrupper alltefter ålder och antal år i yrket. Av tablån på s. 63 framgår, att bland manliga yrkesarbetare, fyllda 22 år, hade de med minst 5 års praktik väsentligt högre lön än de med ett mindre antal praktikår.

De i lantarbetarstatistiken redovisade trädgårdsmästarna förtjänade i genomsnitt per timme 2,09 kr och trädgårdsarbetarna 1,81 kr. Dessa timförtjänster voro 19 resp. 10 % lägre än i förevarande undersökning beräknade medellöner för förmän och yrkesarbetare inom landskommuner (exkl. köpingar och municipalsamhällen). Härtill bör dock anmärkas, att en stor del av lantarbetarstatistikens trädgårdsarbetare av åldersfördelningen att döma sannolikt består av elever eller grovarbetare. Jämförelsen torde dock visa, att lönerna inom den självständiga trädgårdsodlingen ligga högre än inom trädgårdsodling i samband med jordbruk.

Sambandet mellan lön och ålder kan studeras i tab. 25. Lönen steg för manliga arbetare successivt upp till 50-årsåldern, varefter löneminskning inträdde.

Emellertid bero lönerna ej enbart på arbetskraftens kvalitet (yrkeskunighet, ålder m. m.) utan också på omständigheter, som ha med själva företaget att göra. Man kan härvid peka på avtalens indelning av landet i löneområden. Företagets belägenhet har alltså inflytande på lönerna. Andra omständigheter, som i detta sammanhang böra uppmärksammas, äro företagets art och storlek samt förekomsten av kollektivavtal.

Lönernas beroende av företagets belägenhet belyses i första avdelningen av tab. 26, där genomsnittliga timlöner beräknats för bl. a. olika yrkes- och ortsgupper. Tabellen visar, att timförtjänsterna i allmänhet voro högre i närheten av städer än på landsbygden. De högsta lönerna förekommo i Stockholm.

Timförtjänstens storlek för yrkesarbetare inom olika landsdelar framgår av nedanstående tablå.

Yrkesarbetare fyllda 18 år vid företag	Östra Sverige	Småland o. öarna	Södra Sverige	Västra Sverige	Norra Sverige
med kollektivavtal	2.05	2.07	1.98	2.08	1.91
utan "	1.96	1.78	1.96	1.96	1.98

För yrkesarbetare över 22 år ha i tablån på s. 63 uträknats medellöner inom olika landsdelar och olika storleksgrupper av företag, dels för arbetare med minst 5 års praktik i yrket och dels för arbetare med mindre än 5 års praktik.

Även vid denna långt gående uppdelning av materialet framträder den högre lönenivån omkring städerna.

Tab. 24. Vuxna trädgårdsarbetare fördelade efter årslönens¹ storlek

Yrken (m. k.=med kollektivavtal u. k.=utan)	Redo- visa- de arb. med minst 250 dagsv.	Därav i % med en årslön (kontant och naturaförmåner) av kr							Medel- lönen per år, ² kr	Median- lönen per år, ² kr	Lönernas normala variations- gränser, kr	
		under 3 000	3 000— 3 499	3 500— 3 999	4 000— 4 499	4 500— 4 999	5 000— 5 499	5 500— 5 999				6 000 o. öfver
Vuxna manliga arb. fyllda 18 år³												
Trädgårdsarb.	{ m. k. 737 u. k. 271	1·1	3·0	7·9	19·3	24·3	18·2	8·9	17·3	5 093	4 875	4 339—5 569
därav:												
förmän . . .	{ m. k. 170 u. k. 60	—	—	1·8	1·8	8·2	13·5	15·9	58·8	6 462	6 234	5 443—7 200
yrkesarbetare	{ m. k. 467 u. k. 164	0·4	1·1	7·9	22·5	31·3	22·7	8·1	6·0	4 822	4 800	4 397—5 200
grovarbetare	{ m. k. 56 u. k. 12	3·6	8·9	12·5	44·6	26·8	1·8	1·8	—	4 184	4 241	3 925—4 557
elever o. lärl.	{ m. k. 44 u. k. 35	9·1	27·3	25·0	20·4	9·1	9·1	—	—	3 840	3 788	3 296—4 372
Specialarbetare	{ m. k. 80 u. k. 12	1·3	2·5	2·5	7·5	11·8	35·0	16·2	23·7	5 420	5 411	4 999—5 933
Samtliga	{ m. k. 831 u. k. 289	1·2	3·0	7·3	18·1	22·9	19·9	9·6	18·0	5 128	4 940	4 397—5 612
tillh. 1950	1 120	2·8	4·5	8·6	18·3	21·1	19·3	8·5	16·9	5 026	4 855	4 259—5 513
1949	1 169	3·3	5·4	9·9	17·5	23·1	18·8	8·5	13·5	4 915	4 800	4 205—5 398

Tab. 25. Genomsnittlig timlön för trädgårdsarbetare inom olika åldersgrupper

Yrken (m. k.=med koll.-avtal u. k.=utan)	Antal redo- visade arbeta- rare	Medelavlönning (i kr) för arbetare i åldern											
		under 16 år	16— 17 år	18— 19 år	20— 21 år	21— 22 år	22— 29 år	30— 39 år	40— 49 år	50— 59 år	60— 64 år	65 år ej an- given över ålder	
<i>Manliga arbetare²</i>													
Samtliga	{ m. k. 1 552 u. k. 497	1·10	1·34	1·68	1·96	2·00	2·02	2·19	2·27	2·16	1·96	1·84	1·98
därav:	tillh. 2 049	1·03	1·32	1·64	1·91	1·98	2·01	2·16	2·24	2·12	1·93	1·78	1·93
Förmän . . .	{ m. k. 117 u. k. 35	—	—	—	—	—	2·48	2·67	2·72	2·80	—	—	—
Yrkesarbetare	{ m. k. 823 u. k. 201	—	—	—	—	1·97	2·01	2·08	2·16	2·00	1·94	1·90	1·90
Grovarbetare	{ m. k. 238 u. k. 103	—	1·35	1·70	1·74	—	1·91	1·92	1·91	1·92	1·78	1·74	—
Elever o. lärl.	{ m. k. 260 u. k. 119	0·78	1·35	1·66	2·00	—	1·65	—	—	—	—	—	—
<i>Kvinnliga arbe- tare²</i>	{ m. k. 452 u. k. 154	1·02	1·33	1·59	1·87	1·57	1·56	1·64	1·54	1·62	—	1·48	1·67
tillh.	606	0·86	1·31	1·50	1·87	1·57	1·54	1·58	1·53	1·57	1·41	1·48	1·64

¹ Årslönerna grunda sig på uppgifter för arbetare med minst 250 arbetsdagar under året. — ² Se not 1 s. 32. — ³ Exkl. anläggningsarbetare.

Tab. 26. Genomsnittlig timlön (kr) för trädgårdsarbetare inom olika orter och storleksgrupper av företag

Trädgårdsarbetare fyllda 18 år (m. k. = med koll.-avtal (u. k. = utan ")	Stock- holm med om- nejd	Göte- borg med om- nejd	Övriga städer med för- orter	Köp- och muni- cipal- samh.	Övriga lands- komm- muner	Hela riket	Därav inom företag med nedanstående antal arbetare					
							1-3	4-5	6-10	11-50	51 o. fl.	
<i>Män.¹</i>												
Förmän	m. k.	2'87	.	2'63	2'58	2'67	2'68	2'36	2'66	2'58	2'79	2'84
	u. k.	.	.	2'33	.	2'27	2'28	2'15	.	.	.	—
Yrkesarbetare . .	m. k.	2'14	2'10	2'01	2'00	2'00	2'04	1'97	1'99	2'03	2'08	2'14
	u. k.	.	.	1'96	1'78	1'90	1'94	1'92	1'85	1'87	2'10	—
Grovarbetare . .	m. k.	1'93	.	1'86	1'74	1'83	1'85	1'68	1'67	1'90	1'85	1'94
	u. k.	.	.	1'71	1'63	1'78	1'74	1'68	1'72	1'78	1'81	—
Elever o. lärlingar	m. k.	2'16	.	1'61	1'69	1'64	1'78	.	1'60	1'86	1'72	1'94
	u. k.	.	.	1'63	.	1'63	1'61	1'52	1'43	1'60	1'94	—
Specialarbetare .	m. k.	2'60	.	2'18	2'16	2'15	2'26	—	.	2'07	2'19	2'61
	u. k.	—	—	.	.	.	2'00	—	.	.	2'02	—
Övriga arbetare .	m. k.	.	—	2'00	.	.	2'07	—	—	—	2'07	.
	u. k.	—	—	1'88	—	.	1'87	—
Samtliga	m. k.	2'26	2'11	2'03	2'06	2'05	2'09	1'97	2'04	2'07	2'09	2'18
	u. k.	2'08	1'93	1'93	1'73	1'88	1'91	1'85	1'86	1'88	2'06	—
	tillh.	2'25	2'06	2'01	2'00	2'01	2'05	1'89	1'97	2'05	2'08	2'18
Anläggningsarb.	m. k.	2'56	.	2'37	—	—	2'50	2'45	—	2'46	2'59	—
	u. k.	—	—	2'24	—	.	2'18	.	—	2'18	—	—
Kvinnor ¹	m. k.	1'64	.	1'48	1'59	1'63	1'59	1'45	1'39	1'48	1'67	1'58
	u. k.	1'54	.	1'43	.	1'37	1'39	1'35	1'29	1'42	1'47	—

Lönernas ev. beroende av trädgårdarnas storlek framgår även av medelförtjänsterna i tab. 26. Timlönen synes sålunda stiga med företagets storlek. Den mer detaljerade uppdelningen av materialet, som redovisas i nedanstående tablå, utvisar, att ifrågavarande tendens kvarstår. Det bör framhållas, att en dylikt långt driven uppdelning av det lönestatistiska materialet medför, att medellönerna komma att baseras på relativt få uppgifter.

Timlöner för yr- kesarbetare (exkl. anläggn.-arbetare) fyllda 22 år, kr	Arbetare med 5 el. 6 års praktik vid företag med . . . arbetare			Arbetare med 0-5 års praktik vid företag med . . . arbetare						
	med koll.- avtal	utan koll.- avtal	1-5	6-10	11-50	med koll.- avtal	utan koll.- avtal	1-5	6-10	11-50
Stockholm m. omnejd	2'23	.	2'20	2'31	2'19	2'11	.	2'12	2'12	2'15
Göteborg , ,	.	.	.	—	—	2'07	.	.	.	2'12
Malmö , ,	.	.	.	—	—	.	.	—	—	.
Övr. städer m. förorter därav:										
i södra Sverige . .	2'03	.	2'09	.	2'02	1'97	1'69	1'69	1'98	2'01
i mellersta , . .	2'12	2'03	1'95	2'20	2'15	1'95	1'82	1'88	2'01	1'93
Landskommuner därav:										
i södra Sverige . .	2'01	.	.	1'91	2'14	1'97	1'89	.	1'89	2'00
i mellersta , . .	1'97	1'86	1'89	1'92	2'13	2'07	1'75	1'79	1'79	1'90
Hela riket	2'07	2'01	1'98	2'07	2'13	2'02	1'84	1'88	1'95	1'98

¹ Exkl. anläggningsarbetare.

Kollektivavtalens inflytande på lönerna kan studeras i tab. 22—26. Medellönerna voro nästan alltid högre i trädgårdar med än i trädgårdar utan kollektivavtal. De individuella lönerna till arbetare, vilkas löner regleras i kollektivavtal, visade starkare koncentration omkring medellönen än lönerna till arbetare, för vilka kollektivavtal ej gällde (tab. 23 och 24). Av samtliga vuxna manliga yrkesarbetare förtjänade de med kollektivavtalsreglerade löner i genomsnitt 2,04 kr per timme under år 1950 och de utan avtalsreglerade löner 1,94 kr. I fråga om de förra varierade lönerna för den »mellersta» hälften av antalet arbetare mellan 1,88—2,16 kr och för de senare mellan 1,76—2,10 kr per timme.

Lönegrupper (m. k. = med koll.-avtal u. k. = utan »)	Stockholm och Göteborg		Övriga städer		Landet i övrigt		Hela riket									
	kontant timlön, kr	total timlön, kr	kontant timlön, kr	total timlön, kr	kontant timlön, kr	total timlön, kr	kontant timlön, kr	total timlön, kr								
	m. k. u. k.	m. k. u. k.	m. k. u. k.	m. k. u. k.	m. k. u. k.	m. k. u. k.	m. k. u. k.	m. k. u. k.								
<i>Egentl. trädgårdsarbetare</i>																
Förmän	2.78	2.86	2.54	2.26	2.63	2.33	2.14	2.12	2.65	2.25	2.54	2.19	2.68	2.28		
Arb., som fyllt 22 år och har minst 5 års praktik	2.17	2.13	2.22	2.20	2.03	2.00	2.09	2.04	1.89	1.85	1.98	1.91	2.01	1.96	2.07	2.01
Arb. med 3 eller flera års praktik	1.93	1.97	1.88	1.86	1.94	1.91	1.76	1.82	1.80	1.85	1.85	1.84	1.89	1.89		
Arb. med 2 års praktik											1.88		1.91			
Arb. med 1 års praktik											1.73		1.77			
Elever och lärlingar . .	2.10	2.13	1.56	1.61	1.61	1.63	1.60	1.57	1.66	1.59	1.73	1.58	1.78	1.61		
Grovarb., som fyllt 20 år > 18—19 år	1.89	1.93	1.80	1.71	1.88	1.74	1.77	1.76	1.83	1.78	1.79	1.74	1.86	1.76		
Kvinnliga arbetare									1.63		1.67		1.67		1.70	
fyllda 18 år	1.60	1.55	1.64	1.56	1.42	1.40	1.48	1.43	1.56	1.31	1.62	1.35	1.53	1.36	1.59	1.89

För att underlätta en jämförelse mellan kollektivavtalets lönesatser och de faktiska timförtjänsterna ha trädgårdsarbetarna fördelats i överensstämmelse med avtalets lönegrupper i ovanstående tablå. Härvid erinras om att i de faktiska timförtjänsterna även inräknats semesterlön, sjuklön och övertidstillägg per utförd arbetstimme.

Liksom inom jordbruket sysselsättes ett stort antal tillfälliga arbetare inom trädgårdsodlingen. På frågeformuläret ha i en del fall endast erhållits summariska uppgifter om sammanlagda antalet dagsverken och totala lönesumman för dylika tillfälliga arbetare. Dessa ha ej medtagits vid bearbetningen av materialet.

Trädgårdsnäringsens areal, sysselsättningsvolym och lönebudget år 1950. På grundval av uppgifter från företag, som redovisas i trädgårdsarbetarstatistiken både 1949 och 1950, ha i omstående tablå samt i tab. 27 uträknats indextal över total trädgårdsareal, växthus- och bänkkareal, arbetarantal, antal utgjorda dagsverken och utbetald lönesumma 1950 med 1949 som bas.

Orts- och företagsgrupper	Antal företag	Indextal för år 1950 om 1949 = 100		
		Totala trädgårdsarealen	Växthusarealen	Bänkarealen
Stockholm med omnejd	73	100	101	96
Göteborg » »	16	100	97	95
Malmö » »	17	100	100	100
Övr. städer med förorter	192	102	101	101
Köpingar o. m:en	41	100	101	94
Övriga landskommuner	194	100	104	96
Hela riket	533	101	101	98
Företag med				
1—5 arbetare	409	104	102	98
6—10 »	72	94	101	94
11—50 »	49	100	101	100
51 o. flera »	3	.	.	.

Indexberäkningarna avse 533 företag, som 1950 sysselsatte 3 083 arbetare, till vilka utbetalats en lönesumma av 7,2 milj. kr.

Såväl den totala trädgårdsarealen som växthusarealen hade ökat med 1 %, medan bänkarealen minskat med 2 %. Mätt i totala antalet utgjorda dagsverken synes sysselsättningen liksom den utbetalda lönesumman ha minskat med cirka 1 %.

Om indextalen för år 1950 anknytas till motsvarande indextal för åren 1941—1949 enligt den s. k. kedjemetoden, får man följande siffror med år 1940 som basår (1940 = 100).

År	Antal arbetare	Antal dagsverken		Total lönesumma
		inkl. fam.-medl. ¹	exkl. fam.-medl.	
1941	118	100	105	115
1942	123	102	103	129
1943	129	108	112	148
1944	126	108	113	160
1945	145	113	123	189
1946	103	106	113	198
1947	94	100	104	208
1948	97	101	108	243
1949	93	101	107	255
1950	90	100	107	252

Sysselsättningsvolymen har t. o. m. år 1945 varit i så gott som oavbruten stegring sedan 1940. År 1946 började emellertid en nedgång göra sig gällande, som även fortsatt under åren 1947, 1948, 1949 och 1950. Antalet dagsverken av lejd arbetskraft är 1950 endast 7 % större än 1940, d. v. s. ungefär det samma som 1941. Medräknas ägarnas och deras familjemedlemmars dagsverken, framträder någon stegring sedan 1941. Den totala lönesumman

¹ Då jämförbara uppgifter saknas för 1940, ha förhållandena under 1941 använts som utgångspunkt för indexberäkningen (1941 = 100).

Tab. 27. Förändringar i arbetarantal, dagsverken och lönesumma mellan 1949 och 1950 vid trädgårdar, varifrån uppgifter föreligga för båda åren

Orts- och företagsgrupper	Antal företag	Indextal för år 1950 om 1949 = 100											
		Antal arb. (lejd arbetskraft)	därav			Antal dagsverken	därav utförda av				Konstant lönesumma (lejd arbetskraft)	Naturaförmåernas värde (lejd arbetskraft)	Total lönesumma (lejd arbetskraft)
			vuxna män, Arbetare ¹	vuxna män, Övr.	kvinnl. arbet.		vuxna män, familjemedl.	vuxna män, familjemedl.	kvinnl. familjemedl.				
Stockholm med omnejd	73	106	110	107	108	101	105	105	91	114	105	98	105
Göteborg » »	16	85	100	87	82	92	91	110	89	51	98	100	98
Malmö » »	17	96	117	91	100	101	100	101	115	99	101	41	101
Övr. städer m. förorter .	192	91	66	106	93	99	102	84	97	105	100	86	100
Köpingar och m:en . . .	41	95	112	87	75	98	97	105	92	149	101	84	101
Övriga landskommuner	194	101	93	101	107	99	100	110	94	87	95	81	95
Hela riket	533	97	83	101	101	99	101	99	95	101	100	84	99
Företag med													
1—5 arbetare	409	92	98	92	95	100	102	98	96	104	94	82	95
6—10 »	72	104	99	105	110	97	100	97	91	75	103	83	102
11—50 »	49	97	65	106	100	99	99	100	92	75	100	77	100
51 o. flera »	3	—	—	.	.	.

inom trädgårdsnäringsen har sedan 1940 stigit med 152 %. Det må framhållas, att ovanstående indexserier icke fullständigt kunna återspegla förändringarna i sysselsättningsgraden, enär de bl. a. ej taga hänsyn till de förändringar i sysselsättningsvolymen, som betingas av nytillkomna och nedlagda företag.

¹ Arbetare, som under året gjort minst 300 dagsverken hos företaget.

C. Skogsarbetare

Sedan vintern 1917/18 har socialstyrelsen årligen från jägmästarna i reviren (f. n. 105) inhämtat uppgifter om de normala dagsförtjänsterna vid skogsarbete för huggare och körare (häst och karl). Sådana uppgifter ha före år 1943 begärts både i februari och i augusti men fr. o. m. år 1943 endast i augusti efter drivningarnas slutlikvidering. Uppgifterna avse närmast förtjänsterna vid arbete i kronoparkerna.

Då socialstyrelsen icke har tillgång till uppgifter om det antal arbetare som sysselsatts eller det antal dagsverken som utgjorts i de olika reviren, bli de genomsnittsförtjänster som presenteras för de olika länen och för hela riket enkla medeltal av de för varje revir lämnade uppgifterna. Vidare varierar sannolikt skogsarbetarnas individuella förtjänster mycket starkt beroende på olika väderleks- och markförhållanden, arbetarnas skogsvana m. m., varför löneförhållandena inom ett revir ej tillfredsställande karakteriseras av den genomsnittliga dagsförtjänsten för samtliga arbetare. De angivna medelförtjänsterna böra därför användas med största försiktighet; de

Tab. 28. Skogsarbetarnas medelförtjänster vintersäsongerna 1918/19—1950/51

Vintern	Huggare			Körare			Vintern	Huggare			Körare		
	Kr per dag	Indextal		Kr per dag	Indextal			Kr per dag	Indextal		Kr per dag	Indextal	
		1939/ 40 =100	Föreg. år =100		1939/ 40 =100	Föreg. år =100			1939/ 40 =100	Föreg. år =100		1939/ 40 =100	Föreg. år =100
1918/19	11·68	151	143	29·00	201	155	1934/35	4·89	63	104	8·95	62	103
1919/20	9·99	129	86	23·73	164	82	1935/36	4·97	64	102	9·03	62	101
1920/21	10·67	138	107	23·44	162	99	1936/37	6·25	81	126	11·70	81	130
1921/22	5·00	65	47	10·17	70	43	1937/38	7·51	97	120	13·93	96	119
1922/23	5·22	68	104	10·41	72	102	1938/39	6·92	90	92	12·96	90	93
1923/24	5·47	71	105	10·80	75	104	1939/40	7·73	100	112	14·46	100	112
1924/25	5·27	68	96	10·13	70	94	1940/41	8·97	116	116	17·42	120	120
1925/26	5·87	69	102	10·39	72	103	1941/42	10·62	137	118	20·93	145	120
1926/27	5·28	68	98	10·08	70	97	1942/43	12·52	162	118	24·15	167	115
1927/28	5·28	68	100	10·12	70	100	1943/44	12·62	163	101	24·63	170	102
1928/29	5·16	67	98	9·96	69	98	1944/45	12·50	162	99	23·82	165	97
1929/30	5·51	71	107	10·28	71	103	1945/46	13·77	178	110	26·63	184	112
1930/31	5·19	67	94	9·78	68	95	1946/47	15·89	206	115	30·94	214	116
1931/32	4·66	60	90	8·72	60	89	1947/48	17·42	225	110	31·82	220	103
1932/33	4·40	57	94	8·21	57	94	1948/49	18·74	242	108	33·89	231	107
1933/34	4·68	61	106	8·73	60	106	1949/50	17·76	230	95	32·46	224	96
							1950/51	22·38	290	126	39·01	270	120

böra närmast användas för att mäta lönenivåns förändringar år från år, ej dess läge vid en viss tidpunkt.

En sammanfattning av de sedan vintern 1918/19 införskaffade löneuppgifterna lämnas i tab. 28.

Sedan vintern 1933/34 ha arbetsförtjänsterna oavbrutet stigit med undantag för säsongerna 1938/39, 1944/45 och 1949/50. Dessa avbrott i lönesteg-

Tab. 29. Skogsarbetarnas arbetsförtjänster inom olika län 1929/30—1950/51

L ä n	Medelförtjänst (i kr) per dag vintern									
	1929 /30	1939 /40	1948 /49	1949 /50	1950 /51	1929 /30	1939 /40	1948 /49	1949 /50	1950 /51
	<i>Huggare</i>					<i>Körare</i>				
Stockholms	5.50	7.75	14.00	18.75	16.50	9.00	12.75	24.00	24.50	27.50
Uppsala	4.83	9.00	14.00	14.50	17.00	8.83	13.00	23.00	24.00	29.00
Södermanlands	4.75	7.13	15.13	15.38	17.25	7.88	10.50	22.13	21.88	25.75
Östergötlands	4.23	6.19	13.95	14.50	16.50	7.00	9.75	22.40	23.30	26.10
Jönköpings	4.44	6.50	14.38	15.88	18.13	7.69	10.63	24.50	26.63	30.38
Kronobergs	4.17	5.67	14.67	15.83	18.83	7.33	9.83	24.00	26.50	32.17
Kalmar	4.10	6.32	15.59	16.13	19.16	7.13	10.03	25.57	25.97	30.37
Gotlands	4.00	6.00	12.00	12.00	15.00	7.50	10.00	22.00	22.00	24.00
Blekinge	4.50	6.00	14.50	14.50	20.00	7.00	10.00	25.00	25.00	32.00
Kristianstads	4.25	5.75	14.50	14.83	19.00	8.25	10.25	24.67	25.00	30.67
Malmöhus	4.50	6.50	14.50	15.00	18.00	9.00	12.00	25.00	26.00	30.00
Hallands	4.50	6.33	16.00	17.00	21.00	7.50	11.00	25.00	25.00	29.00
Göteborgs o. Bohus	4.07	5.50	15.00	15.00	19.00	7.68	10.00	27.00	30.00	31.00
Älvsborgs	4.06	6.25	15.17	15.33	17.67	8.13	10.75	23.33	24.00	28.67
Skaraborgs	3.86	5.95	15.38	15.50	17.25	6.77	10.18	24.53	24.75	26.00
Värmlands	5.13	6.88	16.00	15.50	19.50	8.79	11.60	21.00	22.50	29.50
Örebro	4.80	6.73	16.03	16.11	18.88	7.15	10.80	22.79	23.56	28.29
Västmanlands	4.00	6.75	15.81	15.00	18.20	7.96	11.88	24.94	25.72	29.30
Kopparbergs	5.67	8.63	21.69	20.90	26.29	12.39	15.63	38.04	36.14	43.35
Gävleborgs	5.90	9.00	18.86	19.01	23.06	11.83	17.00	34.73	31.60	39.83
Västernorrlands	6.04	7.80	19.10	18.33	24.16	11.71	15.60	35.50	35.03	46.61
Jämtlands	6.47	8.07	20.17	18.92	26.83	12.77	15.96	36.83	34.17	42.83
Västerbottens	6.46	9.22	22.24	21.17	27.73	12.26	18.44	42.90	42.60	50.92
Norrbottnens	6.07	8.56	21.93	18.85	25.39	11.66	17.59	44.90	40.88	51.09
Hela riket ¹	5.51	7.73	18.74	17.76	22.38	10.28	14.46	33.89	32.46	39.01
Indextal:										
basår 1929/30	100	140	340	322	406	100	141	330	316	379
" 1939/40	71	100	242	230	290	71	100	234	224	270
Därav <i>Norra Sverige</i> ²	6.22	8.63	21.41	19.64	25.82	11.87	17.06	41.03	38.49	47.34
Indextal:										
basår 1929/30	100	139	344	316	415	100	144	346	324	399
" 1939/40	72	100	248	228	299	70	100	241	226	277

ringen ha framför allt berott på ogynnsamma väderleksförhållanden. Mellan vintern 1949/50 och 1950/51 stego arbetsförtjänsterna med 26 % för huggare och 20 % för körare.

Löneförändringarna ha varit ganska olika i skilda landsdelar. Detta förhållande belyses närmare i tab. 29, där en översikt lämnas av skogsarbetarnas genomsnittliga arbetsförtjänster i olika län åren 1929/30, 1939/40 och 1947/48—1950/51. Det bör framhållas, att tabellens länsmedeltal i flera fall grunda sig på mycket få primäruppgifter.

I de sista raderna av tab. 29 ha för hela riket indextal beräknats över löneutvecklingen sedan år 1929/30 och 1939/40. Sådana indextal ha även uträknats för norra Sverige (Värmland, Dalarna och Norrland), där skogsbru-

¹ Övägt medeltal.

² Värmland, Dalarna och Norrland.

Tab. 30. Ackordssatser för huggning av brännved våren 1951

Överjägmästardistrikt	Antal revir med uppg. om priset för huggning av brännved	Antal revir, där vanliga priset för huggning av 1 m ³ brännved utgjorde i kr:							Medelpris för huggning av 1 m ³ brännved, kr
		under 5·00	5·00-5·49	5·50-5·99	6·00-6·49	6·50-6·99	7·00-7·49	7·50 o däröver	
Södra	13	4	2	5	—	2	—	—	5·37
Västra	11	—	2	5	2	2	—	—	5·75
Östra	13	4	4	3	2	—	—	—	5·18
Bergslags	14	—	—	7	5	1	1	—	6·03
Gävle-Dala	8	—	3	3	1	—	—	1	5·97
Mellersta Norrland	14	—	—	—	5	2	1	6	7·14
Umeå	5	—	—	1	1	—	2	1	6·73
Skellefteå	7	—	—	—	1	2	2	2	7·01
Nedre Norrbotten	3	—	—	—	—	—	1	2	7·83
Övre Norrbotten	4	—	—	—	—	—	2	2	7·63
Hela riket	92	8	11	24	17	9	9	14	6·19

kets betydelse är större än i övriga landsdelar. Enligt indextalen för hela riket voro huggarnas dagsförtjänster 1950/51 ca 300 % och körarnas ca 280 % högre än 1929/30 och ca 190 % resp. 170 % högre än 1939/40.

Då skogsarbetarna nästan alltid arbeta på ackord, kunna de i olika delar av landet tillämpade ackordssatserna för vedhuggning i viss mån användas som mått på lönenivån inom skogsbruket. Härvid bortses från den inverkan, som lokala avvikelser i fråga om skogens beskaffenhet o. dyl. kunna ha på ackordssatserna.

Uppgifter om det på olika orter vanliga priset för huggning av 1 m³ brännved ha även år 1951, liksom föregående år, insamlats från jägmästarna. En sammanställning av dessa uppgifter lämnas i tab. 30.

Genomsnittspriset för huggning av 1 m³ brännved var 6,19 kr (mot 4,63 föregående år). I norra Sverige redovisade flera revir priser på 8,00 kr och däröver.

D. Vägarbetare

Under åren 1927—1946 insamlade och bearbetade socialstyrelsen från vägstyrelserna (fr. o. m. 1944 från vägförvaltningarna) summariska uppgifter om vägarbetarnas löneförhållanden.

Sedan 1947 föres inom väg- och vattenbyggnadsstyrelsen en fortlöpande statistik över vägarbetarnas löneförmåner. Primärmaterialet insändes halvårsvis av vägförvaltningarna och bearbetas inom styrelsens statistikkontor. Den följande redogörelsen för löneförhållandena för vägarbetare under 1950 bygger på uppgifter, som väg- och vattenbyggnadsstyrelsen ställt till socialstyrelsens förfogande.

För vägarbetarna tillämpas två kollektivavtal, nämligen vägunderhålls-avtalet och väg- och brobyggnadsavtalet. Det förra omfattar dels egentliga vägunderhållsarbetare och dels arbetare vid verkstad, garage och förråd. Av de egentliga vägunderhållsarbetarna äro inemot $\frac{2}{3}$ grovarbetare, medan det övervägande antalet arbetare vid verkstäder, garage och förråd är yrkesarbetare. Den alldeles övervägande delen av de enligt väg- och brobyggnadsavtalet anställda arbetarna utgöres av grovarbetare.

Löneutvecklingen för vägarbetarna under 1950 har helt blivit beroende

Tab. 31. Arbetstid och löneinkomster för vägarbetare fördelade på yrkes- och lönegrupper under år 1950

Yrkes- och lönegrupp	Totala antalet arbetstimmar (1 000-tal)	därav i %		Genomsnittlig löneinkomst per timme, öre (exkl. övertidstillägg, semester, sjuklön, naturaförmåner o. dyl.)		
		ackord	övertid	tidlön	ackord	oavsett löneform
Vägunderhållsarbetare						
Underhållsarbetare	19 582	29.8	5.1	202.8	280.3	226.8
Grovarbetare i lönegrupp 1 . . .	12 159	36.8	3.3	196.7	281.6	227.9
Yrkesarbetare i 2 . . .	2 227	27.7	6.6	204.9	277.0	224.9
Vält- och hyvelförare i 3 . . .	1 338	7.2	9.1	209.3	280.6	214.4
Övriga i 3 . . .	2 998	19.9	8.9	209.7	273.3	222.4
Vägförmän	560	4.8	7.7	234.2	294.5	236.7
Arbetare vid verkstad, garage och förråd						
	11 984	1.9	6.8	225.1	301.5	226.6
Grovarbetare i lönegrupp 1	67	3.6	3.7	197.3	264.0	199.7
Yrkesarbetare i 2	471	3.7	6.3	211.5	293.9	214.6
3	518	2.6	5.2	224.3	316.2	226.8
Verkstadsförmän	428	0.3	7.5	250.9	309.3	251.0
Väg- och brobyggnadsarbetare						
	15 895	71.0	1.7	—	—	261.5
Grovarbetare i lönegrupp 1	5 209	—	1.3	—	—	262.6
Yrkesarbetare i 2	272	—	3.9	—	—	260.1
3	354	—	4.5	—	—	246.0

¹ Vissa särskilda grupper äro ej medtagna.

av ackordsarbetet, eftersom till följd av avtalsprolongeringen icke några större förändringar i de avtalsenliga timlönerna inträffat. Förändringarna i den samlade timförtjänsten bero därför dels av ackordsvolymens omfattning och dels av ackordsförtjänsternas storlek. Ackordsvolymen är, såsom framgår av tab. 31, bland underhållsarbetarna större för grovarbetarna än för yrkesarbetarna. Verkstadsarbetarna arbeta däremot i väsentligt mindre omfattning på ackord. Vidare förekommer ackordsarbete i mycket större omfattning vid väg- och brobyggnad än vid underhåll och är även avsevärt jämnare fördelat på olika lönegrupper.

Tab. 32. Den genomsnittliga timförtjänstens sammansättning för vägarbetare år 1950

Löneförmånernas art	Vägunderhållsarbetare		Väg- och brobyggnadsarbetare
	underhållsarbetare	arbetare vid verkstad m. m.	
<i>A. Egentliga löneförmåner.</i>	235·3	236·6	261·4
Tidlön och ackordslön	225·8	226·6	261·5
Övertidstillägg	5·6	7·6	1·5
Skifttillägg	0·4	—	0·3
Ersättning för förberedelse- och avslutningsarbeten	0·3	—	—
Lagbaspengar	0·1	—	0·6
Ersättning för passningstjänst	0·4	0·2	—
Transportersättning	0·8	—	0·1
Ersättning för rapportskrivning	1·2	0·7	0·2
Övriga egentliga löneförmåner	0·7	1·5	0·2
<i>B. Semesterlön och -ersättning.</i>	13·9	13·6	8·4
<i>C. Särskilda ersättningar.</i>	9·0	3·0	9·2
Traktamenten	8·4	2·9	9·2
Cyklersättning	0·6	0·1	—
<i>D. Sociala förmåner.</i>		7·1	4·7
Ersättning vid militärtjänstgöring		0·3	0·1
Sjukavlöning		4·0	2·1
Ersättning vid olycksfall i arbete		2·0	2·3
Sjukvård och medicin		0·8	0·2
Summa löneförmåner	265·3	260·3	286·7

Följande tablå visar timförtjänsterna (i öre) under åren 1949 och 1950.

Yrkesgrupper	Genomsnittlig löneinkomst per timme, öre					
	tidlön		ackord		oavsett löneform	
	1949	1950	1949	1950	1949	1950
Underhållsarbetare	202·7	202·8	278·9	280·3	226·1	225·8
Arbetare vid verkstad, garage och förråd	224·7	225·1	291·6	301·5	226·1	226·6
Väg- och brobyggnadsarbetare	208·8	—	271·2	—	260·6	261·5

Den samlade timförtjänstens storlek för vägarbetarna inom olika dyrortsgrupper redovisas i nedanstående sammanställning.

Arbetarkategori	Timförtjänst, öre, inom dyrortsgrupp					
	1	2	3	4	5	1-5
<i>Underhållsarbetare</i>						
Grovarbetare	204·3	220·0	228·4	236·7	255·2	227·9
Yrkesarbetare	203·9	218·1	224·2	233·0	246·4	222·4
Samtliga arbetare	204·1	219·2	226·8	235·5	252·6	225·8
<i>Arbetare vid verkstad m. m.</i>						
Grovarbetare	181·1	189·7	196·2	203·7	225·5	199·7
Yrkesarbetare	210·4	218·6	228·0	239·9	257·8	227·5
Samtliga arbetare	209·7	217·5	227·2	239·2	255·6	226·6
<i>Väg- och brobyggnadsarbetare</i>						
Grovarbetare	241·9	250·9	260·8	272·2	268·5	262·6
Yrkesarbetare	249·6	257·3	257·8	261·0	239·8	253·4
Samtliga arbetare	243·4	251·9	260·4	271·2	266·3	261·5

I fråga om underhållsarbetarna konstateras, att medeltimförtjänsten för grovarbetarna genomgående ligger något högre än för yrkesarbetarna. Detta beror på att grovarbetarna, som förut framhållits, i så mycket större omfattning arbeta på ackord än övriga underhållsarbetare. För väg- och brobyggnadsarbetarna överstiga i dyrortsgrupperna 1—3 yrkesarbetarnas timförtjänster grovarbetarnas, medan i Ortsgrupperna 4—5 förhållandet är det omvända.

Tabell 32 belyser den genomsnittliga timförtjänstens sammansättning för arbetare hörande under vägunderhålls- resp. väg- och brobyggnadsavtalet.

II. Löneförhållandena för arbetare inom industri och hantverk, handel, transportväsen m. m.

A. Arbetarpersonal inom industri m. m.

a) Undersökningens primärmaterial

Undersökningens innehåll. Sedan 1918 har socialstyrelsen gjort årliga undersökningar rörande löneförhållandena för arbetarpersonal inom industri och angränsande verksamhetsområden. Undersökningen för 1950 ansluter sig i stort sett till närmast föregående års undersökningar vad beträffar primärmaterialens omfattning och bearbetning.

Primärmaterialen har insamlats genom frågeblanketter, som utsänts till de arbetsgivare som ingå i ett inom socialstyrelsen förefintligt register. Från statens järnvägars statistiska kontor samt från vattenfallsstyrelsens rationaliseringsavdelning ha dessutom vissa uppgifter erhållits rörande anläggningsarbetare inom statlig tjänst. (Se tabellerna 47, 48 och 49.)

Tab. 33. Antal i undersökningen redovisade arbetare fördelade efter näringsgrenar

Näringsgrenar	Antal redovisade arbetare								Samtliga
	M ä n				K v i n n o r				
	Arbe- tande förmän	Övriga vuxna arbetare	Min- der- åriga	Till- hopa	Arbe- tande förmän	Övriga vuxna arbeta- re	Min- der- åriga	Till- hopa	
Malmbrytning o. metallind.	1 819	180 042	11 813	193 174	28	12 190	807	13 025	206 199
Jord- o. stenindustri	334	26 801	999	28 134	4	2 105	238	2 347	30 481
Träindustri	978	39 453	2 317	42 748	1	822	87	910	43 658
Pappers- o. grafisk industri	441	44 727	2 371	47 539	24	6 312	720	7 056	54 595
Livsmedelsindustri	1 374	25 906	911	28 191	102	10 425	542	11 069	39 260
Textil- o. beklädnadsindustri	1 090	29 137	2 627	32 854	467	40 400	4 918	45 785	78 639
Läder-, hår- o. gummivaruind.	317	13 734	1 021	15 102	47	6 616	784	7 447	22 549
Kemisk-teknisk industri	349	13 933	429	14 711	43	3 356	197	3 596	18 307
Samtliga industrigrupper	6 732	373 733	21 988	402 453	716	82 226	8 293	91 235	493 688
Byggnadsverksamhet	237	34 748	607	35 592	—	—	—	—	35 592
Statliga verk och byggnads- arbeten	351	37 279	745	38 375	3	1 494	68	1 565	39 940
Kommunala verk och bygg- nadsarbeten	468	29 853	383	30 707	—	493	—	493	31 200
Samfärdsel	125	9 670	276	10 071	—	147	10	157	10 228
Samtliga grupper	7 913	485 286	23 999	517 198	719	84 360	8 371	93 450	610 648

Tab. 34. Antal redovisade vuxna arbetare (exkl. arbetande förmän) fördelade efter näringsgrenar och dyrorter

Näringsgrenar (Siffrorna inom parentes angiva antalet företag)	Antal redovisade vuxna arbetare (exkl. arbetande förmän)											
	m ä n						k v i n n o r					
	hela riket ¹	dyrortsgrupp					hela riket ¹	dyrortsgrupp				
	1	2	3	4	5	1	2	3	4	5		
Malmbrytning och metallindustri . . . (1986)	180 042	3 823	37 183	84 047	27 157	26 863	12 190	129	1 463	4 777	1 529	4 268
Gruvor och anrikningsverk (58)	10 124	—	4 405	899	872	3 735	105	—	77	21	—	7
Järn-, stål- och kopparverk (58)	29 686	—	11 787	15 781	1 161	957	625	—	217	396	—	12
Järn- och stålmanufaktur (369)	19 118	737	5 682	10 706	841	1 152	2 009	38	445	1 309	132	85
Mekanisk verkstadsindustri (1 115)	93 859	2 078	12 456	45 573	22 665	10 026	3 178	28	359	1 026	1 181	562
Skeppsvarv (75)	17 400	—	575	7 671	8 808	346	77	—	—	25	52	—
Bil- och karosserifabriker (38)	4 830	6	314	485	3 180	845	102	—	—	6	96	—
Reparationsverkstäder (283)	5 904	39	599	2 788	916	1 562	20	—	1	1	3	15
Övriga mekaniska verkstäder (719)	65 725	2 033	11 468	34 629	9 761	7 273	2 979	28	358	994	1 030	547
Elektroteknisk industri (142)	18 623	144	816	8 144	489	8 925	4 828	—	154	1 588	69	3 017
Annan metallmanufaktur (244)	8 632	864	1 537	2 944	1 129	2 073	1 445	63	211	437	147	585
Jord- och stenindustri (620)	20 801	3 848	14 108	6 319	906	528	2 105	325	678	1 094	3	5
Kolgruvor (14)	751	138	613	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Torvindustri (59)	770	230	376	48	2	—	25	15	10	—	—	—
Stenindustri (128)	4 136	220	2 136	876	124	89	18	4	9	4	—	1
Byggnadsämnesindustri (296)	11 276	1 481	6 045	2 590	632	349	208	69	94	42	2	1
Cementfabriker (8)	1 572	183	730	659	—	—	27	—	2	25	—	—
Tegelbruk (163)	5 491	788	3 762	883	219	39	124	28	92	2	2	—
Cementvarufabriker (80)	2 218	379	596	614	309	211	59	36	—	2	—	1
Kalkbruk (45)	1 695	131	957	434	104	69	18	5	—	13	—	—
Porlins-, kakel- och lergodsfabriker (24)	3 714	48	1 533	2 122	11	—	1 402	4	376	1 022	—	—
Porlinsfabriker (9)	2 976	—	1 897	1 579	—	—	1 269	—	362	907	—	—
Kakel-, sten- och lergodsfabriker (15)	738	48	136	543	11	—	133	4	14	115	—	—
Glasindustri (69)	4 532	1 629	2 339	407	73	84	434	227	177	26	1	3
Annan jord- och stenindustri (30)	1 622	102	1 066	276	64	4	18	6	12	—	—	—
Träindustri (1 144)	39 453	4 265	13 394	10 473	6 972	2 417	822	106	269	261	79	105
Flottning (13)	1 793	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Sågverk och hyvlerier (442)	17 212	757	5 938	4 942	3 541	2 034	—	—	—	—	—	—
Snickeri- och möbelfabriker (640)	18 809	3 182	6 926	4 947	3 352	307	505	69	184	170	77	4
Möbelfabriker (292)	6 414	1 432	2 834	1 800	112	154	178	27	72	72	3	3
Låd- och wallboardfabriker (44)	4 390	550	547	817	2 676	—	132	1	15	46	70	—
Byggnadssnickerier o. trähusfabr (171)	5 552	1 137	2 187	1 761	427	27	63	19	10	33	1	—
Annan trävaruindustri (89)	1 639	326	530	584	79	76	317	37	85	91	2	101

¹ Inklusive ej dyrortsgrupperade.

Pappers- och grafisk industri (652)	44 727	1 890	10 642	13 921	12 021	6 253	6 312	375	1 237	2 112	679	1 909
Pappersmassfabriker (66)	16 620	390	2 511	4 460	8 594	665	—	—	—	—	—	—
Pappersbruk och pappfabriker (68)	14 256	1 450	7 452	3 610	1 714	—	1 718	310	913	310	215	—
Bokbinderier (49)	1 121	18	40	275	404	384	1 145	20	30	369	194	532
Papp- och pappersvaruindustri (102)	2 167	32	401	1 266	277	191	1 459	45	229	732	154	299
Tapetfabriker (11)	307	—	69	134	104	—	35	—	4	15	16	—
Annan pappersvaruindustri (91)	1 860	32	332	1 132	173	191	1 424	45	225	717	138	299
Grafisk industri (367)	10 563	—	238	4 280	1 032	5 013	1 960	—	65	701	116	1 078
Bok- och accidenstryckerier (198)	5 057	—	134	1 634	360	2 929	1 461	—	57	393	90	921
Tidningstryckerier (113)	4 071	—	91	2 082	512	1 386	187	—	4	152	5	26
Annan grafisk industri (56)	1 435	—	13	564	169	698	312	—	4	156	21	131
Livsmedelsindustri (985)	25 906	1 470	3 667	10 198	3 903	4 273	10 425	175	1 262	4 564	1 814	2 261
Kvarnar (52)	1 391	54	209	665	463	—	188	1	18	106	63	—
Bageriindustri (233)	4 255	33	236	2 101	679	1 206	1 867	4	53	883	335	592
Mjukbrödsbagerier (208)	3 625	33	142	1 730	576	1 144	1 302	4	13	479	233	523
Spisbrödsbagerier (20)	454	—	94	221	102	37	226	—	40	136	50	—
Käxfabriker (5)	176	—	—	150	1	25	339	—	—	268	2	69
Sockerindustri (25)	3 189	1 207	652	787	363	180	381	107	41	131	57	45
Råsockerbruk (17)	1 773	838	613	322	—	—	101	48	40	13	—	—
Raffinaderier och komb. fabriker (8)	1 416	369	39	465	363	180	280	59	1	118	57	45
Choklad- och konfektindustri (82)	1 661	28	458	553	221	401	2 687	22	627	1 003	398	637
Mejeriindustri (79)	3 924	68	414	534	438	210	522	9	59	61	53	6
Slakterier och charkuterifabriker (163)	5 433	43	849	2 940	246	1 234	1 050	2	99	531	45	358
Fiskberedningsanst. o. konserverfabr. (70)	886	16	147	481	238	4	1 253	27	228	750	246	2
Margarinindustri (12)	447	—	3	230	153	61	156	—	—	93	41	22
Bryggerier, brännerier m. m. (193)	3 567	10	412	1 589	743	813	1 037	2	76	397	235	327
Tobaksfabriker (9)	411	—	4	131	161	115	906	—	19	477	220	190
Annan livsmedelsindustri (57)	742	11	283	137	198	49	378	1	42	132	121	82
Textil- och beklädnadsindustri (986)	29 137	702	8 398	16 086	2 441	1 013	40 400	875	8 827	21 113	5 228	3 390
Spinnerier, väverier o. d. (490)	23 969	639	7 525	13 261	1 899	436	21 633	540	5 764	11 298	2 960	906
Ylleindustri (87)	5 948	275	1 451	3 832	211	—	4 908	214	1 153	3 136	360	—
Bomullsindustri (68)	8 781	2	3 660	3 795	1 154	170	6 335	17	2 582	2 452	1 155	129
Linne-, hamp- och juteindustri (12)	1 366	113	936	317	—	—	1 108	56	660	335	57	—
Triåfabriker (153)	2 472	60	421	1 619	321	37	5 822	159	894	3 507	990	253
Annan hithörande industri (170)	5 422	189	1 057	3 698	213	229	3 460	94	475	1 868	398	524
Sömnadsindustri (459)	4 922	53	870	2 648	526	552	17 842	307	3 049	9 151	2 118	2 415
Hatt- och mössfabriker (37)	226	5	3	177	16	25	925	28	14	664	150	69
Läder-, hår- och gummivaruindustri (411)	13 734	409	3 446	8 706	584	587	6 616	209	1 069	4 617	414	306
Garverier (31)	2 297	47	1 148	1 092	10	—	148	14	114	20	—	—
Päls- och skinnvarufabriker (91)	861	20	116	637	41	45	806	1	46	576	91	91
Skoindustri (168)	4 764	149	653	3 629	208	125	2 940	136	384	2 239	95	86
Andra lädervarufabriker (58)	962	64	185	343	306	64	577	46	78	172	222	59
Gummivarufabriker (14)	4 114	—	1 211	2 662	7	234	1 932	—	397	1 494	—	41
Annan hithörande industri (49)	736	129	133	343	12	119	213	12	50	116	6	29

Tab. 34 (forts.). Antal redovisade vuxna arbetare (exkl. arbetande förmän) fördelade efter näringsgrenar och dyrorter

Näringsgrenar (Siffrorna inom parentes angiva antalet företag)	Antal redovisade vuxna arbetare (exkl. arbetande förmän)											
	m ä n					k v i n n o r						
	hela riket ¹	dyrortergrupp				hela riket ¹	dyrortergrupp					
	1	2	3	4	5	1	2	3	4	5		
Kemisk-teknisk industri (301)	13 933	123	2 637	6 360	2 951	1 683	3 356	22	701	1 503	357	773
Färg-, olje- och parfymfabriker (11 ¹)	3 560	28	253	1 255	1 201	823	1 060	2	38	432	94	494
Färg- och fernissfabriker (41)	1 082	28	201	190	245	418	149	2	21	21	14	88
Olje-, tvål-, ljus- och parfymfabriker (69)	2 478	—	52	1 065	956	405	911	—	17	408	80	406
Sprängämnesfabriker (7)	1 252	—	403	840	—	9	406	—	168	238	—	—
Tändsticksfabriker (7)	1 041	—	629	412	—	—	664	—	340	824	—	—
Annan kemisk-teknisk industri (177)	8 080	95	1 352	3 853	1 750	851	1 226	20	155	509	263	279
Samtliga industrigrupper (7 085)	373 733	16 530	93 475	156 110	56 935	43 620	82 226	2 216	15 506	40 041	10 103	13 017
Byggnadsverksamhet (1 002)	34 748	160	1 724	12 207	3 817	6 098	—	—	—	—	—	—
Egentl. byggnadsarbete (3-0)	22 853	96	915	6 960	1 979	2 523	—	—	—	—	—	—
Husbyggnadsarbete (368)	20 043	96	945	6 929	1 808	2 485	—	—	—	—	—	—
Installationsarbete (445)	10 378	38	581	4 506	1 727	3 339	—	—	—	—	—	—
El. installationsarbeten (125)	3 431	13	121	1 522	615	1 129	—	—	—	—	—	—
Rörledningsarbete (320)	6 947	25	460	2 984	1 112	2 210	—	—	—	—	—	—
Målning (177)	1 517	26	198	741	111	236	—	—	—	—	—	—
Statliga verk o. byggnadsarb. m. m. (241)	37 279	113	1 812	15 100	4 947	6 722	1 494	—	93	688	362	347
Mek. o. elektr. verkst. samt skeppsvarv (92)	14 634	113	960	9 188	1 543	2 814	388	—	13	96	242	37
El. linjearbeten och kraftverk (23)	10 355	—	61	66	938	815	—	—	—	—	—	—
Ban- och byggnadsarbete (37)	9 272	—	676	4 526	2 160	1 910	—	—	—	—	—	—
Intendenturverkstäder, förråd o. d. (64)	1 106	—	9	599	108	276	584	—	44	262	88	186
Övrig statlig verksamhet (23)	1 912	—	106	721	198	887	522	—	36	330	32	124
Kommunala verk o. byggnadsarb. m. m. (2-5)	29 656	—	636	10 539	6 208	12 358	493	—	1	90	13	389
Kraft-, belysnings- och vattenverk (135)	6 940	—	239	3 145	1 250	2 190	10	—	1	4	—	5
Byggnads- och anläggningsarbete (123)	13 014	—	397	5 937	2 687	3 993	203	—	—	86	13	104
Spårvägs- och omnibusdrift (27)	9 902	—	—	1 456	2 271	6 175	280	—	—	—	—	280
Samfärdsel (134)	9 670	37	332	2 536	3 061	2 133	147	—	—	25	—	35
Omnibusföretag (55)	3 079	37	232	643	229	367	147	—	—	25	—	75
Åkerirörelse (26)	730	—	—	142	188	400	—	—	—	—	—	—
Lastning och lossning (53)	5 861	—	100	1 751	2 644	1 366	—	—	—	—	—	—
Summa övriga grupper (1 662)	111 553	310	4 504	40 382	18 033	27 311	2 134	—	94	803	375	771
Samtliga grupper (8 747)	485 286	16 840	97 979	196 492	74 968	70 931	84 860	2 216	15 600	40 844	10 478	13 788

¹ Se not på s. 74.

På den använda blanketten — vilken återgives på s. 145 — begärdes bl. a. uppgifter om de inom varje företag (arbetsställe) under året utbetalda lönebeloppen till manlig resp. kvinnlig arbetarpersonal fördelad på arbetande förmän, övriga vuxna arbetare och minderåriga samt om antalet av dessa arbetarkategorier under året utgjorda arbetstimmar. Uppgifterna begärdes fördelade på tidlöns-, ackords- och övertidsarbete. Vidare skulle dyrtidstilllägg, skifttilllägg, semesterlön och semesterersättning samt sjuklön och vissa andra förmåner specificeras. Några uppgifter om individuella löneförhållanden begärdes ej från företagen.

Primärmaterialets omfattning och beskaffenhet. Blanketterna utsändes av socialstyrelsen under januari månad 1951 till sammanlagt ca 11 600 arbetsgivare, av vilka 8 899 besvarade blanketten. Vid den ingående granskning av blanketterna, som styrelsen verkställde, befanns det nödvändigt att av olika anledningar utgallra uppgifter från 152 företag. Det bearbetade materialet omfattar sålunda 8 747 företag med tillhoppa 610 648 arbetare, av vilka 81 % faller inom den egentliga industrin¹ och 19 % inom grupperna byggnadsverksamhet, samfärdsel samt statliga och kommunala verk. Materialet har bearbetats enligt hålkortsmetoden.

Primärmaterialets sammansättning redovisas i tabellerna 33 och 34. I den senare tabellen anges inom parentes antalet redovisade arbetsställen inom olika industrigrupper. De i undersökningen ingående arbetsstälernas fördelning efter storlek samt antalet arbetare inom dessa grupper visas i nedanstående tablå, som endast avser den egentliga industrin.

Storleksgrupp (antal arbetare)	Antal företag		Antal vuxna arbetare		Enl. kommerskollegii in-	
					dustristatistik 1948	
		%		%	Antal företag	Antal arbetare
1— 10	1 698	24	9 579	2	49	8
11— 50	3 521	50	74 617	16	38	22
51—200	1 356	19	122 265	27	10	25
201—500	361	5	101 405	22	2	18
över 500	149	2	148 093	33	1	27
Samtliga	7 085	100	455 959	100	100	100

Jämfört med kommerskollegii industristatistik (för 1948) — se de två sista kolumnerna i tablån — synes de mindre företagen vara betydligt underrepresenterade på de större företagens bekostnad. Det bör emellertid framhållas, att denna jämförelse ej är fullt adekvat. Socialstyrelsens register har visserligen upprättats med ledning av kommerskollegii register, men det har sedan undan för undan aktualiserats och utvidgats efter uppgifter, som erhållits ej blott från kommerskollegium utan delvis även från länsarbetsnämnderna.

Följande tablå belyser svarsfrekvensen för huvudgrupperna inom den egentliga industrin.

¹ Med »egentlig industri» avses industrigrupperna »malmbrytning och metallindustri» t. o. m. »kemisk-teknisk industri» enligt tab. 39.

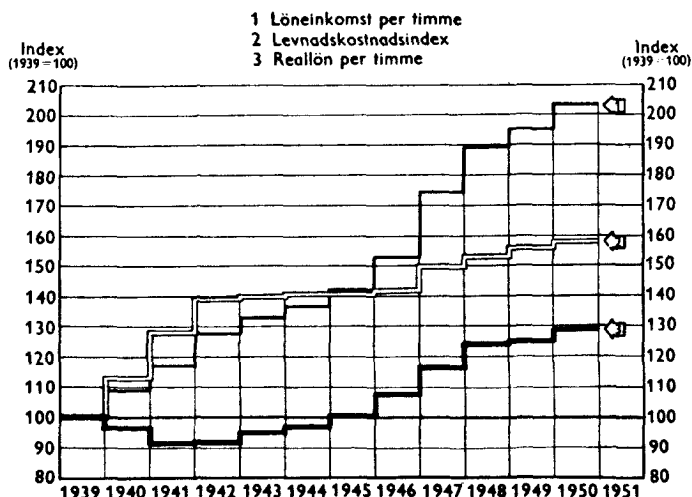
Industrigrupper	Antal företag i styrelsens register	Antal företag besvarat blanketten	Antal företag som 1950 ej besvarat blanketten	Svars- procent
Malmbrytning och metallindustri	2 657	1 986	671	74·7
Jord- och stenindustri	776	620	156	79·9
Träindustri	1 600	1 144	456	71·5
Pappers- och grafisk industri	831	672	179	78·5
Livsmedelsindustri	1 261	985	276	78·1
Textil- och beklädnadsindustri	1 281	986	295	77·0
Läder-, hår- och gummivarindustri	499	411	88	82·4
Kemisk-teknisk industri	347	301	46	86·7
Samtliga grupper	9 252	7 085	2 167	76·6

Svarsprocenten är, som synes, för samtliga industrigrupper 77 %. Den högsta svarsprocenten visar kemisk-teknisk industri samt läder-, hår- och gummivarindustrin, medan den lägsta svarsprocenten återfinnes inom träindustrin, där antalet mindre företag är av relativt stor betydelse (inom grupperna möbelfabriker och byggnadssnickier).

b) Lönenivåns förändringar 1929—1950

Löneutvecklingen i allmänhet. Tab. 35 och 36 belysa löneutvecklingen sedan 1929 för den redovisade arbetarpersonalen, fördelad på män, kvinnor och minderåriga. För uppgifter om löneutvecklingen för tiden före 1929 hänvisas till tidigare årgångar av denna årsbok. I dessa angavs förutom timlöner även dag- och årslöner. Uppgifter om den genomsnittliga löneinkomsten per dag har ej beräknats sedan 1948. Den serie över årslönens utveckling, som tidigare publicerades, har här ej medtagits, då primärmaterialets

Diagram V. PENNINGLÖNENS OCH REALLÖNENS
FÖRÄNDRING 1939—1950 FÖR VUXNA MÄN
INOM EGENTLIG INDUSTRI¹⁾

¹⁾ Changes in nominal and real wages for adult males in mining and manufacturing between 1939 and 1950. — 1 Average hourly earnings. — 2 Cost-of-living-index. — 3 Real wages per hour.

Tab. 35. Lönenivåns förändringar för arbetare inom industri m. m. åren 1929—1950. — Arbetare inom samtliga redovisade näringsgrenar¹ —

År	Genomsnittlig löneinkomst per timme				År	Genomsnittlig löneinkomst per timme			
	män	kvinnor	minder- åriga	samt- liga ²		män	kvinnor	minder- åriga	samt- liga ²
a) Absoluta tal, kronor									
1929	1·25	0·74	0·51	1·12	1940	1·53	0·93	0·67	1·36
1930	1·29	0·75	0·51	1·16	1941	1·64	1·01	0·72	1·47
1931	1·29	0·75	0·49	1·16	1942	1·79	1·09	0·77	1·60
1932	1·27	0·74	0·47	1·14	1943	1·86	1·14	0·81	1·67
1933	1·22	0·73	0·47	1·10	1944	1·90	1·19	0·84	1·72
1934	1·22	0·73	0·47	1·10	1945	1·98	1·27	0·91	1·81
1935	1·24	0·74	0·48	1·12	1946	2·15	1·38	1·02	1·98
1936	1·25	0·75	0·48	1·12	1947	2·45	1·62	1·24	2·27
1937	1·29	0·77	0·50	1·15	1948	2·67	1·80	1·38	2·48
1938	1·37	0·80	0·55	1·23	1949	2·75	1·87	1·44	2·56
1939	1·43	0·84	0·58	1·27	1950	2·85	1·93	1·48	2·65
b) Indextal för penninglönen									
1935 = 100					1939 = 100				
1940	123·4	125·7	139·6	121·4	1940	107·0	110·7	115·5	107·1
1941	132·3	135·5	150·0	131·2	1941	114·7	120·2	124·1	115·7
1942	144·4	147·3	160·4	142·9	1942	125·2	129·8	132·8	126·0
1943	150·0	154·1	168·8	149·1	1943	130·1	135·7	139·7	131·5
1944	153·2	160·8	175·0	153·6	1944	132·9	141·7	144·8	135·4
1945	159·7	171·6	189·6	161·6	1945	138·5	151·2	156·9	142·5
1946	173·4	186·5	212·5	176·8	1946	150·3	164·3	175·9	155·9
1947	197·6	218·9	258·3	202·7	1947	171·3	192·9	213·8	178·7
1948	215·3	243·2	287·5	221·4	1948	186·7	214·3	237·9	195·3
1949	221·8	252·7	300·0	228·6	1949	192·8	222·6	248·3	201·6
1950	229·8	260·8	308·3	236·6	1950	199·3	229·8	255·2	208·7
c) Indextal för reallönen ³									
1935 = 100					1939 = 100				
1940	100·3	102·2	113·5	98·7	1940	94·7	98·0	102·2	94·8
1941	95·2	98·2	107·9	94·4	1941	89·6	93·9	97·0	90·4
1942	95·6	97·5	106·2	94·6	1942	90·1	93·4	95·5	90·6
1943	98·0	100·7	110·3	97·5	1943	92·9	96·9	99·8	93·9
1944	99·5	104·4	113·6	99·7	1944	94·3	100·5	102·7	96·0
1945	103·7	111·4	123·1	104·9	1945	98·2	107·2	111·3	101·1
1946	111·9	120·3	137·1	114·1	1946	105·8	115·7	123·9	109·8
1947	120·5	133·5	157·5	123·6	1947	114·2	123·6	142·5	119·1
1948	128·9	145·6	172·2	132·6	1948	122·0	140·1	155·5	127·6
1949	130·5	148·6	176·5	134·5	1949	123·3	142·7	159·2	129·2
1950	133·6	151·6	179·2	137·6	1950	126·1	145·4	161·5	132·1

beskaffenhet (summeriska uppgifter om lönesummor och arbetstid) ej gör det möjligt att med någon större säkerhet beräkna genomsnittliga årslöner för arbetarna.

De i tab. 35 meddelade uppgifterna om timlönens läge under olika år visa, att lönestegringen sedan 1939 varit större för de kvinnliga arbetarna än för de manliga (130 % mot 99 % för männen). De minderårigas timlöner ha stigit kraftigare än de vuxna arbetarnas (155 %). Begränsas jämförel-

¹ Samtliga i tab. 39 redovisade näringsgrenar, alltså förutom egentlig industri även byggnadsverksamhet, statliga och kommunala verk samt samfärdsel. — ² Övägd serie. Om serien väges som tidigare efter sammansättningen på män, kvinnor och minderåriga senaste redovisningsåret blir genomsnittsförtjänsten 2·65 kr år 1950 men 1·30 kr år 1939, varför indextalet för penninglönens stegring 1939 = 100) blir 203·8. Indextalet för reallönen blir 129·0. — ³ Indextalen ha framräknats med hjälp av socialstyrelsens levnadskostnadsindex inklusive skatter och sociala förmåner.

Tab. 36. Lönenivåns förändringar för arbetare inom industri m. m. åren 1929—1950.
— Arbetare inom egentlig industri¹ —

År	Genomsnittlig löneinkomst per timme				År	Genomsnittlig löneinkomst per timme			
	män	kvinnor	minder-åriga	samtliga ²		män	kvinnor	minder-åriga	samtliga ²
a) Absoluta tal, kronor									
1929	1940	1.46	0.92	0.67	1.28
1930	1941	1.57	1.00	0.72	1.39
1931	1942	1.71	1.09	0.77	1.52
1932	1.15	0.74	0.46	1.02	1943	1.78	1.13	0.81	1.59
1933	1.14	0.73	0.46	1.01	1944	1.83	1.18	0.84	1.64
1934	1.14	0.72	0.46	1.01	1945	1.90	1.26	0.90	1.73
1935	1.16	0.74	0.47	1.03	1946	2.05	1.37	1.02	1.87
1936	1.17	0.74	0.47	1.04	1947	2.34	1.62	1.24	2.15
1937	1.22	0.76	0.50	1.07	1948	2.54	1.79	1.37	2.34
1938	1.29	0.80	0.54	1.14	1949	2.62	1.86	1.43	2.43
1939	1.34	0.84	0.57	1.18	1950	2.73	1.92	1.48	2.53
1935 = 100 b) Indextal för penninglönen 1939 = 100									
1940	125.9	124.3	142.6	124.3	1940	109.0	109.5	117.5	108.5
1941	135.3	135.1	153.2	135.0	1941	117.2	119.0	126.3	117.8
1942	147.4	147.3	163.8	147.6	1942	127.6	129.8	135.1	128.8
1943	153.4	152.7	172.3	154.4	1943	132.8	134.5	142.1	134.7
1944	157.8	159.5	178.7	159.2	1944	136.6	140.5	147.4	139.0
1945	163.8	170.3	191.5	168.0	1945	141.8	150.0	157.9	146.6
1946	176.7	185.1	217.0	181.6	1946	153.0	163.1	178.9	158.5
1947	201.7	218.9	263.4	208.7	1947	174.6	192.9	217.5	182.2
1948	219.0	241.9	291.5	227.2	1948	185.6	213.1	240.4	198.3
1949	225.9	251.4	304.3	235.9	1949	195.5	221.4	250.9	203.9
1950	235.3	259.5	314.9	245.6	1950	203.7	228.6	259.6	214.4
1935 = 100 c) Indextal för reallönen ³ 1939 = 100									
1940	102.4	101.1	115.9	101.1	1940	96.5	96.9	104.0	96.0
1941	97.3	97.2	110.2	97.1	1941	91.6	93.0	98.7	92.0
1942	97.6	97.5	108.5	97.7	1942	91.8	93.4	97.2	92.7
1943	100.3	99.8	112.6	100.9	1943	94.9	96.1	101.5	96.2
1944	102.5	103.6	116.0	103.4	1944	96.9	99.6	104.5	98.6
1945	106.4	110.6	124.4	103.1	1945	100.6	106.4	112.0	104.0
1946	114.0	119.4	140.0	117.2	1946	107.7	114.9	126.0	111.6
1947	123.0	133.5	160.9	127.3	1947	116.4	128.6	145.0	121.5
1948	131.1	144.9	174.6	136.0	1948	123.9	139.3	157.1	129.6
1949	132.9	147.9	179.0	138.8	1949	125.3	141.9	160.8	132.0
1950	136.8	150.9	183.1	142.8	1950	128.9	144.7	164.3	135.7

sen till den egentliga industrin (se not å s. 77) erhålles följande procenttal för lönestegringen sedan 1939; för män 104 %, för kvinnor 129 % och för minderåriga 160 %.

Mellan åren 1949 och 1950 var lönestegringen inom den egentliga industrin 4 % för män och 3 % för kvinnor. Det bör framhållas, att överenskommelse om inkomststabilisering träffades för 1950, d. v. s. 1949 års avtal prolangerades. Förklaringen till lönestegringen får därför sökas i sådana faktorer som förändringar i arbetarnas ålder och utbildning, olika användning av tidlöns-, ackords- och övertidsarbeten, ökad arbetstakt och

¹ Industrigrupperna »malmbrytning och metallindustri» t. o. m. »kemisk-teknisk industri» i tab. 39.
— ² Övägd serie. — ³ Indextalen ha framräknats med hjälp av socialstyrelsens levnadskostnadsindex inklusive skatter och sociala förmåner.

tekniska förbättringar i arbetet samt på betalningar utöver avtalen orsakade av företagets konkurrens om arbetskraften.

Med ledning av de i tabellerna angivna genomsnittsinkomsterna per timme kan man söka beräkna reallönens utveckling under den studerade tiden. Den i tabellen redovisade reallöneindex har erhållits genom att de angivna penninglönserierna dividerats med socialstyrelsens levnadskostnadsindex (1935 års serie inkl. skatter och sociala förmåner). Det bör framhållas, att det alltid erbjuder stora vanskligheter att precisera reallöneutvecklingen. Penninglönserien och levnadskostnadsserien böra avse samma grupper för att en jämförelse skall bli rättvisande. Levnadskostnadsindex avser en tvåbarnsfamilj i städer och tätorter, medan penninglönserierna ej alls taga hänsyn till de hushållstyper arbetarna tillhöra. Vidare bör erinras om den osäkerhet som vidlåder varje beräkning av prisutvecklingen under en längre period.

Diagram V visar penninglönens, levnadskostnadernas och reallönens utveckling från 1939 till 1950 för vuxna manliga arbetare inom egentlig industri.

Löneutvecklingen inom olika industrigrupper. En översikt över de genomsnittliga timlönernas utveckling sedan 1939 för olika huvudgrupper inom den egentliga industrin framlägges i tab. 37 och i diagram VI. Tabellen visar, att den procentuellt starkaste lönestegringen har kommit de industrigrupper till del, som 1939 hade de lägsta genomsnittliga löneinkomsterna, nämligen jord- och stenindustrin, träindustrin samt textil- och beklädnadsindustrin.

Av utrymmesskäl kan någon detaljerad tabell över löneutvecklingen inom de olika undergrupperna ej lämnas. I tab. 39 på s. 86 och följande meddelas indextal som anger lönestegringen mellan 1939—1950 samt mellan 1949—1950 för olika industrigrupper.

Nedanstående tablå visar inom vilka industrigrupper de högsta resp. de lägsta lönestegringarna mellan 1939—1950 återfinnas. I övrigt hänvisas till tabell 39, kol. 14 och 15.

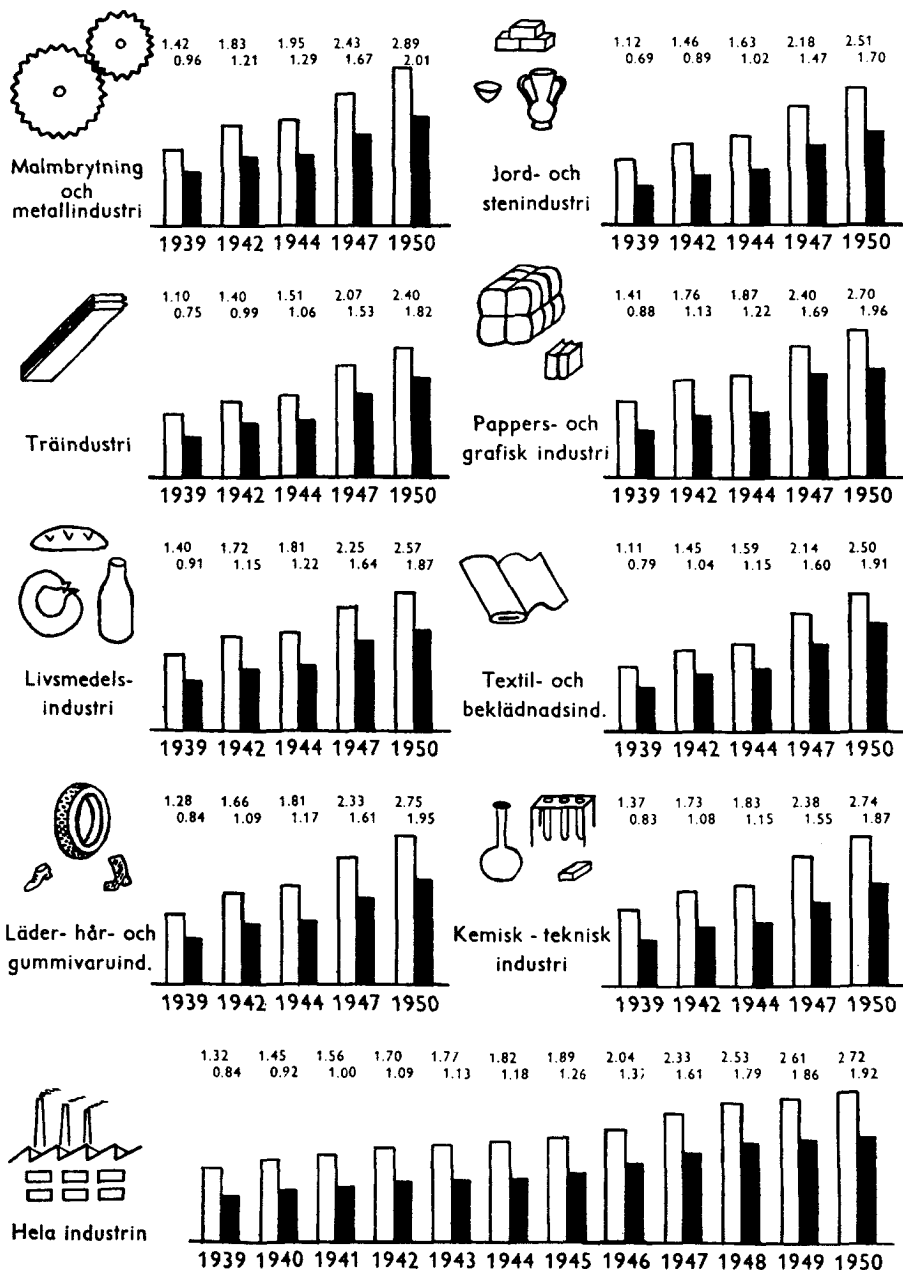
Timförtjänstens procentuella stegringar åren 1939—1950

Män	%		%
Torvindustri	183	Bryggerier, mineralvatten- o. läkedycksfabriker	74
Kakel-, sten- o. lergodsfabr.	144	Rörledningsarbete	73
Stenindustri	137	Kvarnar	72
Bomullsindustri	135	Gruvor och anrikningsverk i norra Sverige	71
Ylleindustri	134	Statens intendenturverkst., förråd o. d.	67
Gruvor och anrikningsverk i mellersta Sverige	132	Tobaksfabriker	66
Färg- o. färrisfabriker	132	Lastning och lossning	66
Linne-, hamp- o. juteind.	129		
Gummi- o. skinnvarufabriker	126		
Päls- o. skinnvarufabriker	122		
		<i>Kvinnor</i>	
Mjukbrödsbagerier	79	Kakel-, sten- o. lergodsfabr.	182
Elektriska installationsarb.	79	Linne-, hamp- o. juteind.	155
Husbyggnadsarbete	78	Ylleindustri	154
Statl. mek. o. el. verkst. samt skeppsvarv	78	Porlinsfabriker	153
		Bomullsindustri	149
		Trikåfabriker	149
		Färg- o. färrisfabriker	148
		Gummi- o. skinnvarufabriker	140
		Päls- o. skinnvarufabriker	139
		Järn- o. stålmanufaktur	136
		Tändsticksfabriker	136
		Raffinaderier o. komb. fabr.	116
		Käxfabriker	114
		Annan grafisk industri	113
		Bok- o. accidenstryckerier	105
		Mek. verkstadsindustri	104
		Elektroteknisk industri	103
		Mjukbrödsbagerier	103
		Slakterier o. charkuterifabr.	96
		Tobaksfabriker	87
		Spisbrödsbagerier	79

Tab. 37. Genomsnittliga löneinkomster per timme åren 1939—1950 för vuxna arbetare inom olika industrigrenar

Å r	Industrigrenar								
	Malm- brytn. o. metall- ind.	Jord- o. sten- ind.	Trä- ind.	Pap- pers- o. grafisk ind.	Liva- me- dels- ind. ¹	Textil- o. be- klädn- ind.	Läder- hår- o. gummi- varu- ind.	Ke- misk- tekn. ind.	Samt- liga
Män									
Genomsnittlig löneinkomst per timme, kronor									
1939	1.42	1.12	1.10	1.41	1.40	1.11	1.28	1.87	1.92
1940	1.65	1.23	1.18	1.62	1.51	1.22	1.41	1.62	1.45
1941	1.67	1.31	1.27	1.68	1.60	1.30	1.53	1.62	1.56
1942	1.88	1.46	1.40	1.76	1.72	1.45	1.36	1.73	1.70
1943	1.90	1.57	1.47	1.82	1.78	1.52	1.75	1.78	1.77
1944	1.95	1.68	1.51	1.87	1.81	1.59	1.81	1.88	1.82
1945	2.02	1.73	1.63	1.95	1.87	1.69	1.89	1.93	1.89
1946	2.13	1.88	1.81	2.10	1.99	1.86	2.02	2.07	2.04
1947	2.43	2.18	2.07	2.40	2.25	2.14	2.33	2.38	2.33
1948	2.64	2.35	2.25	2.59	2.43	2.34	2.56	2.58	2.53
1949	2.75	2.42	2.31	2.62	2.49	2.43	2.67	2.64	2.61
1950	2.89	2.51	2.40	2.70	2.57	2.50	2.75	2.74	2.72
Indextal (1939 = 100)									
1940	109	110	107	108	108	110	110	111	110
1941	118	117	115	116	114	117	120	118	118
1942	129	130	127	125	123	131	130	126	129
1943	134	140	134	129	127	137	137	130	134
1944	137	146	137	133	129	143	141	134	138
1945	142	154	148	138	134	152	148	141	143
1946	150	168	165	149	142	168	158	151	155
1947	171	195	188	170	161	193	182	174	177
1948	186	210	205	184	174	211	200	188	192
1949	194	216	210	186	178	219	209	193	198
1950	204	224	218	191	184	225	215	200	206
Kvinnor									
Genomsnittlig löneinkomst per timme, kronor									
1939	0.96	0.69	0.75	0.88	0.91	0.79	0.84	0.88	0.84
1940	1.03	0.75	0.88	0.95	1.00	0.88	0.93	0.92	0.92
1941	1.12	0.80	0.90	1.04	1.07	0.95	1.02	1.00	1.00
1942	1.21	0.89	0.99	1.13	1.15	1.04	1.09	1.08	1.09
1943	1.25	0.96	1.00	1.18	1.20	1.08	1.14	1.09	1.13
1944	1.29	1.02	1.06	1.22	1.22	1.15	1.17	1.15	1.18
1945	1.36	1.08	1.12	1.30	1.27	1.24	1.24	1.21	1.26
1946	1.43	1.20	1.30	1.43	1.40	1.36	1.34	1.31	1.37
1947	1.67	1.47	1.53	1.69	1.64	1.60	1.61	1.55	1.61
1948	1.83	1.61	1.70	1.88	1.78	1.78	1.79	1.70	1.79
1949	1.92	1.66	1.75	1.91	1.86	1.85	1.89	1.78	1.86
1950	2.01	1.70	1.82	1.96	1.87	1.91	1.95	1.87	1.92
Indextal (1939 = 100)									
1940	107	109	117	108	110	111	111	111	110
1941	117	116	120	118	118	120	121	120	119
1942	126	129	132	128	126	132	130	130	130
1943	130	139	133	134	132	137	136	131	135
1944	134	148	141	139	134	146	139	139	140
1945	142	157	149	143	140	157	148	146	150
1946	149	174	173	162	154	172	160	158	163
1947	174	213	204	192	180	203	192	187	192
1948	191	233	227	214	196	225	213	205	213
1949	200	241	233	217	204	234	225	214	221
1950	209	246	243	223	205	242	232	225	229

¹ Häri ingår ej utkörarpersonal vid bryggerier.

Diagram VI. GENOMSNITTLIGA LÖNEINKOMSTER PER TIMME (KRONOR) INOM OLIKA INDUSTRIGRUPPER 1939—50¹⁾□ vuxna män²⁾■ vuxna kvinnor³⁾

¹⁾ Average hourly earnings (Kronor) by industries (1939—1950). — ²⁾ Adult males. — ³⁾ Adult females.

Tab. 38. Genomsnittliga löneinkomster per timme år 1950 för vuxna resp. minderåriga arbetare inom olika industrigrupper

(Medieval stil anger, att medeltalet avser minst 10 men högst 49 arbetare.)

Industrigrupper	Genomsnittlig löneinkomst per timme i kronor, för							
	förmän		övriga vuxna arbetare		minderåriga		samtliga	
	män	kvinnor	män	kvinnor	män	kvinnor	män	kvinnor
Malmbrytning och metallindustri . . .	3·29	2·55	2·89	2·01	1·54	1·38	2·82	1·97
därav:								
Gruvor och anrikningsverk	2·95	—	3·57	1·70	1·79	.	3·50	1·69
Järn-, stål- och kopparverk	3·08	—	2·76	1·84	1·68	1·23	2·71	1·81
Järn- och stålmanufaktur	3·33	.	2·76	1·84	1·55	1·34	2·70	1·80
Mekanisk verkstadsindustri	3·24	.	2·88	2·04	1·50	1·45	2·81	2·01
Elektroteknisk industri	3·50	2·43	2·90	2·09	1·64	1·43	2·80	2·05
Jord- och stenindustri	2·82	.	2·51	1·70	1·45	1·20	2·48	1·65
därav:								
Stenindustri	2·75	—	2·54	1·61	1·48	.	2·53	1·61
Byggnadsämnesindustri	2·81	—	2·48	1·62	1·49	.	2·46	1·61
Porlins-, kakel- och lergodsfabriker	2·78	.	2·54	1·82	1·38	1·30	2·18	1·76
Glasindustri	3·08	.	2·44	1·41	1·46	0·98	2·39	1·35
Träindustri	2·73	.	2·40	1·82	1·43	1·29	2·86	1·77
därav:								
Sågverk och hyvlerier	2·61	—	2·34	—	1·49	—	2·30	—
Snickeri- och möbelfabriker	2·90	—	2·47	1·76	1·37	1·27	2·42	1·71
Pappers- och grafisk industri	3·64	2·51	2·70	1·96	1·35	1·25	2·65	1·89
därav:								
Pappersmassfabriker	2·97	—	2·57	—	1·34	—	2·53	—
Pappersbruk och pappfabriker	2·67	.	2·41	1·83	1·31	1·29	2·38	1·80
Grafisk industri	4·04	.	3·30	1·99	1·37	1·20	3·14	1·91
Livsmedelsindustri	3·19	2·18	2·57	1·87	1·42	1·24	2·56	1·85
därav:								
Bageriindustri	3·49	2·45	2·81	2·07	1·40	1·49	2·77	2·05
Mejeriindustri	3·25	2·32	2·45	1·80	1·50	1·36	2·49	1·81
Slakterier och charkuterifabriker	3·36	.	2·64	1·90	1·49	1·26	2·62	1·87
Bryggerier och läskedrycksfabriker	2·92	.	2·48	1·91	1·42	1·35	2·47	1·90
Textil- och beklädnadsindustri	3·28	2·48	2·50	1·91	1·62	1·42	2·46	1·86
därav:								
Spinnerier, väverier o. d.	3·13	2·34	2·47	1·88	1·66	1·47	2·43	1·84
Sömnadsindustri	3·57	2·57	2·60	1·94	1·58	1·39	2·53	1·88
Läder-, hår- och gummivaruiindustri	3·30	2·63	2·75	1·95	1·54	1·46	2·69	1·90
därav:								
Skoindustri	3·33	2·51	2·70	1·90	1·49	1·21	2·62	1·84
Kemisk-teknisk industri	3·29	2·33	2·74	1·87	1·55	1·29	2·72	1·84
Samtliga industrigrupper	3·19	2·44	2·72	1·92	1·51	1·38	2·67	1·87
Byggnadsverksamhet	3·57	—	3·44	—	1·50	—	3·41	—
Statliga verk o. byggnadsarb. m. m.	3·13	.	2·91	2·15	1·63	1·36	2·89	2·12
Kommunala verk o. byggnadsarb. m. m.	3·76	—	3·44	2·87	1·84	—	3·43	2·87
Samfärdsel	3·09	—	3·07	1·75	1·31	1·59	3·02	1·74
Samtliga grupper	3·23	2·44	2·84	1·93	1·52	1·38	2·79	1·88

c) Genomsnittliga löneinkomster per timme 1950

Löneinkomster per timme för olika arbetargrupper. Primärmaterialet tillåter en uppdelning av den redovisade arbetarpersonalen endast på kön samt på kategorierna: förmän, som delta i arbetet, övriga vuxna arbetare samt minderåriga. Gruppen förmän som delta i arbetet är relativt obetydlig och består av sådana arbetstagare som ha vissa arbetsledande uppgifter men själva deltaga i förekommande arbetsoperationer. Gränsen mellan vuxna arbetare och minderåriga bestäms av inom resp. industrigrupp gällande avtal. I flertalet fall är denna gräns 18 eller 19 år. Men inom vissa grupper är åldersgränsen högre (t. ex. inom textil- och konfektionsindustrin, där den är 20 år för män och 19 år för kvinnor). Vid studiet av de i det följande redovisade förtjänstsiffrorna bör man hålla i minnet, att någon uppdelning efter yrkesspecialitet, ålder och utbildning ej kan göras. Dessa faktorer kunna givetvis inverka på relationen mellan de redovisade siffrorna inom olika industrigrupper.

Löneläget för den redovisade arbetarpersonalen uppdelad på kön, industrigrupper samt ovan nämnda tre arbetarkategorier redovisas i tab. 38. För hela den egentliga industrin ligga de manliga förmännens löneinkomster 17 % över övriga vuxna manliga arbetares, medan de minderårigas löneinkomster falla 44 % under de vuxnas. Beträffande de för minderåriga arbetare redovisade lönesiffrorna bör särskilt beaktas, att de icke utan vidare kunna läggas till grund för en jämförelse mellan lönenivån inom olika industrigrupper, enär åtskilliga skiljaktigheter torde föreligga med hänsyn bl. a. till de redovisade arbetarnas genomsnittsålder, beroende på skiljaktigheter i avtalens stadganden och sedvänjor inom olika industrier.

I den följande redogörelsen kommer enbart de vuxna arbetarnas (exkl. förmännen) förtjänstläge att belysas.

Löneinkomster per timme inom olika industrigrupper. Tab. 39 lämnar uppgifter om de genomsnittliga löneinkomsternas storlek för vuxna arbetare inom olika industrigrupper. Den använda industrigrupperingen överensstämmer i stort sett med grupperingen i kommerskollegii industristatistik.

I kol. 8—13 redovisas den totala genomsnittliga löneinkomsten per timme. Denna har erhållits genom att de under året totalt utbetalda lönesummorna dividerats med totalantalet under samma tid utgjorda arbetstimmar. I lönesummorna har därvid även inräknats semesterlön, sjuklön, vissa naturaförmåner o. d. Tabellen lämnar även uppgifter om löneinkomsterna vid arbete på tidlön och ackord (kol. 5 och 6). Dessa uppgifter avse dock endast företag, som särredovisat dyrtidstillägget, varför jämförelse mellan dessa förtjänstsiffror och övriga förtjänstsiffror i tabellen böra göras med försiktighet. Särskilt inom pappers- och grafisk industri samt livsmedelsindustri ha tidlöns- och ackordsförtjänsterna uträknats på ett betydligt mindre material än de totala förtjänstsiffrorna. Löneinkomsterna redovisas även exkl.

Tab. 39. Arbetstid och genomsnittliga löneinkomster per timme för vuxna arbetare inom olika näringsgrenar och dyrtidsgrupper år 1950

(Siffror i medieval stil ange, att medeltalet avser 25—149 arbetare. För grupper om mindre än 25 arbetare ha medeltal ej beräknats.)

Näringsgrenar	Medel- antal arbeta- re	Utgjorda arbets- timmar under året		Genomsnittlig löneinkomst per timme, kronor										Indextal (för hela riket; kol. 8)	
		antal (1 000- tal)	där- av på ac- kord %	på ordi- narie tid (exkl. dyr- tids-över- tids- o. skifttill- lägg) ¹		inkl. dyrtidstilllägg, övertids- och skifttilllägg		semesterlön, sjuklön, naturaförm.o.d.					1989 =100	1949 =100	
				tid- lön	ac- kord	exkl.	inkl.	dyrtidsgrupp							
				hela riket	hela riket	1	2	3	4	5					
Män															
Malmbrytning o. metallind.	180 042	403 079	68.0	2.06	2.49	2.75	2.89	2.51	2.67	2.77	3.10	3.41	204	105	
Gruvor och anrikningsverk . därav i: mellersta Sverige . norra Sverige	10 124 5 304 4 607	21 408 11 374 9 064	84.4 90.8 78.1	2.46 1.80 2.85	2.99 2.57 3.44	3.86 2.92 3.91	3.57 3.08 4.16	— — —	3.06 3.17 —	3.17 — 3.72	3.72 — 4.26	4.26 — —	199 232 171	107 105 106	
Järn-, stål- o. kopparverk	29 686	66 035	78.2	1.92	2.25	2.59	2.76	—	2.66	2.74	3.57	3.32	211	106	
Järn- och stålmanufaktur	19 118	42 460	63.9	1.95	2.48	2.62	2.76	2.40	2.62	2.78	2.98	3.80	209	104	
Mekanisk verkstadsindustri	93 859	213 060	66.5	2.06	2.53	2.76	2.88	2.55	2.57	2.79	3.07	3.85	203	104	
Skeppsvarv	17 400	39 653	84.9	2.04	2.54	2.87	3.00	—	2.89	2.78	3.21	3.43	203	103	
Bil- o. karosserifabriker	4 830	10 885	60.7	2.14	2.68	2.97	3.10	—	2.62	2.91	2.99	3.80	—	105	
Reparationsverkstäder	5 904	13 301	15.2	2.09	2.57	2.56	2.71	2.19	2.21	2.51	2.79	3.22	—	103	
Övriga mek. verkstäder	65 725	149 221	66.6	2.05	2.58	2.74	2.85	2.55	2.60	2.81	2.99	3.31	—	104	
Elektroteknisk industri	18 623	40 963	60.8	2.17	2.60	2.78	2.90	2.37	2.88	2.66	2.89	3.13	193	105	
Annan metallmanufaktur	8 632	19 153	54.8	2.08	2.58	2.78	2.87	2.53	2.55	2.78	2.97	3.31	—	103	
Jord- o. stenindustri	26 801	58 908	58.7	1.68	2.28	2.39	2.51	2.32	2.47	2.62	2.82	3.14	224	104	
Kolgruvor	751	1 470	64.2	1.62	2.46	2.48	2.63	2.66	2.62	—	—	—	219	104	
Torvindustri	770	1 512	63.5	1.64	2.04	2.11	2.20	2.27	2.11	2.08	—	—	286	100	
Stenindustri	4 136	8 353	56.8	1.71	2.40	2.48	2.54	2.41	2.65	2.80	2.70	3.03	237	105	
Byggnadsämnesindustri	11 276	25 518	57.2	1.69	2.22	2.88	2.48	2.82	2.39	2.60	2.82	3.17	214	104	
Cementfabriker	1 572	3 760	30.3	1.70	2.64	2.42	2.54	2.34	2.51	2.62	—	—	207	105	
Tegelbruk	5 691	12 665	62.9	1.60	2.06	2.23	2.34	2.16	2.38	2.43	2.72	2.84	205	103	
Cementvarufabriker	2 318	5 215	59.8	1.92	2.63	2.75	2.85	2.65	2.62	2.94	3.03	3.42	—	104	
Kalkbruk	1 695	3 878	61.2	1.65	2.05	2.30	2.40	2.29	2.40	2.47	2.35	2.23	—	102	
Porslins-, kakel- o. lergods- fabriker	3 714	8 306	62.5	1.60	2.31	2.39	2.54	2.14	2.86	2.68	—	—	223	105	
Porslinsfabriker	2 976	6 695	63.9	1.59	2.25	2.31	2.50	—	2.37	2.61	—	—	214	105	
Kakel-, sten- och lergods- fabriker	738	1 611	56.7	1.65	2.60	2.58	2.71	2.14	2.30	2.87	—	—	244	105	
Glasindustri	4 532	10 046	52.1	1.68	2.23	2.32	2.44	2.30	2.42	2.83	3.04	3.34	214	103	
Annan jord- och stenindustri	1 622	3 703	78.7	1.78	2.40	2.70	2.86	2.31	2.87	2.80	2.84	—	—	103	
Träindustri	39 453	86 051	57.9	1.72	2.13	2.30	2.40	2.35	2.32	2.42	2.52	2.63	210	104	
Flottnig	1 793	4 217	36.6	1.76	2.27	2.18	2.29	—	—	—	—	—	214	98	
Sågverk och hyvlerier	17 212	36 938	57.5	1.70	1.98	2.24	2.34	2.12	2.24	2.33	2.45	2.51	217	104	
Snickeri- och möbelfabriker	18 809	41 378	61.7	1.73	2.23	2.37	2.47	2.40	2.38	2.51	2.60	3.24	223	105	
Möbelfabriker	6 414	13 982	60.3	1.79	2.35	2.41	2.51	2.41	2.46	2.59	2.62	3.29	—	105	
Låd- o. wallboardfabriker	4 390	9 784	76.1	1.78	2.08	2.44	2.54	2.28	2.37	2.44	2.63	—	—	105	
Byggnadsnickerier o. trä- husfabriker	5 552	12 232	54.0	1.68	2.26	2.31	2.41	2.47	2.30	2.49	2.44	2.53	—	105	
Annan trävaruindustri	1 639	3 518	43.9	1.73	2.29	2.32	2.42	2.45	2.32	2.35	2.49	3.39	195	103	

¹ Dessa timförtjänster grundas sig endast på uppgifter från företag, som särredovisat dyrtidstillägget.

Tab. 39 (forts.). Arbetstid och genomsnittliga löneinkomster per timme för vuxna arbetare inom olika näringsgrenar och dyrorstgrupper år 1950

Näringsgrenar	Medel- antal arbeta- rare	Utgjorda arbets- timmar under året		Genomsnittlig löneinkomst per timme, kronor										Indextal (för hela riket; kol. 8)	
		antal (1 000- tal)	där- av på ac- kord %	på ordi- narie tid (exkl. dyr- tids-, över- tids- o. skiftill- lägg) ¹		exkl.	inkl. dyrtidstilllägg, övertids- och skifttilllägg					inkl.	semesterlön, sjuklön, naturaförm. o. d.	1939 =100	1949 =100
				tid- lön	ac- kord		hela riket	hela riket	dyrorstgrupp						
							1	2	3	4	5				
Pappers- o. grafisk industri	44 727	104 024	54.3	2.07	1.99	2.56	2.70	2.18	2.40	2.70	2.71	3.39	191	103	
Pappersmassefabriker	16 620	38 734	77.2	1.79	1.98	2.46	2.57	2.23	2.44	2.51	2.64	2.60	199	105	
Pappersbruk o. pappfabriker	14 256	33 197	73.0	1.69	1.92	2.31	2.41	2.16	2.36	2.50	2.60	—	194	103	
Bokbinderier	1 121	2 575	21.2	2.15	3.10	2.85	2.97	—	2.55	2.66	3.02	3.21	—	102	
Papp- o. pappersvaruindustri	2 167	5 011	23.5	1.99	2.54	2.58	2.69	2.36	2.52	2.69	2.67	3.09	186	104	
Tapetfabriker	307	715	6.0	1.83	1.88	2.19	2.31	—	1.96	2.34	2.50	—	194	100	
Annan pappersvaruindustri	1 860	4 296	26.5	2.02	2.57	2.64	2.75	2.36	2.64	2.73	2.78	3.09	185	104	
Grafisk industri	10 563	24 507	2.5	2.39	3.07	3.10	3.30	—	2.64	3.07	3.35	3.52	184	103	
Bok- o. accidenstryckerier	5 057	11 821	4.1	2.29	3.20	2.93	3.06	—	2.33	2.91	2.77	3.21	180	103	
Tidningsstryckerier	4 071	9 281	0.1	2.55	3.19	3.41	3.68	—	3.10	3.27	3.84	4.31	186	104	
Annan grafisk industri	1 435	3 405	3.6	2.33	2.55	2.97	3.11	—	—	2.76	3.09	3.39	186	101	
Livsmedelsindustri	25 906	60 162	11.0	1.84	2.27	2.40	2.57	2.32	2.29	2.46	2.76	3.04	184	103	
Kvarnar	1 391	3 251	0.2	1.90	3.42	2.31	2.49	1.86	2.29	2.32	2.92	—	172	102	
Bageriindustri	4 255	9 678	0.7	—	—	2.61	2.81	2.92	2.43	2.63	3.00	3.10	179	102	
Mjukbrödsbagerier	3 625	8 273	0.1	—	—	2.62	2.84	2.92	2.40	2.68	2.93	3.12	179	103	
Spisbrödsbagerier	454	1 002	0.2	—	—	2.68	2.76	—	2.48	2.58	3.48	2.76	184	101	
Käxfabriker	17*	403	12.7	—	—	2.27	2.40	—	—	2.35	—	2.71	190	101	
Sockerindustri	3 189	7 586	48.9	1.62	2.18	2.32	2.43	2.35	2.25	2.46	2.64	3.02	199	108	
Rösockerbruk	1 773	4 245	41.8	1.57	2.02	2.19	2.28	2.26	2.26	2.41	—	—	195	107	
Raffinaderier o. komb. fa- briker	1 416	3 341	57.9	1.70	2.33	2.49	2.60	2.56	2.10	2.50	2.64	3.02	205	109	
Choklad- och konfektindustri	1 661	3 841	43.8	1.88	2.86	2.51	2.62	1.88	2.38	2.38	2.52	3.34	197	104	
Mejeriindustri	3 924	9 376	0.0	1.91	—	2.32	2.45	2.15	2.09	2.29	2.70	2.85	—	101	
Slakterier och charkuterifabr. Fiskboredningsanstalter och konservfabriker	5 433	12 631	2.0	—	—	2.47	2.64	2.57	2.40	2.52	2.78	3.07	180	105	
Margarinindustri	886	2 066	5.9	1.79	2.80	2.20	2.33	—	2.23	2.16	2.73	—	—	101	
Bryggerier, brännerier m. m. ² Brännerier, destillerings- verk o. jästfabriker	447	1 030	10.3	1.45	2.60	2.53	2.73	—	—	2.66	2.70	3.10	—	101	
Bryggerier, mineralvatten- o. läskedrycksfabriker	3 567	8 086	3.3	1.76	2.45	2.28	2.48	—	2.23	2.34	2.60	2.77	176	102	
Tobaksfabriker	474	1 037	0.2	1.95	2.81	2.38	2.60	—	2.38	2.53	2.76	2.79	—	100	
Annan livsmedelsindustri	3 093	7 049	3.7	1.74	2.45	2.26	2.46	—	2.14	2.33	2.55	2.77	174	102	
Tobaksfabriker	411	910	31.8	1.88	2.28	2.65	2.88	—	—	2.43	2.88	3.23	166	103	
Annan livsmedelsindustri	742	1 707	6.1	1.76	2.50	2.29	2.45	—	2.21	2.38	2.73	3.10	—	105	
Textil- o. beklädnadsindustri	29 137	65 751	58.7	1.84	2.06	2.36	2.50	2.35	2.37	2.52	2.66	2.97	225	103	
Spinnerier, väverier o. d.	23 989	54 259	62.4	1.79	2.02	2.33	2.47	2.37	2.37	2.50	2.64	2.76	233	102	
Ylleindustri	5 948	13 545	64.5	1.79	1.98	2.29	2.43	2.34	2.34	2.47	2.52	—	234	103	
Bomullsindustri	8 781	19 996	66.0	1.79	1.96	2.30	2.44	—	2.37	2.46	2.61	2.65	235	101	
Linne-, hemp- o. juteind. Trikk&fabriker	1 366	3 014	64.9	1.66	1.94	2.22	2.38	2.36	2.35	2.47	—	—	229	103	
Annan hithörande industri	2 472	5 509	59.3	1.90	2.09	2.39	2.54	2.44	2.32	2.56	2.71	2.93	217	102	
Sömnadsindustri	5 422	12 195	54.8	1.79	2.19	2.42	2.56	2.40	2.44	2.56	2.80	2.81	—	104	
Hatt- och mössfabriker	4 922	10 997	41.0	1.99	2.38	2.49	2.60	2.21	2.36	2.57	2.72	3.12	197	104	
Hatt- och mössfabriker	226	495	52.8	2.07	2.83	2.89	3.04	—	—	3.03	—	3.66	219	106	

¹ Se not på s. 86. — ² Exklusive utkörarpersonal.

Tab. 39 (forts.). Arbetstid och genomsnittliga löneinkomster per timme för vuxna arbetare inom olika näringsgrenar och dyrtorsgrupper år 1950

Näringsgrenar	Medel- antal arbeta- re	Utgjorda arbets- timmar under året	där- av på ac- kord %	Genomsnittlig löneinkomst per timme kronor											Indextal (för hela riket; kol. 8)	
				på ordi- narie tid (exkl. dyr- tids-över- tids- o. skifttill- lägg) ¹				inkl. dyrtidstillägg, övertids- och skifttillägg					inkl.		1939 =100	1949 =100
				semesterlön, sjuklön, naturaförm. o. d.		dyrtorsgrupp										
				hela riket	hela riket	1	2	3	4	5						
Läder-, hår- o. gummväru- industri	13 734	30 694	66.1	1.82	2.46	2.64	2.75	2.53	2.65	2.77	2.92	3.18	215	103		
Garverier	2 297	5 240	70.5	1.74	2.35	2.52	2.65	2.40	2.54	2.74	—	—	209	102		
Päls- och skinnvarufabriker	861	1 866	39.2	2.04	2.57	2.61	2.75	—	2.74	2.71	2.84	3.36	222	100		
Skoindustri	4 764	10 498	58.9	1.71	2.49	2.59	2.70	2.53	2.58	2.73	2.66	2.87	205	102		
Andra lädervarufabriker	962	2 134	63.9	1.88	2.53	2.64	2.76	2.75	2.44	2.56	3.15	2.92	—	103		
Gummvävarfabriker	4 114	9 280	81.5	1.91	2.49	2.78	2.91	—	2.83	2.91	—	3.40	226	105		
Annan hithörande industri	736	1 676	44.7	2.00	2.40	2.53	2.61	2.50	2.44	2.52	—	3.13	—	104		
Kemisk-teknisk industri	13 933	32 034	55.2	1.93	2.32	2.59	2.74	2.54	2.61	2.69	2.79	3.03	200	104		
Färg-, olje- o. parfymfabriker	3 560	8 195	35.3	2.06	2.56	2.65	2.84	2.21	2.70	2.62	2.93	3.11	209	104		
Färg- o. fernissfabriker	1 082	2 485	58.9	1.99	2.61	2.75	2.92	2.21	2.82	2.46	2.95	3.22	232	104		
Olje-, tvål-, ljus- o. parfym- fabriker	2 478	5 710	25.1	2.07	2.52	2.62	2.80	—	2.23	2.65	2.92	3.00	203	104		
Sprängämnesfabriker	1 252	2 788	82.4	1.99	2.53	2.54	3.10	—	2.66	3.32	—	—	183	105		
Tändsticksfabriker	1 041	2 421	50.2	1.74	2.07	2.28	2.33	—	2.27	2.44	—	—	201	106		
Annan kemisk-teknisk ind.	8 080	18 630	60.5	1.88	2.24	2.55	2.69	2.64	2.73	2.61	2.70	2.96	—	103		
Samtliga industrigrupper	373 733	840 703	59.2	1.94	2.34	2.59	2.72	2.36	2.51	2.68	2.88	3.50	206	104		
Byggnadsverksamhet	34 748	75 911	52.1	1.89	3.65	3.30	3.44	2.58	2.79	3.19	3.38	3.83	182	104		
Egentl. byggnadsarbete	23 853	49 368	50.4	1.86	3.89	3.37	3.52	2.51	2.79	3.26	3.52	4.12	188	104		
Husbyggnadsarbete	20 043	44 083	48.4	1.84	3.94	3.33	3.48	2.51	2.79	3.26	3.49	4.13	178	104		
Installationsarbete	10 378	23 510	52.4	1.94	3.13	3.05	3.17	2.53	2.57	2.99	3.15	3.54	174	103		
El. installationsarbeten	3 431	7 876	46.3	1.92	3.31	3.06	3.18	—	2.47	2.92	3.07	3.67	179	105		
Rörledningsarbete	6 947	15 634	55.4	1.96	3.06	3.04	3.16	2.56	2.60	3.02	3.19	3.48	173	102		
Målning	1 517	3 033	77.7	2.11	3.87	4.14	4.23	2.94	3.55	3.92	4.61	5.27	191	101		
Statliga verk o. byggnads- arbeten m. m.	37 279	81 109	46.9	1.81	2.91	2.65	2.91	2.52	2.69	2.77	3.01	3.42	197	102		
Mek. och elektr. verkstäder samt skeppsvarv	14 634	31 428	67.4	1.96	2.36	2.72	2.99	2.52	2.77	2.92	2.98	3.34	178	103		
El. linjearbeten och kraftverk	10 355	22 844	38.5	1.81	3.17	2.75	3.05	—	2.83	2.68	4.09	4.60	213	103		
Ban- och byggnadsarbete	9 272	20 136	29.3	1.77	2.65	2.88	2.60	—	2.61	2.48	2.61	2.87	198	103		
Intendenturverkstäder, förråd o. d.	1 106	2 487	22.7	—	—	2.44	2.64	—	—	2.58	2.36	2.87	167	98		
Övrig statlig verksamhet	1 912	4 214	37.5	2.15	4.09	3.05	3.28	—	2.51	2.83	3.05	3.77	—	98		
Kommunala verk o. byggnads- arbeten m. m.	29 856	64 839	31.7	2.20	3.18	3.05	3.44	—	2.72	3.09	3.46	3.78	193	100		
Kraft-, belysnings- o. vatten- verk	6 940	14 951	36.3	2.06	3.13	2.96	3.32	—	2.69	3.01	3.31	3.91	206	102		
Byggnads- o. anläggningsarb. Renhållningsverk	13 014	27 957	47.1	2.03	3.25	3.09	3.48	—	2.75	3.09	3.48	4.13	194	101		
Spårvägs- o. omnibusdrift ²	9 902	21 931	8.9	2.40	2.89	3.06	3.48	—	—	3.27	3.53	3.51	—	98		

¹ Se not på s. 86. — ² Den låga timförtjänsten i dyrtort 5 beror framför allt på nyanställning av arbetskraft.

Tab. 39 (forts.). Arbetstid och genomsnittliga löneinkomster per timme för vuxna arbetare inom olika näringsgrenar och dyrortsgrupper år 1950

Näringsgrenar	Medel- antal arbeta- rare	Genomsnittlig löneinkomst per timme, kronor													Indextal (för hela riket; kol. 8)					
		Utgjorda arbets- timmar under året		på ordi- narie tid (exkl. dyr- tids-över- tids- o. skifttill- lägg) ¹					inkl. dyrtidstilllägg, overtids- och skifttilllägg					semesterlön, sjuklön, naturaförm. o. d.					1939 =100	1949 =100
		antal (1 000- tal)	där- av på ac- kord %	tid- lön	ac- kord	hela riket	hela riket	dyrortsgrupp					1	2	3	4	5			
								1	2	3	4	5								
Samfärdsel	9 670	21 447	50·2	1·91	2·73	2·91	3·07	2·10	2·52	2·99	3·23	3·56	186	100						
Omnibusföretag	3 079	6 987	0·0	1·87		2·21	2·40	2·10	2·16	2·36	2·57	2·69	182	101						
Åkerirörelse	730	1 711	3·0	2·17	2·59	2·70	2·83	—	—	2·45	2·74	3·01	180	102						
Lastning och lossning	5 861	12 749	84·1	1·80	2·73	3·32	3·46	—	3·44	3·27	3·34	3·97	166	98						
Summa övriga grupper	111 553	243 306	44·8	2·01	3·29	2·98	3·23	2·49	2·72	3·00	3·28	3·68	190	102						
Samtliga grupper	485 286	1 084 009	56·0	1·96	2·48	2·68	2·84	2·37	2·52	2·74	2·97	3·44	200	104						
Kvinnor																				
Malmbrytning o. metallind.	12 190	26 015	63·9	1·43	1·78	1·91	2·01	1·68	1·75	1·84	2·15	2·24	209	105						
Järn- och stålmanufaktur	2 009	4 221	66·7	1·32	1·68	1·75	1·84	1·77	1·71	1·84	1·91	2·27	236	104						
Mekanisk verkstadsindustri	3 178	7 051	59·9	1·44	1·85	1·95	2·04	1·53	1·86	1·84	2·18	2·23	204	104						
Elektroteknisk industri	4 828	10 136	70·5	1·51	1·82	1·99	2·09	—	1·87	1·84	2·12	2·24	203	105						
Annan metallmanufaktur	1 445	2 989	53·9	1·49	1·82	1·88	1·97	1·67	1·65	1·79	2·11	2·22		105						
Jord- o. stenindustri	2 105	4 310	63·0	1·09	1·59	1·60	1·70	1·43	1·63	1·83			246	102						
Porslins-, kakel- och lergods- fabriker	1 402	2 854	76·8	1·15	1·62	1·69	1·82		1·75	1·84	—	—	256	103						
Porslinsfabriker	1 269	2 578	76·6	1·15	1·59	1·67	1·79	—	1·74	1·81	—	—	252	102						
Kakel-, sten- o. lergodsfabr. Glasiindustri	133	276	79·0	1·20	1·34	1·94	2·03			2·06	—	—	282	105						
434	892	20·4	1·02	1·63	1·33	1·41	1·35	1·41	1·73					101						
Träindustri	822	1 748	59·3	1·28	1·67	1·76	1·82	1·73	1·75	1·80	1·76	2·16	243	104						
Pappers- o. grafisk industri	6 312	13 831	37·0	1·47	1·81	1·88	1·96	1·83	1·82	1·86	1·92	2·20	223	103						
Pappersbruk o. pappfabr.	1 748	3 774	71·9	1·20	1·63	1·75	1·83	1·85	1·82	1·80	1·85	—	229	103						
Bokbinderier	1 145	2 489	28·2	1·54	2·17	2·00	2·09		1·59	1·83	2·01	2·35		106						
Papp- o. pappersvaruindustri	1 459	3 248	34·9	1·48	1·88	1·89	1·97	1·69	1·89	1·91	1·96	2·23	221	101						
Grafisk industri	1 960	4 321	13·3	1·52	2·06	1·92	1·99	—	1·68	1·84	1·84	2·13	207	103						
Bok- o. accidenstryckerier	1 461	3 226	14·3	1·55	2·09	1·94	2·01	—	1·69	1·84	1·81	2·12	205	103						
Tidningstryckerier	187	417	2·0	1·43	—	1·84	1·99	—		1·94		2·26	219	105						
Annan grafisk industri	312	678	15·1	1·44	1·92	1·83	1·94	—		1·76		2·18	213	104						
Livsmedelsindustri	10 425	22 349	30·9	1·29	1·64	1·74	1·87	1·53	1·65	1·76	1·92	2·24	205	101						
Bageriindustri	1 867	4 135	7·8			1·89	2·07		1·85	1·86	2·11	2·39	201	100						
Mjukbrödsbagerier	1 302	2 886				1·91	2·11			1·78	2·13	2·45	203	101						
Spisbrödsbagerier	226	491	3·7			1·92	1·99		1·93	1·98	2·03		179	95						
Käxfabriker	339	758	40·2			1·84	1·95			1·95		1·98	214	103						
Sockerindustri	381	838	47·6	1·19	1·67	1·67	1·78	1·57	1·56	1·89	1·85	2·07	212	104						
Råsockerbruk	101	225	14·4	1·17	1·42	1·47	1·56	1·53	1·57				220	105						
Raffinaderier o. komb. fa- briker	280	613	59·7	1·20	1·69	1·74	1·86	1·61		1·92	1·85	2·07	216	104						
Choklad- o. konfektindustri	2 687	5 727	58·9	1·21	1·61	1·68	1·76		1·66	1·62	1·71	2·15	226	101						
Mejeriindustri	522	1 199		1·42		1·71	1·80		1·56	1·75	2·01			100						

¹ Se not på s. 86.

Tab. 39 (forts.). Arbetstid och genomsnittliga löneinkomster per timme för vuxna arbetare inom olika näringsgrenar och dyrtorsgrupper år 1950

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15																	
															Näringsgrenar	Medel- antal arbeta- re	Utgjorda arbets- timmar per år	Genomsnittlig löneinkomst per timme, kronor										Indextal (för hela riket; kol. 8)			
																		antalet (1000- tal)	där- av på ac- kord %	tid- lön	ac- kord	på ordi- narie tid (exkl. dyr- tids-över- tids- o. skiftill- lägg) ¹		inkl. dyrtidstillägg, övertida- och skifttillägg					1939 =100	1949 =100	
																						exkl.	inkl.	semesterlön, sjuklön, naturaförm. o. d.							
																						hela riket	hela riket	dyrtorsgrupp							
							1	2	3	4	5																				
Slakterier o. charkuterifabr.	1 050	2 187	0.7	.	.	1.77	1.90	.	1.67	1.73	1.67	2.27	196	108																	
Fiskberedningsanstalter och konservfabriker	1 253	2 519	36.5	1.23	1.90	1.69	1.77	1.45	1.60	1.76	1.96	.	100																		
Margarinindustri	156	339	14.6	1.37	1.86	1.72	1.89	—	—	1.81	1.90	.	96																		
Bryggerier, brännerier m. m. Bryggerier, mineralvatten- o. läskedrycksfabriker	1 037	2 241	21.2	1.30	1.73	1.74	1.91	.	1.66	1.70	1.95	2.18	102																		
Tobaksfabriker	974	2 110	22.5	1.80	1.73	1.74	1.91	.	1.64	1.70	1.94	2.19	102																		
Annan livsmedelsindustri	906	1 930	59.0	1.26	1.45	1.78	1.96	—	.	1.88	1.95	2.17	187	101																	
Textil- o. beklädnadsindustri	378	836	19.4	1.29	1.76	1.72	1.83	.	1.59	1.68	1.91	2.03	106																		
Spinnerier, väverier o. d.	40 400	87 632	67.0	1.38	1.64	1.82	1.91	1.71	1.81	1.89	1.97	2.18	242	103																	
Ylleindustri	21 633	46 765	71.8	1.31	1.59	1.79	1.88	1.72	1.83	1.89	1.95	2.02	251	103																	
Bomullsindustri	4 908	10 595	79.4	1.29	1.67	1.79	1.88	1.74	1.84	1.89	1.98	—	254	103																	
Linne-, hamp- o. juteind.	6 335	13 664	79.1	1.26	1.64	1.78	1.87	.	1.84	1.86	1.94	2.01	249	103																	
Trikkfabriker	1 108	2 407	79.1	1.20	1.53	1.75	1.86	1.71	1.83	1.85	2.45	—	255	104																	
Annan hithörande industri	5 822	12 528	69.2	1.37	1.64	1.82	1.92	1.74	1.86	1.92	1.97	1.97	249	103																	
Sömnadsindustri	3 460	7 570	49.9	1.33	1.69	1.76	1.86	1.66	1.74	1.85	1.87	2.05	104																		
Hatt- o. mössfabriker	17 842	38 912	62.3	1.44	1.72	1.85	1.94	1.69	1.78	1.90	1.99	2.24	228	103																	
Läder-, hår- o. gummivaru- industri	925	1 955	45.1	1.37	1.73	1.78	1.89	1.66	.	1.89	1.78	2.21	228	103																	
Päls- och skinnvarufabriker	6 618	14 084	60.1	1.33	1.78	1.86	1.95	1.72	1.83	1.95	2.12	2.21	232	103																	
Skoindustri	806	1 689	36.0	1.65	1.67	1.91	2.01	.	2.16	1.94	1.99	2.40	239	101																	
Andra lädervarufabriker	2 940	6 398	48.3	1.27	1.84	1.82	1.90	1.64	1.70	1.95	1.86	1.94	224	104																	
Gummivarufabriker	577	1 225	49.9	1.39	2.03	1.94	2.02	1.97	1.81	1.72	2.29	2.32	100																		
Annan hithörande industri	1 932	3 986	91.7	1.23	1.72	1.89	1.99	—	1.92	2.00	—	2.23	240	104																	
Kemisk-teknisk industri	213	457	57.3	1.32	1.74	1.77	1.88	.	1.60	1.85	.	2.20	106																		
Färg-, olje- o. parfymfabriker	3 356	7 363	59.0	1.32	1.65	1.75	1.87	.	1.76	1.83	1.80	2.07	225	105																	
Färg- o. fernissfabriker	1 060	2 353	53.7	1.33	1.77	1.81	1.95	.	2.03	1.81	1.81	2.10	229	105																	
Olje-, tvål-, ljus- o. parfym- fabriker	149	339	67.8	1.34	1.78	1.89	2.06	2.17	248	108																	
Sprängämnesfabriker	911	2 014	51.4	1.33	1.77	1.79	1.93	—	.	1.81	1.80	2.08	227	104																	
Tändsticksfabriker	406	911	76.9	1.41	1.67	1.85	1.95	—	1.76	2.09	—	—	106																		
Annan kemisk-teknisk ind.	664	1 493	72.6	1.28	1.53	1.69	1.77	—	1.76	1.78	—	—	236	106																	
Samtliga industrigrupper	1 226	2 606	49.6	1.30	1.62	1.71	1.81	.	1.69	1.75	1.80	2.02	104																		
Statliga verk o. byggnads- arbeten m. m.	82 226	177 332	58.6	1.37	1.68	1.82	1.92	1.68	1.79	1.87	1.98	2.21	229	103																	
Kommunala verk o. byggnads- arbeten m. m.	1 494	3 152	65.8	1.56	1.80	1.92	2.15	—	1.89	2.05	2.20	2.35	207	104																	
Summa övriga grupper	493	987	0.3	1.99	2.14	2.46	2.87	—	.	1.86	.	3.15	281	107																	
Samtliga grupper	2 134	4 448	46.7	1.79	1.80	2.02	2.28	—	1.89	2.03	2.20	2.73	251	104																	
Summa övriga grupper	84 300	181 780	58.3	1.38	1.68	1.83	1.93	1.68	1.79	1.87	1.99	2.23	230	103																	

¹ Se not på s. 86.

Tab. 40. Genomsnittlig löneinkomst per timme för vuxna arbetare inom företag som särredovisat semesterlön, sjuklön, naturaförmåner o. d.
(Siffror i medieval stil ange, att medeltalet avser 25—49 arbetare.)

Näringsgrenar	Medel- antal arbeta- re	Genomsnittlig löneinkomst per timme											
		exkl. semesterlön, natura- förmåner o. d.					inkl. semesterlön, natura- förmåner o. d.						
		Hela riket	dyrortsgrupp					Hela riket	dyrortsgrupp				
			1	2	3	4	5		1	2	3	4	5
Män													
Malmbrytning o. metallindustri	177 816	2.75	2.41	2.53	2.64	2.95	3.25	2.89	2.52	2.67	2.77	3.16	3.41
däruv:													
Gruvor o. anrikningsverk	10 124	3.36	—	2.90	3.00	3.48	4.01	3.57	—	3.06	3.17	3.72	4.26
Järn-, stål- o. kopparverk	29 686	2.59	—	2.50	2.57	3.30	3.22	2.76	—	2.66	2.74	3.57	3.32
Järn- o. stålmanufaktur	18 826	2.62	2.29	2.48	2.59	2.80	3.62	2.76	2.41	2.62	2.73	2.93	3.77
Mekanisk verkstadsindustri	92 293	2.76	2.45	2.47	2.68	2.93	3.21	2.89	2.56	2.58	2.79	3.07	3.36
Skeppsvarv	17 280	2.87	—	2.23	2.67	3.07	3.29	3.00	—	2.36	2.78	3.21	3.43
Bil- o. karosserifabriker	4 814	2.97	—	2.52	2.77	2.86	3.64	3.10	—	2.62	2.90	2.99	3.80
Reparationsverkstäder	5 532	2.56	2.10	2.10	2.36	2.63	3.10	2.71	2.25	2.21	2.50	2.80	3.28
Övriga mekaniska verkstäder	64 667	2.74	2.46	2.49	2.70	2.85	3.17	2.86	2.56	2.60	2.82	3.00	3.32
Elektroteknisk industri	18 588	2.78	2.27	2.68	2.55	2.76	2.99	2.90	2.38	2.88	2.66	2.89	3.13
Jord- och stenindustri	26 121	2.39	2.22	2.36	2.49	2.68	3.01	2.51	2.33	2.47	2.62	2.80	3.15
däruv:													
Byggnadsämnesindustri	11 131	2.38	2.20	2.29	2.50	2.67	3.00	2.48	2.32	2.39	2.60	2.79	3.13
Porlins-, kakel- o. lergodsfabr.	3 686	2.39	2.06	2.24	2.50	—	—	2.54	2.14	2.36	2.68	—	—
Glasindustri	4 524	2.32	2.19	2.30	2.70	2.92	3.20	2.44	2.30	2.42	2.83	3.04	3.97
Träindustri	38 258	2.36	2.27	2.23	2.31	2.42	2.51	2.41	2.36	2.33	2.42	2.53	2.63
däruv:													
Sågverk och hyvlerier	16 648	2.24	2.06	2.16	2.23	2.34	2.39	2.35	2.14	2.25	2.33	2.45	2.51
Möbelfabriker	6 221	2.41	2.32	2.37	2.48	2.53	3.19	2.52	2.41	2.47	2.59	2.64	3.34
Byggnadsnicklerier o. trähusfabr.	5 495	2.31	2.38	2.21	2.37	2.33	—	2.41	2.47	2.30	2.49	2.44	—
Pappers- och grafisk industri	43 193	2.56	2.09	2.29	2.56	2.59	3.15	2.68	2.18	2.39	2.68	2.71	3.30
däruv:													
Pappersmassfabriker	16 620	2.46	2.14	2.35	2.41	2.53	2.49	2.57	2.23	2.44	2.51	2.64	2.60
Pappersbruk o. pappfabriker	14 256	2.31	2.07	2.26	2.41	2.49	—	2.41	2.16	2.36	2.50	2.60	—
Grafisk industri	9 082	3.10	—	2.56	2.91	3.17	3.26	3.26	—	2.68	3.07	3.39	3.42
Livsmedelsindustri	23 663	2.40	2.22	2.17	2.30	2.57	2.81	2.56	2.32	2.29	2.44	2.77	3.01
däruv:													
Bageriindustri	3 033	2.61	—	2.28	2.43	2.87	2.82	2.75	—	2.40	2.57	3.03	2.98
Sockerindustri	3 189	2.82	2.26	2.16	2.35	2.51	2.88	2.43	2.35	2.25	2.46	2.64	3.02
Slakterier o. charkuterifabriker	5 139	2.47	2.47	2.27	2.36	2.63	2.85	2.64	2.63	2.40	2.52	2.86	3.07
Bryggerier brännerier m. m.	3 497	2.28	—	2.06	2.15	2.37	2.54	2.48	—	2.21	2.34	2.60	2.77
Textil- och beklädnadsindustri	28 642	2.36	2.21	2.23	2.38	2.50	2.83	2.50	2.36	2.38	2.52	2.65	2.98
däruv:													
Spinnerier, väverier o. d.	23 773	2.33	2.22	2.23	2.36	2.48	2.58	2.47	2.37	2.38	2.50	2.64	2.73
Sömnadsindustri	4 648	2.49	2.09	2.26	2.46	2.61	2.99	2.61	2.19	2.36	2.57	2.71	3.13
Läder-, hår- och gummivaruid.	13 390	2.64	2.45	2.53	2.65	2.83	3.06	2.76	2.55	2.65	2.77	2.96	3.20
däruv:													
Skoindustri	4 611	2.59	2.42	2.48	2.61	2.57	2.74	2.70	2.53	2.59	2.73	2.69	2.87
Gummivarufabriker	4 114	2.78	—	2.68	2.79	—	3.26	2.91	—	2.88	2.91	—	3.40
Kemisk-teknisk industri	13 712	2.59	2.38	2.48	2.55	2.62	2.82	2.74	2.47	2.61	2.69	2.79	3.03
Samtliga industrigrupper	384 695	2.59	2.26	2.39	2.55	2.74	3.12	2.72	2.37	2.52	2.68	2.88	3.29
Byggnadsverksamhet	34 140	3.30	2.40	2.66	3.07	3.18	3.67	3.44	2.53	2.78	3.19	3.33	3.83

Tab. 40 (forts.). Genomsnittlig löneinkomst per timme för vuxna arbetare inom företag som särredovisat semesterlön, sjuklön, naturaförmåner o. d.

Näringsgrenar	Medel- antal arbeta- re	Genomsnittlig löneinkomst per timme											
		exkl. semesterlön, natura- förmåner o. d.					inkl. semesterlön, natura- förmåner o. d.						
		Hela riket	dyrortsgrupp				Hela riket	dyrortsgrupp					
			1	2	3	4		5	1	2	3	4	5
Statliga verk o. byggnadsarb. m. m.	37 181	2·65	2·29	2·47	2·53	2·75	3·11	2·91	2·52	2·69	2·77	3·01	3·41
Kommunala verk och byggnads- arbeten m. m.	29 762	3·05	—	2·49	2·74	3·08	3·34	3·45	—	2·73	3·09	3·46	3·78
Samfärdsel	9 472	2·91	1·98	2·38	2·86	3·10	3·37	3·06	2·10	2·52	3·00	3·23	3·63
Samtliga grupper	475 250	2·68	2·26	2·40	2·60	2·81	3·22	2·84	2·37	2·53	2·74	2·97	3·44
Kvinnor													
Malmbrytning och metallindustri därav:	12 012	1·91	1·59	1·67	1·75	2·05	2·13	2·01	1·68	1·75	1·84	2·15	2·24
Järn- och stålmanufaktur	1 990	1·75	1·66	1·63	1·75	1·84	2·17	1·84	1·77	1·71	1·84	1·91	2·27
Mekanisk verkstadsindustri	3 066	1·95	1·50	1·78	1·77	2·08	2·13	2·04	1·58	1·86	1·84	2·18	2·22
Elektroteknisk industri	4 824	1·99	—	1·76	1·76	2·03	2·13	2·09	—	1·87	1·84	2·12	2·24
Jord- och stenindustri	2 092	1·60	1·36	1·55	1·70	.	.	1·70	1·43	1·63	1·83	.	.
Träindustri	803	1·76	1·71	1·68	1·73	1·73	2·07	1·83	1·78	1·75	1·81	1·78	2·16
Pappers- och grafisk industri . . .	6 123	1·88	1·75	1·74	1·78	1·84	2·11	1·97	1·83	1·82	1·87	1·92	2·20
Livsmedelsindustri	9 519	1·74	1·46	1·57	1·64	1·79	2·03	1·87	1·52	1·66	1·76	1·93	2·20
därav:													
Bageriindustri	1 330	1·89	—	1·78	1·78	1·98	2·08	2·02	—	1·86	1·90	2·13	2·22
Choklad- o. konfektindustri	2 646	1·68	.	1·59	1·54	1·61	2·08	1·76	.	1·66	1·62	1·71	2·17
Textil- och beklädnadsindustri . .	39 091	1·82	1·62	1·73	1·80	1·87	2·09	1·91	1·71	1·82	1·89	1·97	2·19
därav:													
Spinnerier, väverier o. d.	21 190	1·79	1·64	1·74	1·79	1·84	1·91	1·88	1·72	1·83	1·89	1·95	2·02
Sömnadsindustri	16 983	1·85	1·60	1·71	1·82	1·92	2·16	1·94	1·69	1·80	1·90	2·01	2·26
Läder-, hår- och gummivaruid. därav:	6 425	1·86	1·62	1·75	1·86	2·06	2·12	1·95	1·69	1·84	1·96	2·16	2·22
Skoidustri	2 892	1·82	1·57	1·64	1·87	1·77	1·84	1·90	1·63	1·71	1·95	1·86	1·93
Gummivarufabriker	1 932	1·89	—	1·81	1·90	—	2·13	1·99	—	1·92	2·00	—	2·23
Kemisk-teknisk industri	3 294	1·75	.	1·68	1·72	1·71	1·92	1·87	.	1·76	1·83	1·81	2·07
Samtliga industrigrupper	79 359	1·82	1·60	1·70	1·78	1·88	2·09	1·92	1·67	1·79	1·87	1·99	2·20
Statliga verk o. byggnadsarb. m. m.	1 467	1·92	—	1·68	1·83	1·99	2·11	2·16	—	1·89	2·05	2·20	2·39
Kommunala verk o. byggnadsarb.	485	2·46	—	.	1·68	.	2·67	2·88	—	.	1·86	.	3·16
Samtliga grupper	81 457	1·83	1·60	1·70	1·78	1·89	2·10	1·93	1·67	1·79	1·88	2·00	2·29

semesterlön, sjuklön, naturaförmåner o. d. (kol. 7) inom företag, som särredovisat dessa löneposter. Indexetal visa löneutvecklingen inom de olika industrigrupperna dels mellan åren 1939—1950 och dels mellan åren 1949—1950.

Bortser man först från den inverkan som företagets lokalisering i dyrtortshänseende kan ha på förtjänstciffrorna inom olika industrigrupper finner man, att variationerna kring medeltalet för samtliga industrier (2,72 kr för män inom den egentliga industrin) äro ganska stora. Ett par grupper redovisa löneinkomster per timme på över 3,50 kr (gruvor och tidningstryckerier), medan vissa mindre grupper ej nå upp till en genomsnittlig löneinkomst på 2,40 kr (torvindustri, råsockerbruk, flottning, tapetfabriker, fiskberedningsanstalter och konservfabriker, sågverk och hyvlerier, tändsticksfabriker samt tegelbruk). För grupperna byggnadsverksamhet samt statliga och kommunala verk och byggnadsarbeten ligga löneinkomsterna i de flesta fall högre än genomsnittet för den egentliga industrin. De kvinnliga arbetarnas genomsnittliga löneinkomster äro inom den egentliga industrin 1,92 kr eller 71 % av männens förtjänstgenomsnitt. Avståndet mellan männens och kvinnornas löneinkomster under de senare åren visas i följande uppställning, i vilken siffrorna uträknats under förutsättning att fördelningen på olika industrigrupper varit densamma för män och kvinnor.

År	Genomsnittlig löneinkomst		Kvinnornas löneinkomst
	män	kvinnor ¹	i % av männens
1939	1·32	0·88	67
1945	1·89	1·28	68
1946	2·04	1·38	68
1947	2·33	1·63	70
1948	2·53	1·79	71
1949	2·61	1·87	72
1950	2·72	1·94	71

Löneinkomstens sammansättning. De i tab. 39, kol. 8 redovisade genomsnittliga löneinkomsterna innefatta som nämndes alla löneförmåner — även sådana som ej direkt avse arbetad tid såsom semester- och sjuklön samt naturaförmåner. Vad dessa individuella förmåner betyda för totalförtjänsten framgår av tab. 40, som redovisar genomsnittsförtjänster dels inklusive dels exklusive dessa förmåner. Ett antal mindre företag ha ej lämnat uppgift om värdet av dessa förmåner och dessa företag ha därför uteslutits vid denna beräkning. Tabellen ger vid handen, att de nämnda förmånerna för arbetare inom hela den egentliga industrin utgöra ca 13 öre per arbetstimme för män och 10 öre per arbetstimme för kvinnor, vilket utgör 4,8 resp. 5,2 % av den totala timförtjänsten. (1949 voro motsvarande procenttal 4,6 resp. 4,8.)

I de lönebelopp som direkt motsvaras av arbetad tid ingå förutom avtalsenlig grundlön samt ackordskompensation och ackordsöverskott även dyrtidstillägg, tillägg för overtidsarbete samt för skiftarbete och förskjutet arbetstid. Att med ledning av hela det inkomna primärmaterialet avgöra den

¹ Standardräknade tal efter antalet män inom olika industrigrupper.

Tab. 41. Genomsnittliga löneinkomstens sammansättning för vuxna arbetare inom företag som redovisat de olika lönebeloppen.

Industrigrupper	Medel- antal arbetare	Genomsnittlig löneinkomst, öre per timme									
		på ordinarie tid			dyr- tids- till- lägg	över- tids- till- lägg	skift- till- lägg	totalt exkl. semes- terlön o. d.	se- mes- ter- lön	övr- riga för- mån- er	totalt
		tidlön	ac- kord	oav- sett löne- form							
Män											
Malmbrytning och metallindustri	167 965	205.4	249.1	235.7	35.0	2.6	1.7	275.0	11.3	2.7	289.0
därav:											
Gruvor och anrikningsverk . . .	10 034	246.0	293.4	286.0	43.2	4.3	3.0	336.5	17.9	2.7	357.1
Järn-, stål- och kopparverk . . .	29 547	191.9	224.9	217.7	32.7	3.1	5.4	258.9	10.2	6.6	275.7
Järn- och stålmanufaktur . . .	17 447	194.4	241.0	224.8	32.2	1.8	1.7	260.5	10.7	3.0	274.2
Skeppsvarv . . .	17 038	204.2	254.3	247.4	35.0	4.6	1.1	288.1	11.4	1.4	300.9
Övriga mek. verkstäder ¹ . . .	63 525	205.3	253.2	237.7	34.6	2.0	0.7	275.0	10.9	1.4	287.3
Elektroteknisk industri . . .	18 048	216.4	249.6	236.7	38.0	2.1	0.6	277.4	11.5	1.4	290.3
Jord- och stenindustri	22 571	167.6	229.4	204.8	31.1	2.9	2.8	241.6	10.0	2.1	253.7
därav:											
Tegelbruk	4 990	159.3	205.5	189.3	29.9	1.8	2.2	223.2	9.3	0.9	233.4
Glasindustri	3 856	166.5	224.5	196.3	32.8	2.4	1.6	233.1	9.9	2.0	245.0
Träindustri	31 428	171.7	212.9	197.9	29.9	3.3	1.6	232.7	9.2	1.2	243.1
därav:											
Sågverk och hyvlerier . . .	13 765	170.7	198.6	188.4	32.8	3.3	2.0	226.5	8.9	1.8	237.2
Möbelfabriker	5 081	179.0	235.5	215.4	26.9	1.6	0.0	243.9	10.2	0.4	254.5
Pappers- och grafisk industri . .	40 530	204.3	198.9	201.1	35.7	10.3	6.7	253.8	10.1	1.3	265.2
Livsmedelsindustri	15 780	184.1	226.5	191.3	35.5	4.8	3.2	234.8	9.2	7.0	251.0
Textil- och beklädnadsindustri .	27 332	182.9	206.1	196.9	32.3	2.7	3.7	235.6	9.5	4.6	249.7
därav:											
Ylleindustri	5 879	179.2	198.4	191.7	31.6	2.5	3.2	229.0	9.6	4.6	243.2
Bomullsindustri	8 723	178.5	195.9	190.0	32.1	3.0	4.6	229.7	9.3	5.2	244.2
Sömnadsindustri	3 910	197.0	235.3	213.4	34.5	2.1	0.1	250.1	9.6	1.8	261.5
Läder-, hår- och gummivaruind.	12 290	180.8	247.6	228.4	36.6	1.4	1.4	265.8	11.1	1.8	278.2
därav:											
Skoindustri	4 060	169.2	250.8	217.4	42.1	0.6	—	260.1	11.3	0.4	271.8
Kemisk-teknisk industri	12 611	191.6	231.9	215.6	34.2	4.0	5.8	259.1	10.1	5.0	274.2
Samtliga industrigrupper	330 487	193.7	234.1	219.2	34.2	3.8	2.8	260.0	10.5	2.7	273.2
Kvinnor											
Malmbrytning och metallindustri	10 830	143.5	178.4	166.0	24.4	0.7	0.4	191.5	8.2	1.5	201.2
Jord- och stenindustri	1 848	110.1	159.7	143.7	17.7	0.4	0.2	162.0	6.9	4.0	172.9
Träindustri	609	126.2	168.4	155.0	21.5	0.6	1.5	178.6	7.1	0.8	186.0
Pappers- och grafisk industri . .	5 325	147.6	181.0	161.2	25.1	1.3	1.2	188.8	8.0	0.4	197.2
Livsmedelsindustri	6 863	129.2	164.0	144.6	26.6	0.9	0.6	172.7	7.8	5.1	185.6
Textil- och beklädnadsindustri .	34 506	137.7	164.5	156.6	24.0	0.4	1.4	182.4	7.8	1.7	191.9
Läder-, hår- och gummivaruind.	5 634	131.8	178.3	161.2	25.3	0.8	0.1	186.9	8.2	0.9	196.0
Kemisk-teknisk industri	2 753	131.0	164.3	151.6	21.6	0.7	0.5	174.4	6.8	3.8	185.0
Samtliga industrigrupper	68 368	137.1	168.5	157.0	24.2	0.6	1.0	182.8	7.8	2.0	192.6

¹ Inkl. bil- o. karosserifabriker.

relativa storleken av dessa löneposter är ej möjligt, då ett antal företag ej haft möjlighet att specificera dessa belopp efter blankettens uppställning. Därför har vid bearbetningen en utgallring företagits av företag som ej kunnat nöjaktigt redovisa dessa lönebelopp. Tab. 41 består därför endast av företag som särredovisat dyrtidstillägg, övertidstillägg samt semester och andra förmåner. Endast större industrigrupper redovisas i tabellen. Enligt denna tabell utgör den genomsnittliga löneinkomsten för vuxna män inom den egentliga industrin 219,2 öre på ordinarie tid, vartill kommer dyrtidstillägg med 34,2 öre. Övertidstillägget utgör 3,8 öre och skifttillägget 2,8 öre, varför löneinkomsten för arbetad tid blir 260,0 öre. Till detta belopp kommer sedan 10,5 öre för semesterlön och semesterersättning och 2,7 öre utgörande övriga förmåner såsom sjuklön, hyresbidrag, fria arbetskläder o. d. Den totala genomsnittliga löneinkomsten blir därför 273,2 öre. Löneinkomsten vid arbete på ordinarie tid utgör alltså ca 80 % av totalförtjänsten eller ca 93 % om man räknar in dyrtidstillägget.

Övertidstillägget utgår i regel som ett procentuellt tillägg på den ordinarie timlönen. Dess storlek per arbetad övertidstimme framgår av följande tabell.

	Övertidstillägg, kr. per övertidstimme, för	
	män	kvinnor
Malmbrytning och metallindustri	0·82	0·58
Jord- och stenindustri	0·94	0·49
Träindustri	1·05	.
Pappers- och grafisk industri
Livsmedelsindustri	1·13	0·67
Textil- och beklädnadsindustri	0·95	0·57
Läder-, hår- och gummitvaruindustri	0·81	0·50
Kemisk-teknisk industri	1·09	0·58

Ackords- och tidlön. Av tab. 39 liksom av tab. 41 framgår, att arbetsförtjänsterna ställa sig väsentligt olika allt eftersom avlöningsformen är tidlön eller ackordslön. För samtliga vuxna manliga arbetare inom den egentliga industrin var den genomsnittliga löneinkomsten vid tidlönsarbete 1,94 kr och vid ackordsarbete 2,34 kr, om man i förtjänstsiffrorna ej inkluderar dyrtids-, övertids- och skifttillägg. Det bör emellertid framhållas, att tidlönsförtjänsterna och ackordsförtjänsterna ej sällan avse olika arbetargrupper och därför ej alltid äro jämförbara.

Löneinkomster per timme inom olika dyrtidsgrupper. Den statliga dyrtidsgrupperingen har obestriddligen fått en efter hand ökad inverkan på lönesättningen på den enskilda arbetsmarknaden. Vid förhandlingar om kollektivavtal utgör sålunda den statliga grupperingen en viktig utgångspunkt. I vissa avtal har den accepterats helt, i andra har den modifierats på olika sätt med hänsyn till fackets speciella förutsättningar. När det gäller spannvidden i löner mellan de olika dyrtidsgrupperna, uppvisar dock den privata arbetsmarknaden ofta en helt annan bild än den statliga sektorn.

Vid en jämförelse av löneläget inom olika industrigrupper måste man alltid ta hänsyn till företagens lokalisering i dyrortshänseende. I tab. 39 redovisas lönerna inom olika industrigrupper med uppdelning efter dyrortsgrupper (kol. 9—13). Nedanstående tablå belyser ytterligare spännvidden jämfört med den statliga löneplanen.

Genomsnittliga löneinkomster inom olika dyrortsgrupper 1950

	Indextal (dyrortsgrupp 5 = 100)						
	Dyrortsgrupp					5 d ä r a v	
	1	2	3	4	Hela	Sthlm	övriga
<i>Män</i>							
Malmbrytning och metallindustri . . .	74	78	81	91	100	97	107
Jord- och stenindustri	74	79	83	90	100	109	90
Träindustri	89	88	92	96	100	127	95
Pappers- och grafisk industri	64	71	80	80	100	103	81
Livsmedelsindustri	76	75	81	91	100	102	95
Textilindustri	79	80	85	90	100	100	104
Läder-, hår- och gummivaruindustri	80	83	87	92	100	100	100
Kemisk-teknisk industri	84	86	89	92	100	101	95
Samtliga	72	76	81	87	100	100	100
<i>Kvinnor</i>							
Malmbrytning och metallindustri . .	75	78	82	96	100	100	101
Jord- och stenindustri
Träindustri	82	81	83	82	100	100	—
Pappers- och grafisk industri	83	83	85	87	100	100	97
Livsmedelsindustri	68	74	79	86	100	101	96
Textilindustri	78	83	87	90	100	100	91
Läder-, hår- och gummivaruindustri	78	83	88	96	100	100	97
Kemisk-teknisk industri	85	88	87	100	100	98
Samtliga	76	81	85	90	100	100	98
Den statliga löneplanen	84	88	92	96	100	.	.

Som synes av tab. 39 äro skillnaderna i löner mellan olika dyrortsgrupper betydande, och en jämförelse av lönerna inom olika industrigrupper kan därför komma att ge ett egendomligt resultat, om någon hänsyn icke tages till företagens placering efter ortsgupper. I syfte att få en bättre jämförelse mellan industrigrupperna har i tidigare årsböcker en omräkning skett med hänsyn till skillnaderna i levnadskostnader på olika orter. Som underlag för denna beräkning har legat en av socialstyrelsen år 1946 företagen undersökning av variationerna i levnadskostnader. Vid denna undersökning — 1946 års dyrortsundersökning — beräknades för alla kommuner samt vissa särskilda orter individuella levnadskostnadstal. Dessa krontal ha för detta ändamål omvandlats till indextal, varvid krontalet för Stockholm satts = 1 000. Lönesummorna i företag på andra orter än Stockholm ha sedan med ledning av indextalen omräknats till Stockholms levnadskostnadsnivå, varefter nya genomsnittliga löneinkomster beräknats för de olika industrigrupperna.

De på detta sätt framräknade löneinkomsterna återfinnas i tab. 42 (b-talen). De i första kolumnen i samma tabell upptagna talen (a-talen) avse

Tab. 42. Löneläget inom olika industrigrupper 1950 dels med dels utan hänsyn tagen till företagens lokalisering i dyrortshänseende

a = utan hänsyn till företagens lokalisering i dyrortshänseende
b = med , , , , , ,

Industrigrupper	Genomsnittlig löneinkomst i kr per timme		Indextal		Indextal b för dyrortsgrupp ¹				
	a	b	a	b	1	2	3	4	5
<i>Män</i>									
Gruvor och anrikningsverk i norra Sverige	4:16	4:22	153	142	—	—	—	127	130
Tidningstryckerier	3:68	3:89	135	131	—	122	122	134	131
Gruvor och anrikningsverk i mellersta Sverige	3:08	3:48	113	117	—	120	119	—	—
Sprängämnesfabriker	3:10	3:40	114	114	—	104	122	—	—
Hatt- och mössfabriker	3:04	3:29	112	110	—	—	113	—	111
Bl- och karosserfabriker	3:10	3:26	114	109	—	104	108	104	115
Gummivarufabriker	2:91	3:26	107	109	—	114	110	—	—
Skeppsvarv	3:00	3:24	110	109	—	94	104	112	104
Annan grafisk industri	3:11	3:24	114	109	—	—	103	108	102
Annan jord- och stenindustri	2:86	3:21	105	108	97	115	104	98	—
Bok- och accidenstryckerier	3:06	3:18	113	107	—	92	109	96	97
Cementvarufabriker	2:85	3:16	105	106	112	105	108	105	104
Bokbinderier	2:97	3:13	109	105	—	—	99	106	97
Övriga mekaniska verkstäder	2:85	3:11	105	104	108	103	105	104	101
Annan metallmanufaktur	2:87	3:09	106	104	106	101	103	103	100
Färg- och fernissfabriker	2:92	3:09	107	104	—	111	93	103	97
Järn-, stål- och kopparverk	2:76	3:07	101	103	—	105	103	124	102
Järn- och stålmanufaktur	2:76	3:05	101	102	102	104	102	102	115
Kolgruvor	2:68	3:04	97	102	112	105	—	—	—
Påls- och skinnvarufabriker	2:75	3:04	101	102	—	111	102	99	102
Elektroteknisk industri	2:90	3:03	107	102	99	114	98	100	95
Andra lädervarufabriker	2:76	3:03	101	102	116	98	97	110	88
Tobaksfabriker	2:88	3:02	106	101	—	—	96	99	—
Annan pappersvaruindustri	2:75	3:01	99	101	101	106	101	97	94
Mjukbrödsbagerier	2:84	3:01	104	101	123	95	99	102	95
Olje-, tvål-, ljus- och parfymfabriker	2:80	3:00	103	101	—	88	99	102	91
Kakel-, sten- och legerodsfabriker	2:71	2:99	100	100	91	91	106	—	—
Garverier	2:83	2:98	97	100	101	101	103	—	—
Spisbrödsbagerier	2:76	2:97	101	100	—	98	95	120	—
Skoidustri	2:70	2:97	99	100	108	102	101	93	87
Annan kemisk-teknisk industri	2:69	2:93	99	98	111	109	97	94	90
Stenindustri	2:54	2:92	93	98	102	106	87	94	93
Margarinindustri	2:78	2:91	100	98	—	—	98	94	—
Annan läder-, hår- och gummivaruindustri	2:61	2:90	96	97	105	98	95	—	97
Reparationsverkstäder	2:71	2:88	100	97	93	88	93	96	98
Cementfabriker	2:54	2:88	93	97	—	101	98	—	—
Raffinaderier och kombinerade fabriker	2:60	2:86	96	96	108	—	94	—	—
Möbelfabriker	2:51	2:85	92	96	102	98	97	91	99
Choklad- och konfektindustri	2:62	2:85	96	96	79	94	89	88	103
Slakterier och charkuterifabriker	2:64	2:85	97	96	109	96	94	98	93
Sömnadsindustri	2:60	2:85	96	96	94	94	96	95	94
Brännerier m. m.	2:60	2:84	96	95	—	96	96	95	—
Annan textilindustri	2:56	2:83	94	95	101	99	96	98	85
Trikåfabriker	2:54	2:81	93	94	104	93	96	94	89
Porslinsfabriker	2:50	2:80	92	94	—	96	96	—	—
Glasindustri	2:44	2:80	90	94	97	97	106	106	101
Pappersmassfabriker	2:57	2:76	94	93	94	97	94	91	79
Låd- och wallboardfabriker	2:54	2:75	93	92	96	95	92	91	—
Byggnadsnickierier och trähusfabriker	2:41	2:73	89	92	104	92	94	85	78
Linne-, hamp- och juteindustri	2:88	2:73	88	92	—	94	93	—	—
Kalkbruk	2:40	2:72	88	91	96	96	94	82	68
Bomullsindustri	2:44	2:72	90	91	—	94	92	91	—
Kvarnar	2:49	2:71	92	91	78	91	87	101	—
Pappersbruk och pappfabriker	2:41	2:70	89	91	92	94	94	90	—
Annan trävaruindustri	2:42	2:69	89	90	104	91	87	86	102

¹ Medieval stil anger att indextalet avser minst 25 men högst 49 arbetare.

Tab. 42 (forts.). Löneläget inom olika industrigrupper 1950 dels med dels utan hänsyn tagen till företagens lokalisering i dyrortshänsende

Industrigrupper	Genomsnittlig löneinkomst i kr per timme		Indextal		Indextal b för dyrortsgrupp ¹				
	a	b	a	b	1	2	3	4	5
Ylleindustri	2:43	2:69	89	90	99	93	92	87	—
Annan livsmedelsindustri	2:45	2:68	90	90	·	88	88	94	94
Tegelbruk	2:34	2:66	86	89	91	93	91	94	88
Råsockerbruk	2:28	2:66	84	89	96	91	91	—	—
Bryggerier, mineralv. och läskedrycksf	2:46	2:63	90	88	·	85	87	88	84
Tändsticksfabriker	2:33	2:63	86	88	·	90	92	—	—
Mejeriindustri	2:45	2:62	90	88	91	83	86	94	87
Käxfabriker	2:40	2:58	88	87	·	·	87	·	82
Fiskberedningsanst. och konserverfabriker	2:33	2:56	86	86	·	88	81	95	·
Sågverk och hyvlerier	2:34	2:54	86	85	89	89	86	84	76
Tapetfabriker	2:31	2:52	85	85	·	78	86	87	·
Torvindusti	2:20	2:47	81	83	93	85	79	·	·
Samtliga grupper	2:72	2:98	100	100	100	100	100	100	100
<i>Kvinnor</i>									
Gummivarufabriker	1:99	2:23	104	107	·	108	108	·	·
Kakel-, sten- och lergodsfabriker	2:03	2:22	106	107	·	·	109	·	·
Mjukkäcksbagerier	2:11	2:21	110	106	·	·	95	107	111
Andra lädervarufabriker	2:02	2:20	105	106	117	102	92	116	105
Mekaniska verkstäder	2:04	2:19	106	105	93	104	98	110	102
Päls- och skinnvarufabriker	2:01	2:19	105	105	·	121	104	100	109
Bokbinderier	2:09	2:18	109	105	·	·	98	101	106
Tidningstryckerier	1:99	2:16	104	104	·	·	104	·	104
Spisbrödsbagerier	1:99	2:16	104	104	·	109	105	101	·
Elektroteknisk industri	2:09	2:15	109	103	·	104	97	107	101
Sprängämnesfabriker	1:95	2:15	102	103	·	97	62	·	·
Papp- och pappersvaruindustri	1:97	2:14	103	103	102	106	102	99	101
Färg- och fernissfabriker	2:06	2:14	107	103	·	·	·	·	98
Linne-, hamp- och juteindustri	1:86	2:11	97	101	·	103	100	·	·
Triåfabriker	1:92	2:11	100	101	104	105	103	100	89
Sömnadsindustri	1:94	2:11	101	101	101	100	101	100	101
Skoindustri	1:90	2:09	99	100	97	95	104	94	88
Annan metallmanufaktur	1:97	2:09	103	100	99	92	96	107	101
Käxfabriker	1:95	2:08	102	100	·	·	102	·	90
Tobaksfabriker	1:96	2:08	102	100	·	·	100	97	·
Bok- och accidenstryckerier	2:01	2:07	105	100	·	94	99	91	96
Ylleindustri	1:88	2:07	98	100	104	102	100	99	·
Bomullindustri	1:87	2:07	97	100	·	102	100	98	·
Pappersbruk och pappfabriker	1:83	2:07	95	100	111	101	97	93	·
Annan grafisk industri	1:94	2:06	101	99	·	·	95	·	99
Hatt- och mössfabriker	1:89	2:05	98	99	98	·	101	90	100
Slakterier och charkoterfabriker	1:90	2:04	99	98	·	94	93	92	103
Sockerraffinaderier m. m.	1:86	2:08	97	98	·	·	102	·	·
Annan textilindustri	1:86	2:08	97	98	99	97	99	94	93
Olje-, tvål-, ljus- och parfymfabriker	1:93	2:08	101	98	·	·	97	90	94
Järn- och stålmanufaktur	1:84	2:02	96	97	106	95	98	97	104
Margarinindustri	1:89	2:02	98	97	·	·	96	95	·
Bryggerier m. m.	1:91	2:02	99	97	·	91	91	98	100
Annan läder-, hår- och gummivaruindustri	1:83	2:02	95	97	·	91	99	·	102
Porslinsfabriker	1:79	1:99	93	96	·	99	96	·	·
Tändsticksfabriker	1:77	1:99	92	96	·	98	96	·	·
Fiskberedningsanst. och konserverfabriker	1:77	1:95	92	94	85	89	95	99	·
Mejeriindustri	1:80	1:94	94	93	·	86	93	101	·
Annan livsmedelsindustri	1:83	1:94	95	93	·	89	89	96	94
Annan kemisk-teknisk industri	1:81	1:94	94	93	·	95	94	89	91
Choklad- och konfektindustri	1:76	1:92	92	92	·	93	87	87	100
Råsockerbruk	1:66	1:82	81	88	91	89	·	·	·
Glasindustri	1:41	1:63	73	78	80	79	93	·	·
Samtliga grupper	1:92	2:08	100	100	100	100	100	100	100

¹ Medieval stil anger att indextalet avser minst 25 men högst 49 arbetare.

timförtjänsterna på vanligt sätt beräknade utan hänsyn till lokaliseringen i dyrortshänseende. Industrigrupperna ha i tabellen ordnats i sjunkande skala efter b-seriens indextal.

Det bör understrykas, att de ovan tillämpade levnadskostnadstalen avse år 1946. Eftersom betydelsefulla prisförändringar m. m. ägt rum under tiden därefter måste givetvis talen tagas med reservation. Tilläggas bör, att en ny undersökning av levnadskostnadernas lokala variationer för närvarande pågår inom socialstyrelsen.

De omräknade timförtjänsterna (b-talen) redovisas även dyrortsvis. Eftersom lönespännvidden mellan dyrortsgrupperna som nämnts ofta är större inom den enskilda sektorn än inom den statliga sektorn, där lönespännvidden i princip är densamma som spännvidden i levnadskostnader enligt 1946 års dyrortsundersökning, ge de dyrortsvis redovisade talen ytterligare möjlighet att studera löneläget inom olika industrigrupper. Det visar sig t. ex. att gruvorna, som i stor utsträckning ligga i dyrortsgrupp 5, få ett högt genomsnittligt riksmedelstal även efter en omvandling med hänsyn till lokaliseringen efter dyrortsgrupper. Inom industrigrupper med ett relativt stort antal företag i lägre ortsgroup bli riksmedeltalen låga även efter en sådan omvandling. Om man däremot jämför industrigruppernas tal inom de olika dyrortsgrupperna var för sig kan bilden stundom bli en annan.

Löneinkomster i större städer. Särskilda uppgifter om förtjänstläget i de större städerna (Stockholm, Göteborg, Malmö och Norrköping) redovisas i tab. 43. Tabellen lämnar två genomsnittstal, det ena inklusive semesterlön, sjuklön, naturaförmåner o. d., det andra exklusive dessa lönebelopp. Tabellen kompletterar de i tab. 39 meddelade genomsnittliga löneinkomsterna för olika dyrortsgrupper genom att belysa det stundom rätt växlande löneläget å särskilda orter inom samma dyrortsgrupp. Vid dessa jämförelser måste dock reservation göras för bristande jämförbarhet på grund av de redovisade företagens växlande art och produktionsinriktning på olika orter samt för arbetarpersonalens sammansättning på ålder och yrken.

En jämförelse av de genomsnittliga löneinkomsterna i Stockholm med förtjänsterna inom övriga orter tillhörande dyrort 5 ger till resultat, att Stockholm i flertalet industrigrupper visar högre genomsnittstal trots att avtalen i de flesta fall stadga samma löner i Stockholm som på övriga »femorter». Inom malmbrytning och metallindustri äro dock männens löneinkomster högre i övriga »femorter» på grund av den vikt den norrländska gruvindustrin spelar i dyrort 5. I tablån på s. 96 belysas även stockholmslönerna i relation till förtjänsterna på övriga orter inom huvudgrupperna av den egentliga industrin.

Löneinkomster inom företag av olika storlek. Löneläget inom olika industrigrupper kan även tänkas vara beroende av företagsstorleken. För att belysa i vad mån detta är fallet redovisas i tab. 44 de genomsnittliga löneinkoms-

Tab. 43. Löneinkomster i vissa större städer för arbetare inom olika näringsgrenar år 1950

Stad Industrigrupper	Män			Kvinnor		
	Antal arbetare	Genomsnittlig löneinkomst i kr per timme		Antal arbetare	Genomsnittlig löneinkomst i kr per timme	
		exkl. semesterlön, sjuk- lön, naturaför- måner o. d.	inkl.		exkl. semesterlön, sjuk- lön, naturaför- måner o. d.	inkl.
Stockholm. (Dyrortsgrupp 5)						
Samtliga arbetare	51 051	3·26	3·48	12 281	2·11	2·24
Därav:						
Järn- o. stålmanufaktur	981	3·74	3·88	45	2·23	2·32
Mekanisk verkstadsindustri	7 626	3·25	3·40	324	2·13	2·20
Elektroteknisk industri	7 821	2·97	3·12	2 905	2·12	2·23
Annan metallmanufaktur	1 824	3·17	3·32	514	2·17	2·26
Byggnadsämnesindustri	162	3·26	3·42	—	—	—
Sågverk o. hyvlrier	90	2·77	3·15	—	—	—
Snickeri- o. möbelfabriker	259	3·24	3·38	—	—	—
Papp- o. pappersvaruindustri	166	3·06	3·18	260	2·15	2·24
Bokbinderier	384	3·08	3·21	532	2·25	2·35
Grafisk industri	4 832	3·39	3·53	1 065	2·05	2·13
Bagerier	1 055	2·98	3·13	543	2·29	2·43
Choklad- och karamellfabriker	135	2·92	3·05	190	1·85	1·91
Bryggerier o. läskedrycksfabriker	654	2·58	2·81	255	2·04	2·26
Slakterier o. charkuterifabriker	929	2·98	3·23	307	2·11	2·37
Spinnerier, väverier o. d.	417	2·58	2·73	906	1·92	2·02
Sömnadsindustri	533	3·00	3·13	2 257	2·16	2·26
Färg-, olje- o. parfymfabriker	776	2·90	3·12	473	1·94	2·10
Annan kemisk-tekn. industri	551	2·76	3·02	278	1·89	2·02
Egentligt byggnadsarbete	2 126	3·94	4·13	—	—	—
Målning	206	5·36	5·52	—	—	—
Installationsarbete	2 875	3·45	3·60	—	—	—
Statliga verkst. o. skeppsvarv	1 411	3·23	3·56	—	—	—
Intendenturverkstäder, förråd o. d.	63	2·51	2·69	70	1·81	2·09
Annan statlig verksamhet	746	3·69	3·89	112	2·03	2·26
Kommunala byggnads- och anlägg- ningsarbeten	3 463	3·74	4·21	101	1·94	2·22
Spårvägs- o. omnibusdrift	5 992	3·10	3·52	278	2·92	3·49
Åkerirörelse	396	2·87	3·02	—	—	—
Lastning o. lossning	649	4·10	4·23	—	—	—
Göteborg. (Dyrortsgrupp 4)						
Samtliga arbetare	35 635	2·93	3·11	7 039	1·92	2·02
Därav:						
Järn- o. stålmanufaktur	597	2·87	3·00	124	1·88	1·90
Mekanisk verkstadsindustri	14 622	2·98	3·12	999	2·10	2·21
Elektroteknisk industri	442	2·77	2·90	57	1·99	2·08
Byggnadsämnesindustri	182	2·78	2·91	—	—	—
Snickeri- o. möbelfabriker	180	2·48	2·60	—	—	—
Papp- o. pappersvaruindustri	271	2·56	2·66	140	1·86	1·94
Bokbinderier	402	2·91	3·03	192	1·93	2·02
Grafisk industri	858	3·18	3·39	111	1·76	1·84
Bagerier	504	2·84	2·97	264	2·04	2·15
Choklad- o. karamellfabriker	188	2·86	2·53	327	1·60	1·71
Bryggerier o. läskedrycksfabriker	485	2·87	2·61	158	1·77	1·95
Fiskberedningsanstalter o. konserverfabr. Spinnerier, väverier o. d.	233	2·57	2·73	239	1·85	1·96
Sömnadsindustri	946	2·49	2·66	1 724	1·89	2·00
Andra lädervarufabriker	474	2·65	2·73	1 795	1·92	2·00
Färg-, olje- och parfymfabriker	274	3·00	3·14	189	2·20	2·31
Annan kemisk-tekn. industri	491	2·76	2·92	79	1·69	1·80
	447	2·63	2·78	12	1·94	2·00

Tab. 43 (forts.). Löneinkomster i vissa större städer för arbetare inom olika näringsgrenar år 1950

Stad Industrigrupper	Män			Kvinnor		
	Antal arbetare	Genomsnittlig löneinkomst i kr per timme		Antal arbetare	Genomsnittlig löneinkomst i kr per timme	
		exkl.	inkl.		exkl.	inkl.
		semesterlön, sjuk- lön, naturaför- måner o. d.			semesterlön, sjuk- lön, naturaför- måner o. d.	
Egentligt byggnadsarbete	1 369	3·46	3·60	—	—	—
Installationsarbete	1 290	3·03	3·16	—	—	—
Statliga verkst. o. skeppvarv	539	2·73	3·04	62	2·09	2·30
Kommunala byggnads- och anlägg- ningsarbeten	2 099	3·15	3·53	·	·	·
Spårvägs- o. omnibusdrift	2 271	3·13	3·53	—	—	—
Åkerirörelse	188	2·63	2·74	—	—	—
Lastning o. lossning	2 106	3·10	3·21	—	—	—
Malmö. (Dyrortsgrupp 3)						
Samtliga arbetare	17 474	2·71	2·87	5 711	1·76	1·85
Därav:						
Järn- o. stålmanufaktur	432	2·58	2·69	119	1·74	1·82
Mekanisk verkstadsindustri	6 009	2·69	2·80	119	1·67	1·72
Elektroteknisk industri	108	3·06	3·21	—	—	—
Annan metallmanufaktur	191	2·66	2·79	·	·	·
Byggnadsämnesindustri	566	2·41	2·52	24	1·52	1·60
Snickeri- o. möbelfabriker	113	2·48	2·60	19	1·65	1·74
Grafisk industri	871	3·12	3·27	247	1·80	1·88
Bagerier	347	3·08	3·12	·	·	·
Choklad- o. karamellfabriker	177	2·85	2·46	449	1·55	1·65
Slakterier o. charkuterifabriker	209	2·48	2·49	48	1·83	1·88
Spinnerier, väverier o. d.	1 012	2·41	2·56	1 809	1·79	1·89
Sömnadsindustri	387	2·57	2·67	1 262	1·80	1·88
Hatt- o. mössfabriker	41	2·93	3·07	148	1·78	1·85
Skoindustri	300	2·51	2·62	269	1·79	1·87
Gummivarufabriker	109	2·57	2·70	·	·	·
Andra lädervarufabriker	41	2·52	2·71	113	1·62	1·69
Färg-, olje- o. parfymfabriker	186	2·29	2·45	88	1·53	1·63
Annan kemisk-teknisk industri	445	2·35	2·51	115	1·57	1·72
Egentligt byggnadsarbete	1 279	3·10	3·23	—	—	—
Målning	139	3·97	4·11	—	—	—
Installationsarbete	579	2·91	3·03	—	—	—
Kommunala byggnads- och anlägg- ningsarbeten	763	2·72	3·16	·	·	·
Spårvägs- o. omnibusdrift	649	2·78	3·27	—	—	—
Lastning och lossning	246	3·10	3·22	—	—	—
Norrköping. (Dyrortsgrupp 3)						
Samtliga arbetare	9 035	2·59	2·74	3 073	1·83	1·92
Därav:						
Mekanisk verkstadsindustri	1 351	2·68	2·81	61	1·99	2·08
Elektroteknisk industri	239	2·34	2·44	115	1·79	1·87
Snickeri- o. möbelfabriker	180	2·37	2·53	·	·	·
Papp- o. pappersvaruindustri	417	2·66	2·79	172	1·90	1·99
Grafisk industri	362	2·79	2·89	53	1·85	1·93
Slakterier o. charkuterifabriker	185	2·47	2·61	35	1·55	1·63
Spinnerier, väverier o. d.	2 899	2·40	2·56	1 974	1·85	1·95
Sömnadsindustri	57	2·45	2·57	380	1·82	1·89
Installationsarbete	459	3·01	3·14	—	—	—
Kommunala byggnads- o. anläggnings- arbeten	216	2·92	3·25	·	·	·
Spårvägs- o. omnibusdrift	188	2·76	3·22	—	—	—

Tab. 44. Genomsnittliga löneinkomster per timme för vuxna manliga och kvinnliga arbetare inom företaget av olika storlek (efter antalet arbetare)

(Siffror i medelval still ange, att medeltalet avser 25—49 arbetare. För grupper med mindre än 25 arbetare ha medeltal ej beräknats)

Industrigrupper	M ä n						K v i n n o r					
	Genomsnittlig löneinkomst per timme (inkl. semester- och sjuklön, naturaförmåner o. d.) inom företaget med följande totala antal arbetare											
	1—10	11—50	51—200	201—500	över 500	Samtliga	1—10	11—50	51—200	201—500	över 500	Samtliga
Malmbrytning o. metallindustri	2·77	2·84	2·85	2·86	2·92	2·89	2·02	2·05	2·00	1·92	2·05	2·01
därav dyrortsgrupp 1	2·47	2·46	2·53	2·53	—	2·51	.	1·70	1·64	.	—	1·68
2	2·30	2·52	2·66	2·66	2·73	2·67	.	1·78	1·74	1·71	1·80	1·75
3	2·64	2·71	2·76	2·69	2·79	2·77	2·00	1·83	1·83	1·80	1·87	1·84
4	2·89	2·90	2·94	3·03	3·17	3·10	.	2·25	2·03	2·01	2·21	2·15
5	3·45	3·53	3·35	3·36	3·42	3·41	.	2·32	2·24	2·18	2·25	2·24
därav:												
Järn-, stål- o. kopparverk 1	.	2·76	2·62	2·68	2·78	2·76	—	.	1·72	1·93	1·88	1·84
därav dyrortsgrupp 2	.	2·49	2·60	2·68	2·66	2·66	—	—	.	1·94	1·65	1·69
3	—	2·87	2·52	2·69	2·75	2·74	—	.	.	.	1·91	1·90
4	—	.	3·37	—	3·59	3·57	—	—	—	—	—	—
5	—	3·73	3·22	—	3·32	3·32	—	.	.	—	—	.
Mekanisk verkstadsind. 1	2·62	2·78	2·85	2·89	2·98	2·88	.	2·19	1·96	1·97	2·07	2·04
därav dyrortsgrupp 2	2·39	2·48	2·58	2·59	—	2·55	—	.	.	.	—	1·58
3	2·23	2·47	2·60	2·57	2·66	2·57	—	.	1·76	1·80	2·00	1·86
4	2·55	2·64	2·78	2·72	2·84	2·79	.	1·85	1·91	1·78	1·82	1·84
5	2·74	2·85	2·95	2·90	3·14	3·07	—	.	2·14	2·00	2·21	2·18
5	3·26	3·48	3·38	3·55	2·86	3·35	.	2·45	2·12	2·20	2·21	2·28
Elektroteknisk industri 1	2·83	2·85	2·99	2·81	2·92	2·90	.	2·12	2·17	1·97	2·13	2·09
därav dyrortsgrupp 2	—	.	2·38	—	—	2·37	—	—	—	—	—	—
3	.	2·66	2·91	2·33	3·10	2·88	—	.	—	1·75	2·07	1·87
4	2·94	2·48	2·76	2·59	2·67	2·66	.	1·99	1·77	1·81	1·86	1·84
5	2·74	2·72	2·91	3·00	—	2·89	.	.	.	2·12	—	2·12
5	2·89	3·21	3·29	3·02	3·15	3·13	.	2·28	2·30	2·16	2·25	2·24
Jord- o. stenindustri 1	2·50	2·44	2·52	2·50	2·61	2·51	.	1·59	1·51	1·73	1·80	1·70
därav dyrortsgrupp 2	2·27	2·29	2·35	2·35	—	2·32	.	1·50	1·31	1·63	—	1·43
3	2·30	2·38	2·43	2·61	2·55	2·47	.	1·65	1·59	1·25	1·69	1·63
4	2·56	2·53	2·70	2·47	2·74	2·62	.	.	1·77	1·81	1·85	1·83
5	2·94	2·70	2·92	—	—	2·82	—	.	.	—	—	.
5	3·60	3·05	3·17	—	—	3·14	—	.	.	—	—	.
Träindustri 1	2·27	2·37	2·38	2·48	2·53	2·40	1·61	1·77	1·87	1·90	1·64	1·82
därav dyrortsgrupp 2	2·12	2·35	2·30	2·30	—	2·35	.	1·66	1·85	—	—	1·78
3	2·18	2·28	2·33	2·45	—	2·32	.	1·73	1·75	1·83	—	1·75
4	2·32	2·41	2·41	2·45	2·40	2·42	.	1·86	1·73	1·39	—	1·80
5	2·39	2·44	2·52	2·53	2·68	2·52	.	.	—	1·93	1·64	1·76
5	2·90	2·96	2·74	2·49	—	2·63	.	.	2·18	—	—	2·16
Pappers- o. grafisk industri 1	2·83	2·96	2·71	2·58	2·72	2·70	1·86	1·96	1·95	1·95	1·99	1·96
därav dyrortsgrupp 2	.	2·12	2·14	2·21	2·20	2·18	—	1·69	1·38	2·01	1·93	1·83
3	2·41	2·55	2·38	2·37	2·43	2·40	.	1·68	1·79	1·89	1·80	1·82
4	2·33	2·90	2·78	2·57	2·60	2·70	1·76	1·75	1·88	1·90	1·97	1·86
5	2·69	2·90	2·72	2·54	2·82	2·71	1·69	1·94	1·81	1·59	2·04	1·92
5	3·13	3·26	3·37	3·36	3·65	3·39	2·11	2·24	2·30	2·24	2·09	2·20

Tab. 44 (forts.). Genomsnittliga löneinkomster per timme för vuxna manliga och kvinnliga arbetare inom företag av olika storlek (efter antalet arbetare)

Industrigrupper	M ä n						K v i n n o r					
	Genomsnittlig löneinkomst per timme (inkl. semester- och sjuklön, naturaförmåner o. d.) inom företag med följande totala antal arbetare											
	1— 10	11— 50	51— 200	201— 500	över 500	Samt- liga	1— 10	11— 50	51— 200	201— 500	över 500	Samt- liga
Livsmedelsindustri	2·43	2·45	2·52	2·66	2·99	2·57	1·73	1·78	1·80	1·92	2·21	1·87
därav dyrortsgrupp	1	2·24	2·20	2·27	2·45	—	2·32	·	1·44	—	—	1·53
2	2·26	2·20	2·33	2·39	2·33	2·29	1·52	1·55	1·73	1·71	1·68	1·65
3	2·41	2·40	2·50	2·55	2·54	2·46	1·63	1·73	1·75	1·82	1·93	1·76
4	2·66	2·63	2·78	2·81	—	2·76	1·85	1·96	1·89	2·08	—	1·92
5	2·88	2·92	2·91	2·98	3·28	3·04	1·90	2·09	2·11	2·14	2·45	2·24
Textil- o. beklädnadsindustri .	2·45	2·50	2·49	2·49	2·52	2·50	1·82	1·88	1·93	1·90	1·90	1·91
därav dyrortsgrupp	1	·	2·25	2·39	2·38	—	2·35	·	1·72	1·69	1·76	—
2	2·22	2·35	2·39	2·35	2·40	2·37	1·68	1·77	1·85	1·78	1·87	1·81
3	2·44	2·46	2·49	2·53	2·54	2·52	1·72	1·87	1·90	1·90	1·88	1·89
4	2·47	2·79	2·62	2·70	2·64	2·66	1·89	1·95	1·98	1·93	1·98	1·97
5	2·84	3·00	3·05	2·91	—	2·97	2·01	2·17	2·20	2·18	—	2·18
därav:												
Spinnerier, väverier o. d.	2·37	2·44	2·44	2·44	2·53	2·47	1·76	1·83	1·92	1·86	1·90	1·88
därav dyrortsgrupp	1	·	2·26	2·39	2·38	—	2·37	·	1·68	1·74	1·76	—
2	2·26	2·34	2·39	2·35	2·40	2·37	1·66	1·80	1·88	1·80	1·87	1·83
3	2·31	2·40	2·43	2·50	2·56	2·50	1·69	1·83	1·92	1·88	1·88	1·89
4	·	2·79	2·61	2·63	2·64	2·64	1·81	1·89	1·97	1·86	1·98	1·95
5	·	2·89	2·75	2·70	—	2·76	2·11	2·07	1·94	2·12	—	2·02
Sömnadsindustri	2·52	2·58	2·61	2·74	2·25	2·60	1·84	1·92	1·94	1·95	1·89	1·94
därav dyrortsgrupp	1	·	2·23	·	—	2·21	·	1·76	1·59	—	—	1·69
2	·	2·86	2·37	·	—	2·86	1·70	1·75	1·82	1·62	—	1·78
3	2·46	2·58	2·61	2·67	2·10	2·57	1·74	1·91	1·89	1·93	1·84	1·90
4	2·55	2·82	2·66	2·75	—	2·72	1·88	2·04	1·98	1·97	—	1·99
5	2·86	3·04	3·13	3·26	—	3·12	1·96	2·20	2·30	2·22	—	2·24
Läder-, hår- o. gummivaruind.	2·55	2·60	2·73	2·77	2·93	2·75	1·90	1·90	1·93	1·98	2·00	1·95
därav dyrortsgrupp	1	2·14	2·39	2·69	—	2·53	·	1·73	1·72	—	—	1·72
2	2·18	2·43	2·63	2·62	3·03	2·65	1·53	1·74	1·77	1·93	1·97	1·83
3	2·55	2·64	2·71	2·82	2·90	2·77	1·86	1·89	1·93	1·98	2·01	1·95
4	2·34	2·87	3·00	—	—	2·92	·	2·10	2·19	—	—	2·12
5	3·05	3·05	3·02	3·40	—	3·18	2·34	2·39	2·06	2·23	—	2·21
Kemisk-teknisk industri	2·50	2·64	2·73	2·75	2·90	2·74	1·82	1·87	1·84	1·85	1·97	1·87
därav dyrortsgrupp	1	—	2·54	—	—	2·54	—	·	—	—	—	·
2	2·84	2·43	2·72	2·71	2·20	2·61	·	1·75	1·86	1·71	1·79	1·76
3	2·39	2·56	2·53	2·67	3·10	2·69	1·63	1·73	1·71	1·90	2·11	1·83
4	2·71	2·63	2·96	2·80	—	2·79	·	1·77	1·67	1·88	—	1·80
5	2·76	2·99	3·00	3·37	—	3·03	1·90	2·04	2·10	2·13	—	2·07
Samtliga industrigrupper	2·56	2·62	2·65	2·68	2·86	2·72	1·82	1·88	1·91	1·91	1·93	1·92
därav dyrortsgrupp	1	2·25	2·35	2·37	2·42	2·20	2·36	1·58	1·68	1·60	1·80	1·68
2	2·26	2·37	2·49	2·54	2·64	2·51	1·62	1·74	1·82	1·78	1·81	1·79
3	2·53	2·60	2·63	2·63	2·76	2·68	1·73	1·82	1·87	1·89	1·90	1·87
4	2·71	2·73	2·78	2·75	3·07	2·88	1·85	1·97	1·95	1·96	2·09	1·98
5	3·21	3·30	3·25	3·19	3·43	3·30	2·04	2·19	2·20	2·17	2·27	2·21

terna inom företag av olika storlek (efter totalantalet redovisade arbetare) inom olika industrigrupper och dyrortsgrupper. Av utrymmesskäl har redovisningen måst begränsas till vissa större grupper inom den egentliga industrin. Som tidigare visats, äro de mindre företagen underrepresenterade i denna undersökning, vilket måste hållas i minnet då löneläget i företag av olika storlek studeras. Tabellen ger vid handen, att de genomsnittliga löneinkomsterna i de minsta företagen (med 1—10 arbetare) i regel ha ett i förhållande till övriga företag lågt löneläge, medan de största företagen (med över 500 arbetare) ha ett förhållandevis högt förtjänstläge. Mellan de övriga företagen (med 11—50, 51—200 och 201—500 arbetare) äro skillnaderna stundom ej så stora. Vad denna skillnad i genomsnittliga löneinkomster beror på framgår i någon mån av avdelning d) nedan där övertids- och ackordsarbetets andel av arbetstiden i företag av olika storlek redovisas. Det hör emellertid påpekas, att om en detaljerad uppdelning hade varit möjlig skulle det kanske visa sig, att samband förefinnes mellan produktionsriktning, löneläge och storleksgrupper. En annan omständighet, som kan förklara olikheterna i fråga om medellönerna inom företag av olika storlek, är t. ex. arbetarpersonalens skiljaktiga sammansättning i fråga om yrke, ålder, kompetens och utbildning.

d) Arbetstidens sammansättning

Antalet utgjorda arbetstimmar (i 1000-tal) av de redovisade vuxna arbetarna inom olika industrigrupper redovisas i tab. 39. Primärmaterialet tillåter emellertid en viss uppdelning av arbetstiden på olika löneposter. Det totala antalet utgjorda arbetstimmar skulle fördelas på tidlönsarbete och ackordsarbete. Vidare skulle särskilt angivas hur stort antal övertidstimmar som förekommit under året — oavsett om de avsett tidlönsarbete eller ackordsarbete.

Ackordsarbetets utbredning. Eftersom arbetsförtjänsten ställer sig väsentligen olika vid tidlöns- och ackordsarbete är löneläget inom en industrigrupp till stor del beroende på hur arbetstiden fördelar sig på de två slagen av lönesystem. Som ackordsarbete räknas i denna undersökning allt slags arbete mot sådant lönesystem, varigenom arbetsförtjänsten i väsentlig mån göres beroende av arbetsprestationen eller -produkten. Hit räknas därför även arbete mot tonlön o. d. Ackordskompensation är däremot förd till tidlönsarbete. I tab. 39 redovisas ackordsvolymen — antalet ackordstimmar i procent av samtliga arbetstimmar — för manliga resp. kvinnliga arbetare inom olika industrigrupper. Ackordsvolymen växlar som synes starkt mellan de olika industrigrupperna. I vissa branscher (t. ex. inom livsmedelsindustrin) spelar ackordsarbetet en relativt obetydlig roll, medan det inom andra branscher (t. ex. inom verkstadsindustrin) är absolut dominerande. Ackordsarbetets andel av arbetstiden har under de senaste åren varit i stigan-

Tab. 45. Antal företag som redovisat ackordsarbete samt ackordsvolymen för vuxna manliga arbetare vid dessa företag

a = antal redovisade företag.¹

b = antal företag (i %) som redovisat ackordsarbete.

c = ackordsvolym (i %) för män i dessa företag.

Industrigrupper	Företag med följande totalantal arbetare						
	1—10	11—50	51—200	201—500	över 500	samtliga företag	
Malmbrytning och metallindustri	a	473	921	385	119	84	1 982
	b	46·9	71·8	94·8	98·3	100·0	73·1
	c	49·3	60·5	68·7	67·6	74·5	70·9
Gruvor och anrikningsverk . . .	a	—	13	32	10	3	58
	b	—	100·0	100·0	100·0	100·0	100·0
	c	—	83·1	88·8	89·6	77·4	84·4
Järn-, stål- o. kopparverk . . .	a	1	11	16	10	20	58
	b	.	81·8	100·0	100·0	100·0	96·6
	c	.	84·5	76·5	80·9	78·0	78·3
Järn- och stålmanufaktur . . .	a	109	179	58	15	8	369
	b	70·6	89·4	98·3	93·3	100·0	85·6
	c	59·5	64·6	62·6	61·1	73·5	66·2
Mekaniska verkstäder ²	a	150	352	173	46	34	755
	b	51·3	80·1	98·3	97·8	100·0	80·5
	c	46·0	64·9	69·8	68·0	68·7	68·3
Skeppsvarv	a	23	31	10	3	8	75
	b	39·1	51·6	90·0	100·0	100·0	60·0
	c	30·1	42·9	85·5	88·0	88·3	86·9
Elektroteknisk industri	a	25	50	35	19	11	140
	b	52·0	68·0	94·3	100·0	100·0	78·6
	c	47·1	54·1	56·9	55·7	65·9	61·9
Jord- och stenindustri	a	141	343	111	18	7	620
	b	78·7	90·7	97·3	88·9	100·0	89·2
	c	62·5	58·0	59·1	58·8	73·0	61·8
Träindustri	a	256	698	150	38	2	1 144
	b	45·7	77·9	97·3	97·4	.	74·0
	c	49·5	55·2	65·9	70·3	.	63·9
Sågverk och hyvlerier	a	96	266	60	19	1	442
	b	38·5	70·3	98·3	100·0	.	68·6
	c	41·2	51·2	69·1	68·1	.	63·7
Pappers- och grafisk industri . . .	a	114	331	125	54	23	647
	b	4·4	17·2	67·2	90·7	95·7	33·5
	c	46·4	43·1	59·3	68·1	76·3	68·5
Pappersmassfabriker	a	1	7	27	22	9	66
	b	.	100·0	100·0	100·0	100·0	98·5
	c	.	61·1	78·0	75·0	79·5	77·2
Pappersbruk och pappfabriker .	a	3	4	28	23	10	68
	b	66·7	100·0	78·6	95·7	100·0	88·2
	c	62·0	92·3	61·7	68·8	89·3	76·0

¹ Antalet avser arbetsställen, vid vilka manliga arbetare redovisats. I tab. 34 på s. 74 redovisas samtliga arbetsställen, även sådana med endast kvinnlig arbetskraft. — ² Inkl. bil- o. karosserifabr.

Tab. 45 (forts.). Antal företag som redovisat ackordsarbete samt ackordsvolymen för vuxna manliga arbetare vid dessa företag

Industrigrupper	Företag med följande totalantal arbetare						
	1—10	11—50	51—200	201—500	över 500	samtliga företag	
Grafisk industri	a	96	253	56	8	3	416
	b	1·0	8·3	42·9	50·0	66·7	12·5
	c	5·0	17·0	13·2	12·5	14·7	13·9
Livsmedelsindustri	a	318	459	158	23	7	965
	b	2·5	9·8	38·6	52·2	57·1	13·5
	c	39·5	11·9	27·9	47·4	51·6	35·1
Textil- och beklädnadsindustri . .	a	106	362	280	71	20	839
	b	32·1	54·7	88·6	98·6	100·0	67·9
	c	73·9	52·9	57·0	63·2	65·0	61·3
Ylleindustri	a	12	21	28	14	4	79
	b	5·8	66·7	100·0	100·0	100·0	84·8
	c	57·5	52·9	60·3	65·5	71·1	65·2
Bomullsindustri	a	—	16	27	14	10	67
	b	—	81·3	100·0	100·0	100·0	95·5
	c	—	64·6	58·6	63·6	69·8	66·1
Sömnadsindustri	a	45	165	126	23	2	361
	b	40·0	61·2	81·7	95·7	.	68·1
	c	80·8	53·1	46·8	47·2	.	46·0
Läder-, hår- o. gummivaruindustri	a	112	185	82	17	3	399
	b	44·6	77·3	96·3	100·0	100·0	73·2
	c	66·8	59·9	62·9	69·5	85·7	69·2
Kemisk- teknisk industri	a	92	120	58	21	3	294
	b	15·2	60·0	81·0	95·2	100·0	53·1
	c	42·0	47·7	60·8	68·5	77·0	64·8
Samtliga industrigrupper	a	1 612	3 419	1 349	361	149	6 390
	b	34·8	59·4	84·4	93·6	97·3	61·1
	c	53·8	56·2	62·4	66·7	74·1	67·2

de. År 1939 redovisades 50,5 % av de manliga industriarbetarnas arbetstimmar som ackordsarbete. Därefter höll sig ackordsvolymen under åren 1940—1945 vid något lägre procenttal för att 1946 stiga till 52,6 %, 1947 till 55,6 %, 1948 till 57,3 %, 1949 till 57,5 % och 1950 till 59,2 %. För de kvinnliga arbetarna var ackordsvolymen 53,3 % år 1939. Den hade 1950 stigit till 58,6 % — alltså en mindre stegring än för de manliga arbetarna. För att mera överskådligt belysa, inom vilka arbetsområden ackordsarbetet dominerar, ha i efterföljande tablå sammanställts de industrigrupper, inom vilka ackordstimmarna under 1950 uppgått till minst hälften av totala timantalet.

Ackordsvolymen växlar emellertid starkt mellan företag inom en och samma industrigrupp. För att se om det tidigare (se s. 104) nämnda sambandet mellan löneinkomsten per timme och företagsstorleken i någon mån kan förklaras med ackordsarbetets betydelse har tab. 45 uppgjorts. Tabel-

Ackordsyrken

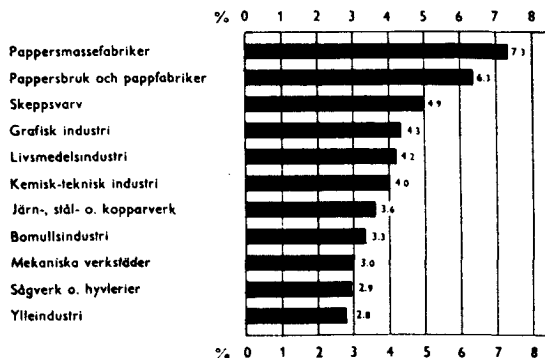
	Ackords- tim., %		Ackords- tim., %		Ackords- tim., %
<i>Män</i>				<i>Kvinnor</i>	
Gruvor o. anrikningsverk	84.4	Porlins-, kakel- o. lergods-		Gummivarufabriker . . .	91.7
Lastning o. lossning . . .	84.1	fabriker	62.5	Sprängämnesfabriker . . .	76.9
Sprängämnesfabriker . . .	82.4	Spinnerier, väverier o. d. .	62.4	Forslins-, kakel- o. lergods-	
Gummivarufabriker . . .	81.5	Snickeri- o. möbelfabriker	61.7	fabriker	76.8
Annan jord- o. stenind. . .	78.7	Elektroteknisk industri . .	60.8	Tändsticksfabriker	72.6
Järn-, stål- o. kopparverk	78.2	Annan kem.-tekn. industri	60.5	Pappersbruk o. pappfabr.	71.9
Målning	77.7	Skoindustri	58.9	Spinnerier, väverier o. d.	71.8
Pappersmassfabriker . . .	77.2	Sågverk o. hyvlerier . . .	57.5	Elektroteknisk industri . .	70.5
Pappersbruk o. pappfabr.	73.0	Byggnadsämnesindustri . .	57.2	Järn- o. stålmanufaktur . .	66.7
Garverier	70.5	Stenindustri	56.8	Sömnadsindustri	62.3
Statens verkstäder och		Annan metallmanufaktur .	54.8	Mekanisk verkstadsind. . .	59.9
skeppsvarv	67.4	Hatt- o. mössfabriker . . .	52.8	Tobaksfabriker	59.0
Mekanisk verkstadsind. . .	66.5	Installationsarbete	52.4	Choklad- och konfektind.	58.9
Kolgruvor	64.2	Glasindustri	52.1	»Annan» läder-, hår- och	
Järn- o. stålmanufaktur . .	63.9	Egentligt byggnadsarbete	50.4	gummivaruindustri	57.3
Andra lädervarufabriker . .	63.9	Tändsticksfabriker	50.2	Annan metallmanufaktur	53.9
Torvindustri	63.5			Färg-, olje- o. parfymfabr.	53.7

len visar först och främst i hur stor utsträckning de mindre företagen ej redovisat något ackordsarbete. I flera fall torde detta bero på att det ej varit redovisningstekniskt möjligt att särskilja ackordsarbetet. Av de företag som redovisat ackordsarbete är emellertid ackordsvolymen i de mindre företagen av betydligt mindre betydelse än inom de större företagen. Det bör framhållas, att ackordsvolymen givetvis växlar starkt mellan företag inom en och samma storleksgrupp.

Något symptomatiskt samband mellan ackordsvolym och företagens läge i dyrtortsskalan har ej kunnat konstateras.

Övertidsarbetets utbredning. Övertidsarbetets omfattning inom olika industrigrupper är även av betydelse vid ett bedömande av förtjänstläget inom en industrigrupp liksom vid jämförelser av förtjänstläget inom flera indu-

Diagram VII. PROCENTUELLA ANTALET ÖVERTIDSTIMMAR FÖR VUXNA MÄN INOM VISSA INDUSTRIGRUPPER¹⁾

¹⁾ Overtime hours (per cent) for adult males in a selection of manufacturing industries.

Tab. 46. Antal företag som redovisat övertidsarbete samt övertidsprocenten för vuxna manliga arbetare vid dessa företag

a = antal redovisade företag.¹
 b = antal företag (i %) som redovisat övertid.
 c = övertidsprocenten för män i dessa företag.

Industrigrupper	Företag med följande totalantal arbetare						
	1—10	11—50	51—200	201—500	över 500	samtliga företag	
Malmbrytning och metallindustri	a	473	921	385	119	84	1 982
	b	45·8	79·7	97·9	96·6	95·2	76·8
	c	2·8	2·5	2·6	2·9	3·7	3·2
Gruvor och anrikningsverk . .	a	—	13	32	10	3	58
	b	—	92·3	96·9	100·0	100·0	96·6
	c	—	2·5	3·5	2·8	3·5	3·3
Järn-, stål- o. kopparverk . . .	a	1	11	16	10	20	58
	b	.	100·0	93·8	100·0	100·0	98·3
	c	.	1·6	3·2	3·0	3·7	3·6
Järn- och stålmanufaktur . . .	a	109	179	58	15	8	369
	b	28·4	70·4	98·3	93·3	100·0	64·0
	c	2·8	2·0	1·9	2·3	3·1	2·4
Mekaniska verkstäder ²	a	150	352	173	46	34	755
	b	50·7	83·0	98·8	97·8	88·2	81·3
	c	2·6	2·3	2·6	2·9	3·3	3·0
Skeppsvarv	a	23	31	10	3	8	75
	b	43·5	67·7	100·0	100·0	100·0	69·3
	c	1·3	3·1	4·2	5·0	5·1	4·9
Elektroteknisk industri	a	25	50	35	19	11	140
	b	57·7	79·6	97·1	94·7	100·0	83·6
	c	2·3	2·7	2·6	2·8	3·2	3·0
Jord- och stenindustri	a	141	343	111	18	7	620
	b	34·0	68·8	88·3	83·3	100·0	65·2
	c	2·0	2·1	2·8	3·8	4·0	3·1
Träindustri	a	256	698	150	38	2	1 144
	b	28·9	66·5	90·7	94·7	.	62·2
	c	1·8	2·1	3·0	4·4	.	3·2
Sågverk och hyvlerier	a	96	266	60	19	1	442
	b	18·8	59·8	88·3	100·0	.	56·6
	c	1·5	1·8	2·7	3·9	.	2·9
Pappers- och grafisk industri . .	a	114	331	125	54	23	647
	b	62·3	83·7	98·4	100·0	100·0	84·7
	c	3·2	4·0	5·1	6·8	6·6	6·0
Pappersmassfabriker	a	1	7	27	22	9	66
	b	.	85·7	100·0	100·0	100·0	98·5
	c	.	4·3	6·4	7·4	7·7	7·3
Pappersbruk och pappfabriker .	a	3	4	28	23	10	68
	b	100·0	100·0	92·9	100·0	100·0	97·1
	c	2·4	3·7	5·1	6·9	6·2	6·3

¹ Se not 1 på s. 105. — ² Inkl. bil- och karosserifabriker.

Tab. 46 (forts.). Antal företag som redovisat övertidsarbete samt övertidsprocenten för vuxna manliga arbetare vid dessa företag

Industrigrupper	Företag med följande totalantal arbetare						
	1—10	11—50	51—200	201—500	över 500	samtliga företag	
Grafisk industri	a	9½	253	56	8	3	416
	b	65·6	86·2	100·0	100·0	100·0	83·7
	c	3·3	4·1	4·2	4·3	5·2	4·3
Livsmedelsindustri	a	318	459	158	23	7	965
	b	50·9	81·0	90·5	95·7	71·4	73·0
	c	3·7	3·7	4·3	4·8	4·8	4·2
Textil- och beklädnadsind.	a	106	362	280	71	20	839
	b	20·8	57·5	90·4	98·6	100·0	68·3
	c	2·2	2·6	2·5	2·8	3·5	2·9
Läder-, hår- o. gummivaruindustri	a	112	185	82	17	3	399
	b	20·5	59·5	93·9	100·0	100·0	57·6
	c	2·8	1·6	1·3	2·5	1·7	1·8
Kemisk-teknisk industri	a	92	120	58	21	3	294
	b	46·7	86·7	98·3	95·2	100·0	77·2
	c	3·2	3·6	3·9	4·2	4·2	4·0
Samtliga industrigrupper	a	1 612	3 419	1 349	361	149	6 890
	b	40·9	73·3	93·7	96·7	96·0	71·4
	c	2·9	2·7	3·2	4·0	4·0	3·6

strigrupper. Tab. 46 redovisar antalet övertidstimmar i procent av samtliga arbetstimmar inom vissa industrigrupper. Tabellen avser endast sådana företag, som lämnat särskild uppgift om övertidsarbetet. Tabellen anger även övertidsarbetets roll inom företag av olika storlek. Denna uppdelning visar, att övertidsarbetet är vanligare i de större företagen. Detta är även en faktor av betydelse vid studiet av tabellen på s. 102. Den större utbredningen av övertidsarbete — som är högre betalt än arbete på ordinarie tid — i de större företagen är en bidragande orsak till det i regel bättre förtjänstläget i de större företagen. Diagram VII visar, vilka industrigrupper som ha den största procentuella andelen övertidsarbete. Uppgifterna avse även här endast företag som redovisat övertidsarbete. Procenttalen förändras emellertid ej nämnvärt om de uträknas på samtliga redovisade företag.

e) Löneinkomster vid statens anläggningsarbeten

I tab. 39 lämnades vissa uppgifter om genomsnittslönerna vid statliga anläggningsarbeten. Till komplettering av dessa uppgifter lämnas i tabellerna 47, 48 och 49 vissa uppgifter, vilka ställts till förfogande av järnvägsstyrelsens statistiska kontor och vattenfallsstyrelsens rationaliseringsavdelning.

Vid statens järnvägars **b a n a v d e l n i n g** (tab. 47) uppgick medelförtjänsten för samtliga vid drift och underhåll samt vid förändrings- och ny-

Tab. 47. Medelförtjänster under år 1950 för arbetare vid statens järnvägars banavdelning

Arbetarkategorier	Medel- antal arbeta- re under året	Löneinkomst i kr per arbetstimme						
		Vid drift o. underhåll samt för- ändr. o. ny- byggnads- arbeten	Därav å dyrortsgrupp					
			1	2	3	4	5	
Banarbetare								
a. Arbeta mot tidlön på ordinarie tid . .	6 700	2·10	1·85	1·96	2·11	2·22	2·36	
<i>Grupp I</i> (arb. utan särskild yrkeskun- nighet)	5 317	2·04	1·82	1·92	2·03	2·16	2·31	
<i>Grupp II</i> (yrkesk. arb., såsom cement- slipare, stenarb. m. fl.)	1 383	2·31	2·06	2·17	2·28	2·41	2·56	
<i>Grupp III</i> (särsk. yrkesk. arb., såsom byggnads- o. finsnickare, elektriker m. fl.)								
b. Arbeta å ackord på ordinarie tid . .	2 870	2·98	2·75	2·85	2·97	3·12	3·31	
<i>Grupp I</i> (arb. utan särskild yrkeskun- nighet)	2 660	2·96	2·75	2·84	2·95	3·09	3·28	
<i>Grupp II</i> (yrkesk. arb., såsom cement- slipare, stenarb. m. fl.)	210	3·27	2·64	3·06	3·16	3·51	3·52	
<i>Grupp III</i> (särsk. yrkesk. arb., såsom byggnads- o. finsnickare, elektriker m. fl.)								
Samtliga arbetare	9 570	2·36	2·07	2·26	2·35	2·50	2·62	

byggnadsarbeten sysselsatta arbetare (i medeltal 9 570 man) till 2,36 kr per timme; förtjänsten utgjorde i medeltal 2,10 kr vid tidlöns- och 2,98 kr vid ackordsarbete.

Vattenfallsstyrelsens byggnadsföretag, vid vilka år 1950 sysselsattes i genomsnitt 2 000 arbetare, redovisas i tab. 48 och 49. Siffrorna utvisa, att inom denna arbetargrupp den genomsnittliga timförtjänsten för samtliga vuxna arbetare utgjorde 4,14 kr.

f) Arbetstid, lönesummor och löneinkomster per timme 1949 och 1950 vid »identiska» företag

Det är ej möjligt att på grundval av det lönestatistiska primärmaterialiet med önskvärd noggrannhet mäta de förändringar, som ske i industrins sysselsättningsförhållanden, liksom ej heller att uppskatta de totalt utbetalda lönesummorna till arbetare inom industrin. Det bidrag lönestatistiken i detta hänseende kan giva inskränker sig till vissa approximativa beräkningar rörande förändringarna i den totala lönebudgeten och sysselsättningsvolymen, mätt i antalet utgjorda arbetstimmar, vid sådana företag som lämnat uppgift till lönestatistiken såväl för år 1949 som år 1950. Detta material tar givetvis ingen hänsyn till sådana ändringar i lönebudget och sysselsättning, som orsakas av ändringar i företagsbeståndet av mellan åren nytillkomna företag.

Tab. 48. Antal utförda arbetstimmar under år 1950 vid Vattenfallsstyrelsens kraftverksbyggen och sjöregleringar

Arbetarkategorier	Antal arbetstimmar vid följande arbetsplatser								
	Sjöregleringsarbetena	Forsmo	Kilforsen	Stadsforsen	Midskogstäv	Hölle	Bergeforsen	Har-språnget	Totalt
Förrädsarbetare	7 135	—	8 966	—	69	—	6 125	3 080	25 375
Hjälparbetare	30 592	351	145 706	2 565	371	30 157	1 611	278 414	489 767
Jord- o. diversearbetare	163 114	35 206	282 771	15 345	14 023	91 781	48 243	526 554	1 177 037
Kompressorskötare	—	—	18 579	—	—	—	—	3 324	21 903
Spelskötare vid spel och kranar	—	—	208	802	—	—	—	8 951	9 961
Utsättare	4 644	245	18 100	1 320	1 408	7 791	490	11 235	45 133
Övriga tillh. lönegrupp I	—	—	49 393	26	—	1 245	3 888	30 321	84 873
<i>S:a lönegrupp I</i>	205 485	35 802	523 623	20 058	15 871	130 974	60 357	861 879	1 854 049
Armerare, yrkeskunniga	6 581	1 226	16 142	10 063	4 467	3 229	1 979	38 114	81 801
Bergarbetare, totalt	18 694	5 563	324 219	—	13 438	5 590	9 074	286 088	662 666
Betonggjutare, yrkesk.	—	3 242	40 358	16 791	8 957	26 309	—	80 671	176 328
Bilförare, förräds- o. trafik-körning	—	1 031	21 687	2 300	393	5 406	2 625	28 057	61 499
Elektromontörer	1 466	1 481	17 773	—	—	3 543	2 986	17 667	44 916
Grävmaskinsförare	6 303	—	2 724	—	226	85	4 153	7 681	21 172
Järn- o. metallarb., yrkesk.	13 448	3 960	51 981	1 739	—	10 506	3 946	26 062	111 642
Kompressormaskinister	—	72	—	—	—	—	—	9 903	9 975
Smeder med lägre yrkes-skicklighet	348	—	2 172	—	—	30	—	1 850	4 400
Spelskötare vid spel och kranar	284	—	6 213	3 538	—	3 914	—	8 976	22 925
Svetsare med lägre yrkes-skicklighet	1 646	—	2 670	—	—	1 635	—	900	6 853
Träarbetare, yrkesk.	6 261	—	5 539	80	—	—	—	97 586	109 466
Utsättare	2 629	811	3 760	—	—	4 401	2 774	—	14 375
Övriga tillh. lönegrupp II	9 392	2 122	35 211	2 125	—	16 758	701	56 107	122 416
<i>S:a lönegrupp II</i>	67 054	19 508	530 449	36 636	27 481	81 406	28 238	659 662	1 450 434
Bilförare vid transport från grävmaskin	—	—	107 656	—	—	—	—	71 001	178 657
Bilreparatörer, fullt yrkesk.	—	—	12 229	—	—	—	—	11 761	23 990
Byggnadssnickare	36 375	9 243	122 076	24 383	18 555	31 591	19 918	148 512	410 653
Elektromontörer, ledande	9 103	397	23 493	—	—	10 522	4 066	9 782	57 363
Grävmaskinsförare, fullt yrkesk.	14 476	102	61 294	271	2 395	10 446	5 178	27 062	121 224
Järn- o. metallarb., ledande	10 432	2 949	64 990	1 868	889	38 795	3 066	49 971	172 960
Smeder med högre yrkes-skicklighet	3 689	—	5 289	—	—	2 070	698	4 434	16 180
Spelskötare vid spel och kranar	—	—	9 143	—	—	4 123	—	5 899	19 165
Svetsare med högre yrkes-skicklighet	2 955	—	9 161	—	—	3 001	—	15 998	31 115
Övriga tillh. lönegrupp III	10 880	2 766	62 630	723	417	17 447	2 334	46 023	143 220
<i>S:a lönegrupp III</i>	87 910	15 457	477 961	27 245	22 256	117 995	35 260	390 443	1 174 527
Dykare	—	—	7 647	—	—	299	—	837	8 783
<i>Samtliga arbetare exkl. underåriga</i>	360 449	70 767	1 539 680	83 939	65 608	330 674	123 855	1 912 821	4 487 793
Underåriga	21 704	2 839	93 522	2 583	3 016	9 715	12 325	70 077	215 781

Tab. 49. Medelförtjänster under år 1950 för arbetare vid Vattenfallsstyrelsens kraftverksbyggen och sjöregleringar

(Siffror i medial stil ange, att medeltalet avser mindre än 5 000 arbetstimmar)

Yrkeskategorier och lönegrupper	Genomsnittlig löneinkomst (inkl dyrtidstillägg, ev. kallortstillägg, övertids- o. skifttillägg, förmanspengar, semesterlön och naturaförmåner) i kr per timme								
	Sjöreglerings- arbeta- tena	Fors- mo	Kil- forsen	Stads- forsen	Mid- skog ställv.	Hölle	Berge- forsen	Har- spräng- et	Totalt
Förrädsarbetare	2'77	—	2'96	—	3'03	—	2'25	3'26	2'79
Hjälparbetare	3'35	2'39	3'52	3'06	3'57	3'89	3'31	4'38	4'02
Jord- o. diversearbetare	3'55	3'33	3'89	3'40	3'69	3'33	3'58	3'98	3'69
Kompressorkötare	—	—	2'71	—	—	—	—	3'59	2'85
Spelskötare vid spel och kranar	—	—	3'34	3'91	—	—	—	4'14	4'10
Utsättare	2'33	2'20	2'80	2'28	2'19	2'28	2'25	2'71	2'41
Övriga tillhörande lönegrupp I	—	—	2'69	3'64	—	2'48	2'76	3'68	3'05
<i>S:a lönegrupp I</i>	3'47	3'32	3'29	3'31	3'55	3'38	3'38	4'08	3'70
Armerare, yrkeskunniga	4'23	3'57	4'54	4'93	4'91	4'17	3'81	4'80	4'66
Bergarbetare, totalt	4'11	3'71	4'96	—	4'17	4'69	4'26	4'95	4'88
Betonggjutare, yrkeskunniga	—	3'33	4'11	3'95	4'05	3'92	—	4'79	4'86
Bilförare, förräds- o. trafikkörning	—	3'28	3'01	3'49	3'33	3'14	3'32	3'47	3'26
Elektromontörer	3'49	3'75	3'92	—	—	4'28	3'98	5'10	4'40
Grävmaskinförare	3'84	—	3'92	—	3'97	3'69	3'74	4'27	4'00
Järn- o. metallarbetare, yrkesk.	3'49	3'69	3'99	3'90	—	3'89	4'02	4'41	4'01
Kompressormaskinister	—	2'28	—	—	—	—	—	3'58	3'56
Smeder med lägre yrkesskickl.	3'60	—	4'27	—	—	4'08	—	4'99	4'52
Spelskötare vid spel och kranar	3'48	—	3'75	3'88	—	3'81	—	4'43	4'04
Svetsare med lägre yrkesskickl.	3'65	—	4'22	—	—	3'91	—	4'46	4'04
Träarbetare, yrkeskunniga	4'09	—	4'52	4'12	—	—	—	5'40	5'27
Utsättare	2'42	2'26	2'44	—	—	2'43	2'38	—	2'42
Övriga tillhörande lönegrupp II	2'88	2'87	3'24	3'28	—	3'43	4'42	3'86	3'52
<i>S:a lönegrupp II</i>	3'72	3'46	4'50	4'15	4'24	3'76	3'82	4'67	4'50
Bilförare, transport från grävmaskin	—	—	3'72	—	—	—	—	4'15	3'88
Bilreparatörer, fullt yrkeskunniga	—	—	3'95	—	—	—	—	4'48	4'19
Byggnadsnicklare	4'44	3'94	4'60	4'17	4'82	4'81	4'18	5'36	4'84
Elektromontörer, ledande	3'62	2'94	4'15	—	—	4'17	4'22	4'77	4'18
Grävmaskinförare, fullt yrkesk.	4'13	3'71	4'84	3'79	4'15	5'26	3'87	4'84	4'74
Järn- o. metallarbetare, ledande	3'68	3'76	4'20	3'84	3'91	3'98	3'79	4'66	4'24
Smeder med högre yrkesskickl.	3'68	—	4'50	—	—	4'08	3'74	5'40	4'48
Spelskötare vid spel och kranar	—	—	4'21	—	—	3'86	—	4'11	4'10
Svetsare med högre yrkesskickl.	3'69	—	4'45	—	—	3'97	—	4'95	4'59
Övriga tillhörande lönegrupp III	3'06	2'75	3'19	2'44	4'82	4'44	3'84	4'23	3'68
<i>S:a lönegrupp III</i>	3'99	3'67	4'15	4'10	4'71	4'40	4'08	4'81	4'38
Dykare	—	—	7'68	—	—	8'65	—	9'37	7'92
<i>Samtliga arbetare exkl. underåriga</i>	3'65	3'43	4'00	3'94	4'23	3'84	3'68	4'46	4'14
Underåriga	1'73	2'05	1'96	0'97	1'87	1'56	1'33	2'59	2'08

I tab. 50 framlägges resultaten av denna bearbetning, som begränsats till vuxna arbetare inom den egentliga industrin. Den omfattar sammanlagt 6 456 företag (1950) med ca 430 000 arbetare.

Tabellen visar, att den av de redovisade företagen till samtliga arbetare utbetalda lönesumman var 4,6 % högre 1950 än 1949. För de manliga ar-

Tab. 50. Arbetstimmar, lönesummor och löneinkomster per timme för vuxna arbetare vid företag, varifrån uppgifter föreligga både för 1949 och 1950

Industrigrupper	Antal utgjorda arbetstimmar (milj.)			Utbetalda lönesummor (milj. kr)			Genomsnittliga löneinkomster per timme, kr		
	1949	1950	Index 1949 = 100	1949	1950	Index 1949 = 100	1949	1950	Index ¹ 1949 = 100
Män									
Malmbrytning och metallindustri	380.4	383.4	100.8	1 047.0	1 104.0	105.4	2.75	2.88	104.7
Gruvor och anrikningsverk	16.9	17.3	102.4	56.7	60.7	107.1	3.36	3.50	104.2
Järn-, stål- och kopparverk	63.3	63.7	100.6	165.4	175.7	106.2	2.61	2.76	105.7
Järn- och stålmanufaktur	41.2	40.5	98.3	109.2	112.0	102.6	2.65	2.76	104.2
Mekanisk verkstadsindustri	203.2	206.5	101.6	561.6	596.0	106.1	2.76	2.89	104.7
Elektroteknisk industri	37.3	36.9	98.9	102.7	106.6	103.8	2.76	2.89	104.7
Annan metallmanufaktur	18.5	18.5	100.0	51.4	53.0	103.1	2.75	2.87	104.4
Jord- och stenindustri	57.2	56.9	99.5	138.3	142.6	103.1	2.42	2.51	103.7
Kolgruvor	1.5	1.4	93.3	3.7	3.8	102.7	2.57	2.64	102.7
Torvindistri	1.6	1.4	87.5	3.5	3.1	88.6	2.21	2.21	100.0
Stenindustri	7.8	7.5	96.2	18.6	18.8	101.1	2.40	2.50	104.2
Byggnadsämnesindustri	24.5	25.0	102.0	58.8	62.1	105.6	2.39	2.48	103.8
Porslins-, kakel- och lergodsfabr.	8.2	8.2	100.0	20.0	20.8	104.0	2.43	2.54	104.5
Glasindustri	10.0	9.7	97.0	23.8	23.6	99.2	2.42	2.50	103.3
Annan jord- och stenindustri	3.6	3.7	102.8	9.9	10.4	105.1	2.79	2.86	102.5
Träindustri²	76.1	78.0	102.5	175.5	187.8	107.0	2.31	2.41	104.3
Sågverk och hyvlerier	34.9	35.6	102.0	78.1	83.5	106.9	2.24	2.34	104.5
Snickeri- och möbelfabriker	38.1	39.3	103.1	90.2	96.8	107.4	2.36	2.47	104.7
Annan trävaruindustri	3.1	3.1	100.0	7.2	7.5	104.2	2.31	2.40	103.9
Pappers- och grafisk industri	92.7	93.7	101.1	244.1	256.2	105.0	2.63	2.73	103.8
Pappersmassfabriker	37.8	38.3	101.3	92.6	98.3	106.2	2.45	2.57	104.9
Pappersbruk och pappfabriker	24.8	25.1	101.2	58.0	60.9	105.0	2.34	2.43	103.8
Bokbinderier	2.2	2.1	95.5	6.5	6.5	100.0	2.93	3.00	102.4
Papp- och pappersvaruindustri	5.0	5.0	100.0	13.0	13.4	103.1	2.60	2.69	103.5
Grafisk industri	22.9	23.2	101.3	74.0	77.1	104.2	3.22	3.32	103.1
Livsmedelsindustri	55.6	56.3	101.3	138.3	143.7	103.9	2.49	2.55	102.4
Kvarnar	2.6	2.6	100.0	6.2	6.2	100.0	2.38	2.41	101.3
Bageriindustri	9.2	8.9	96.7	25.3	25.0	98.8	2.75	2.81	102.2
Socketindustri	7.5	7.6	101.3	16.8	18.4	109.5	2.26	2.43	107.5
Choklad- och konfektindustri	3.6	3.8	105.6	9.2	9.9	107.6	2.54	2.63	103.5
Bryggerier, brännerier m. m.	8.1	7.9	97.5	19.7	19.7	100.0	2.45	2.48	101.2
Tobaksfabriker	0.9	0.9	100.0	2.7	2.6	96.3	2.48	2.63	102.0
Slakterier och charkuterifabriker	10.5	11.1	105.7	26.3	28.6	108.7	2.51	2.59	103.2
Fiskberedningsanstalter och konserverfabriker	2.1	2.0	95.2	4.8	4.6	95.8	2.31	2.33	100.9
Mejeriindustri	8.6	9.1	105.8	20.8	22.3	107.2	2.43	2.46	101.2
Margarinindustri	1.0	1.0	100.0	2.8	2.8	100.0	2.71	2.73	100.7
Annan livsmedelsindustri	1.5	1.4	93.3	3.7	3.6	97.3	2.35	2.48	105.6
Textil- och beklädnadsindustri	63.2	63.8	100.9	153.1	159.2	104.0	2.42	2.50	103.3
Spinnerier, väverier o. d.	53.0	53.5	100.9	127.4	132.4	103.9	2.41	2.47	102.5
Sömnadsindustri	9.8	9.8	100.0	24.4	25.4	104.1	2.51	2.61	104.0
Hatt- och mössfabriker	0.4	0.5	125.0	1.3	1.4	107.7	2.89	3.03	104.8

¹ Indextalen äro uträknade direkt på de till två decimaler avkortade löneinkomsterna. Detta har bl. a. resulterat i att indextalen för män och kvinnor tillsammans i flera fall äro högre än motsvarande indextal för såväl män som för kvinnor. — ² Exkl. flottning.

Tab. 50 (forts.). Arbetstimmar, lönesummor och löneinkomster per timme för vuxna arbetare vid företag, varifrån uppgifter föreligga både för 1949 och 1950

Industrigrupper	Antal utgjorda arbetstimmar (milj.)			Utbetalda lönesummor (milj. kr)			Genomsnittliga löneinkomster per timme, kr		
	1949	1950	Index 1949 = 100	1949	1950	Index 1949 = 100	1949	1950	Index 1949 = 100
Läder-, hår- och gummivaruind.	30.6	29.9	97.7	81.6	82.6	101.2	2.67	2.76	103.4
Garverier	5.4	5.2	96.3	13.8	13.8	100.0	2.57	2.63	102.3
Päls- och skinnvarufabriker	1.8	1.7	94.4	5.0	4.6	92.0	2.71	2.76	101.8
Skoindustri	10.5	10.3	98.1	27.8	27.9	100.4	2.65	2.71	102.3
Andra lädervarufabriker	2.0	1.8	90.0	5.2	5.2	100.0	2.68	2.79	104.1
Gummivarufabriker	9.3	9.3	100.0	25.8	27.0	104.7	2.77	2.91	105.1
Annan hithörande industri	1.6	1.6	100.0	4.0	4.1	102.5	2.45	2.76	112.7
Kemisk-teknisk industri	29.1	30.4	104.5	76.9	83.7	108.8	2.64	2.75	104.2
Färg-, olje- och parfymfabriker	7.0	7.6	108.6	19.2	21.8	113.5	2.71	2.83	104.4
Sprängämnesfabriker	2.6	2.8	107.7	7.5	8.6	114.7	2.96	3.10	104.7
Tändsticksfabriker	1.8	1.8	100.0	3.9	4.2	107.7	2.19	2.31	105.6
Annan kemisk-teknisk industri	17.7	18.2	102.8	46.3	49.1	106.0	2.62	2.70	103.1
Samtliga industrigrupper	784.9	792.4	101.0	2 054.8	2 159.8	105.1	2.62	2.73	104.2
Kvinnor									
Malmbrytning och metallindustri	24.0	23.3	97.1	46.1	46.6	101.1	1.92	2.00	104.2
Järn- och stålmanufaktur	4.0	4.0	100.0	7.0	7.2	102.9	1.76	1.83	104.0
Mekanisk verkstadsindustri	6.9	6.9	100.0	13.7	14.1	102.9	1.97	2.04	103.6
Elektroteknisk industri	8.5	8.2	96.5	17.0	17.0	100.0	2.00	2.08	104.0
Annan metallmanufaktur	3.3	2.8	84.8	6.1	5.7	93.4	1.92	2.00	104.2
Jord- och stenindustri	4.4	4.2	95.5	7.4	7.3	98.6	1.66	1.70	102.4
Porslins-, kakel- och lergodsfabr.	3.0	2.8	93.3	5.2	5.2	100.0	1.77	1.81	102.3
Glasiindustri	0.9	0.9	100.0	1.2	1.2	100.0	1.45	1.48	102.1
Träindustri	1.4	1.5	107.1	2.5	2.5	112.0	1.75	1.84	105.1
Pappers- och grafisk industri	12.5	12.0	96.0	24.0	23.5	97.9	1.92	1.96	102.1
Pappersbruk och pappfabriker	2.7	2.6	96.3	4.8	4.7	97.9	1.79	1.82	101.7
Bokbinderier	2.3	2.1	91.3	4.5	4.3	95.6	1.97	2.06	104.6
Papp- och pappersvaruindustri	3.4	3.2	94.1	6.7	6.4	95.6	1.96	1.97	100.5
Grafisk industri	4.1	4.1	100.0	8.0	8.1	101.3	1.95	2.00	102.6
Livsmedelsindustri	21.0	21.0	100.0	38.9	39.3	101.0	1.85	1.87	101.1
Bageriindustri	4.0	3.8	95.0	8.2	7.8	95.1	2.06	2.08	101.0
Socketindustri	0.8	0.8	100.0	1.4	1.5	107.1	1.74	1.78	102.3
Choklad- och konfektindustri	5.2	5.6	107.7	9.1	9.9	108.8	1.75	1.77	101.1
Bryggerier, brännerier m. m.	2.1	2.2	104.8	4.1	4.2	102.4	1.89	1.91	101.1
Tobaksfabriker	2.2	1.9	86.4	4.3	3.8	88.4	1.80	1.81	100.6
Slakterier och charkuterifabriker	1.6	1.7	106.3	2.8	3.1	110.7	1.76	1.80	102.3
Fiskberedningsanst. o. konserverfabr.	2.5	2.4	96.0	4.5	4.3	95.6	1.78	1.77	99.4
Mejeriindustri	1.1	1.1	100.0	2.0	2.0	100.0	1.80	1.85	102.8
Margarinindustri	0.4	0.4	100.0	0.7	0.6	85.7	1.96	1.89	96.4
Annan livsmedelsindustri	0.8	0.8	100.0	1.3	1.5	115.4	1.73	1.84	106.4
Textil- och beklädnadsindustri	83.5	81.8	98.0	153.3	156.2	101.9	1.84	1.91	103.8
Spinnerier, väverier o. d.	46.4	45.5	98.1	84.9	85.7	100.9	1.83	1.89	103.3
Sömnadsindustri	35.1	34.4	98.0	64.8	67.0	103.4	1.85	1.94	104.9
Hatt- och mössfabriker	2.0	1.9	95.0	3.6	3.5	97.2	1.84	1.87	101.6

1 Se not s. 113.

Tab. 50 (forts.). Arbetstimmar, lönesummor och löneinkomster per timme för vuxna arbetare vid företag, varifrån uppgifter föreligga både för 1949 och 1950

Industrigrupper	Antal utgjorda arbetstimmar (milj.)			Utbetalda lönesummor (milj. kr)			Genomsnittliga löneinkomster per timme, kr		
	1949	1950	Index 1949 = 100	1949	1950	Index 1949 = 100	1949	1950	Index ¹ 1949 = 100
Läder-, hår- och gummivaruid.	14.2	13.3	93.7	26.6	26.0	97.7	1.88	1.96	104.3
Päls- och skinnvarufabriker . . .	1.7	1.5	88.2	3.2	3.0	93.8	1.97	2.02	102.5
Skoindustri	6.4	6.2	96.9	11.7	11.8	100.9	1.83	1.91	104.4
Andra lädervarufabriker	1.0	0.9	90.0	2.1	1.9	90.5	2.03	2.14	105.4
Gummivarufabriker	4.3	4.0	93.0	8.2	7.9	96.3	1.91	1.99	104.2
Annan hithörande industri	0.4	0.4	100.0	0.7	0.8	114.3	1.88	1.85	98.4
Kemisk-teknisk industri	6.2	6.8	109.7	11.1	12.6	113.5	1.77	1.87	105.6
Färg-, olje- och parfymfabriker . .	2.1	2.4	114.3	3.8	4.5	118.4	1.84	1.95	106.0
Sprängämnesfabriker	0.8	0.9	112.5	1.5	1.8	120.0	1.84	1.95	106.0
Tändsticksfabriker	0.9	1.0	111.1	1.6	1.8	112.5	1.67	1.77	106.0
Annan kemisk-teknisk industri . . .	2.4	2.5	104.2	4.2	4.5	107.1	1.74	1.81	104.0
Samtliga industrigrupper	187.2	163.9	98.0	309.9	314.3	101.4	1.85	1.92	103.8
Män och kvinnor									
Malmbrytning och metallindustri	404.4	406.7	100.6	1 093.1	1 150.6	105.3	2.70	2.83	104.8
Gruvor och anrikningsverk	17.0	17.5	102.9	56.9	61.0	107.2	3.34	3.48	104.2
Järn-, stål- och kopparverk	64.5	64.9	100.6	167.5	178.0	106.3	2.60	2.74	105.4
Järn- och stålmanufaktur	45.2	44.5	98.5	116.2	119.2	102.6	2.57	2.68	104.3
Mekanisk verkstadsindustri	210.1	213.4	101.6	575.3	610.1	106.0	2.74	2.86	104.4
Elektroteknisk industri	45.8	45.1	98.5	119.7	123.6	103.3	2.62	2.74	104.6
Annan metallmanufaktur	21.8	21.3	97.7	57.5	58.7	102.1	2.64	2.75	104.2
Jord- och stenindustri	61.6	61.1	99.2	145.7	149.9	102.9	2.36	2.45	103.8
Kolgruvor	1.5	1.4	93.3	3.7	3.8	102.7	2.57	2.64	102.7
Torvindustri	1.6	1.4	87.5	3.6	3.2	88.9	2.19	2.19	100.0
Stenindustri	7.8	7.5	96.2	18.6	18.8	101.1	2.39	2.49	104.2
Byggnadsämnesindustri	25.0	25.5	102.0	59.6	62.8	105.4	2.38	2.47	103.8
Porslins-, kakel- och lergodsfabr.	11.2	11.0	98.2	25.2	26.0	103.2	2.26	2.35	104.0
Glasindustri	10.9	10.6	97.2	25.0	24.8	99.2	2.29	2.36	103.1
Annan jord- och stenindustri . . .	3.6	3.7	102.8	10.0	10.5	105.0	2.77	2.84	102.5
Träindustri²	77.5	79.5	102.6	178.0	190.6	107.1	2.30	2.40	104.3
Sågverk och hyvlerier	34.9	35.6	102.0	78.1	83.5	106.9	2.24	2.34	104.5
Snickeri- och möbelfabriker	39.0	40.3	103.3	91.7	98.6	107.5	2.35	2.45	104.3
Annan trävaruindustri	3.6	3.6	100.0	8.2	8.5	103.7	2.28	2.37	103.9
Pappers- och grafisk industri . . .	105.2	105.7	100.5	268.1	279.7	104.3	2.55	2.65	103.9
Pappersmassfabriker	37.8	38.3	101.3	92.6	98.3	106.2	2.45	2.57	104.9
Pappersbruk och pappfabriker . . .	27.5	27.7	100.7	62.8	65.6	104.5	2.28	2.37	103.9
Bokbinderier	4.5	4.2	93.3	11.0	10.8	98.2	2.44	2.53	103.7
Papp- och pappersvaruindustri . . .	8.4	8.2	97.6	19.7	19.8	100.5	2.34	2.41	103.0
Grafisk industri	27.0	27.3	101.1	82.0	85.2	103.9	3.03	3.13	103.3
Livsmedelsindustri	76.6	77.3	100.9	177.2	183.0	103.3	2.31	2.37	102.6
Kvarnar	2.9	2.9	100.0	6.7	6.8	101.5	2.32	2.35	101.3
Bageriindustri	13.2	12.7	96.2	33.5	32.8	97.9	2.54	2.59	102.0
Sockerindustri	8.3	8.4	101.2	18.2	19.9	109.3	2.21	2.36	106.8
Choklad- och konfektindustri	8.8	9.4	106.8	18.3	19.8	108.2	2.08	2.11	101.4
Bryggerier, brännerier m. m.	10.2	10.1	99.0	23.8	23.9	100.4	2.33	2.36	101.3

¹ Se not s. 113. — ² Exkl. flottning.

Tab. 50 (forts.). Arbetstimmar, lönesummor och lönelnkomster per timme för vuxna arbetare vid företag, varifrån uppgifter föreligga både för 1949 och 1950

Industrigrupper	Antal utgjorda arbetstimmar (milj.)			Utbetalda lönesummor (milj. kr)			Genomsnittliga löneinkomster per timme, kr		
	1949	1950	Index 1949 = 100	1949 ¹	1950	Index 1949 = 100	1949	1950	Index ¹ 1949 = 100
Tobaksfabriker	3.1	2.8	90.3	7.0	6.4	91.4	2.21	2.25	101.8
Slakterier och charkuterifabriker	12.1	12.8	105.8	29.1	31.7	108.9	2.42	2.48	102.5
Fiskberedningsanstalter och konservfabriker	4.6	4.4	95.7	9.3	8.9	95.7	2.02	2.02	100.0
Mejeriindustri	9.7	10.2	105.2	22.8	24.3	106.6	2.36	2.39	101.3
Margarinindustri	1.4	1.4	100.0	3.5	3.4	97.1	2.50	2.52	100.8
Annan livsmedelsindustri	2.3	2.2	95.7	5.0	5.1	102.0	2.15	2.25	104.7
Textil- och beklädnadsindustri	146.7	145.6	99.3	306.4	315.4	102.9	2.09	2.17	103.8
Spinnerier, väverier o. d.	99.4	99.0	99.6	212.3	218.1	102.7	2.14	2.20	102.8
Sömnadsindustri	44.9	44.2	98.4	89.2	92.4	103.6	1.99	2.09	105.0
Hatt- och mössfabriker	2.4	2.4	100.0	4.9	4.9	100.0	2.04	2.10	102.9
Läder-, hår- och gummivaruind.	44.8	43.2	96.4	108.2	108.6	100.4	2.42	2.51	103.7
Garverier	5.7	5.5	96.5	14.5	14.4	99.3	2.52	2.59	102.8
Päls- och skinnvarufabriker	3.5	3.2	91.4	8.2	7.6	92.7	2.36	2.41	102.1
Skoindustri	16.9	16.5	97.6	39.5	39.7	100.5	2.34	2.41	103.0
Andra lädervarufabriker	3.0	2.7	90.0	7.3	7.1	97.3	2.45	2.58	105.3
Gummivarufabriker	13.6	13.3	97.8	34.0	34.9	102.6	2.50	2.63	105.2
Annan hithörande industri	2.0	2.0	100.0	4.7	4.9	104.3	2.31	2.47	106.9
Kemisk-teknisk industri	35.3	37.2	105.4	88.0	96.3	109.4	2.49	2.59	104.0
Färg-, olje- och parfymfabriker	9.1	10.0	109.9	23.0	26.3	114.3	2.51	2.63	104.8
Sprängämnesfabriker	3.4	3.7	108.8	9.0	10.4	115.6	2.69	2.82	104.8
Tändsticksfabriker	2.7	2.8	103.7	5.5	6.0	109.1	2.01	2.11	105.0
Annan kemisk-teknisk industri	20.1	20.7	103.0	50.5	53.6	106.1	2.51	2.59	103.2
Samtliga industrigrupper	952.1	956.3	100.4	2 364.7	2 474.1	104.6	2.48	2.59	104.4

betarna var ökningen 5,1 % och för de kvinnliga 1,4 %. Den största ökningen i utbetalda lönesummor för män och kvinnor tillhoppa visar den kemisk-tekniska industrin (+ 9,4 %) samt träindustrin (+ 7,1 %). Minst var ökningen inom textil- och beklädnadsindustrin (+ 2,9 %) samt inom läder-, hår- och gummivaruindustrin (+ 0,4 %).

Den utgjorda arbetstiden vid de jämförda företagen visar en ökning med 0,4 % för samtliga arbetare. Av manliga arbetare utgjordes 1 % flera timmar än 1949, medan av kvinnliga arbetare utgjordes 2 % färre timmar. Inom den kemisk-tekniska industrin steg antalet utgjorda arbetstimmar för män och kvinnor tillhoppa med 5,4 % och inom träindustrin med 2,6 %.

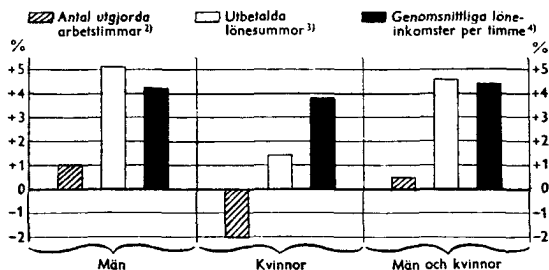
Tabellen visar även förändringarna i de genomsnittliga löneinkomsterna per timme mellan 1949—1950 vid de »identiska» företagen. För männen är stegringen 4,2 % och för kvinnorna 3,8 %.

De procentuella förändringarna i utgjorda arbetstimmar, utbetalda löne-

¹ Se not s. 113.

Diagram VIII. ARBETSTIMMAR, LÖNESUMMOR
OCH LÖNEINKOMSTER¹⁾

— PROCENTUELL FÖRÄNDRING 1949—1950 —

summor och genomsnittliga löneinkomster per timme vid de här undersökta företagen visas även i diagram VIII.

Att under en längre följd av år studera förändringarna i industrins sysselsättningsvolym och lönebudget på grundval av det lönestatistiska primärmaterialiet erbjuder stora vanskligheter. Ju längre tillbaka i tiden man går, ju ofullständigare bli uppgifterna. Vidare kunna — som ovan framhölls — jämförelserna ej fullständigt återspegla förändringarna, enär materialet ej tar hänsyn till de förändringar, som betingas av hela företags nedläggande resp. nyskapande. Detta medför framför allt i tider med uppåtgående konjunkturer, då de nytillkomna företagen ofta bli mångdubbelt flera än de nedlagda, att den faktiska sysselsättningen och lönebudgeten växer hastigare än vad en jämförelse med lönestatistikens material skulle utvisa. Den enda jämförelse tillbaka i tiden som göres är därför endast de två kedjeindex som återgivas i nedanstående tablå.

	Antal utgjorda arbetstimmar	Totalt utbetald lönesumma
1939	100	100
1940	95	103
1941	93	111
1942	97	126
1943	99	134
1944	100	141
1945	96	141
1946	109	174
1947	106	196
1948	108	218
1949	108	227
1950	108	237

De regionala variationerna i utgjorda arbetstimmar, utbetalda lönesummor och genomsnittliga löneinkomster per timme mellan 1949 och 1950 redovisas i tab. 51, där förändringarna redovisas dyrortsvis för samtliga vuxna arbetare. Tabellen visar, att de utbetalda lönesummorna i genomsnitt

¹ Hours of work, total payrolls and hourly earnings. Changes (per cent) between 1949—1950. —
² Number of hours worked. — ³ Total payrolls. — ⁴ Average hourly earnings.

Tab. 51. Förändringar i arbetstid, lönesummor och löneinkomster per timme inom olika industrigrupper och dyrortsgrupper

(Vuxna män och kvinnor)

Industrigrupp a = antal arbetstimmar, b = utbetald lönesumma, c = löneink. per timme		Indextal (1949 = 100) för dyrortsgrupp					
		1	2	3	4	5	1-5
Malmbrytning och metallindustri . . .	a	98	92	109	94	105	101
	b	102	96	114	99	110	105
	c	104	104	105	105	105	105
Jord- och stenindustri	a	94	97	103	93	99	99
	b	97	161	107	96	100	103
	c	103	104	103	103	101	104
Träindustri	a	103	103	99	107	105	101
	b	108	108	103	113	109	105
	c	105	105	103	105	104	104
Pappers- och grafisk industri	a	74	108	100	102	98	100
	b	76	111	105	106	102	104
	c	103	103	105	104	104	104
Livsmedelsindustri	a	99	101	101	101	101	101
	b	105	102	103	104	103	103
	c	107	101	102	103	102	103
Textil- och beklädnadsindustri	a	100	98	100	97	92	99
	b	103	103	104	100	96	103
	c	103	104	103	103	104	104
Läder-, hår- och gummivaruindustri .	a	101	96	97	89	94	97
	b	105	100	101	93	97	100
	c	104	104	104	104	104	104
Kemisk-teknisk industri	a	94	103	107	104	105	105
	b	94	106	112	108	109	109
	c	100	103	105	104	105	104
Samtliga industrigrupper	a	95	97	104	98	102	100
	b	99	101	109	102	107	104
	c	104	103	105	104	104	104

ökade starkast i dyrortsgrupperna 3 och 5, svagt i dyrortsgrupp 2 och 4 samt minskade i dyrortsgrupp 1. Antalet arbetade timmar steg i dyrortsgrupperna 3 och 5 men minskade i övriga dyrortsgrupper.

B. Arbetarpersonal inom handelsföretag

Undersökningens primärmaterial. Undersökningen för anställda inom den enskilda varuhandeln omlades 1948 så, att uppgifter införskaffades för varje anställd inom de av undersökningen berörda företagen. Därvid erhöles även individuella uppgifter för arbetarpersonal vid dessa företag. Tidigare införskaffades uppgifterna för arbetarpersonalen vid handelsföretag på samma sätt som för arbetare vid industriföretag.

Beträffande primärmaterialens omfattning och beskaffenhet hänvisas till redogörelsen för löneförhållandena för förvaltningspersonal inom den enskilda varuhandeln (s. 122 o. f.). Redogörelser för omlagningen av lönestatistiken för anställda vid handelsföretag har lämnats i Lönestatistisk årsbok 1948 s. 129 samt i Lönestatistisk årsbok 1949 s. 129.

Löneutvecklingen 1939—1950. I följande tablå angives löneutvecklingen för vuxna arbetare inom handelsföretag sådan den framgår av den genomsnittliga löneinkomsten per timme. Det bör framhållas, att omlagningen av denna lönestatistik de senare åren minskar jämförbarheten med tidigare år.

Enligt tablå skulle de manliga arbetarnas genomsnittliga löneinkomster per timme ha stigit med 70 % sedan 1939 och de kvinnliga arbetarnas med 114 %. Mellan 1949 och 1950 var stegringen 2 % för männen och 1 % för kvinnorna.

Å r	Kr. per timme	Medelförtjänster för arbetare fyllda 18 år					
		M ä n			K v i n n o r		
		I n d e x t a l		Kr. per timme	I n d e x t a l		Kr. per timme
1939 = 100	föregående år = 100	1939 = 100	föregående år = 100				
1939 . . .	1·39	100	100	0·83	100	100	
1940 . . .	1·47	106	106	0·87	105	105	
1941 . . .	1·58	114	107	0·95	114	109	
1942 . . .	1·70	122	108	1·01	122	106	
1943 . . .	1·76	127	104	1·05	127	104	
1944 . . .	1·77	127	101	1·12	135	107	
1945 . . .	1·87	135	106	1·18	142	105	
1946 . . .	2·04	147	109	1·29	155	109	
1947 . . .	2·23	160	109	1·52	183	118	
1948 . . .	2·30	165	103	1·69	204	111	
1949 . . .	2·31	166	100	1·76	212	104	
1950 . . .	2·36	170	102	1·78	214	101	

Löneläget i september 1950. Antalet redovisade arbetare vid undersökningen i september 1950 angående löneförhållandena för personal inom privata handelsföretag var — som framgår av tablå på s. 123 — 13 771, varav 11 306 män och 2 465 kvinnor. Av de redovisade arbetarna var 5 920 anställda vid detaljhandelsföretag och 7 851 vid partihandelsföretag.

Den genomsnittliga löneinkomsten per timme för arbetare för vilka uppgifter erhållits om utgjord arbetstid redovisas i tab. 52. Löneinkomsterna ha angivits för de större yrkesgrupperna med fördelning på dyrtidsgrupper. I lönen inräknas dyrtidstillägg, semesterlön, sjuklön, övertidsersättning samt värdet av ev. naturaförmåner, fria arbetskläder o. d.

Tab. 52. Genomsnittlig timförtjänst för vuxna manliga och kvinnliga arbetare inom handeln september 1950

(Medieval stil anger, att medeltalet avser blott 10—24 anställda)

Kön Yrke	Redo- visat antal ¹	Genomsnittlig timförtjänst					
		samt- liga	därav inom dyrortsgrupp				
			1	2	3	4	5
Män	6 136	2.36	1.99	2.07	2.21	2.51	2.74
Därav: Lager- o- förrådsarbetare	2 940	2.26	1.95	2.03	2.15	2.35	2.66
Chaufförer	1 189	2.36	.	2.03	2.22	2.47	2.68
Transportarbetare	71	2.29	—	.	2.11	2.20	2.63
Montörer	193	2.42	—	.	2.19	2.61	2.74
Bilreparatörer	170	2.64	—	2.50	2.40	2.65	3.10
Urmakare	46	3.13	—	.	2.31	.	3.56
Tapetserare	94	2.82	—	2.44	2.68	3.24	2.95
Skräddare	85	2.77	—	.	2.55	2.73	3.00
Kvinnor	988	1.78	.	1.46	1.67	1.86	2.00
Därav: Lager- o- förrådsarbeterskor	270	1.66	.	1.49	1.52	1.65	1.91
Sömmerskor	482	1.80	—	1.43	1.68	1.85	2.10

För de två största arbetargrupperna lager- och förrådsarbetare och chaufförer anges i tab. 53 de individuella månadslönernas variationer. Tabellen visar, att lönespridningen är ganska obetydlig för dessa yrken. Den övre kvartillönen ligger 10—15 % över den undre,² vilket innebär ungefär hälften så stor lönespridning som för butiksbiträden (se s. 129).

Tab. 53. Vuxna manliga lager- och förrådsarbetare samt chaufförer inom handelsföretag fördelade efter månadslönens storlek i september 1950

Yrke och dyrort	Antal redo- visade	Därav i % med en månadslön av kr							Me- dian- lön (kr)	Lörens normala variations- gränser
		under 350	350- 399	400- 449	450- 499	500- 549	550- 599	600 o. där- över		
Lager- och förrådsarb.	4 772³	6.8	6.7	31.0	28.9	13.8	6.6	6.2	.	.
Därav i dyrortsgrupp	49	1.7	5.9	1.4	0.4	0.6	—	—	386	364—401
1	445	0.9	2.1	4.5	1.8	0.6	0.1	—	415	391—448
2	2 489	0.9	0.6	4.8	2.6	0.6	0.3	0.2	438	425—463
3	750	0.7	0.4	1.2	4.6	1.5	0.8	0.8	476	455—515
4	999	0.2	0.2	0.6	2.9	3.0	1.5	1.6	510	485—563
Chaufförer	2 201³	2.3	3.6	23.3	27.4	21.8	11.7	9.9	.	.
Därav i dyrortsgrupp	17	—	2.3	4.7	1.8	0.6	0.6	—	420	397—462
1	163	0.3	1.9	4.9	1.8	0.8	0.2	0.1	416	400—459
2	1 080	0.3	0.4	3.8	3.4	1.3	0.5	0.3	450	433—493
3	353	0.2	0.2	0.8	3.7	2.6	1.0	1.5	500	475—550
4	575	0.1	0.0	0.2	1.5	3.6	2.6	2.0	541	502—584

¹ Med uppgift om antal arbetade timmar. — ² Den övre och den nedre kvartillönen är de två löner, mellan vilka de individuella lönerna varierar, om man bortser från de två fjärdedelar, som bestå av de lägst och de högst avlönade. — ³ Inkl. ej dyrortsgrupperade.

Tab. 54. Medianlönerna i september 1950 för arbetare inom den enskilda varuhandeln fördelade efter ålder, yrke och dyrrort

(Siffror med medial stil ange, att mediantalet avser 10—24 anställda.)

Yrke	Antal redovisade	Medianlön, kr, för arbetare i åldern										
		under 18 år	18—20 år	21—24 år	25—29 år	30—34 år	35—39 år	40—44 år	45—49 år	50—54 år	55—59 år	60 år o. över
Manliga arbetare												
Dyrrortsgrupp	1	90	.	.	406	.	393	438	386	370	.	.
	2	962	222	317	415	434	429	440	431	422	429	429
	3	5 608	215	309	434	446	451	459	463	453	455	450
	4	1 808	215	345	472	500	513	525	502	502	503	519
	5	2 164	298	420	496	525	536	553	566	558	541	558
Lager- och förrådsarbetare												
Dyrrortsgrupp	1	52	386	.	.	.
	2	461	217	388	416	412	418	429	415	419	420	415
	3	2 632	215	300	433	438	438	442	442	442	451	442
	4	775	277	339	472	483	476	476	487	485	489	483
	5	1 022	330	419	477	506	515	511	535	528	511	511
Chaufförer												
Dyrrortsgrupp	1	17	—	—	—
	2	163	—	—	412	419	421	428	425	416	.	.
	3	1 080	—	326	444	446	450	459	455	461	455	450
	4	353	—	408	472	501	506	429	502	513	499	515
	5	575	—	440	501	541	526	532	558	566	570	558
Kvinnliga arbetare												
Dyrrortsgrupp	1	20	.	.	.	—	—	—
	2	136	180	248	315	323	309	352	309	.	.	.
	3	1 001	182	284	329	352	343	349	345	347	349	343
	4	575	201	287	365	360	382	376	378	376	376	373
	5	670	288	390	403	416	408	414	403	400	406	433
Sömmerskor												
Dyrrortsgrupp	1	4	—	.	.	—	—	.	—	—	—	—
	2	49	.	.	.	326	—
	3	481	206	313	326	349	339	347	360	343	356	346
	4	251	.	300	365	394	376	373	376	377	376	376
	5	286	.	417	429	436	429	438	427	414	420	401

Medianlönerna för handelsarbetare inom olika åldrar redovisas i tab. 54. De individualyrken som där särredovisas är lager- och förrådsarbetare samt chaufförer och (för kvinnorna) sömmerskor. Tabellen synes tyda på, att medianlönen för dessa arbetare håller sig på i stort sett samma nivå från 25-årsåldern upp till 55-årsåldern för att därefter sjunka.

III. Löneförhållandena för förvaltningspersonal inom industri, handel, banker och försäkringsbolag

a) Löneförhållandena för anställda inom den enskilda varuhandeln i september 1950

I årsböckerna för 1948 och 1949 har redogjorts för de omläggningar av lönestatistiken för anställda inom den enskilda varuhandeln som vidtogs 1947 och 1948¹.

Ändringarna inneburo i korthet att uppgifter begärdes för varje anställd inom företagen mot tidigare summariska uppgifter för samtliga anställda tillhörande vissa yrkeskategorier; undersökningens primärmaterial kom med andra ord att avse individualstatistiska uppgifter.

Undersökningen av löneförhållandena i september 1950 har i stort sett genomförts på samma sätt som de två tidigare årens undersökningar. Preliminära resultat av undersökningen har lämnats i Sociala Meddelanden årg. 1951 s. 287.

Primärmateriallets omfattning och beskaffenhet. Uppgifter om löneförhållandena i september 1950 begärdes från tillhoppa 7 456 handelsföretag, som ingår i ett register som socialstyrelsen upprättat med hjälp av arbetsmarknadsstyrelsens inventering över handelsföretag 1946. Av dessa lämnade 4 766 företag bearbetningsbara uppgifter. Denna låga svarsfrekvens (endast 64 % av företagen svarade på uppgifterna) begränsar givetvis i hög grad tillförlitligheten av de löneuppgifter som i det följande lämnas. Det bör även observeras, att undersökningens ram — arbetsmarknadsstyrelsens företagsinventering — avsåg förhållandena 1946. Några hänsyn till ändringar i företagsbeståndet efter detta år har ej kunnat tagas.

Uppgifter begärdes om bl. a. följande data: a) beträffande företaget: företagets namn, belägenhet och bransch, b) för varje anställd: kön, ålder, yrke och arbetsuppgifter, samt lönens storlek i september månad (för arbetarna sista avlöningsperioden). Ackordsersättningar och provisioner skulle specificeras med angivande av den tid dessa ersättningar avsåg. I lönen skulle inräknas indextillägg, övertidsersättning, lön under semester, sjuklön, av företaget verkställda skatteavdrag samt värdet av naturaförmåner, fria

¹ Se Lönestatistisk årsbok 1948 s. 129 och 1949 s. 121.

arbetskläder o. d. Företagets andel i pensionsavgifterna skulle icke redovisas. För arbetarpersonalen skulle uppgift även lämnas om antalet arbetstimmar under redovisningsperioden.

Av de 4 766 företag som ingår i undersökningen var 3 475 detaljhandelsföretag och 1 291 partihandelsföretag. Företagens procentuella fördelning på olika branscher redovisas i nedanstående tablå.

Detaljhandel	Antal företag %	Partihandel Handel med	Antal företag %
Livsmedelsaffärer	16	Maskiner, metallvaror o. d.	22
Textil- och beklädnadsaffärer	32	Glas och porslin	2
Möbel- och bosättningsaffärer	8	Trävaror	7
Järn-, sport- o. elektriska affärer	12	Böcker och papper	7
Bok- och pappersaffärer	6	Livsmedel	31
Färg-, parfym- o. sjukvårdsaffärer	6	Textil och beklädnadsvaror	9
Guldsmeds-, ur- och optiska affärer	3	Läder-, hår o. gummivaror	3
Varuhus	2	Kemisk-tekniska artiklar	4
Lanthandel	9	Byggnadsvaror	8
Övriga affärer	6	Blandade varuslag	7
Samtliga	100	Samtliga	100

De redovisade företagen sysselsatte sammanlagt 50 534 personer, av vilka 36 763 tillhörde kontors- och butikspersonalen och 13 771 arbetarpersonalen. Den redovisade personalens fördelning på större yrkesgrupper framgår av följande tablå.

Personalkategori	Antal redovisade anställda inom			
	detaljhandel		partihandel	
	män	kvinnor	män	kvinnor
Teknisk personal	318	100	933	81
Kontorspersonal	1 157	2 653	4 723	5 262
Butiks- och lagerpersonal ¹	6 864	9 419	2 424	416
Vaktmästare och bud	1 239	359	742	73
Arbetarpersonal	4 071	1 849	7 235	616
Samtliga	13 649	14 380	16 057	6 448

Som framgår av tablån var ca 55 % sysselsatta inom detaljhandeln och 45 % inom partihandeln. Kontorspersonalen var i större utsträckning sysselsatt inom partihandeln än inom detaljhandeln, där butikspersonalen var den procentuellt största gruppen. Arbetarpersonalen var starkare representerad inom partihandeln än inom detaljhandeln. Av samtlig redovisad personal — oavsett kön och bransch — tillhörde 27 % kontorspersonalen, 38 % butikspersonalen och 27 % arbetarpersonalen.

De anställda inom varuhandeln äro i viss utsträckning provisionsavlönade. I följande tablå har den redovisade förvaltningspersonalen (inkl. vaktmästare och bud) fördelats efter löneform, d. v. s. efter om provision ingår i lönen eller ej.

¹ Härli ingår lagerföreståndare, lagerförmän samt lagerbiträden.

Personalkategori	Antal		Därav (i %)		Antal		Därav (i %)	
	manliga	kvinnliga	med provision	utan provision	manliga	kvinnliga	med provision	utan provision
<i>Detaljhandel</i>								
Teknisk personal	318		7·9	92·1	99		6·1	93·9
Kontorspersonal	1 157		5·1	94·9	2 653		1·5	98·5
Butikspersonal	6 864		14·9	85·1	9 419		21·7	78·3
Vaktmästare och bud . .	1 239		0·8	99·2	359		1·4	98·6
Samtliga	9 578		11·6	88·4	12 530		16·7	83·3
<i>Partihandel</i>								
Teknisk personal	933		5·7	94·3	80		1·3	98·8
Kontorspersonal	4 723		8·5	91·5	5 262		0·8	99·2
Butikspersonal	2 424		5·0	95·0	416		16·6	83·4
Vaktmästare och bud . .	742		0·3	99·7	73		—	100·0
Samtliga	8 822		6·6	93·4	5 831		1·9	98·1

I tablån ingår ett mindre antal provisionsavlönade, för vilka inga uppgifter kunde erhållas vid redovisningstillfället om provisionsbeloppets storlek. Uppgifterna för denna personal ha icke använts vid bearbetningen.

Lönenivåns förändringar 1939—1950. Löneutvecklingen för den redovisade kontors- och butikspersonalen sedan 1939 framgår av tab. 55. Följande anmärkningar måste fogas till denna tabell.

Vid omläggningen av denna statistik 1947 erhöles — som tidigare omtalats — genom arbetsmarknadsstyrelsens företagsinventering ett nytt register. Antal företag som ingick i undersökningen var t. o. m. 1946 ca 1 500 mot ca 4 000 fr. o. m. 1947.

Tab. 55. Lönenivåns förändringar för handelsanställda åren 1939—1950

År	Genomsnittlig årsförtjänst, kronor, för				Indextal för årsförtjänsten (1939 = 100)			
	kontorspersonal		butikspersonal		kontorspersonal		butikspersonal	
	män	kvinnor	män	kvinnor	män	kvinnor	män	kvinnor
1939	4 798	2 490	3 458	2 048	100·0	100·0	100·0	100·0
1946	7 365	3 884	5 341	3 305	153·5	156·0	154·5	161·4
1947 ¹	7 728	4 368			161·1	175·4		
1948 ¹	7 836	4 560	5 736	3 780	163·3	183·1	165·9	184·6
1949 ¹	8 036	4 735	5 927	3 946	167·5	190·2	171·4	192·7
1950 ¹	8 256	4 896	6 084	4 080	172·1	196·6	175·9	199·2

Före 1948 — då redovisningen var summarisk — inplacerade uppgiftslämnarna själva de anställda i resp. yrkesgrupper med ledning av socialstyrelsens anvisningar. Fr. o. m. 1948 har denna inplacering gjorts av socialstyrelsen med ledning av de uppgifter som erhållits från uppgiftslämnarna. Detta kan tänkas betyda, att full överensstämmelse ej har erhållits mellan den inplacering som uppgiftslämnarna själva gjorde och den socialstyrelsen gjort.

¹ Redovisade septemberlöner som uppräknats till årlöner.

De vid löneundersökningarna 1947—1950 erhållna månadslönerna har multiplicerats upp till årslöner för att jämförelse skall kunna göras med de årslöner som erhållits för 1946 och tidigare år. Härvid kan givetvis eventuella säsongföreteelser spela in. Septemberlönen i en viss bransch eller inom ett visst yrke kan tänkas avvika från den normala månadslönen. Genom att undersökningsperioden ändrats till att avse endast en månad har vidare gratifikationerna o. d. — som i regel utbetalats vid årsskiftet — i stor utsträckning ej kommit med i redovisningen.

De här ovan anförda omständigheterna göra, att tabellen bör studeras med den allra största försiktighet.

Sedan 1939 har den genomsnittliga årslönen stigit med ca 72 % för manlig kontorspersonal och med 76 % för manlig butikspersonal. För kvinnlig kontorspersonal var stegringen ca 97 % och för kvinnlig butikspersonal ca 99 %.

Från och med 1948 kan man följa löneutvecklingen för olika yrkesgrupper. I nedanstående tablå redovisas genomsnittslönerna för den största av de redovisade yrkesgrupperna — butiksbiträden inom detaljhandeln.

Å r	Genomsnittlig månadslön, kronor, för butiksbiträden			
	vuxna män		vuxna kvinnor	
	kr	Index 1948 = 100	kr	Index 1948 = 100
1948 sept.	448	100·0	325	100·0
1949 ›	464	103·6	337	103·7
1950 ›	475	106·0	350	107·7

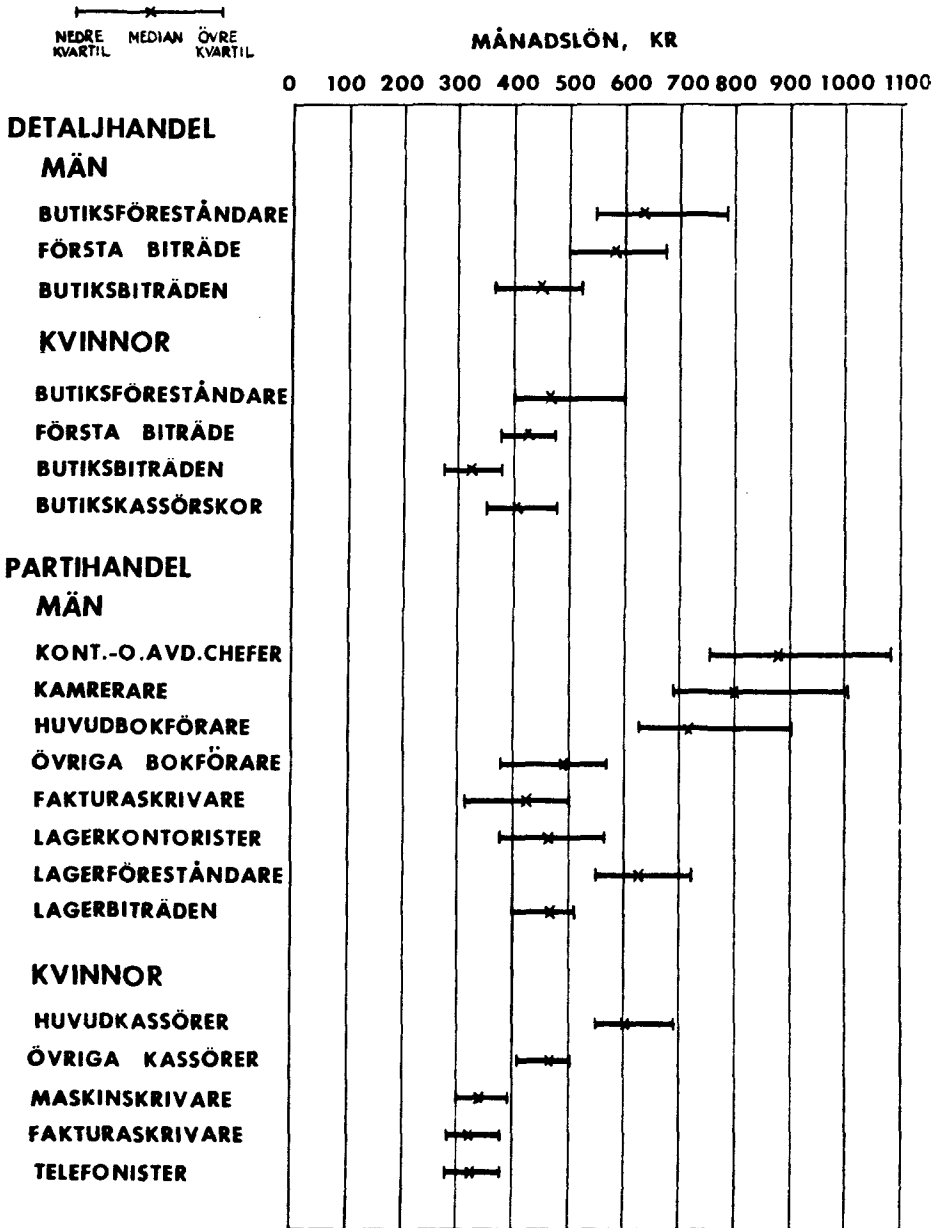
Lönestegringen mellan 1949 och 1950 var följande om jämförelsen göres beträffande företag som båda åren lämnat uppgifter.

	Medellön i sept. 1950 (index sept. 1949 = 100) för					
	detaljhandel		partihandel		såväl detalj- som partihandel	
	män	kvinnor	män	kvinnor	män	kvinnor
Kontorspersonal	104·0	103·0	103·7	103·8	103·8	103·5
Butikspersonal	103·0	103·3	103·1	100·8	103·0	103·0

Löneläget i september 1950. Tab. 56 lämnar en översikt över löneläget i september 1950 för olika yrkesgrupper inom den privata varuhandeln. Då endast ett fåtal personer redovisats inom dyrortsgrupp 1 framläggas inga löneuppgifter för denna personal. De angivna siffrorna avse medianlönen, d. v. s. lönen för den person i en grupp inom vilken lika många har högre och lika många lägre lön. Vid studiet av denna tabell bör observeras, att löneskillnaderna till en del kan vara beroende av olika ålderssammansättning i grupperna samt att samma yrkesbeteckning betyder olika arbetsuppgifter i företag av olika storlek. Den relativt fåtaliga tekniska personalen har ej redovisats i tabellen.

Tabellen visar bl. a., att kontors- och avdelningschefer samt kamrerare komma högst på löneskalan med medianlöner som inom partihandeln håller sig över 1 000 kr i de två högsta dyrortsgrupperna. Bland den kvinnliga kontorspersonalen ha huvudkassörer, huvudbokförare och korrespondenter de

**Diagram IX. LÖNESPRIDNINGEN INOM VISSA YRKESGRUPPER
INOM DEN ENSKILDA VARUHANDELN I SEPTEMBER 1950¹
EJ PROVISIONSAVLÖNAD PERSONAL INOM DYRORT 3**

¹ The Distribution of Wages in a Selection of Professions in Private Retail and Wholesale Trade in September 1950.

Tab. 58. Medianlöner i september 1950 för kontors- och butikspersonal inom den enskilda varuhandeln

(Siffror i medieval stil ange, att medeltalet avser 10—24 anställda)

Y r k e	Vuxna män					Vuxna kvinnor				
	Antal redovisade	Medianlön, kronor, inom dyrortsgrupp				Antal redovisade	Medianlön, kronor, inom dyrortsgrupp			
		2	3	4	5		2	3	4	5
Detaljhandel										
Arbetsledande personal	207	.	600	754	786	52	.	454	500	612
Därav										
Verkmästare	119	.	663	804	804	1	—	—	—	.
Förmän	88	.	571	534	792	51	.	454	500	619
Kontorspersonal m. kval. arbete	604	700	700	750	775	316	477	565	576	602
Övrig kontorspersonal	459	400	450	471	550	2 043	324	377	400	440
Därav										
Kassörer	49	.	527	.	.	292	400	425	450	500
Bokförare	100	.	454	502	610	219	350	378	425	500
Personal vid bokf.- o. räknemaskin.	29	.	452	.	.	164	325	400	401	467
Stenografer m. fl. språk	1	—	—	—	—	23	—	.	.	550
Stenografer m. enbart svenska	3	—	—	.	.	38	.	408	.	500
Maskinskrivare	18	150	300	348	393	440
Fakturaskrivare	34	.	350	.	.	229	307	345	340	417
Lagerkontorister	49	.	509	.	610	64	.	363	.	408
Telefonister	1	—	.	—	—	114	.	314	320	400
Butiksföreståndare	534	600	635	640	757	185	373	465	538	543
Annan butiks- o. lagerpersonal	4 856	422	475	500	537	6 021	276	330	358	397
Därav										
Första biträden	495	500	584	600	628	354	364	425	420	456
Butiksbiträden	3 168	400	450	485	515	4 905	275	323	350	380
Butikskassörer	5	—	—	.	.	221	429	405	409	465
Elever	82	.	250	275	296	107	.	200	226	250
Dekoratörer	168	.	550	550	585	25	—	450	.	.
Lagerföreståndare	277	450	559	570	628	14	—	.	.	.
Lagerförmän	120	489	521	534	553	4	—	.	.	—
Lagerbiträden	444	353	433	405	513	76	.	350	.	376
Vaktmästare och bud	212	145	225	261	468	37	.	150	.	390
Därav										
Kontorsvaktmästare	37	—	.	.	471	1	—	—	.	—
Andra vaktmästare	31	—	.	.	485	3	—	—	—	.
Varubud	131	145	215	225	310	29	.	142	.	.
Partihandel										
Arbetsledande personal	454	558	600	678	703	32	—	507	471	.
Därav										
Verkmästare	185	772	650	704	773	4	—	.	—	—
Förmän	268	534	566	614	678	28	—	570	471	.
Kontorspersonal m. kval. arbete	2 368	680	700	817	837	541	.	547	597	628
Därav										
Kontors- o. avdeln.chefer m. fl.	643	750	880	1 005	1 131	21	.	.	.	692
Kamrerare	330	750	800	1 055	1 055	15
Huvudkassörer	93	.	817	865	918	144	.	603	680	688

Tab. 56 (forts.). Medianlöner i september 1950 för kontors- och butikspersonal inom den enskilda varuhandeln

Y r k e	Vuxna män					Vuxna kvinnor				
	Antal redovisade	Medianlön, kronor, inom dyrortsgrupp				Antal redovisade	Medianlön, kronor, inom dyrortsgrupp			
		2	3	4	5		2	3	4	5
Huvudbokförare	81	.	717	818	880	44	—	506	.	630
Korrespondenter m. fl. språk	119	.	696	809	844	74	—	487	583	629
Korrespond. m. enbart svenska	83	—	597	738	690	69	—	502	.	550
Övrig kontorspersonal	1 784	461	450	500	534	4 108	361	373	408	462
Därav										
Kassörer	112	.	502	.	597	443	414	468	490	545
Bokförare	58	455	490	550	600	219	352	409	433	478
Personal vid bokf.- o. räknemaskin	122	.	471	597	479	531	377	377	440	442
Stenografer m. fl. språk	43	.	.	592	.	209	.	502	503	600
Stenografer m. enbart svenska	27	.	.	.	526	311	.	400	440	500
Maskinskrivare	79	.	363	400	500	386	314	340	356	440
Fakturaskrivare	139	.	425	470	534	697	314	321	378	440
Lagerkontorister	330	527	463	503	575	168	.	336	408	439
Telefonister	8	—	.	—	.	129	245	326	380	408
Butiks- och lagerpersonal	2 190	502	523	547	570	301	.	333	371	388
Därav										
Butiksbiträden	92	.	475	495	566	72	.	300	377	390
Lagerföreståndare	700	584	626	650	722	20
Lagerförmän	478	502	536	600	628	3	—	—	—	.
Lagerbiträden	884	420	467	481	502	182	.	333	345	377
Vaktmästare och bud	269	.	314	375	435	9
Därav										
Kontorevaktmästare	160	.	441	502	503	—	—	—	—	—
Kontorsbud	44	—	223	281	348	8
Varubud	53	.	260	277	313	1	—	—	—	.

högsta medianlönerna, medan bl. a. maskin- och fakturaskriverskor samt telefonister och personal vid bokförings- och andra kontorsmaskiner komma lågt på löneskalan. I allmänhet har kontorspersonalen inom partihandeln högre löner än kontorspersonalen inom detaljhandeln. Butiksbiträdenas löner ligga lägre än kontorspersonalens. Inom samtliga yrkesgrupper stiger i allmänhet lönen med högre dyrt.

Den största och — vad yrkesbeteckningarna beträffar — enhetligaste av de redovisade grupperna är butikspersonalen inom detaljhandeln. Det har därför ansetts lämpligt att något utförligare redovisa löneförhållandena för denna personal. I tabellerna 57 och 58 lämnas uppgifter om lönespridningen för denna yrkesgrupp. Tabellerna — som endast avse personal som ej avlönas med provision — visa, att lönesättningen är ganska skiftande inom en och samma yrkesgrupp.

För butiksbiträdena ligger den övre kvartillönen i regel 30—40 % över den undre kvartilen. Bland första biträden är lönevariationerna något mindre än bland butiksbiträden. Vid en jämförelse mellan män och kvinnor inom

Tab. 57. Ej provisionsavlönad butikspersonal inom detaljhandeln fördelad efter månadslörens storlek september 1950. Vuxna män

Yrke och dyrorrt	Antal redo- visa- de	Antal i % med en månadslön av kr											Me- di- an- lön (kr)	Lönens normala varia- tions- gränser	
		un- der 250	250- 299	300- 349	350- 399	400- 449	450- 499	500- 549	550- 599	600- 649	650- 699	700- 749			750o- där- över
Butiks- o. lager- personal . . .	4 856	3.0	5.1	7.3	8.7	13.1	14.1	19.1	10.7	7.0	3.7	2.3	5.9	—	—
därav dyrorrts- grupp															
1	36	8.3	19.4	25.0	22.2	13.9	5.6	5.6	—	—	—	—	—	328	291-397
2	651	6.1	8.3	9.5	15.7	17.9	14.5	13.6	5.4	4.8	1.7	1.4	1.1	422	350-500
3	2 389	3.3	5.8	8.2	8.1	14.7	15.8	17.8	9.1	6.6	3.5	1.9	5.2	475	392-550
4	673	3.3	5.1	7.6	6.7	11.0	12.2	21.4	10.1	8.4	4.0	3.1	7.1	500	400-578
5	992	1.1	2.1	4.4	8.2	8.0	10.9	20.0	17.6	9.0	5.5	3.2	10.0	537	450-601
Första biträden .	495	—	0.2	1.0	3.5	8.1	11.8	19.5	11.2	15.1	9.0	6.5	14.1	—	—
därav dyrorrts- grupp															
1	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
2	108	—	—	2.8	13.0	13.9	16.7	21.3	11.1	10.1	5.5	2.8	2.8	500	425-552
3	264	—	0.4	0.4	0.4	6.6	12.5	20.7	10.7	16.2	10.0	6.3	15.8	584	500-675
4	59	—	—	—	1.6	7.8	6.3	15.6	12.5	18.7	12.5	14.1	10.9	600	502-696
5	57	—	—	—	3.4	3.4	1.7	15.2	11.9	16.9	8.5	6.8	32.2	628	550-798
Butiksbiträden .	3 168	3.2	5.8	8.6	11.2	14.9	15.6	19.5	9.9	5.5	2.3	1.4	2.1	—	—
därav dyrorrts- grupp															
1	31	6.4	22.6	29.0	22.6	12.9	6.5	—	—	—	—	—	—	315	290-380
2	476	7.6	9.7	11.2	16.5	19.2	13.0	12.4	4.1	4.1	0.8	1.2	0.2	400	325-478
3	1 590	3.4	6.7	10.6	10.2	16.4	17.2	18.0	8.2	4.9	2.3	0.9	1.2	450	365-521
4	414	3.6	5.0	7.7	9.6	12.7	14.5	23.2	8.9	8.4	2.0	1.4	3.0	485	383-540
5	570	0.4	1.9	3.7	12.2	10.7	12.5	20.1	18.7	7.5	3.9	3.0	5.4	515	436-573

Tab. 58. Ej provisionsavlönad butikspersonal inom detaljhandeln fördelad efter månadslörens storlek september 1950. Vuxna kvinnor

Yrke och dyrorrt	Antal redo- visa- de	Antal i % med en månadslön av kr											Me- di- an- lön (kr)	Lönens normala varia- tions- gränser	
		un- der 150	150- 199	200- 249	250- 299	300- 349	350- 399	400- 449	450- 499	500- 549	550- 599	600- 649			650o- där- över
Butiks- o. lager- personal . . .	6 021	0.5	2.5	8.7	15.1	21.8	20.5	16.3	7.2	4.1	1.8	0.6	0.9	—	—
därav dyrorrts- grupp															
1	46	2.2	15.2	26.1	32.6	15.2	6.5	2.2	—	—	—	—	—	250	200-293
2	564	1.7	8.8	19.6	25.4	21.7	11.0	6.3	3.8	1.2	0.3	—	0.2	276	225-334
3	3 179	0.5	2.5	9.3	17.3	25.9	19.9	14.1	5.2	3.7	0.5	0.5	0.6	330	280-396
4	953	—	1.1	6.8	12.8	21.6	25.0	17.0	7.3	2.8	3.0	0.5	2.1	358	300-414
5	1 190	0.3	1.0	4.2	8.0	13.3	23.6	24.2	12.4	6.5	4.5	1.0	1.0	397	343-450
Första biträden .	354	—	—	0.2	1.7	7.1	21.4	28.5	20.4	8.3	5.4	2.9	4.1	—	—
därav dyrorrts- grupp															
1	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
2	17	—	—	—	5.9	29.4	23.5	17.6	11.8	5.9	—	—	5.9	364	313-438
3	195	—	—	—	1.5	10.1	17.1	31.6	20.6	10.1	2.5	3.5	3.0	425	375-472
4	78	—	—	—	1.6	2.5	34.4	27.9	16.4	2.5	9.0	—	5.7	420	390-475
5	62	—	—	—	—	1.4	11.3	23.9	29.6	14.1	8.5	7.0	4.2	456	412-506
Butiksbiträden .	4 905	0.5	2.5	9.9	17.4	25.4	22.4	14.2	4.5	2.1	0.7	0.1	0.3	—	—
därav dyrorrts- grupp															
1	41	2.5	14.6	26.8	34.2	12.2	7.3	2.4	—	—	—	—	—	250	200-288
2	505	1.8	8.7	22.0	27.7	23.1	10.7	4.0	1.4	0.4	0.2	—	—	275	225-320
3	2 663	0.5	2.3	10.1	19.5	29.1	21.1	12.0	3.4	1.4	0.3	0.0	0.3	323	275-375
4	750	—	0.7	7.6	14.7	26.5	26.6	15.6	4.3	2.6	1.2	0.1	0.1	350	300-395
5	897	0.3	0.9	4.6	8.2	16.4	28.5	24.6	9.2	4.6	1.8	0.5	0.4	380	330-420

Tab. 59. Medianlöner i september 1950 för butiksbiträden med och utan provision inom detaljhandeln med fördelning på branscher och dyrorter

(Siffror i medialval stil ange, att antalet avser 10—24 anställda, punkt att antalet är under 10)

Bransch Löneform	Vuxna män					Vuxna kvinnor				
	Antal redo- visade	Medianlön, kr, inom dyrortsgrupp				Antal redo- visade	Medianlön, kr, inom dyrortsgrupp			
		2	3	4	5		2	3	4	5
Ej provisionsavlönade biträden	3 168	400	450	485	515	4 905	275	323	350	380
Livsmedel	718	412	440	475	502	816	257	307	310	388
Textil och beklädnad	553	450	475	500	515	2 177	300	325	375	384
Möbel och bosättning	119	.	500	525	536	302	308	322	350	400
Järn, sport o. d.	897	450	471	512	520	65	.	350	.	395
Papper, bok och musik	248	.	446	408	525	260	300	324	350	351
Färg, parfym och sjukvård	164	400	450	439	565	329	288	320	307	377
Guldsmed, ur och optik	1	—	.	—	—	122	.	320	350	.
Varuhus	46	—	450	.	562	251	275	301	358	369
Lanthandel	336	360	364	400	425	357	256	300	286	301
Övriga	86	.	400	500	500	226	221	300	300	400
Provisionsavlönade biträden¹	498	466	519	602	581	1 433	328	355	424	442
Livsmedel	63	.	482	—	534	85	.	417	.	444
Textil och beklädnad	172	.	529	619	658	955	381	355	435	439
Möbel och bosättning	89	.	580	666	600	60	.	356	441	464
Papper, bok och musik	35	—	527	551	.	16	—	372	.	.
Varuhus	68	—	.	569	583	232	—	3.5	413	437

samma yrkesgrupp finner man, att de kvinnliga anställdas löner förete en något mindre spridning än de manligas. Samma tendens framträder bland den redovisade kontorspersonalen. Bland arbetarpersonalen inom handelsföretag är — som tidigare visats (se s. 120) — lönespridningen avsevärt mindre än bland butikspersonalen och lagerpersonalen.

Av utrymmesskäl är det ej möjligt att här angiva lönespridningen för de olika redovisade yrkena inom olika dyrortsgrupper. Som exempel på lönespridningen har därför utvalts vissa större yrkesgrupper inom dyrortsgrupp 3, där de flesta medelstora städer äro belägna. I diagram IX återgives median- och kvartillönerna grafiskt för dessa yrken.

Bland butikspersonalen inom detaljhandeln finns — som framgår av tabblån på s. 124 — ett ganska stort antal som helt eller delvis avlönas med provision. Tab. 59 visar, att det framför allt är kvinnliga butiksbiträden inom textil- och beklädnadsbranschen som avlönas med provision. Månadslönerna ligga som synes högre för den provisionsavlönade personalen än för den ej provisionsavlönade. Det bör emellertid framhållas, att detta kan bero på bl. a. ålderssammansättning och företagsstorlek.

Hur stor del av den provisionsavlönade personalens löner som består av provision visar följande tablå. Butiksföreståndare ha som synes relativt högre provisionsbelopp än första biträden och butiksbiträden.

¹ Gäller endast biträden som erhållit provision för en månad.

	M ä n			K v i n n o r		
	Antal	Månadslön	Provision i %	Antal	Månadslön	Provision i %
Butiksföreståndare	145	771	28.1	109	584	25.3
Första biträde	140	709	25.0	163	489	19.0
Butiksbiträde	515	601	21.1	1 461	413	19.7

Medianlöner inom olika åldrar för butikspersonal utan provision redovisas i tab. 60. Tabellen visar bl. a., att medianlönerna för såväl de manliga som för de kvinnliga biträdena stiger ungefär till 50-årsåldern. Skillnaderna mellan medianlönerna för manliga och kvinnliga biträden synes bli större med stigande ålder. I åldern 21—24 år ligga männens löner ca 25 % över kvinnornas mot ca 40 % i åldern 40—49 år.

Tabellen lämnar även uppgifter om medianlönerna för biträden i olika åldrar inom de största branscherna — livsmedelsaffärer samt manufaktur- och konfektionsaffärer.

Tab. 60. Medianlöner i september 1950 för ej provisionsavlönade butiksbiträden inom detaljhandeln fördelade på bransch, dyrtort och ålder

(Siffror i medieval stil ange, att antalet avser 10—24, punkt att antalet är under 10)

Bransch Ålder	Män					Kvinnor				
	Antal redovisade	Medianlön, kr, inom dyrtortsgrupp				Antal redovisade	Medianlön, kr, inom dyrtortsgrupp			
		2	3	4	5		2	3	4	5
Samtliga branscher										
Under 17 år	85	173	221	.	.	282	173	175	200	225
17 »	132	225	250	238	250	325	198	201	225	225
18—20 »	544	275	300	295	355	1 139	234	257	275	300
21—24 »	552	389	400	404	450	1 068	285	314	350	350
25—29 »	673	433	471	490	515	788	300	350	377	390
30—39 »	702	452	503	528	565	843	300	358	375	402
40—49 »	435	473	522	540	568	559	300	371	383	400
50—59 »	150	465	522	537	568	262	305	377	354	390
60 o. över	48	.	472	.	556	83	.	363	.	390
Livsmedelsaffärer										
Under 17 år	21	.	227	.	—	61	.	175	.	.
17 »	32	.	261	.	335	55	.	222	250	.
18—20 »	127	313	305	320	367	177	250	259	275	299
21—24 »	103	.	415	427	493	156	.	300	343	351
25—29 »	132	395	450	471	536	142	.	343	323	386
30—39 »	151	.	500	498	543	129	.	350	325	400
40—49 »	120	.	508	530	568	97	.	332	346	393
50—59 »	55	.	480	.	542	51	.	350	340	390
60 o. över	15	.	.	—	.	15	.	.	—	380
Manufaktur o. konfektionsaffärer										
Under 17 år	8	.	.	—	—	94	150	175	218	250
17 »	24	.	250	.	.	145	200	216	226	244
18—20 »	90	.	300	275	374	453	250	265	300	300
21—24 »	114	410	399	440	402	484	300	320	350	350
25—29 »	131	500	484	503	500	357	320	364	400	395
30—39 »	118	550	550	600	625	407	325	375	400	406
40—49 »	69	.	575	.	590	272	250	395	411	417
50—59 »	10	—	.	.	.	133	.	400	389	400
60 o. över	8	—	.	—	.	34	.	368	.	400

b) Löneförhållanden för personal vid konsumtionsföreningarna i september 1950

Socialstyrelsens statistik över lönerna för personal vid konsumtionsföreningar baseras från och med år 1949 på primärmaterial, som inhämtas direkt från de kooperativa föreningarna och som av dessa lämnas i form av individualuppgifter. Tidigare grundade sig styrelsens statistik på summariska uppgifter för grupper av anställda, vilka erhöles centralt genom Kooperationens förhandlingsorganisation.

Den använda blanketten har utarbetats i samråd med ovanstående organisation och överensstämmer i princip med den blankett, som användes för införskaffande av motsvarande uppgifter från den privata handeln.

De efterfrågade uppgifterna avse förhållandena under *september* månad 1950. Jämte vissa klassificeringsdata — kön, födelseår, bransch, yrke, dyror — ha uppgifter begärts dels om total lön under redovisningsperioden och dels om storleken av det belopp, omsättningstillägget för butiksföreståndare uppgått till och för vilken tid det utgått. Därjämte begärdes uppgifter om förekomsten av deltidsanställning, sjukdom och annan tjänstledighet samt om de övriga förhållanden, som kunde ha påverkat den redovisade lörens storlek.

Uppgifterna beröra endast föreningar, anslutna till Kooperativa förbundet. Blanketter ha tillställts sammanlagt 200 föreningar, därav samtliga med mera än 20 försäljningsställen. Bland föreningar med 11—20 försäljningsställen utvaldes var tredje och bland de med 1—10 var femte. De båda sista grupperna — de mindre — skulle redovisa alla sina anställda. Av de större föreningarna — med minst 20 försäljningsställen — skulle flertalet redovisa hälften av sin personal, slumpmässigt utvald (t. ex. personer födda under månadens första hälft); de nio största föreningarna skulle redovisa, efter analoga principer, en tredjedel eller en fjärdedel av personalen. Vid bearbetningen av materialet tilldelades sedan dessa olika urvalskategorier olika vikter alltefter urvalets storlek.

Av de tillfrågade 200 föreningarna ha 185 insänt begärda uppgifter. Antalet i redovisningen upptagna anställda utgör 6 796, varav 2 580 vuxna män och 2 961 vuxna kvinnor samt 508 minderåriga män och 747 minderåriga kvinnor (under 18 år).

Bland kontors- och butikspersonalen redovisas alla kategorier av anställda utom affärschefer, direktörer och motsvarande. Av lagerpersonalen ha medtagits lagerföreståndare och lagerbiträden men ej lagerarbetare.

I redovisningen ingår all ifrågakommande heltidsanställd personal, som varit i arbete hela månaden eller som åtnjutit semester, samt därutöver sjukledig personal med fast lön. I sistnämnda fall har lönen uppräknats så, att den svarar mot den lön de skulle ha erhållit om de varit i tjänst hela redovisningsmånaden. Däremot ingå icke tjänstlediga av annan orsak än sjukdom eller de, som haft förkortad arbetstid och ej heller sjuklediga med omsättningstillägg, premieackord o. d.

Tab. 61. Medianlöner i september 1950 för kontors-, butiks- och lagerpersonal vid konsumtionsföreningar

(Medianer ha icke angivits för grupper om mindre än 10 anställda. Siffror med medialval stil ange, att medianen avser 10—24 anställda)

Yrkesgrupp	Antal redo- visade	M ä n					Antal redo- visade	K v i n n o r				
		Medianlön (kr) inom dyrortsgrupp						Medianlön (kr) inom dyrortsgrupp				
		1	2	3	4	5		1	2	3	4	5
Kontorspersonal, 18 år och däröver												
Arvdelningschefer, kamrerare etc.	118	—	.	725	800	775	6	—	—	.	—	.
Kassörer, bokförare	26	—	.	575	480	.	68	—	400	425	450	480
Kontorister med kvalificerat arbete och personal vid kontorsmaskiner	17	—	11	—	—	.	—	.
Okvalificerad kontorspersonal, exkl. elever	16	249	—	260	325	321	428
Butiks- och lagerpersonal, 18 år och däröver												
Butiksforestandare	1 397	470	506	532	532	665	449	.	390	390	411	476
Första biträden	32	.	415	434	.	.	27	—	.	395	.	.
Butiksbiträden	720	306	337	365	385	475	2 096	250	265	305	320	383
Butikselever	6	—	—	.	.	.	38	—	170	.	.	300
Dekoratörer	20	—	.	465	.	.	8	—	—	.	.	—
Lagerforestandare	62	—	495	530	525	.	—	—	—	—	—	—
Lagerbiträden	99	.	305	440	415	479	9	—	—	—	—	—
Chaufförer	67	—	415	455	455	510	—	—	—	—	—	—
Personal under 18 år												
Kontorspersonal, inkl. elever och bud	5	—	.	.	—	.	50	.	.	171	175	.
Butiksbiträden	107	.	197	214	215	.	161	.	190	190	203	200
Butikselever	166	.	150	160	150	.	520	130	140	150	150	250
Lagerbiträden och -elever	20	—	.	198	.	.	1	—	.	—	—	—
Varubud	210	.	130	149	125	160	15	—	.	131	.	.

Tab. 62. Medianlöner i september 1950 för butiksforestandare vid konsumtionsföreningar med fördelning efter ålder

(Medianer ha icke angivits för grupper om mindre än 10 anställda. Siffror med medialval stil ange, att medianen avser 10—24 anställda)

Åldersgrupp	Antal redo- visade	M ä n					Antal redo- visade	K v i n n o r				
		Medianlön (kr) inom dyrortsgrupp						Medianlön (kr) inom dyrortsgrupp				
		1	2	3	4	5		1	2	3	4	5
under 21 år	13	—	16	—
21—22	27	.	.	.	472	.	24	—	.	363	.	.
23—24	74	.	459	508	496	.	31	.	.	382	.	.
25—29	347	457	492	514	526	580	102	.	.	389	425	474
30—39	509	482	515	544	548	678	137	—	395	392	456	495
40—49	333	.	532	548	577	689	92	.	403	403	.	476
50—59	86	.	547	547	489	.	41	—	.	404	.	496
60 år och däröver	8	—	.	.	.	—	3	—	—	.	.	—

Tab. 63. Medianlöner i september 1950 för butiksbiträden vid konsumtionsföreningar fördelade efter ålder

(Medianer ha icke angivits för grupper om mindre än 10 anställda. Siffror med medialval stil ange, att medianen avser 10—24 anställda)

Åldersgrupp	Antal redovisade	Män					Antal redovisade	Kvinnor					
		Medianlön (kr) inom dyrortsgrupp						Medianlön (kr) inom dyrortsgrupp					
		1	2	3	4	5		1	2	3	4	5	
under 17 år	12	—	—	—	—	—	11	—	—	—	—	—	—
17 »	95	—	198	215	215	—	150	—	190	190	203	200	—
18—20 »	279	—	285	281	275	339	643	215	227	240	240	270	—
21—22 »	98	—	327	370	382	370	364	—	282	295	305	360	—
23—24 »	95	—	372	427	397	499	256	—	305	325	345	365	—
25—29 »	136	—	405	437	455	530	361	—	305	345	345	403	—
30—39 »	82	—	—	451	434	543	281	—	317	344	370	403	—
40—49 »	21	—	—	377	—	—	155	—	317	332	357	418	—
50—59 »	7	—	—	—	—	—	33	—	—	360	—	384	—
60 år och däröver	2	—	—	—	—	—	3	—	—	—	—	—	—

Tab. 64. Butiksföreståndare vid konsumtionsföreningar fördelade efter månadslönens storlek i september 1950

Kön Dyrort	Antal redovisade	Procentuellt antal butiksföreståndare med en månadslön av kr													Medi- an- lön (kr)	Lö- nernas normala varia- tions- gränser	
		un- der 250	250—	300—	350—	400—	450—	500—	550—	600—	650—	700—	750—	800 o. där- över			
			299	349	399	449	499	549	599	649	699	749	799	—			
Vuxna män	4 021	—	—	0·3	0·5	8·6	23·8	24·8	18·9	9·6	5·7	4·1	2·0	1·7	—	—	—
Dyrorts- grupp 1	155	—	—	3·2	—	32·9	32·9	16·8	9·7	1·3	3·2	—	—	—	—	470	437—503
2	966	—	—	—	0·5	11·4	32·8	27·6	17·2	6·4	1·3	1·9	0·8	0·1	—	506	471—555
3	1 427	—	—	0·3	0·4	6·7	19·7	32·9	22·0	10·1	3·4	1·8	1·5	1·2	—	532	495—575
4	896	—	—	—	0·6	8·4	29·0	19·0	22·8	12·0	5·2	2·0	—	1·0	—	532	478—588
5	577	—	—	—	0·4	2·4	8·0	11·6	10·7	12·3	20·3	18·0	9·0	7·3	—	665	562—728
Vuxna kvinnor	1 301	0·5	0·6	9·5	27·5	26·6	18·8	9·8	5·5	0·2	0·3	0·4	—	0·3	—	—	—
Dyrorts- grupp 1	13	—	—	30·8	53·8	15·4	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
2	163	3·1	—	11·6	41·7	28·2	8·0	0·6	3·7	—	—	—	—	—	—	390	360—425
3	515	0·4	1·6	15·3	38·8	27·0	9·5	3·1	3·7	0·6	—	—	—	—	—	390	363—434
4	171	—	—	12·8	31·6	32·2	18·7	3·5	1·2	—	—	—	—	—	—	411	363—438
5	439	—	—	—	6·6	23·7	34·2	23·7	10·0	—	0·9	—	—	0·9	—	476	437—510

I samtliga tabeller inkluderar den redovisade totala lönen övertidsersättning, semesterlön, beklädnadsförmåner och andra tillägg, skatteavdrag, omsättningstillägg och i förekommande fall, premieackord. Det bör särskilt observeras, att den *officiella dyrortsgrupperingen* använts i föreliggande redogörelse, samt att denna i flera fall väsentligt avviker från avtalens uppdelning i ortsgupper.

I tab. 61 redovisas medianlöner för olika yrkesgrupper av vuxna och minderåriga (under 18 år) med fördelning efter kön och dyrort. De följande

Tab. 65. Butiksbiträden vid konsumtionsföreningar fördelade efter månadslörens storlek i september 1950

Kön Dyrort	Antal redo- visade	Procentuellt antal butiksbiträden med en månadslön av kr									Me- dian- lön (kr)	Lönernas normala varia- tions- gränser
		un- der 250	250- 299	300- 349	350- 399	400- 449	450- 499	500- 549	550- 599	600- 649		
Vuxna män	2 180	9.3	16.1	12.3	18.7	18.4	9.0	12.5	2.9	0.8	.	.
Dyrortsgrupp 1	47	10.6	29.8	36.2	14.9	8.5	—	—	—	—	306	262—341
2	538	13.6	17.8	23.0	21.4	19.0	3.3	1.9	—	—	337	285—395
3	787	8.8	20.1	2.5	16.8	20.1	12.8	17.1	1.0	0.8	365	285—437
4	452	9.7	12.8	17.5	20.1	20.4	11.5	3.6	3.5	0.9	385	300—430
5	356	3.1	7.3	7.6	17.7	12.4	7.0	31.5	11.2	2.2	475	370—537
Vuxna kvinnor	5 884	23.0	18.9	29.7	18.6	9.3	0.2	0.2	0.1	—	.	.
Dyrortsgrupp 1	135	48.9	24.4	25.2	1.5	—	—	—	—	—	250	215—300
2	1 071	38.9	21.0	34.4	5.4	0.3	—	—	—	—	265	230—311
3	2 314	22.3	24.7	33.6	17.6	1.4	0.3	0.1	—	—	305	254—345
4	1 208	21.9	17.8	33.3	21.0	6.0	—	—	—	—	320	260—357
5	1 156	7.7	5.7	14.3	32.5	38.1	0.7	0.7	0.3	—	383	339—418

de tab. 62 och 63 belysa närmare löneförhållanden för butiksföreståndare resp. biträden i olika åldrar med fördelning efter kön och dyrort. Tab. 64 och 65 visa, hur de individuella lönerna varierat för föreståndare resp. biträden. Ett mått på lönespridningen ge de i sista kolumnen angivna kvartillönerna, d. v. s. de löner mellan vilka hälften av de individuella lönerna varierar om man bortser från de två fjärdedelar, som bestå av de lägst och de högst avlönade.

Vid jämförelse mellan resultatet av löneundersökningen för den enskilda handeln och de ovan redovisade lönerna vid konsumtionsföreningarna bör bl. a. observeras, att det förekommer vissa olikheter i organisationen inom den enskilda handeln och inom den kooperativa. Innebörden av benämningarna på vissa personalkategorier äro icke desamma (t. ex. butiksföreståndare, avdelningschef). Skiljaktigheter i lönehänseende kunna också uppstå till följd av olikheter i personalens ålderssammansättning och i antalet tjänsteår. Av betydelse härvidlag är också personalens fördelning på olika branscher; större delen av den kooperativa handeln avser livsmedel, medan redovisningen av lönerna inom den enskilda handeln inkluderar ett avsevärt antal sysselsatta i andra branscher.

c) Löneförhållandena för anställda vid banker och försäkringsbolag år 1950

För år 1950 ha — liksom för föregående år — uppgifter angående löneförhållandena för anställda vid affärsbanker, sparbanks och försäkringsbolag inhämtats centralt, d. v. s. genom Bankernas Förhandlingsorganisation, Sparbankernas Förhandlingsorganisation och Försäkringsbranschens Utjämningskassa.

Socialstyrelsen har från de nämnda organisationerna erhållit löneuppgifterna i form av färdigställda fördelningstabeller. För de olika personalkategorierna inom varje ortsgrupp ha sålunda erhållits sammanställningar utvisande antalet anställda i varje åldersår med fördelning efter årslönens storlek (100-kronors intervaller) samt den sammanlagda lönen för varje åldersgrupp.

Tab. 66. Medianlöner år 1950 för anställda vid affärsbanker fördelade efter ålder

(Medianlöner ha icke angivits för grupper om mindre än 10 anställda. Siffror med medieval stil ange, att medianen avser 10—24 anställda)

Personalkategori	Antal redovisade	Medianlön i kr för anställda i åldern								
		21-24 år	25-29 år	30-34 år	35-39 år	40-44 år	45-49 år	50-54 år	55-59 år	60 år o. där- över
Män										
Befordrade tjänstemän .	812	—	—	10 550	11 550	12 850	13 450	14 050	14 450	15 050
därav dyrortsgrupp 2	142	—	—	—	10 050	11 950	12 850	12 650	12 550	—
3	272	—	—	—	11 350	12 550	13 350	13 850	13 850	15 050
4	134	—	—	—	12 550	12 550	13 850	13 850	14 050	15 750
5	264	—	—	—	13 850	13 550	14 250	14 850	15 050	15 750
Obefordrade ordinarie tjänstemän	2 647	5 550	6 150	7 950	9 250	10 650	11 450	11 850	11 950	12 350
därav dyrortsgrupp 2	281	5 050	6 050	7 450	8 750	9 750	10 650	11 250	10 850	—
3	964	5 350	5 650	7 750	9 250	10 150	11 150	11 350	11 350	11 350
4	474	—	6 250	8 350	9 650	10 650	11 850	11 850	11 850	—
5	908	5 750	6 550	8 450	9 550	11 350	12 050	12 350	12 350	12 950
Befordrade o. obefordrade ordinarie vaktmästare	421	4 350	5 550	6 250	6 750	7 250	8 050	8 550	8 550	8 250
därav dyrortsgrupp 2	7	—	—	—	—	—	—	—	—	—
3	136	—	—	—	6 450	7 150	7 650	7 850	7 850	7 850
4	67	—	5 350	—	—	—	7 950	—	8 250	—
5	211	—	5 750	6 550	7 050	7 550	8 250	8 550	8 550	—
Kvinnor										
Befordrade ¹ o. obefordrade ordinarie tjänstemän	1 677	4 650	5 350	5 950	7 050	7 450	7 850	8 250	8 250	—
därav dyrortsgrupp 2	236	4 450	4 850	5 050	5 650	6 650	7 550	7 550	—	—
3	559	4 650	5 050	5 550	6 750	7 150	7 850	7 850	7 850	—
4	212	4 550	5 350	5 750	6 950	7 450	8 250	8 250	8 250	—
5	642	5 050	5 650	6 250	7 250	7 750	8 550	8 550	8 550	—

¹ Endast 3 befordrade kvinnliga tjänstemän ingår i redovisningen.

Tab. 67. Medianlöner år 1950 för anställda vid sparbanker fördelade efter ålder

(Medianer ha icke angivits för grupper om mindre än 10 anställda. Siffror med medial stil ange, att medianen avser 10—24 anställda)

Personalkategori	Antal redovisade	Medianlön i kr för anställda i åldern								
		21-24 år	25-29 år	30-34 år	35-39 år	40-44 år	45-49 år	50-54 år	55-59 år	60 år o. däröver
Män										
Befordrade tjänstemän	127	—	.	9 650	12 050	12 150	13 250	14 050	15 050	.
därav i dyrortsgrupp 3	68	—	.	.	12 050	13 250	13 550	14 750	.	.
Obefordrade ordinarie tjänstemän	404	5 150	6 250	7 250	8 750	9 750	10 650	11 150	11 350	11 350
därav i dyrortsgrupp 3	252	.	6 350	7 250	8 750	9 750	10 650	11 450	11 450	.
Ordinarie vaktmästare	79	—	.	.	6 750	7 050	7 650	.	.	7 850
därav i dyrortsgrupp 3	51	—	7 650	.	.	.
Kvinnor										
Obefordrade ordinarie tjänstemän	316	4 650	5 050	5 550	6 150	6 850	7 150	7 750	7 850	7 850
därav i dyrortsgrupp 3	191	4 650	5 050	5 450	6 450	6 750	6 750	7 850	.	.

Statistiken omfattar samtliga anställda vid banker och försäkringsbolag med undantag av cheftjänstemän och övrig personal, som icke berörs av kollektivavtal. Uppdelningen på personalkategorier, som framgår av tab. 66—68, följer klassificeringen i resp. avtal.

För både bankerna och försäkringsbolagen redovisas lönen som den enligt lönesättningen för resp. tjänsteman *beräknade årslönen* och avser alltså ej den faktiskt utbetalda lönesumman. Hänsyn har sålunda icke tagits till sjukdom, tjänstledighet o. d.

Lönen för de vid *bankerna* anställda inkluderar dyrtidstillägg, värde av naturaförmåner och de anställdas egna pensionskostnader. Rese- och traktementsersättningar samt övertidsersättningar och företagens del i pensionsavgifterna ingå ej.

För de anställda vid *försäkringsbolagen* redovisas lönen som s. k. nettolön. Sålunda har avdrag gjorts för både den anställdes och företagens pensionskostnader. Dyrtidstillägg och värdet av naturaförmåner ingå däremot i lönen, men ej rese- och traktementsersättningar samt övertidsersättningar.

Till följd av den olikartade redovisningen av pensionskostnaderna äro sålunda uppgifterna för personal vid å ena sidan affärs- och sparbanker och å den andra försäkringsbolag icke fullt jämförbara.

På grundval av de sammanställningar, som erhållits från de nämnda organisationerna, ha tabellerna 66—68 utarbetats. Såsom framgår av dessa tabeller har för olika personalkategorier samt ords- och åldersgrupper (5-årsklasser) beräknats det 100-kronors intervall vari medianlönen ligger; i

Tab. 68. Medianlöner år 1950 för anställda vid försäkringsbolag fördelade efter ålder

(Medianer ha icke angivits för grupper om mindre än 10 anställda. Siffror med mediala stil ange, att medianen avser 10—24 anställda)

Personalkategori	Antal redovisade	Medianlön i kr för anställda i åldern									
		under 20 år	20-24 år	25-29 år	30-34 år	35-39 år	40-44 år	45-49 år	50-54 år	55-59 år	60 år o. däröver
Män											
Ordinarie tjänstemän .	1 452	—	5 450	7 750	9 650	11 550	12 150	12 550	13 850	14 350	14 850
därav i Stockholm .	1 122	—	5 550	7 850	9 650	11 550	12 650	12 850	14 250	15 850	14 950
Göteborg .	235	—	—	7 750	8 650	13 750	9 250	10 150	11 650	13 050	12 250
Malmö .	51	—	—	—	8 850	10 150	—	—	—	—	—
Extra tjänstemän . .	134	—	5 050	5 950	5 650	6 250	6 150	—	—	—	—
därav i Stockholm .	118	—	5 350	5 950	5 650	6 250	6 150	—	—	—	—
Vaktmästare	205	—	4 250	5 450	5 950	6 650	7 050	7 750	7 450	7 450	7 450
därav i Stockholm .	168	—	4 550	5 450	6 150	6 650	7 050	7 750	7 450	7 450	7 450
Kvinnor											
Ordinarie tjänstemän .	2 277	—	4 750	5 350	5 850	6 550	7 150	7 250	7 250	7 150	—
därav i Stockholm .	1 915	—	4 850	5 450	5 950	6 550	7 250	7 250	7 350	7 250	—
Göteborg .	177	—	4 350	5 450	5 950	6 650	7 150	7 250	6 650	7 450	—
Malmö .	106	—	4 250	4 850	5 550	6 050	6 650	—	6 650	—	—
Jönköping .	49	—	4 350	4 950	—	—	—	—	—	—	—
Extra tjänstemän . .	668	4 450	4 350	5 050	5 250	5 350	5 050	5 050	—	—	—
därav i Stockholm .	554	4 450	4 450	5 050	5 350	5 350	5 050	5 050	—	—	—
Göteborg .	61	—	4 050	—	—	—	—	—	—	—	—
Malmö .	19	—	3 750	—	—	—	—	—	—	—	—
Jönköping .	23	—	3 750	—	—	—	—	—	—	—	—

tabellerna anges mittpunkten för detta intervall. Detta innebär att lönerna först fördelats på löneklasser med 100-kronors intervall och dessa löneklasser sedan ordnats i stigande ordning; medianlönen ligger då i den löneklass (100-kronor intervall) vars mittpunkt anges i tabellen.

d) Löneförhållanden och sysselsättning för tjänstemän m. fl. inom industrin i september 1951

Socialstyrelsens årliga löne- och sysselsättningsstatistik för industritjänstemän bygger på summariska uppgifter från ett antal företag inom den egentliga industrin beträffande följande personalgrupper: teknisk personal med kvalificerat arbete, övrig teknisk personal, verkmästare, förmän; kontorspersonal med kvalificerat arbete, övrig kontorspersonal, butikspersonal (med och utan provision), vaktmästare, bud. Löneuppgifterna hänföra sig till en avlöningsperiod i september, i regel motsvarande kalendermånaden; om den redovisade perioden motsvarar annan tidsperiod, omräknas lönen till månadslön i samband med granskningen av blanketten. Uppgifterna om antalet sysselsatta avse dels de under hela september månad anställda tjänstemännen, dels de tjänstemän, som voro anställda i slutet av september.

Tab. 69. Antal i löneundersökningen september 1951 redovisad teknisk personal, verkmästare och förmän¹

Industrigrupp och dyrortsgrupp	Teknisk personal med kval. arbete		Övrig teknisk personal		Verkmästare		Förmän	
	Män	Kv	Män	Kv	Män	Kv	Män	Kv
Malmbrytning o. metallindustri	8 205	27	7 906	627	2 675	—	8 280	37
Jord- o. stenindustri	444	6	290	23	430	—	833	4
Träindustri	254	—	323	15	564	—	1 217	3
Pappers- o. grafisk industri . .	844	8	621	151	555	6	1 915	49
Livsmedelsindustri	503	21	213	138	625	16	908	79
Textil- o. beklädnadsindustri . .	783	96	553	180	923	97	1 604	496
Läder-, hår- o. gummivaruind.	150	6	174	20	272	3	659	85
Kemisk-teknisk industri	964	52	742	285	319	8	771	56
Samtliga industrigrupper . . .	12 152	216	10 822	1 439	6 363	130	16 187	809
därav inom dyrortsgrupp 1 . .	133	1	138	13	257	—	400	12
2	1 795	22	1 543	166	1 385	13	3 572	115
3	5 100	89	4 712	573	2 552	57	6 365	380
4	2 094	45	2 278	356	882	14	2 816	133
5	2 939	55	2 082	320	1 085	44	2 416	157
ej dyrortsgrupperade	91	4	69	11	202	2	618	12

Hösten 1951 utsändes ca 7 550 frågeblanketter, av vilka 6 557 inkommo besvarade. Omkring 170 blanketter kasserades. Av återstoden bearbetades endast sådana blanketter som avsågo företag, vilka redovisat även till 1950 års undersökning. Preliminära resultat av bearbetningen, som skett med hålkortsmetoden, ha publicerats i Sociala Meddelanden (1952, s. 269) och i Meddelande från socialstyrelsens utredningsbyrå (1952, nr 4). Redogörelsen bygger på uppgifter från 5 657 företag.

Frågan om vilken personalgrupp en anställd är att hänföra till kan ofta vara tveksam. Till uppgiftslämnarnas ledning lämnades på blanketten följande exempel, som utarbetats i samråd med berörda arbetsmarknadsorganisationer:

Teknisk personal med kvalificerat arbete: Ingenjörer och teknisk förvaltningspersonal i ledande ställning; teknisk personal med självständigt arbete, såsom konstruktörer, arkitekter, patent-, skydds-, arbetsstudie-, laboratorie- och driftsingenjörer, dessinatörer, modellkonstruktörer o. a. vetenskapligt eller konstnärligt utbildad personal.

Övrig teknisk personal: Tekniker i underordnad ställning, såsom ritare, laboranter, arbetsstudiemän m. fl. samt teknisk biträdespersonal, såsom vävkoopister, laboratoriebiträden m. fl.

Verkmästare: Arbetsledare, som ha befäl över förmän.

Förmän: Arbetsledare, som direkt leda arbetare och själva ej annat än undantagsvis deltaga i arbetet.

Kontorspersonal med kvalificerat arbete: Avdelningschefer, chefsassistenter, kontors-, inköps-, försäljnings- och reklamchefer.

¹ Vid företag, som redovisat även till 1950 års undersökning.

Tab. 70. Månadslöner och indextal för genomsnittlig månadslön september 1951 för teknisk personal, verkmästare och förmän¹

(För grupper med mindre än 25 tjänstemän har medeltal ej beräknats)

Industrigrupp och dyrortsgrupp	Teknisk personal med kval. arbete		Övrig teknisk personal		Verkmästare		Förmän	
	Män	Kv	Män	Kv	Män	Kv	Män	Kv
a) Genomsnittlig månadslön								
Malmbrytning o. metallindustri	1 327	854	740	444	959	—	824	618
Jord- o. stenindustri	1 323	—	740	.	835	—	696	.
Träindustri	1 308	—	736	.	815	—	717	.
Pappers- o. grafisk industri . . .	1 464	.	748	430	1 004	.	854	605
Livsmedelsindustri	1 272	.	739	476	930	.	776	597
Textil- o. beklädnadsindustri . .	1 467	858	771	538	991	690	780	574
Läder-, hår- o. gummivaruind.	1 369	.	725	.	987	.	757	552
Kemisk-teknisk industri	1 352	870	632	485	882	.	792	585
Samtliga industrigrupper ²	1 345	838	734	468	941	673	801	578
däruv inom dyrortsgrupp 1 . . .	1 273	.	672	.	814	—	691	.
2	1 356	.	703	421	875	.	740	549
3	1 324	835	716	438	935	710	781	567
4	1 459	832	764	475	982	.	867	564
5	1 293	857	793	544	1 022	649	897	643
b) Indextal för genomsnittlig månadslön. September 1950 = 100								
Malmbrytning o. metallindustri	113·7	115·4	116·5	120·0	117·2	—	118·2	119·5
Jord- o. stenindustri	115·8	.	122·3	.	116·9	—	120·8	.
Träindustri	122·5	—	129·3	.	118·1	—	120·9	.
Pappers- o. grafisk industri . . .	111·5	.	122·8	126·1	113·1	.	121·7	121·5
Livsmedelsindustri	110·8	.	115·7	122·1	114·4	.	116·2	119·9
Textil- o. beklädnadsindustri . .	113·4	116·1	112·7	115·0	113·9	114·2	117·8	114·1
Läder-, hår- o. gummivaruind.	116·2	.	110·4	.	116·5	.	116·3	113·8
Kemisk-teknisk industri	115·5	108·5	116·2	115·5	113·4	.	118·2	116·1
Samtliga industrigrupper ²	113·9	117·4	117·1	119·1	115·9	116·4	118·5	115·4
däruv inom dyrortsgrupp 1 . . .	119·5	.	119·1	.	118·7	—	120·4	.
2	116·2	.	116·4	112·6	117·4	.	119·2	117·6
3	109·8	115·2	116·3	120·3	114·6	114·5	118·2	114·1
4	119·2	112·0	120·5	121·8	115·1	.	120·9	116·0
5	115·9	115·2	115·8	117·7	115·3	121·8	117·1	117·3

ombudsmän m. fl., 1:a kassörer (huvudkassörer), 1:a bokförare (huvudbokförare), 1:a kalkylatorer, korrespondenter m. fl.

Övrig kontorspersonal: Kassörer (andra än 1:a), bokförare (andra än 1:a), kalkylatorer (andra än 1:a), stenografer, telefonförsäljare, maskinoperatörer, maskinskriverskor, maskin- och stanspersonal, kopierings- och registreringspersonal, tidskrivare, telefonister, lagerbokhållare, lagerkontorister.

Butikspersonal³: Butiksbiträden och därmed jämställd personal (dekoratörer, kassörskor); dock skulle personal med huvudsakligen kontorsarbete, t. ex. lagerbokhållare och lagerkontorister redovisas som kontorspersonal. Lagerarbetare skulle icke redovisas.

¹ Se not 1 s. 139. — ² Inkl. ej dyrortsgrupperade företag. — ³ Butiks- och Ingerpersonal inom varuhandel redovisas på s. 122 ff.

Tab. 71. Antal i löneundersökningen september 1951 redovisad kontors- och butikspersonal, vaktmästare och bud¹

Industrigrupp och dyrortsgrupp	Kontorspersonal med kval. arbete		Övrig kontors- personal		Butiks- personal ²		Vakt- mästare		Springpojkar, springflickor	
	Män	Kv	Män	Kv	Män	Kv	Män	Kv	Män	Kv
Malmbrytning o. metallind.	5 265	1 335	9 668	10 649	352	207	538	10	1 178	422
Jord- o. stenindustri . . .	485	93	575	633	2	11	21	—	55	9
Träindustri	875	151	835	715	65	51	28	—	93	24
Pappers- o. grafisk industri	1 507	564	1 700	3 188	43	77	224	5	526	62
Livsmedelsindustri	1 162	455	1 203	2 619	614	2 277	103	4	355	76
Textil- o. beklädnadsind. .	1 176	650	1 234	3 316	215	532	192	1	247	94
Läder-, hår- o. gummivaru- industri	326	145	540	891	32	109	67	2	77	19
Kemisk-teknisk industri. . .	757	264	929	1 484	34	17	76	—	91	26
Samtliga industrigrupper .	11 553	3 657	16 684	23 495	1 357	3 281	1 249	22	2 622	732
därav										
inom dyrortsgrupp 1.	282	64	288	362	8	24	11	—	26	18
2.	2 152	462	2 635	3 096	149	332	158	3	338	125
3.	4 821	1 501	7 481	10 396	759	1 447	489	12	1 412	337
4.	1 769	552	2 991	4 010	148	477	194	2	466	88
5.	2 374	1 044	3 072	5 293	165	739	382	5	315	150
ej dyrortsgrupperade . .	155	34	217	338	128	262	15	—	65	14

I undersökningen skulle icke ingå företagsledare (direktörer, disponenter), butiks- och handelsföreståndare och andra med självständig ledande verksamhet, handelsresande, journalister och pressfotografer. Deltidsanställd personal skulle icke redovisas. Löneuppgifterna skulle avse personal, som varit anställd hela redovisningsperioden och som åtnjutit oavkortad lön. I den uppgivna lönen skulle ingå lön under semester, dyrtidstillägg samt värde av naturaförmåner m. m. men ej företagets del i pensionsavgifterna. Eventuella naturaförmåner skulle värderas enligt den skattetabell, som gällde för på företagets adressort mantalsskrivna personer.

Uppgifterna för butikspersonal med provision ha använts för sysselsättningsstatistiken men däremot ej för lönestatistiken.

De i undersökningen ingående 5 657 företagen redovisade 115 424 personer — ca 70 % män och 30 % kvinnor — som varit anställda hela avlöningsperioden och som åtnjutit oavkortad lön.

Tab. 69 och 71 ange det antal anställda, som ligger till grund för beräkningen av medellönerna. Av tab. 70 och 72 framgår dels den genomsnittliga månadslönen för de olika personalkategorierna med fördelning efter industri- och dyrortsgrupper, dels indextal för månadslönen i september 1951, om september 1950 = 100. Medellönerna grunda sig beträffande vissa delgrupper på ett relativt litet antal uppgifter. Detta är i synnerhet fallet beträffande kvinnlig teknisk personal med kvalificerat arbete och kvinnliga verk-
mästare. Medeltal, som grunda sig på uppgifter för mindre än 25 anställda, publiceras icke.

¹ Se not 1 s. 139. — ² Ej provisionsavlönad butikspersonal.

Tab. 72. Månadslöner och indextal för genomsnittlig månadslön september 1951 för kontors- och butikspersonal, vaktmästare och bud¹

(För grupper med mindre än 25 tjänstemän ha medeltal ej beräknats)

Industrigrupp och dyrortsgrupp	Kontorspersonal med kval. arbete		Övrig kontors- personal		Butiks- personal ²		Vakt- mästare		Springpojkar, springfickor	
	Män	Kv	Män	Kv	Män	Kv	Män	Kv	Män	Kv
a) Genomsnittlig månadslön										
Malmbrytning o. metallind.	1 128	685	624	424	546	449	624	.	224	193
Jord- o. stenindustri . . .	1 037	652	616	409	.	.	.	—	212	.
Träindustri	1 017	579	586	416	639	379	582	—	198	.
Pappers- o. grafisk industri	1 166	671	667	463	529	436	545	.	240	190
Livsmedelsindustri	1 089	625	649	442	497	385	588	.	222	183
Textil- o. beklädnadsind. .	1 160	667	627	424	603	404	544	.	229	213
Läder-, hår- o. gummivaru- industri	1 137	612	611	405	587	422	550	.	225	.
Kemisk-teknisk industri . .	1 185	700	626	465	610	.	589	—	227	221
Samtliga industrigrupper ³	1 124	665	628	432	540	395	586	.	226	195
därav inom dyrortsgrupp 1	897	550	548	367	.	.	.	—	177	.
2	1 055	610	583	384	481	332	537	.	196	177
3	1 099	633	595	397	532	380	566	.	207	175
4	1 196	677	666	449	590	420	631	.	259	191
5	1 203	736	716	523	623	464	610	.	304	261
b) Indextal för genomsnittlig månadslön. September 1950 = 100										
Malmbrytning o. metallind.	115·6	115·1	116·9	116·5	115·4	118·2	119·3	.	114·9	109·7
Jord- o. stenindustri . . .	118·4	119·9	119·6	118·2	.	.	.	—	105·0	.
Träindustri	121·7	118·2	120·1	119·9	118·6	119·6	132·6	.	113·1	.
Pappers- o. grafisk industri	116·5	116·9	117·4	117·8	116·3	109·5	115·5	.	114·3	111·8
Livsmedelsindustri	111·8	115·1	116·5	117·9	118·9	120·7	119·0	.	119·4	115·8
Textil- o. beklädnadsind. .	115·5	114·2	114·4	113·7	120·1	123·5	117·2	.	110·1	115·8
Läder-, hår- o. gummivaru- industri	114·6	117·9	119·3	116·4	135·6	117·5	115·8	.	107·7	.
Kemisk-teknisk industri . .	113·9	114·9	114·0	115·1	132·6	.	116·9	—	108·6	127·0
Samtliga industrigrupper ³	115·6	115·7	116·7	116·1	119·2	121·2	118·4	.	114·1	112·7
därav inom dyrortsgrupp 1	116·5	121·4	120·7	116·9	.	.	.	—	115·7	.
2	117·0	114·4	116·8	117·8	116·2	114·5	120·4	.	114·6	116·4
3	115·3	114·7	115·5	114·7	119·8	124·6	117·2	.	114·4	114·4
4	115·7	116·9	117·9	117·2	120·4	116·0	120·2	.	121·0	107·9
5	114·9	115·7	118·2	117·8	117·3	121·2	117·3	.	109·7	111·5

Medellönerna för kvinnliga tjänstemän lågo som regel omkring 30—40 % lägre än medellönerna för manliga tjänstemän inom motsvarande yrkesgrupper. I regel steg medellönen med högre dyrort, även om enstaka oregelbundenheter förekommo. Dessa kunna emellertid vara betingade av olikheter i fördelningen med hänsyn till ålder, praktikår, företagens lokalisering m. m., omständigheter, som även böra hållas i minnet vid jämförelser av löneläget för män och kvinnor inom olika yrkeskategorier.

För samtliga industrigrupper sammantagna varierade löneökningarna för de olika tjänstemannagrupperna beträffande manliga tjänstemän mellan 14 och 19 % och beträffande kvinnliga tjänstemän mellan 13 och 21 %.

¹ Se not 1 s. 139. — ² Ej provisionsavlönad butikspersonal. — ³ Inkl. ej dyrortsgrupperade företag.

*Indextal för sysselsättning och lönesumma för tjänstemän m. fl.
inom egentlig industri*

År	Indextal för i slutet av september anställd personal			Indextal för månadsanställd personal ¹					
	Antal anställda			Antal månadsanställda			Lönesumma		
	män	kv	sa	män	kv	sa	män	kv	sa
	a) September 1950 = 100								
1951 . . .	104·6	104·2	104·5	105·0	103·9	104·7	121·1	117·5	120·4
	b) September 1947 = 100								
1948 . . .	103·3	97·9	101·6	103·3	99·5	102·1	109·3	109·0	109·3
1949 . . .	106·8	101·1	105·1	106·8	103·3	105·7	117·5	117·3	117·6
1950 . . .	110·0	102·9	107·8	110·6	107·1	109·5	125·5	126·3	125·8
1951 . . .	115·1	107·2	112·7	116·1	111·3	114·6	152·0	148·4	151·5
	c) September 1946 = 100								
1947 . . .	104·7	105·8	105·1	—	—	—	—	—	—
1948 . . .	108·2	103·6	106·8	—	—	—	—	—	—
1949 . . .	111·9	107·0	110·4	—	—	—	—	—	—
1950 . . .	115·3	108·9	113·3	—	—	—	—	—	—
1951 . . .	120·6	113·5	118·4	—	—	—	—	—	—

Sedan 1939 har lönen för teknisk personal, verkmästare och förmän sammanfattat stigit med 98 % för män och 147 % för kvinnor samt för egentlig kontorspersonal med 118 % för män och 135 % för kvinnor. Löneökningarna ha beräknats under antagande, att antalsrelationen mellan teknisk personal å ena sidan samt verkmästare och förmän å andra sidan under alla åren varit densamma som under år 1951.

Sysselsättningens förändringar 1950—1951. På de för löneundersökningen utsända blanketterna frågades även efter antalet i slutet av september sysselsatta manliga och kvinnliga tjänstemän. Antalet företag med sådana uppgifter för både år 1950 och år 1951 uppgick till 5 657. År 1951 hade dessa företag 117 320 anställda, varav 80 722 män och 36 598 kvinnor, tillhörande de av undersökningen berörda personalkategorierna.

Indextalen i avd. a) av ovanstående tablå visa förändringarna från september 1950 till september 1951 dels i antalet anställda vid månads slut, dels i antalet personer, som varit anställda hela månaden, dels i den totala lönesumman för sistnämnda kategori. Antalet anställda vid månads slut hade ökat för män med 5 % och för kvinnor med 4 %. Antalet personer, som varit anställda hela månaden, hade likaledes ökat med nyssnämnda procent-satser. Den totala lönesumman för manliga och kvinnliga tjänstemän, som varit anställda hela månaden, hade stigit med 21 resp. 18 %. — Av indextalen i avd. b) framgå motsvarande förändringar i sysselsättning och total

¹ Härmed avses personal, som varit anställd hela månaden.

Tab. 73. Lönenivåns förändringar för teknisk personal och kontorspersonal m. fl. inom industrin åren 1939—1951

År	Män					Kvinnor				
	Löneinkomst per år för ¹									
	ingenjörer, ritare o. d.	verkmästare, för-män	samtlig teknisk personal ²	egentlig kontorspersonal ³	samtliga ³	ingenjörer, ritare o. d.	verkmästare, för-män	samtlig teknisk personal ²	egentlig kontorspersonal ³	samtliga ³
	Absoluta tal, kr									
1939	6 546	4 947	5 754	4 569	5 300	2 387	3 080	2 638	2 367	2 391
1940	6 951	5 249	6 108	4 843	5 624	2 564	3 275	2 821	2 533	2 558
1941	7 417	5 574	6 504	5 191	6 001	2 896	3 450	3 097	2 723	2 756
1942	8 030	6 038	7 043	5 680	6 521	3 125	3 705	3 335	2 969	3 001
1943	8 448	6 249	7 359	6 037	6 853	3 225	3 925	3 478	3 128	3 159
1944	8 515	6 438	7 486	6 119	6 963	3 494	4 157	3 734	3 260	3 301
1945	8 690	6 645	7 677	6 416	7 194	3 618	4 269	3 854	3 405	3 444
1946	9 098	7 115	8 116	6 891	7 647	3 816	4 591	4 097	3 630	3 671
1947	9 660	7 680	8 679	7 488	8 223	4 464	5 256	4 751	4 092	4 149
1948	10 380	8 112	9 257	7 980	8 768	4 680	5 664	5 036	4 404	4 459
1949	10 560	8 292	9 437	8 316	9 008	5 028	5 844	5 323	4 596	4 659
1950	11 160	8 592	9 888	8 628	9 406	5 160	6 060	5 486	4 800	4 860
1951	12 684	10 092	11 400	9 972	10 853	6 204	7 092	6 525	5 568	5 651
	Indextal 1939=100									
1940	106·2	106·1	106·2	106·0	106·1	107·4	106·3	106·9	107·0	107·0
1941	113·3	112·7	113·0	113·6	113·2	121·3	112·0	117·4	115·0	115·3
1942	122·7	122·1	122·4	124·8	123·0	130·9	120·3	126·4	125·4	125·5
1943	129·1	126·3	127·9	132·1	129·3	135·1	127·4	131·8	132·2	132·1
1944	130·1	130·1	130·1	133·9	131·4	146·4	135·0	141·5	137·7	138·1
1945	132·8	134·3	133·4	140·4	135·7	151·6	138·6	146·1	143·9	144·0
1946	139·0	143·8	141·0	150·8	144·3	159·9	149·1	155·3	153·4	153·5
1947	147·6	155·2	150·8	163·9	155·2	187·0	170·6	180·1	172·9	173·5
1948	158·6	164·0	160·9	174·7	165·4	196·1	183·9	190·9	186·1	186·5
1949	161·3	167·6	164·0	182·0	170·0	210·6	189·7	201·8	194·2	194·9
1950	170·5	173·7	171·8	188·8	177·5	216·2	196·8	208·0	202·8	203·3
1951	193·8	204·0	198·1	218·8	204·8	259·9	230·3	247·3	235·2	236·3
	Indextal 1950=100									
1951	113·7	117·5	115·3	115·6	115·4	120·2	117·0	118·9	116·0	116·3

lönesumma från september 1947 till september 1951, om indextalen för 1951 enligt den s. k. kedjemetoden anknytas till indextalen för de tre föregående åren. — Av indextalen i avd. c) framgå förändringarna från september 1946 till september 1951 i antalet anställda vid månadsens slut, om indextalen för 1951 anknytas till de föregående åren enligt kedjemetoden.

¹ Uppräknad från månadslön för åren 1947—1951. — ² Beräknade medellöner under antagande att sammansättningen på yrkesgrupper för samtliga år varit densamma som för år 1951. — ³ Vaktmästare och bud ingå ej.

SOCIALSTYRELSEN

Utredningsbyrån

Tel. Växel: 22 12 00

Begär i växeln nr 68

Stockholm i januari 1951

Nr

För fullföljande av de inom socialstyrelsen under flera föregående år utförda löneundersökningarna får styrelsen härmed anhålla, att Ni ville för Edert företags vidkommande ifylla omstående blankett för arbetarpersonal, avseende år 1950, samt därefter återsända den till styrelsen *senast den 1 mars 1951*. Om bifogade svarskuvert användes, befordras försändelsen portofritt.

Socialstyrelsen har tidigare å en särskild blankett (SS nr 1268) inhämtat uppgifter angående sysselsättnings- och löneförhållandena i september 1950 för teknisk personal, arbetsbefäl (ej deltagande i arbetet), kontors- och butikspersonal, vaktmästare, springpojkar och springflickor. Å omstående blankett skola uppgifter lämnas *endast beträffande arbetare* (inberäknat lagerarbetare, chaufförer samt förmän, som själva deltaga i arbetet).

Varje mera betydande arbetsställe (fabrik, driftenhet o. dyl.) bör redovisas å särskild blankett.

Blanketten utsändes i 2 exemplar, varav den ena är avsedd att av uppgiftslämnaren behållas som kopia. Anvisningar till blankettens ifyllande återfinnas på särskild bilaga.

ERNST BEXELIUS

ANDERS TWENGSTRÖM

Uppgifter om löneförhållanden under år 1950 för arbetare (inberäknat lagerarbetare, chaufförer samt förmän, som själva deltaga i arbetet).

Markera i förekommande fall svaret med kryss (x) i ruta (☐).

Företagets namn:	Pågick arbetet under hela 1950? ☐ ja ☐ nej (Uppehåll på grund av semester eller helgpermission räknas ej som inskränkning.)	Om förkortad arbetstid förekommit, på vilket sätt har i så fall förkortningen genomförts? ☐ genom minskat antal arbetsdagar per vecka? ☐ " " " arbetstimmor per dag? ☐ på annat sätt
Företagets väsentliga verksamhet (näringsgren):	Om arbetet ej pågick hela året angiv antalet dagar verksamheten var i gång	Arbetsstidförkortningen har under året (räknat för samtliga arbetare) omfattat _____ timmar.
Arbetsställets belägenhet (kommun):	Vilken var orsaken till att verksamheten ej pågick hela året? ☐ ja ☐ nej	Från och med vilket åldersår räknas i nedanstående redovisning arbetare såsom vuxna? _____ År, _____ År. <small>(män) (kvinnor)</small>
Har under året någon del av tillverkningen exporterats? ☐ ja ☐ nej	Har under året arbetstiden varit förkortad? ☐ ja ☐ nej	
Om export förekommit, hur stor del utgjorde dess ungefärliga värde av den totala tillverkningens? ☐ mindre än en fjärdedel ☐ en fjärdedel ☐ hälften ☐ tre fjärdedelar ☐ mer än tre fjärdedelar		

Obs! Redovisningen skall avse **hela** lönen inberäknat av företaget verkställda skatteavdrag. Lönen redovisas i kronor (ören angivas ej).

Se anvisningar på bilaga.

Personalkategorier M. = män Kv. = kvinnor	Medelantal arbetare	Tidlönsarbete		Ackordsarbete		Dyrtdags-tillägg för stegrade levnads-kostnader Kronor (ej ören)	Overtidsarbete		Tillägg för skiftarbete och för förskjuten arbetstid Kronor (ej ören)	Semesterlön, semester-ersättning. Kronor (ej ören)	Sjuklön samt öriga förmåner (även natur-) såsom hyresbidrag, fräa arbetstakläder, gratifikationer m. m. Kronor (ej ören)	Totalsumma	
		All tid (även overtid och skifttid) Timmar (ej halva)	Arbetslön, ej dyrtdags, overtids- och skifttillägg Kronor (ej ören)	All tid (även overtid och skifttid) Timmar (ej halva)	Ackordslön, ej dyrtdags, overtids- och skifttillägg Kronor (ej ören)		All overtid på såväl tidlöns- som ackordsarbete Timmar (ej halva)	Overtids-tillägg Obs! endast tillägget Kronor (ej ören)				Under året utgjorda arbetstimmor (overtid inberäknad) (Kol. 3 + 5) Timmar (ej halva)	Arbetslön och förmåner under året (overtid inberäknad) (Kol. 4+6+7+9+10+11+12) Kronor (ej ören)
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14
Avtäckande förmän	M.												
	Kv.												
Övriga vuxna arbetare	M.												
	Kv.												
Mindre-åriga arbetare	M.												
	Kv.												
Summa													

Anmärkingar (avsedda att förtydliga och komplettera ovanstående uppgifter):

(Postadress)

den / 1951.

(Arbetsgivarens firma)

(Uppgiftslämnarens namn och telefon)